

# Atlas dobrych praktyk FIO 2014





## DEPARTAMENT POŻYTKU PUBLICZNEGO

### **Redakcja:**

*Stefan Kotucki*

*Ewelina Matug*

### ***Nadzór i koordynacja:***

**Krzysztof Więckiewicz**, Dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego  
**Andżelika Wardęga**, Naczelnik Wydziału Programów, Analiz i Współpracy  
Departamentu Pożytku Publicznego

© Copyright by *Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej*  
*ul. Nowogrodzka 1/3/5, Warszawa 00-513*

### **ISBN**

### **Łamanie i druk:**

*Zakład Wydawniczo-Poligraficzny*  
*Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej*  
*ul. Bracka 4*  
*00-502 Warszawa*  
*Zam.*





## *Spis treści*

Spis treści.....	4
Wstęp .....	6
Młodość potrzebuje dobrej informacji.....	8
Zaopiekuj się mną, nawet gdy nie będę chciał.....	14
Senior z młodym w realu i na portalu .....	20
Sprawni Żeglarze .....	24
Skawiniacy w siedmiomilowych butach – jesteśmy z jednej bajki.....	30
Wakacje – szansa na ciekawą edukację .....	34
Nowe media = nowa partycypacja .....	42
Teatr sztuką bez granic – działania wspomagające rozwój psychospołeczny.....	46
Wiedza, współpraca, sukces.....	50
Klub Młodego Podróżnika .....	54
Bajkowa Pracownia .....	58
Respect ON – działania obywatelskie na rzecz Osób Niepełnosprawnych .....	64
Od aktywności ruchowej do aktywności społecznej .....	68
Umiejętność rozpoznawania i reagowania na dramat dziecka krzywdzonego.....	74
Reja Gdynia jako miejsce wspierania i sieciowania gdyńskiego III sektora.....	78
Mają jeszcze wiele do zaoferowania .....	84
Młodzi – Aktywni – Skuteczni.....	90
Razem na sportowo.....	96
Głusi na wybory.....	100
Przedsiębiorczo i społecznie w powiecie janowskim .....	104
Młodzi Gniewni kręcą film.....	110
Wspólne działania możliwością rozwoju.....	116
Przystanek: Zielona Przystań 2014 .....	120
Być Eko .....	126
Sprawna terapia jako forma ograniczania wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych .....	132
Kutno miasto róż – chcę tu być! .....	136
Wymalować swoje marzenia.....	142
Salezjańskie Lato 2014.....	146
Jak odpowiedzialnie korzystać ze środowiska.....	152
Wzmocnienie potencjału organizacyjnego Stowarzyszenia Współpracy Polska - Rosja.....	158
I koła turkocą, i puka i stuka – historia w kolei zaklęta .....	164



A mury runą.....	170
ZiP – Zdolni i Przedsiębiorczy .....	174
Otwarte drzwi.....	180
Obywatel w obiektywie – mam prawo wiedzieć.....	184
Moje Miejsce II .....	188
Aktywizacja organizacji pozarządowych i ich członków, związanych z rybactwem .....	194
Akademia Młodych Liderów Społecznych .....	198
Uniwersytet Obywatelski w Gminie Czarnków .....	204
Działamy dla Odmiany.....	210
Wstawaj i działaj. Sąsiedzka recepta na silną społeczność .....	216
Ławszowa – Leśna wieś nad Kwisą .....	220
Wielkopolska Wiara Aktywnie Działa!.....	224
My, Wy i Oni = wspólna sprawa = wspólna Europa .....	228
Inkubujemy Wspólnoty Gruntowe II .....	234
Od bierności do aktywności .....	238
Lasy dla życia – rekreacja i rehabilitacja osób niepełnosprawnych .....	244
REkreacja. Profesjonalny Menedżer Społeczny.....	250
Radość dla pokoleń.....	254

## ***Wstęp***

Fundusz Inicjatyw Obywatelskich jest instrumentem programowym i finansowym, którego celem jest zwiększanie dynamiki rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Jest on także przejawem, wypracowanej w partnerstwie publiczno-społecznym, troski o rozwój aktywności obywatelskiej i potrzeby wzmocnienia miejsca i roli trzeciego sektora w realizacji zadań publicznych. Horyzontalny wymiar Funduszu potwierdził przez lata realizacji ogromną różnorodność sektora organizacji pozarządowych, zarówno pod względem wyznaczonych misji i celów, jak i wewnętrznego potencjału, doświadczenia, zdolności absorpcyjnych, zasięgu, środowiska i sprawności działania oraz położenia geograficznego poszczególnych podmiotów. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich funkcjonował w latach 2005-2007 jako Program Rządowy. W roku 2008 w celu jego realizacji stworzono rezerwę celową budżetu państwa. W latach 2009 - 2013 podstawą funkcjonowania FIO był Program Operacyjny. 27 listopada 2013 r. przyjęty został Program FIO na lata 2014-2020. Jest on podstawą do corocznej organizacji konkursu w tym okresie.

Oddajemy w Państwa ręce Atlas Dobrych Praktyk, w którym przedstawione zostały działania, dofinansowane w pierwszym roku realizacji Programu FIO na lata 2014-2020. Tematyka projektów prezentowanych w niniejszej publikacji obejmuje szeroki zakres obszarów pożytku publicznego, może stanowić dobry przykład i zachętę do działania dla wszystkich zainteresowanych.

Zapraszamy do zapoznania się z przedstawionymi dobrymi praktykami oraz życzymy milej lektury, będącej dla Państwa inspiracją do podejmowania lub kontynuowania aktywności społecznej.

Departament Pożytku Publicznego  
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej



Realizator: Stowarzyszenie „Wspólnota Żyrardowa”

Krystyna Lenarczyk

### *Młodość potrzebuje dobrej informacji*

Stowarzyszenie „Wspólnota Żyrardowa” było inicjatorem i realizatorem projektu pt. „Młodość potrzebuje dobrej informacji”. Partnerem było Starostwo Powiatowe w Żyrardowie, a projekt finansowany był w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich w 2014. Celem głównym była aktywizacja mieszkańców Powiatu Żyrardowskiego, a projekt był skierowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych z terenu Wiskitek, Żyrardowa, Puszczy Mariańskiej i Mszczonowa. Łącznie w działaniach uczestniczyło 90 osób ( po 15 uczniów z 6 szkół ). Celami szczegółowymi była aktywizacja młodzieży szkół średnich i podniesienie poziomu wiedzy obywatelskiej w zakresie prawa do

informacji publicznej; zwiększenie umiejętności młodzieży w korzystaniu narzędzi informacji publicznej; pobudzenie kreatywności młodzieży w życiu społecznym z wykorzystaniem informacji publicznej oraz zwiększenie udziału władz samorządowych i NGO w edukacji obywatelskiej młodzieży z terenu powiatu żyrardowskiego.



Realizacja projektu przyczyniła się do:

- pobudzenia kreatywności młodzieży szkolnej,
- zwiększenia integracji środowisk uczniowskich oraz społeczności szkolnych,
- zwiększenia wiedzy młodzieży na temat informacji publicznej,
- zwiększenia świadomości uczestników projektu oraz innych osób;
- wymiany doświadczeń pomiędzy organizacjami, które przyczyniają się do usprawnienia działań w zakresie informacji publicznej i edukacji młodzieży;
- integracji środowisk lokalnych;



- zwiększenia świadomości mieszkańców poprzez publikowanie artykułów w prasie lokalnej oraz w Internecie,
- budowania i pomnażania kapitału społecznego oraz rozwoju aktywności i satysfakcji społecznej.

Realizacja projektu oddziaływała także na grupy inne niż docelowa i niewątpliwie przyczyniła się do zwiększenia wiedzy, umiejętności i świadomości uczestników projektu, jak również innych osób poprzez przenoszenie „mody” na „dobrą informację”. Projekt zaangażował obywateli w różne formy aktywności społecznej, dał wiedzę na temat sfery działań społecznych:

- u wolontariuszy – aktywność społeczna, możliwość zapoznania się z charakterem prac związanych z organizacją szkoleń, budowaniem interakcji społecznych, wiedzy praktycznej;
- u nauczycieli – promocja aktywności społecznej, informacji publicznej, zachowań prospołecznych, wiedza na temat badań ewaluacyjnych.
- trzeci sektor – współdziałanie, praca dla społeczności lokalnych, umiejętności projektowania, praca z młodzieżą w obszarze edukacji ekologicznej.
- uczestnicy projektu – możliwość aktywizacji społecznej, pracy społecznej, wiedza o informacji publicznej, umiejętności społeczne i organizacyjne, interakcje, kreatywność, współdziałanie.
- władze samorządowe – współpraca ze szkołami i NGO, nowe doświadczenia we współpracy z młodzieżą, dobra praktyka w zakresie informacji publicznej.

W trakcie realizacji projektu odbywały się zajęcia:

- z postaw obywatelskich,
- aktywności obywatelskiej i społecznej,
- informacji o dostępie do informacji publicznej,
- zajęcia informatyczne na temat źródeł informacji publicznej oraz jej wykorzystania,
- warsztaty z asertywności i rozwoju osobistego, a także warsztaty „Dobrej Informacji i postaw obywatelskich” w których poza młodzieżą uczestniczyli samorządowcy, członkowie organizacji pozarządowych, nauczyciele), a także Poseł na Sejm RP.



Partnerem w Projekcie było Starostwo Powiatowe w Żyrardowie, do zadań którego należała:

- pomoc rekrutacji uczestników,
- kolportaż plakatów ogłoszeń rekrutacyjnych o projekcie w szkołach powiatowych,
- promocja projektu na stronach internetowych powiatu,
- upowszechnianie rezultatów projektu, przeprowadzenie akcji informacyjnej w 6 szkołach,
- a także udostępnienie dla prawidłowej realizacji powierzonych zadań:
- pomieszczeń biurowych w Starostwie Powiatowym,
- udostępnienie komputera, drukarki, łącza internetowego, telefonu oraz kserografu na potrzeby robienia wydruków i powielania materiałów.

Wśród prowadzących zajęcia byli trenerzy aktywności obywatelskiej oraz psycholog. Zakończenie projektu miało miejsce w Cafe Filiżanka w Żyrardowie, a najaktywniejsi uczestnicy otrzymali nagrody w postaci albumów książkowych, które Stowarzyszenie zakupiło z własnych środków (poza budżetem projektu). Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe certyfikaty.

Trenerzy biorący udział w projekcie sporządzili raport z badań na grupie 90 uczniów biorących udział w projekcie w zajęciach informatycznych z zakresu informacji publicznej w sieci. Wykonane zostały ankiety „przed” jako stan wyjściowy, określający wiedzę i umiejętności uczniów oraz ankiety „po” zajęciach, pokazujący zmianę.



Ankiety wypełniło 90 uczniów, czyli 100% uczestników, od września do listopada 2014 r.

1. Przed zajęciami, jedynie 8% uczniów potrafiło prawidłowo, w sposób wyczerpujący zdefiniować, czym jest informacja publiczna.
2. Niemal wszyscy, bo 95 % zdecydowanie odpowiedziało, że każdy obywatel ma prawo do informacji publicznej.
3. Pojawił się problem z określeniem źródeł pozyskiwania informacji publicznej. I tak blisko 60% uznało, że jest to telewizja, 72% prasa i inne media, natomiast 15 % Internet.

Sporadyczne odpowiedzi (na poziomie 2%) wskazywały jako źródło informacji bezpośrednią wizytę w urzędzie.

4. Istotnym pytaniem z punktu widzenia realizacji Projektu było pytanie o to, czy uczeń miał kiedykolwiek kontakt z Biuletynem Informacji Publicznej w Internecie. 5 % uczniów twierdzi, że tak, 80% udzieliło odpowiedzi nie, reszta nie udzieliła żadnej odpowiedzi.
5. Po zajęciach na podobnie postawione pytania:
  - a) 32% młodzieży potrafiła bezbłędnie i precyzyjnie zdefiniować, czym jest informacja publiczna,
  - b) 100% uznało, że każdy obywatel ma prawo do informacji publicznej,

Reasumując, śmiało możemy stwierdzić, że poziom wiedzy i podstawowych umiejętności w obszarze „podniesienie umiejętności informatycznych i wiedzy o źródłach informacji publicznej u 90 uczniów” wzrosło o 25%.

Zbadaliśmy także poziom wiedzy i zakres umiejętności w obszarach: podniesienia poziomu wiedzy w zakresie promowanych narzędzi prawa, w praktykach obywatelskiego nadzoru nad działaniami jednostek publicznych i administracji lokalnej oraz umiejętności interpersonalnych.

Tutaj oparliśmy się na obserwacji. Wyodrębniliśmy trzy ważne aspekty:

1. Wzmocnienie umiejętności personalnych (asertywności) u 90 uczniów,
2. Wzmocnienie umiejętności wystąpień publicznych u 90 uczniów.
3. Wzmocnienie przekonania o ważnej roli aktywności społecznej w przestrzeni życia publicznego u 90 uczniów.

Wyniki obserwacji pracy z młodzieżą dokonane przez psychologa i trenerów w okresie trwania projektu:

Pytanie	„Przed”	„Po”
Skąd się bierze aktywność społeczna	15% odp. wyczerpujących	55% odp. wyczerpujących
Formy aktywności społecznej	35% odp. wyczerpujących	80% odp. wyczerpujących
Określanie swoich potrzeb i praw	10% bez. większych problemów	95% bez problemów
Ocena umiejętności wypowiedzi publicznej	zadowolająca	zadowolająca z poszczególnymi wyjątkami celująca (ocena dotyczy nieformalnych liderów, którzy wylonili się podczas warsztatów)
Co oznacza być asertywnym?	15% prawidłowych odpowiedzi	75% prawidłowych odpowiedzi

Co oznacza naruszyć cudze terytorium?	12% prawidłowych odpowiedzi.	80% prawidłowych odpowiedzi
Podaj przykłady zachowań asertywnych/odróżnianie zachowań asertywnych od agresywnych.	18% prawidłowych odpowiedzi	75% prawidłowych odpowiedzi

Zadaliśmy także pytanie, w jakich warsztatach najchętniej młodzież brała udział i dlaczego. Spytaliśmy również, jakie warsztaty ewentualnie chcieliby mieć w przyszłości, czy też w innych projektach.

1. Respondenci najwyżej ocenili zajęcia z asertywności oraz warsztaty plenerowe z kreatywnego prezentowania własnych projektów społecznych
  - atrakcyjna forma zajęć, nietuzinkowa wiedza, cenna wiedza i umiejętności, bezpośredni udział młodzieży
2. Na liście życzeń znalazły się następujące warsztaty:
  - a. rozwoju osobistego: asertywność, identyfikacja własnych potrzeb i emocji,
  - b. budowania własnej wartości, wystąpienia publiczne, techniki aktywizacji

Realizacja projektu została przeprowadzona prawidłowo dzięki zaangażowaniu trenerów aktywności obywatelskiej Adama Lemiesza i Krystyny Lenarczyk, a także psychologa Huberta Szczepaniaka oraz Prezesa Stowarzyszenia Wspólnota Żyrardowa, Mieczysława Gabrylewicza.





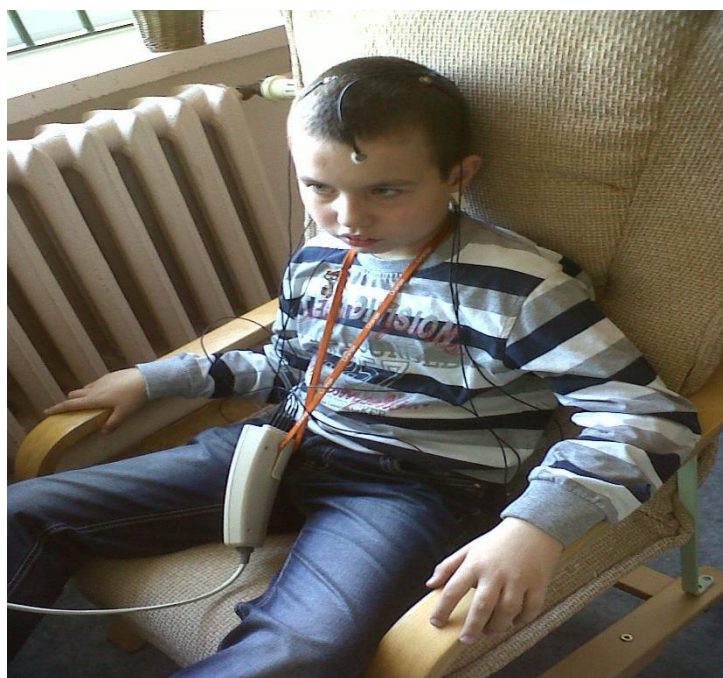


Realizator: **Stowarzyszenie Razem Damy Radę**

Jordanka Bartosik, Jolanta Grzejszczak

***Zaopiekuj się mną, nawet gdy nie będę chciał...***

Grupą docelową w naszym projekcie były dzieci i młodzież z autyzmem i innymi niepełnosprawnościami pokrewnymi wraz z ich rodzicami z województwa wielkopolskiego w liczbie 50 osób. Projekt trwał od 01.06.2014 do 30.11.2014r. Wnioskodawcą było Stowarzyszenie Razem Damy Radę, które działa przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Koninie na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz absolwentów Ośrodka. Wybraliśmy specyficzną i trudną grupę docelową, bo pracujemy na co dzień z osobami niepełnosprawnymi i autystycznymi, więc znamy i rozumiemy ich potrzeby.



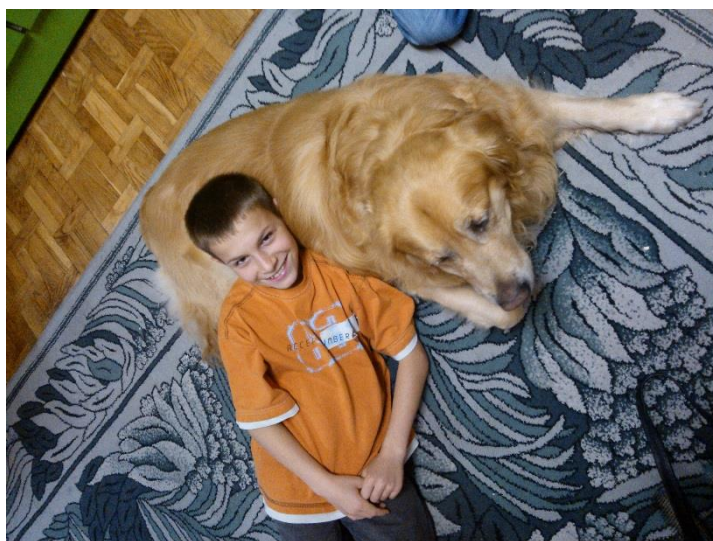
Czym dokładnie jest autyzm? Jakie są jego objawy?

Autyzm to zaburzenie rozwojowe, które najczęściej diagnozowane jest u dzieci, których zachowanie odbiega od zachowania rówieśników. Pojawia się w pierwszych latach życia i towarzyszy człowiekowi przez wszystkie lata. Mówiąc najprościej, autyzm to brak umiejętności komunikowania się z otoczeniem. Pod pojęciem komunikacji rozumiemy nie tylko język

mówiony, ale i wszelkie inne sposoby komunikowania się (gesty, mimika itp.) Autyzm to także: brak poczucia tożsamości (dziecko nie wie, że jest osobą), zaburzenia spostrzegania i czucia, potencjalna inteligencja. Te pierwotne zaburzenia wpływają negatywnie na zachowanie dziecka i prowadzą do: agresji, autoagresji, stereotypii zachowań, niezrozumienia konwencji i reguł (dziecko jest jakby "przybyszem z obcej planety"), zahamowania rozwoju intelektualnego.

Jak te wszystkie trudności mogą wpływać na funkcjonowanie rodziny, w której takie dziecko przychodzi na świat?

Często wygląda to w następujący sposób: rodzi się dziecko, oczekiwane, piękne, zdrowe. Rodzice są dumni i szczęśliwi. Dziecko pozornie rozwija się wspaniale, ale matka, czy też osoba, która najwięcej przebywa z dzieckiem czuje, że coś jest nie w porządku. Dziecko w momencie, gdy matka zbliża się do niego, krzyczy, pręży się, zanoszą się od płaczu, czasem sinieje i wygląda jakby się dusiło. Matka zaczyna bać się kontaktu ze swoim dzieckiem, zaczyna ograniczać te kontakty do koniecznego minimum, bo wyczuwa, że przynoszą one dziecku cierpienie. Wszystko to kłóci się z jej dotychczasową wiedzą o istocie macierzyństwa. Każda matka kocha swoje dziecko, wszyscy o tym wiemy, ale nie zdając sobie z tego sprawy zawsze kochamy za coś, za to, że dziecko wyciąga do nas rączki, uśmiecha się, z każdym dniem ma z nami coraz lepszy kontakt.



Dziecko autystyczne odpycha matkę, odwraca głowę, wydaje się być wrogiem. Wzajemne kontakty pełne są strachu i bólu. Zaczynają narastać problemy: zachowanie dziecka jest coraz bardziej dziwaczne. Pojawiają się stereotypiczne zachowania dziecka np. cały dzień kręci się w kółko, albo układa patyczki jeden obok drugiego, bądź buduje wysokie wieże z klocków. Nie reaguje na polecenia. Sprawia wrażenie, jakby nic nie słyszało (często zresztą pierwszą diagnozą autystyka jest głuchota), kiedy przerywa mu się jego zabawę, reaguje agresją lub autoagresją. Podobnie reaguje także, gdy w swoim otoczeniu dostrzeże jakąś zmianę, np. gdy jego ulubiona kaczuszka

zostanie przesunięta o dwa centymetry w lewo. Zdarza się, że cały dzień rozpaczliwie krzyczy, gryzie, kopie, drapie, a nikt nie jest w stanie mu pomóc, bo nikt nie potrafi się domyślić, o co mu chodzi. Rodzice, rodzeństwo, obiekty tej agresji, cierpią. Cierpi też samo dziecko. Nie wiedzą jak sobie nawzajem pomóc. Codziennosc takiej rodziny to stała niepewność tego, co zdarzy się jutro, strach, zmęczenie, zdenerwowanie, poczucie winy i niekompetencji rodzicielskiej, czasem izolacja społeczna. W takiej atmosferze trudno o prawidłowe relacje pomiędzy członkami rodziny. Narastają problemy, niepowodzenia. Czasem dochodzi do rozpadu rodziny, czasem jest tak, że rodzina formalnie istnieje, ale jej członkowie faktycznie żyją obok siebie, obwiniając się nawzajem, mając do siebie nieustanne pretensje.



By ratować dziecko i rodzinę, potrzebna jest profesjonalna specjalistyczna pomoc. Dzięki dofinansowaniu z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich uczestnicy skorzystali z szeregu specjalistycznych terapii prowadzonych przez zespół terapeutów – specjalistów współpracujących ze Stowarzyszeniem Razem Damy Radę, mających odpowiednio wysokie kwalifikacje, umiejętności, predyspozycje i doświadczenie w pracy terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną i autystyczną.

Były to zajęcia z wykorzystaniem odpowiedniej aparatury, takie jak:

- EEG Biofeedback, które polegają na świadomej i bezpiecznej modyfikacji procesów w mózgu i usprawnianiu pracy centralnego układu nerwowego.
- Alternatywne Wspomagające Metody Porozumiewania się, ich istotą było: kształtowanie możliwości porozumiewania, wyrażanie własnych emocji i potrzeb, rozładowanie napięć emocjonalnych, rozwój mowy biernej i czynnej.
- Terapia Tomatis – treningi słuchowe ze szczególnym wskazaniem na procesy mowy, zdolności i procesy komunikacyjne.



Dzieci rehabilitowane były także poprzez Dogoterapię i Felinoterapię, które odbywały się z udziałem odpowiednio wyselekcjonowanych i wyszkolonych psów i kotów. Kontakt ze zwierzętami ma pozytywny wpływ na psychikę osób, poprawia ich nastrój, obniża poziom lęku, przelamuje bariery i zahamowania u osób przeżywających lek przed zwierzętami lub uczuleniem na ich sierść.



Innymi specjalistycznymi zajęciami, z których skorzystali uczniowie były:

- Integracja Sensoryczna - jest to system ćwiczeń, które mają nauczyć mózg właściwego reagowania na bodźce zewnętrzne.
- Gimnastyka korekcyjna, której głównym celem było przywrócenie maksymalnie możliwej sprawności fizycznej i komfortu życia wychowanka.

W trakcie współpracy z wychowankiem wykorzystuje się różne metody terapeutyczne diagnozując i dopasowując możliwe terapie do potrzeb osoby niepełnosprawnej. Terapia pedagogiczna, odbywała się pod kierunkiem oligofrenopedagoga, jej celem było diagnozowanie i eliminowanie deficytów rozwojowych dziecka na miarę jego możliwości psychofizycznych.

Przygotowanie do samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym i społecznym.

Uczestnicy korzystali jeszcze z Neurologopedii, w czasie której, kształtowana była właściwa mowa w okresie jej rozwoju oraz jej doskonalenie. Celem zajęć było w późniejszym okresie było także usuwanie jej różnego rodzaju wad i zaburzeń. Bardzo ważna była dla nas Terapia psychologiczna dla rodziców. Znamy rodziców uczniów niepełnosprawnych, ich problemy, niepokoje, lęki i obawy. Zaproponowaliśmy im pomoc psychologiczną i fachowe doradztwo. Był

to trening umiejętności rodzicielskich, czasami polegający na zmianie sposobu postępowania z dzieckiem. Aby osiągnąć optymalne efekty terapii konieczna jest ścisła współpraca między dzieckiem, terapeutą, rodzicem i szkołą w szerokim ujęciu.

Nie ma dwóch autystyków, którzy byliby do siebie podobni, każde dziecko prezentuje nieco inne symptomy i ich nasilenie. Jedno dziecko może być wycofane i w ogóle nie posługiwać się mową w sposób komunikatywny, inne dziecko z autyzmem może z kolei całkiem sprawnie porozumiewać się z ludźmi ale będzie reagowało złością, agresją na każdą najmniejszą próbę zmiany w jego otoczeniu. Ten zmienny obraz kliniczny autyzmu wymusza stosowanie rozmaitych metod terapii dzieci autystycznych.

Terapie, w których brali udział uczestnicy naszego projektu były w pełni dostosowane do ich potrzeb i możliwości.

Wczesna interwencja terapeutyczna przeznaczona była dla dzieci najmłodszych, znajdujących się na początku drogi edukacyjno-terapeutycznej. Trening umiejętności i kompetencji społecznych przeznaczony był dla dzieci i młodzieży z autyzmem i zespołem Aspergera, które posiadały minimalne umiejętności społeczne i komunikacyjne. Łącznie uczestnicy otrzymali 816 godzin wsparcia. Zajęcia odbywały się w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Koninie, przy którym działa Stowarzyszenie Razem Damy Radę, w Centrum Wspierania Rozwoju Dziecka w Koninie, a w szczególnych przypadkach również w domach rodzinnych uczestników.

Projekt promowany był na stronie internetowej Stowarzyszenia oraz przez plakaty i ulotki. Rekrutacja miała charakter otwarty skierowany do dzieci i młodzieży z Wielkopolski. Lista kandydatów zapełniła się szybko. Zaplanowane działania przebiegały zgodnie z założonym harmonogramem.

Wszystkie formy wsparcia zrealizowane w przedsięwzięciu służyły realizacji celu głównego, czyli wspomaganie rozwoju dzieci z autyzmem i innymi niepełnosprawnościami pokrewnymi. Jako organizatorzy, mamy ogromną satysfakcję, gdyż projekt został wysoko oceniony przez rodziców, trenerów i terapeutów. Oprócz wymiernych korzyści w postaci liczby godzin poszczególnych terapii, osiągnęliśmy znacznie więcej, bo wspomniane już wcześniej uznanie, a także, co wynika z ewaluacji projektu, poprawę funkcjonowania dziecka w domu i w szkole. Rodzice naszych podopiecznych otrzymali fachowe wsparcie i doradztwo. Oprócz usprawniania zaburzonych funkcji mieliśmy jeszcze inny cel. Zdajemy sobie sprawę z tego, że w świadomości społecznej niepełnosprawni postrzegani są jako osoby „drugiej kategorii”, co prowadzi do ich wykluczenia społecznego.



Stanowczo się temu sprzeciwiamy i walczymy o zmianę postrzegania i oceniania osób autystycznych i wszystkich niepełnosprawnych.

Niech mają oddźwięk znane nam słowa:

*zaopiekuj się mną, nawet gdy nie będę chciał i nawet gdy powodów brak.*

Realizator: **Stowarzyszenie Amicus**

Zofia Jarzębska

### *Senior z młodym w realu i na portalu*

Projekt skierowany do osób niepełnosprawnych z przedziału wiekowego 6-50 roku życia oraz osób w wieku 50+. Liczba beneficjentów projektu wyniosła 67 osób.

Działania:

#### **I. Pracownia Teatralna**



Zajęciami pracowni zostało objętych 20 osób w tym: 8 osób w wieku 50+, 9 osób niepełnosprawnych z przedziału wiekowego od 6 do 40 roku życia oraz 3 pełnosprawnych. Zatrudniono 2 instruktorów. Zajęcia były prowadzone 2 razy w miesiącu: w drugą i czwartą sobotę miesiąca. Efektem warsztatów półrocznych były: 2 spektakle teatralne z wykorzystaniem multimediiów, które bazowały na pracy dzieci i młodzieży wraz z osobami w wieku 50+. Pierwszy spektakl teatralny zaprezentowano dla szerokiej publiczności w dniu 25 września 2014 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Tychowie (spektakl p.n. „Siewcy”), drugi spektakl teatralny zaprezentowano w dniu 19.12.2014 roku w Gminnym Ośrodku Kultury w Tychowie (spektakl p.n. „Wigilijne opowieści”) podczas uroczystego podsumowania i zakończenia projektu. Zajęcia

teatralne bazowały na wspólnych rozmyślaniach i doświadczeniu „burzy mózgów”. Dzięki nim uczestnicy poznali podstawowe zadania aktorskie, zabawy teatralne, pracę z rekwizytem i jego odgrywaniem (materiał, sznurek, papier itp.). Poznali tajniki gry z maską, kukielką, pacynką, wykonaną na zajęciach w ramach projektu. Nastąpiła integracja pokoleń, radość tworzenia, przełamanie leków, obaw i dysfunkcji. We wspólnym działaniu pokolenia seniorów i młodych, niepełnosprawnych i pełnosprawnych nastąpiło umocnienie więzi międzypokoleniowej. Uczestnikom tych zajęć zapewniano dowóz i 1 posilek.

## II. Pracownia Plastyczna

Działaniami pracowni plastycznej zostały objęte 24 osoby w tym: 7 osób w wieku 50+, 14 osób niepełnosprawnych z przedziału wiekowego od 6 do 40 roku życia oraz 3 dzieci pełnosprawnych. Zajęcia prowadziło dwóch instruktorów, dwa razy w miesiącu: w drugą i czwartą sobotę przez pół roku. Wytwory tych zajęć to: stroje i scenografia do sztuk przygotowanych przez pracownię teatralną, papier czerpany, wytwory z papieru czerpanego, techniki: quilling, origami, kartki okolicznościowe, ozdoby okolicznościowe, tkanina unikatowa, obrazy, rysunki itp.



W celu popularyzacji działań realizowanych z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na naszym terenie, w Gminnym Ośrodku Kultury w dniu 25 września 2014 roku wystawiono prace plastyczne - konkursowe tematycznie związane z: logotypem FIO i MPiPS, Stowarzyszenia, herbem gminy Tychowo podczas prezentacji teatralnej dla szerokiej publiczności w Gminnym Ośrodku Kultury w Tychowie. Wszystkim uczestnikom konkursu plastycznego wręczono dyplomy i nagrody zakupione w ramach projektu. Uczestnikom tych zajęć zapewniono dowóz i 1 posilek. 2 razy w okresie realizacji projektu były zorganizowane wystawy prac plastycznych dla szerszego forum w Gminnym Ośrodku Kultury w Tychowie.



### **III. Pracownia Komputerowa**

Zajęciami tej pracowni objęto 17 osób w wieku 50+. Zajęcia odbywały się w pracowni komputerowej, w drugą i czwartą sobotę miesiąca przez okres 5 miesięcy. Łączna ilość odbytych godzin zajęć komputerowych to 30.

Kurs miał na celu zdobycie podstawowych umiejętności pracy w środowisku Windows oraz w programie MS Word poszerzając wiedzę na temat sposobów formatowania tekstu, operacji tekstem, narzędzi językowych, tabel i wykresów, folderów, korzystania z Internetu, zakładania poczty e-mail, Facebook. Metody pracy wykorzystane przy realizacji kursu to: wykład, ćwiczenia indywidualne oraz praca w grupach. Sposobem na sprawdzenie nabytych umiejętności był egzamin praktyczny po zakończeniu kursu polegający na wykonaniu plakatu okolicznościowego w programie MS Word. Ewaluacja: wystawa wytworów pracy indywidualnych uczestników, fotorelacja z zajęć umieszczana na [www.amicus.tychowo.pl](http://www.amicus.tychowo.pl). Zajęcia prowadzone były przez nauczyciela informatyki zatrudnionego na umowę zlecenie. Uczestnikom zajęć zapewniano dowóz oraz poczęstunek .

### **IV. Wolontariat 50+**

Pozyskano i przeszkolono 6 wolontariuszy. Szkolenie wolontariuszy przeprowadził 1 instruktor w ramach świadczeń wolontariackich. W celu dalszej promocji pracy wolontariackiej, której celem był rozwój wolontariatu na naszym terenie w innych dziedzinach życia społecznego zostały wykonane następujące działania promocyjne :

1. Wystawa fotograficzna (praca wolontariuszy w działaniach Stowarzyszenia Amicus umieszczona w dniu 25 września 2014 roku w Gminnym Ośrodku Kultury w Tychowie).

2. Prezentacja fotograficzna wolontariatu umieszczona w kalendarzu książkowym wydanym w ramach projektu na rok 2015 roku.



Kalendarz książkowy w formacie A6 zawiera wkładkę promującą działania Stowarzyszenia, która zawiera informację o realizowanym projekcie, środkach pieniężnych pochodzących od instytucji finansujących projekt, działaniach, zdjęcia z zajęć realizowanego projektu, przepisy kulinarne autorstwa uczestniczek projektu, wspomnienia związane z „niezapomnianą wigilią mojego życia” - autorstwa uczestniczek projektu, życzenia, podziękowania.

Kalendarze, dyplomy oraz podziękowania wręczono uczestnikom projektu, Partnerom, przedstawicielom instytucji wspierających działalność Stowarzyszenia w dniu 19.12.2014 roku.





Realizator: **Mazurska Szkoła Żeglarstwa**

Marek Winiarczyk

### *Sprawni Żeglarze*

Żeglarstwo jest jedną z niewielu dyscyplin sportu i turystyki, w których osoba niepełnosprawna może w pełni rywalizować z osobą pełnosprawną. Chcemy zachęcić osoby niepełnosprawne, szczególnie powyżej 50 roku życia, do czynnego spędzania czasu i uprawiania sportów wodnych, przede wszystkim żeglarstwa. Zadanie obejmowało organizację 2 warsztatów sportowo rehabilitacyjnych (po 20 osób każdy), które miały przygotować 40 osób niepełnosprawnych do samodzielnego prowadzenia jachtów żaglowych o długości kadłuba do 7,5 m i jachtów motorowych o mocy silnika nie przekraczającej 10 kW. Naszym programem, który realizujemy od lat, chcemy przełamać negatywny stereotyp dotyczący zdolności starszych osób niepełnosprawnych do opanowywania nowych umiejętności. Chcemy przekonać osoby niepełnosprawne, że dla wielu z nich żeglarstwo może być nie tylko sportem, rehabilitacją, rekreacją, wypoczynkiem, turystyką, pracą zawodową, ale także „sposobem na życie”.



Według panujących stereotypów żeglarstwo jest dla osób młodych i zdrowych, a nie jest zajęciem dla osób starszych, a do tego niepełnosprawnych. Kolejny stereotyp - żeglarstwo jest bardzo drogie i zbyt skomplikowane. Realizowane przez nas od wielu lat działania udowadniają, że jest dokładnie odwrotnie. Po pierwsze żeglarstwo można uprawiać do późnego wieku. Przykładów jest wiele. Najstarszy niepełnosprawny uczestnik (ksywa „Małolat”) zorganizowanego przez nas kursu zdał egzaminy i uzyskał patent w wieku 78 lat, a obecnie przekroczył 83 lata i nadal aktywnie żegluje. W organizowanych przez nas Żeglarskich Mistrzostwach Polski 60+ średni wiek startujących zawodników to 70 lat.

Po drugie żeglarstwo mogą uprawiać osoby o dużym stopniu niepełnosprawności, czego przykładem jest 3-osobowa załoga wielokrotnych Mistrzów Polski Żeglarzy z Niepełnosprawnością (dwóch „wózkarzy” sternik sparaliżowany od pasa w dół, jeden załogant bez obu nóg i drugi załogant z jedną nogą - łącznie „1 noga” należąca do zawodnika urodzonego w 1940 roku). Niepełnosprawność i starszy wiek nie są przeszkodami w uprawianiu żeglarstwa we wszystkich jego formach. Nie ma żeglarzy niepełnosprawnych – są tylko osoby niepełnosprawne uprawiające żeglarstwo. Żeglująca, dobrze wyszkolona załoga osób niepełnosprawnych o znacznym stopniu niepełnosprawności na wodzie jest nie do odróżnienia od załogi osób zdrowych. Różnice widać dopiero w chwili wejścia do portu, kiedy przesiadają się na wózki inwalidzkie. Wyszkoleni przez nas żeglarze walczą nie tylko w regatach dla niepełnosprawnych, ale startują również w regatach dla osób pełnosprawnych i zajmują w nich dobre miejsca.

Wielu naszych niepełnosprawnych instruktorów przekroczyło wiek emerytalny, a mimo to pracują w żeglarstwie i jest to źródło ich utrzymania.

Nasza oferta jest skierowana przede wszystkim do osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 50 lat, zamieszkujących wsie i małe miasteczka, bowiem osoby tam zamieszkałe praktycznie nie mają możliwości dotarcia do tego typu szkoleń. Pierwszeństwo w przyjęciu na warsztaty miały: osoby z małych miejscowości, oraz osoby nie biorące jeszcze udziału w projektach, które były realizowane z takiego dofinansowania. Drugą grupą adresatów naszych warsztatów są wolontariusze. Na każdych warsztatach szkolimy 5-10 wolontariuszy. Uczestniczą w zajęciach razem z podopiecznymi i uczą się żeglarstwa. Następnie zdają egzaminy na kolejne stopnie żeglarskie i instruktorskie. Wielu z naszych obecnych instruktorów zaczynało swoją karierę żeglarską od wolontariatu. Działalność Mazurskiej Szkoły Żeglarstwa oparta jest na pracy wolontariuszy - nie zatrudniamy żadnych pracowników etatowych.

W programie warsztatów zorganizowano 20 godzin wykładów teoretycznych (przepisy, budowa i obsługa jachtu, teoria żeglowania, locja, ratownictwo, teoria manewrowania, meteorologia,

podstawowe zasady ochrony wodnego środowiska naturalnego) oraz 60-80 godzin zajęć praktycznych (taklowanie jachtu, obsługa żagli i osprzętu, obsługa silnika zaburtowego, prace bosmańskie, nauka manewrów - zwroty przez sztag i przez rufę, odejście i dojsście do nabrzeża i boi, alarm „człowiek za burtą” stawanie i zejście z kotwicy itd.).



Pierwszego dnia warsztatów uczestnicy zapoznali się z różnymi rodzajami sprzętu żeglarskiego (jachty kabinowe, DZ, katamarany) i wstępnie określili swoje preferencje. W zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności zostali podzieleni na kilkusobowe wachty. Każda z wacht miała własnego instruktora, którego głównym zadaniem jest indywidualne podejście do każdego uczestnika warsztatów. Żeglowali na jachtach kabinowych, a także na dwumasztowych szalupach żaglowo-wiosłowych DZ, na których konieczne jest ściśle współdziałanie i zgranie całej załogi. Próbowali również swoich sił i możliwości na katamaranach, idealnych jednostkach do żeglowania dla osób, które na tradycyjnym jachcie z powodu rodzaju i stopnia niepełnosprawności nie są w stanie przesiadać się z burty na burtę po zmianie halsu. Ponieważ instruktor prowadzi wszystkie zajęcia praktyczne w małej grupie, na bieżąco określa czy konkretny uczestnik warsztatów opanował w wystarczającym stopniu daną umiejętność. Specyfika nauki manewrów na jachcie polega na tym, że musi współpracować cała załoga, a więc uczą się wszyscy, a nie tylko sternik. Po kilku dniach warsztatów uczestnicy mieli możliwość przeniesienia się do innej wachty i na inny sprzęt. Warsztaty zakończyły się sprawdzianem teoretycznym i praktycznym nabytych umiejętności. Najlepszych, którzy chcą podnosić swoje



umiejętności, zapraszamy do udziału w następnym roku w kursie szkoleniowym zakończonym egzaminem na stopień żeglarza jachtowego. Na zakończenie warsztatów rozegrane zostały regaty, które mają zachęcić uczestników do uprawiania sportu żeglarskiego. Uczestnicy otrzymali dyplomy.

W programie warsztatów były także wieczory przy ognisku z nauką śpiewania szant i różnymi konkursami - wiedzy marynistycznej, wiązania węzłów, rzut rzutką i kołem ratunkowym do celu itp.

W programie zrealizowano wspólne z wolontariuszami 2 rejsy – jeden dookoła „Wyspy Giżyckiej” (jezioro Kisajno – stary kanał- Jezioro Niegocin – kanał Giżycki – jezioro Kisajno) i drugi – wypłynięcie na jezioro Kisajno – jezioro Dargin – jezioro Dobskie (słynna „Wyspa Kormoranów”) koncert szantowy w Sztynorcie i po jego zakończeniu, w nocy, powrót do ośrodka z podziwianiem wschodu słońca na jeziorze.

Odbyły się także wspólne wycieczki po okolicy na kajakach.

Jak określają to sami wolontariusze te działania są dla nich na tyle atrakcyjne, że chętnie w nich uczestniczą. Dlatego corocznie zyskujemy nowych wolontariuszy. Należy dodać, że w tym projekcie na zasadzie wolontariatu pracują także koordynator, połowa instruktorów i sędziowie na końcowych regatach.







*Nauka manewrów – „Alarm człowiek za burtą”*



*Szkolenie na Dezęcie*





*Katamarany*



*Kajaki*



Realizator: **Fundacja "Skawińskie Centrum Wolontariatu"**

Małgorzata Ćwikła

### ***Skawiniacy w siedmiomilowych butach – jesteśmy z jednej bajki***

Projekt „Skawiniacy w siedmiomilowych butach - jesteśmy z jednej bajki” zrealizowany został przez Fundację Skawińskie Centrum Wolontariatu w okresie od 01.06.2014 do 31.12.2014. w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Projekt uzyskał również Honorowy Patronat Wicestarosty Krakowskiego Urszuli Stochel.

Realizowane działania miały na celu integrowanie młodych upośledzonych intelektualnie osób z innymi mieszkańcami Gminy i Miasta Skawina. Rozwijające się w wolniejszym tempie dzieci i młodzież zazwyczaj skazane są na wykluczenie, nieobecność w życiu społecznym, cierpią z powodu niezrozumienia, zamykając się w swoim hermetycznym środowisku. Odrzucenie i wyraźne rozwarstwienie, potęgujące podział na osoby w pełni rozwinięte i te, które muszą żyć z pewnymi deficytami, prowadzą do patologicznych sytuacji braku dialogu, podświadomego omijania się i ostatecznie nieufności oraz wyobcowania. Kierując się dostrzeganą potrzebą rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, a tym samym koniecznością reagowania na tego typu niepokojące zachowania Skawińskie Centrum Wolontariatu zainicjowało przedsięwzięcie włączające upośledzoną młodzież do życia kulturalnego miasta. Teatr, z uwagi na swój performatywny i dający możliwość wielorakiej ekspresji twórczej charakter, został uznany za medium rozmowy, symboliczne miejsce spotkania oraz narzędzie do pobudzania kreatywności, która występuje u każdego człowieka, jedynie trzeba chcieć ją odnaleźć. Wybór takiej strategii został poprzedzony kwerendą na temat znaczenia teatru w prowadzeniu działalności terapeutycznej, szkoleniowej i wychowawczej. Przeanalizowane zostały ponadto różne sposoby implementacji elementów performatywnych w przypadku zadań zmierzających do chronienia tradycji regionalnej oraz dbania o umacnianie się świadomości narodowej i kulturalnej na poziomie lokalnym. Takie podejście do planowanych prac okazało się słuszne. W pełni się sprawdziło i pozwoliło połączyć trzy ważne dla sukcesu projektu składniki: aktywizowanie młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, zachęcanie do wolontariatu, nowatorskie uczczenie 650 rocznicy lokacji Skawiny.

Osią projektu była szeroko rozumiana i wykorzystywana na wiele sposobów idea współpracy. Dla organizatorów oznaczała ona dążenie do twórczej synergii i osiągnięcie bardziej śmiałych założeń, niż jest to możliwe w przypadku indywidualnego trudu. Dlatego też Skawińskie Centrum Wolontariatu nawiązało partnerstwo ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Skawinie, który do realizacji projektu desygnował: Grzegorza Kubickiego, Martę Krawiec, Annę Kukłę, Anetę Krupnik, Barbarę Burdek oraz Arkadiusza Drozdka. Dodatkowo wsparcia udzielili: firma Budex Andrzej Sikora, Towarzystwo Przyjaciół Skawiny i Centrum Kultury i Sportu w Skawinie. Niebagatelna również była pomoc wolontariuszy, którzy na co dzień są studentami krakowskich uczelni. Kolektywna praca pozwoliła na przygotowanie wyjątkowego przedstawienia teatralnego. Jego przebieg miał formę rozmowy małego chłopca z babcią, wyjaśniającą mu, kim jest prawdziwy bohater. Może to być postać wyjątkowa, jak i zwyczajni ludzie angażujący się na rzecz spraw istotnych dla ogółu. W spektaklu, w którym wystąpiło 22 podopiecznych SOSW w wieku od 7 do 23 lat przywoływano "bohaterów" ważnych w dziejach Skawiny. Premiera stała się doniosłym wydarzeniem artystycznym, adresowanym do wszystkich mieszkańców miasta i okolic, a jej tłem była rocznica nadania praw miejskich w 1364 roku. Był to pierwszy krok w "siedmiomilowych butach": jubileuszowe święto Skawiny nabrało charakteru otwartego spotkania, podczas którego każdy był ważny, równy i potrzebny. No właśnie: wszyscy przecież jesteśmy z jednej bajki.



Udział w projekcie umożliwił młodym ludziom mającym problem z niezależnością i odpowiedzialnością, spowolnieniem zdolności poznawczych oraz ograniczeniami percepcyjnymi na nietypowe pokazanie się przed publicznością. Po raz pierwszy patrzono na nich z zainteresowaniem, uznając ich wkład, indywidualny pomysł na wybraną rolę. Grupa młodzieży dynamicznie wkroczyła do życia kulturalnego Skawiny, którego od teraz nie będzie tylko odbiorcą, ale także współtwórcą. Szansa na aktywność w długiej perspektywie zachęciła uczestników do kształtowania swojego losu oraz wzmocnienia pozycji osób niepełnosprawnych w społecznościach lokalnych. Materiał teatralny, wpisany w unikalny kontekst ontologiczny, służył temu znakomicie, emocjonalnie łącząc aktorów z omawianymi zagadnieniami oraz z ich alegorycznym, wychowawczym sensem. Każde tego typu działanie miało zresztą szerokie grono odbiorców. Poza bezpośrednimi beneficjentami, uwrażliwieni na zdiagnozowany problem zostali pozostali mieszkańcy miasta. Przede wszystkim przeciwdziałano stereotypowym poglądom, zgodnie z którymi spowolnienie rozwojowe to choroba psychiczna. Korzystając z okazji tłumaczono, czym faktycznie jest niepełnosprawność intelektualna, jak ją rozumieć i jak do niej podchodzić. Starano się równocześnie niwelować strach przed nieznanym oraz rozwiewać obawy wynikające z trudności przewidzenia zachowania i reakcji osób niepełnosprawnych. Doświadczenie to miało szczególne znaczenie dla wolontariuszy. Ich otwartość, chęć pomocy i entuzjazm wzbogaciły jeszcze bardziej projekt, podobnie zresztą jak poszerzyły indywidualną percepcję studentów. Perspektywy poszczególnych grup przybliżyły się do siebie, tworząc nowy sposób wspólnego patrzenia na przeszłość Skawiny oraz, co najważniejsze, jej przyszłość.

Dzieje miasta przeplatane elementami biografii Walentego Troski, Macieja Skawinki, Mariana Lupy i innych pozwoliły młodzieży na rozwijanie własnej wrażliwości, wzbogacenie środków wyrazu, a także wyrażanie stanów psychicznych i potrzeb. Inspirowana wydarzeniami historycznymi narracja, mimo nakierowania na sprawy minione, dotyczyła sytuacji "tu i teraz". To bowiem młodzi ludzie byli protagonistami tej opowieści, a życiorysy wielkich skawinian zachęcały do kreatywności, porzucenia niepokoju przed występami scenicznymi oraz dawały przykład godnych do naśladowania postaw obywatelskich. Tradycja zapoczątkowana przez pojawiające się w spektaklu wybitne postacie nadal jest w Skawinie kontynuowana. Projekt "Skawiniacy w siedmiomilowych butach- jesteśmy z jednej bajki" to następny element angażowania się na rzecz rozwoju społeczności lokalnych i umacniania wspólnej, unikalnej tożsamości. Brak takich działań może prowadzić do zatracenia dziedzictwa kulturowego i narodowego oraz zanikania wartości i artefaktów skupiających mieszkańców dzielących tę samą pamięć kolektywną.

W ramach opisywanego zadania, oprócz spektaklu teatralnego, wydano w nakładzie 300 egzemplarzy album przybliżający sylwetki przywoływanych w przedstawieniu osób - zarówno

postaci historycznych, jak i młodych aktorów, którzy się w nie wcieliłi. Przygotowane wydawnictwo otwiera zdanie wypowiedziane przez wielką aktorkę Helenę Modrzejewską: "Szalony, kto nie chce wyżej, jeżeli może". Faktycznie stwierdzenie to można uznać za myśl przewodnią projektu, nadającą mu tempo oraz niepowtarzalny sens. Młodzi upośledzeni intelektualnie mieszkańcy regionu już wiedzą, że warto wyznaczać sobie ambitne cele, sięgać wyżej i dalej, a każdy taki wysiłek przynosi pozytywne wyniki. Wzrosło ich poczucie własnej wartości, a dodatkowo poszerzyła się świadomość innych, czym jest upośledzenie rozwojowe. Teraz za pośrednictwem książki z efektami projektu może się zapoznać więcej odbiorców, a sami uczestnicy uwiecznieni zostali na kartach wydawnictwa. Ich portrety dokumentują współpracę: małych aktorów, wolontariuszy, organizatorów i partnerów projektu, chcących dodatkowo uczcić miejską rocznicę. W albumie nie ma wartościowania, bo Skawina to nie tylko wspomnienie o Kazimierzu Wielkim, ale i los Grzegorza Leśniaka, który na zdjęciu w książce z dumą nosi królewski płaszcz.





Realizator: **Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Sędziszowa i Okolic**

Anna Durlak-Ligęza, Anna Więjaczka

***Wakacje – szansa na ciekawą edukację – letni wypoczynek,  
turystyka i krajoznawstwo z elementami zajęć warsztatowych i muzealnych  
jako forma przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu***

W ramach projektu Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Sędziszowa i Okolic zrealizowało w 2014 roku edukacyjne wakacje dla 60 uczniów z Sędziszowej i okolic oraz z Doliny (Ukraina) dofinansowane przez Fundusz Inicjatyw Obywatelskich z MPiPS i OPS w Bobowej.

W drugiej połowie lipca zorganizowano kolonię w Bustryku (koło Zakopanego) dla 40 dzieci z Sędziszowej i Siedlisk oraz z Doliny (miasto w obwodzie Iwanofrankowskim, dawnym Stanisławowskim) na Ukrainie.

Na kolonii pracowali wolontariusze: opiekunowie: pani Anna Durlak – Ligęza, wicedyrektor w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Lipnicy Wielkiej, w naszym stowarzyszeniu - skarbnik, pani Marta Klich – pedagog w Szkole Podstawowej w Czerminie koło Mielca, pani Maryanna Stakhnych z Ukrainy, nauczyciel gry na fortepianie w Wyższej Szkole Muzycznej w Iwanofrankowsku, pan Paweł Szura – nauczyciel w Zespole Szkół w Siedliskach. Jako wolontariusz pracowała też pani Jolanta Dobek – pielęgniarzka i pani Anna Więjaczka – kierownik kolonii i koordynator projektu (prezes, nauczycielka na emeryturze). Dzięki dużemu zaangażowaniu kadry i jej wielkiej pomysłowości zrealizowano ciekawe zajęcia kolonijne: edukacyjne (konkursy wiedzy o Podhalu i Tatrach, pobyty w muzeach, zajęcia z ceramiki oraz robotyki, nauka rysunku na szkle), rekreacyjne (zabawy sportowe, wypoczynek na basenach termalnych, wycieczki szlakami Jana Pawła II) i integracyjne (gry, zabawy oraz tańce). Kolonia ta uważana jest przez większość beneficjentów za najlepszą, na której kiedykolwiek byli.

Głównym celem projektu było wyrównywanie szans edukacyjnych i rekreacyjnych 60 beneficjentów poprzez zwiększenie dostępności do sektora usług społecznych takich jak kultura, edukacja, turystyka, rekreacja, aktywizacja społeczna i kulturowa dzieci i młodzieży. 40 dzieci uczestniczyło w kolonii, 30 uczniów (w tym 10 kolonistów) zwiedziło Warszawę.

Uważamy, że projekt przyczynił się do wzrostu różnorodnych zainteresowań, podniesienia umiejętności i kompetencji edukacyjnych i społecznych u beneficjentów, dzięki czemu ich wiedza, a co za tym idzie wyniki na egzaminach czy sprawdzianach wzrosną.

Wyjazd sprzyjał rozwojowi nowych zainteresowań, kreatywności, poszerzeniu ich różnorodnych umiejętności. Na kolonii była też możliwość wyrabiania nawyków dobrego zachowania przy stole, dbania o własne zdrowie, o własny rozwój, nawiązywania ciekawych kontaktów koleżeńskich i przyjacielskich. Nastąpiła integracja między uczniami z różnych szkół gminy Bobowa (Sędziszowa, Siedliska, Stróżna) i z Ukrainy (Dolina).

Dzięki kolonii wzrosła też u beneficjentów świadomość, co to jest wolontariat, działanie na rzecz innych. Dzieci uczestnicząc w różnorodnych zajęciach i warsztatach mogły uczyć się aktywności społecznej, a wybierając Radę Kolonii – samorządności.



*Uczestnicy kolonii przed Muzeum Tatrzańskim*

Widziały, że mieszkańcy górskiej miejscowości Bustrzyk i okolic w sposób zrównoważony wykorzystują walory swojego środowiska i zarazem mogą godnie żyć w swojej rodzinnej wiosce. Przykładem może być zarówno pani Anna, właścicielka Domu Wypoczynkowego „Harnaś” w Bustryku, jak i baca Bogdan Lasak, którego koloniści odwiedzili w bacówce, który posiada certyfikat do wytwarzania oscypków, jak i rzeźbiarz Stanisław Żegleń, który odwiedził dzieci prezentując im swoją historię związaną z rzeźbiarstwem. Wykorzystuje on zarówno swój talent, jak i miejscowy materiał – drewno, którego na Podhalu nie brakuje. Doświadczenia te beneficjenci mogą przenieść do swojego miejsca zamieszkania i w przyszłości wykorzystać



zdobytą wiedzę do zapewnienia sobie i swoim bliskim miejsca pracy w swojej „małej Ojczyźnie” z wykorzystaniem walorów przyrodniczych swoich miejscowości. Koloniści podnieśli również swoją kondycję zdrowotną i sprawność fizyczną (rekreacja, zajęcia na basenie, wycieczki, spacer, zajęcia sportowe). Byli na Basenach Termalnych w Bukowinie Tatrzańskiej i w Aquaparku w Zakopanem. Brali udział w wycieczkach rekreacyjno-krajoznawczych po Bustryku, do Zębu i na Gubałówkę. Byli też w Parku Rozrywki i Edukacji – Rabkoland w Rabce Zdroju. Oprócz zabaw i rekreacji poznawali różne rekordy świata przyrody, zwiedzali też w Skansenie Taboru Kolejowego w Chabówce. Uczestniczyli w różnorodnych zajęciach zarówno edukacyjnych oraz rekreacyjnych, warsztatowych, poznawali podstawowe zasady życia społecznego, uczyli się szacunku dla innych, a także dla samych siebie, budowali w sobie poczucie własnej wartości. Brali udział w warsztatach (ceramicznych i malowania na szkło) i lekcjach muzealnych oraz zwiedzali muzea (Muzeum Tatrzańskie i Muzeum Tatrzańskiego Parku Narodowego).



*W Dolinie Strążyskiej z przewodnikiem*

Wycieczki przyrodnicze i historyczne po Zakopanem i Tatrzańskim Parku Narodowym (wyjazd na Kasprowy Wierch – zapoznanie z genezą Tatr, i ich florą i fauną, odwiedzenie pustelni brata Alberta Chmielowskiego na Kalatówkach, zwiedzanie Doliny Strążyskiej z przewodnikiem) to elementy edukacyjnych zajęć dla kolonistów. Były też spotkania z nowoczesnością – warsztaty z robotyki w Zakopanem – „Dzieci kontra roboty”, prowadzone przez studentów Politechniki Śląskiej w Gliwicach. W wolnych chwilach odbywała się nauka i śpiewanie piosenek góralskich i obozowych, również przy akompaniamencie fortepianowym pani Marianny, koloniści układali piosenki grupowe, wybierali swoich przedstawicieli do Rady Kolonii, przez którą wnosili swoje propozycje życia kolonijnego. Organizowano różnorakie zabawy integracyjne, które cieszyły się niesłabnącym powodzeniem, zapoznawano się z lokalnymi legendami. Koloniści tworzyli też

swoje „Sabalowe bajania” w oparciu o słowniczki góralskiej gwary, które im wydrukowano po jednym dla każdego pokoju. Były i zabawne i ciekawe literackie opowieści, które dostarczały słuchającym wiele radości. W niepogodę świetlica zamieniała się w salę kinową z ciekawym filmem. Koloniści uczestniczyli w niedzielnych Mszach Św. w zabytkowym, drewnianym kościółku w Zębie.



*Warsztaty z malowania na szkle*



*Pani Marianna akompaniuje nam do śpiewu*

Koloniści brali udział w dwóch konkursach wiedzy o Tatrach i Podhalu. Sami opracowywali pytania i odpowiedzi tym samym przygotowując się do konkursów. Bo najlepiej uczymy się czynnie, przez działanie.



*Warsztaty ceramiczne*



*Przed Siklawicą*



W dniach 19-21 sierpnia 30 osobowa grupa młodzieży wraz z opiekunami z Sędziszowej, Siedlisk oraz Stróżnej uczestniczyła w atrakcyjnej, edukacyjnej wycieczce do Warszawy.

W czasie trzydniowego pobytu w stolicy beneficjenci projektu zobaczyli najważniejsze zabytki Warszawy m. in. – Rynek Starego Miasta, Zamek Królewski, Łazienki Królewskie, Pałac Kultury i Nauki, Pałac Prezydencki, Archikatedrę Św. Jana, pomniki: Małego Powstańca i Szewca Jana



Kilińskiego, Adama Mickiewicza, Mikołaja Kopernika, Grób Nieznanego Żołnierza, Ogród Saski, Cmentarz na Powązkach, a dzięki wspaniałym przewodnikom – panom Waldemarowi Prokopowi i Sebastianowi Łabędzie – poznali historię powstania wielu z nich. Przyglądali się uroczystej zmianie warty przed Pałacem Prezydenckim oraz płynęli gondolami w Łazienkach Królewskich.

Ważnym punktem zwiedzania stolicy był pobyt młodzieży w muzeach interaktywnych – Muzeum Fryderyka Chopina, Muzeum Powstania Warszawskiego oraz w Centrum Nauki Kopernik. To chyba wizytę w nich zapamiętają najdłużej.

Uczestnicy mogli przekonać się, że „Warszawa jest wielka“. Wielka, bo piękna i stale rozwijająca się, ale także piękna ze względu na mieszkających tam ludzi, na których życzliwość mogliśmy liczyć. O takiej Warszawie marzył prezydent Stefan Starzyński, jak słyszeliśmy w Muzeum Powstania Warszawskiego i taką ją ujrzeliśmy. W tym miejscu Stowarzyszenie



Przyjaciół Sędziszowa i Okolic serdecznie dziękuje wymienionym wyżej rewelacyjnym przewodnikom, dyrekcji hotelu Aramis za serdeczną gościnę oraz dyrekcji Muzeum Powstania Warszawskiego za bezpłatnych przewodników i dyrekcji Centrum Nauki Kopernik, która umożliwiła grupie zwiedzanie CNK i Planetarium bezpłatnie. Dzięki Państwa ofiarności

i zrozumieniu możliwa była realizacja niektórych naszych planów, a obecność w tak ważnych, ciekawych i atrakcyjnych dla młodzieży miejscach przyczyni się do podniesienia ich wiedzy oraz rozwinięcia różnych zainteresowań.



*Na Zamku Królewskim*

Dawid Waclawik, klasa I Gimnazjum (2014 r.):

„ (...) Ważnym elementem programu była wizyta w Muzeum Powstania Warszawskiego, podczas której w sposób szczególnie pochylił się nad historią dramatu i bohaterstwa walczących. Dowiedziałem się wielu ciekawych rzeczy, które zapewne trudno byłoby odnaleźć w źródłach historycznych. Najbardziej podobało mi się w Centrum Nauki Kopernik, gdzie ogromne zainteresowanie wzbudziło we mnie urządzenie stymulujące trzęsienie Ziemi. Wróciliśmy zmęczeni, ale zadowoleni, ponieważ czas spędzony z kolegami był bardzo owocny. Zdobyliśmy dużo nowej wiedzy o świecie i o sobie nawzajem.

Dziękujemy organizatorom i opiekunom za wspaniałą i udaną wycieczkę.”

Patryk Żaba, klasa I Gimnazjum (2014 r.):

„ (...) Pierwszego dnia zobaczyliśmy Grób Nieznanego Żołnierza. Widok grobu i warty stojącej przy niej wprawił nas w chwile zadumy i refleksji. Zwiedzaliśmy również Muzeum Fryderyka Chopina, dowiedzieliśmy się dużo o tym wybitnym muzyku. Drugiego dnia byliśmy w Muzeum Powstania Warszawskiego. Wielkim przeżyciem było zobaczenie filmu „Miasto ruin|”, na którym pokazana była zniszczona Warszawa i poznanie liczby ofiar Powstania. Zobaczyliśmy też Łazienki Królewskie, mieliśmy okazję popłynąć gondolą było to bardzo przyjemne i zabawne. Byliśmy również na 30 piętrze Pałacu Kultury i Nauki, widok z jego balkonu był oszalałającym. Panorama Warszawy była przepiękna. Trzeciego dnia byliśmy w Centrum Nauki Kopernik. Tam podobało mi się najbardziej. Mogłem zobaczyć i dotknąć wielu ciekawych wynalazków było to

bardzo pouczające i ciekawe. Zwiedziliśmy również Planetarium, w którym zobaczyliśmy układ gwiazd na letnim niebie i film związany z kosmosem. Wycieczka trwała 3 dni w czasie których dużo dowiedzieliśmy się o Warszawie i jej zabytkach. Była to bardzo pouczająca i ciekawa wycieczka, dzięki której poznałem również nowych kolegów i koleżanki. Mam nadzieję, że Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Sędziszowa i Okolic jeszcze nie raz zorganizuje nam takie wycieczki.”



*W Centrum Nauki Kopernik*



*W Muzeum Powstania Warszawskiego*





Realizator: **Fundacja Instytut Kultury Cyfrowej**

Magdalena Kawa

### ***Nowe media = nowa partycypacja***

Projekt „Nowe media = nowa partycypacja” był serią spotkań i warsztatów, które miały na celu zwiększenie świadomości i aktywności obywatelskiej w zakresie wykorzystania mediów cyfrowych. Zaproponowane przez nas działania przyczyniły się do pogłębienia krytycznej świadomości społeczeństwa informacyjnego oraz wzmacniania towarzyszących jej kompetencji kulturowo-społecznych. Stymulowaliśmy partycypację medialną, a także przekonywaliśmy do korzyści płynących z aktywnego i kompetentnego współtworzenia sfery publicznej, zachęcaliśmy do podejmowania roli aktywnych współtwórców medialnej rzeczywistości.



Projekt łączył najnowsze wyzwania edukacji medialnej z wciąż aktualnym problemem budowania świadomości obywatelskiej. Staraliśmy się w ten sposób zapobiegać cyfrowemu i technologicznemu wykluczeniu. Wymiernymi efektami projektu były lokalne sieci i społeczności powstające wokół aktywności medialnej (np. Powstanie koalicji „Lublin dla ludzi” - <http://lublindlaludzi.wix.com/koalicja>).



*Fot. David Cierpikowski*

Projekt był realizowany przez Fundację Instytut Kultury Cyfrowej przy współpracy z Dzielnicowym Domem Kultury Bronowice oraz Wyższą Szkołą Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie.

W ramach projektu zrealizowaliśmy 8 spotkań i warsztatów na takie tematy jak: E-obywatel. Jak współpracować z użyciem nowych mediów?, Kampanie obywatelskie i działania społecznościowe online, Lokalny aktywizm online, Działaj przez media – medialab i edukacja medialna, Obywatele wobec danych: między inwigilacją a wykorzystaniem danych w domenie publicznej, Do-it-yourself media i komunikacja społeczna online, Cyfrowe narzędzia komunikacji społecznej – blogi i fora obywatelskie, Obywatele wobec obrazów – kulturowy i społeczny wymiar komunikacji wizualnej – infografiki, memy, video, foto. W spotkaniach wzięło udział 201 osób, zaś w warsztatach – 133.

Dodatkowo wydaliśmy publikację w wersji online, w której pojawiło się 10 tekstów omawiających tematykę partycypacji społecznej i obywatelskiej z wykorzystaniem nowych mediów. Publikacja jest dostępna do pobrania pod adresem – <http://kulturacyfrowa.org/projekty/nowe-media-nowa-partycypacja/publikacja/>.

Na stronie projektu (<http://kulturacyfrowa.org/projekty/nowe-media-nowa-partycypacja/>) znajduje się także 8 scenariuszy ze zrealizowanych warsztatów oraz dokumentacja fotograficzna działań projektowych.



*Fot. David Cierpikowski*



Realizator: **Koło PSOUU W Tczewie**

Aleksandra Mocny

*Teatr sztuką bez granic – działania wspomagające rozwój psychospołeczny.*

Nasz projekt złożony był z trzech części: Pierwsza polegała na powołaniu grupy teatralnej i przygotowaniu spektaklu. Druga na realizacji trzydniowych teatralnych warsztatów integracyjnych, a trzecia na zorganizowaniu wyjazdów do teatru na wybrane przedstawienia. Zależało nam, aby stworzyć klimat, w którym osoby niepełnosprawne będą aktywnymi twórcami i odbiorcami kultury oraz będą miały wpływ na kształt przedstawienia i sposób wykonania powierzonej roli. Chcieliśmy, aby mogli wspólnie z reżyserem decydować, które sceny zostaną odegrane spontanicznie, a gdzie posłużą się tekstem literackim.



Do prób grupy aktorów dołączyła grupa muzyczna (4 osoby z muzykiem grające na instrumentach glinianych i perkusyjnych własnoręcznie wykonanych), która instrumentalnie ilustrowała wydarzenia na scenie oraz grupa plastyczna, która na żywo ilustrowała działania plastycznymi przedstawieniem.





Efekty pracy grupy plastycznej poprzez kamerę i projektor wyświetlane były na scenie i tworzyły scenografię oraz kostiumy.

Malowana światłem scena oraz działania grupy aktorów i grupy muzyków stworzyły nowoczesny spektakl. Grupa zebrała mnóstwo pozytywnych opinii. Poprzez działania interdyscyplinarne zwiększyła się liczba osób przynależąca do grupy teatralnej oraz ich czynne uczestnictwo w zajęciach, a tytuł zadania “Teatr sztuką bez granic” nabrał dodatkowego znaczenia.

Ważnym punktem projektu były 3-dniowe integracyjne warsztaty teatralne. Zaprosiliśmy do udziału inne placówki zajmujące się niepełnosprawnymi. Byli między innymi mieszkańcy DPS, uczestnicy ŚDS-ów i zaprzyjaźnione WTZ-y z terapeutami. Dla wszystkich była to okazja do poznania nowych ludzi, oswojenia się ze środowiskiem otwartym, przećwiczenia nowych zadań i sprawdzenia się

w nowych sytuacjach.

Warsztaty odbywały się

w przyjaznym

otoczeniu Tczewskiej

Fabryki Sztuk,

w nowoczesnie

zaadaptowanych

zabytkowych

pofabrycznych

pomieszczeniach.





Staraliśmy się, by było elegancko, sprawnie i profesjonalnie.

Do realizacji zadania udało nam się pozyskać świetne animatorki teatralne: Joannę Draszawkę i Marzenę Nieczuja Urbańską - aktorkę Teatru Wybrzeże z dużym doświadczeniem w pracy z amatorami. To właśnie one pokierowały pracą tak, aby



przygotowany spektakl miał indywidualny charakter i ciekawą oprawę. Stworzyły warunki niepełnosprawnym, aby swobodnie wyrażali siebie, przedstawiali uczucia i emocje oraz otworzyli się.

Warsztaty były „przymiarką” do interdyscyplinarnego przedstawienia, które miały połączyć ekspresję typowo teatralną, muzyczną i plastyczną. Stały się też okazją do wymiany doświadczeń dla terapeutów, dla rodziców do włączenia się w nasze działania i życie Koła. Był czas na pracę, poznanie nowych technik, historii miasta, poznanie bliżej ludzi i ich problemów oraz czas na zabawę. Nasi uczestnicy do dziś wspominają jak było *fajnie*.



Ciekawym przeżyciem były też występy przed publicznością, szczególnie przed młodzieżą gimnazjalną, która bardzo dobrze odebrała przedstawienie i z dużym zainteresowaniem oglądała

materiały promocyjne. Jesteśmy przekonani, że to spotkanie zapadnie im w pamięć na całe życie. Najefektowniej grupa wypadła podczas spektaklu w Tczewskim Centrum Kultury, przy profesjonalnej obsłudze technicznej, pod okiem kamer i przy błysku fleszy dziennikarskich. Okazało się, że wszystko to nie krępuje naszych aktorów i zachowują się jak profesjonalści.



W ramach projektu udało się też trzykrotnie skorzystać z oferty teatralnej. Byliśmy w filharmonii, w teatrze i oglądaliśmy rewię na lodzie. Dzięki tym wyjazdom możemy się poczuć częścią społeczeństwa, nie jesteśmy izolowani,

a elegancki świat jest dla nas dostępny. Teatr zadomowił się w naszym Ośrodku na dłużej. Grupa teatralna pracuje, liczymy na więcej.

Przez czas trwania projektu grupa uczestników pod okiem terapeuty pracowała też nad dokumentacją. Robili zdjęcia, filmowali, zbierali materiały, kadrowali, „obrabiali”, zdobywali doświadczenia reportera. Te działania również są kontynuowane, z coraz lepszymi rezultatami.

Realizator: **Stowarzyszenie „EMILIA” z Pakosławia**

Kornelia Mazurczak

***Wiedza, współpraca, sukces.***

Działania w ramach projektu:

1. Szkolenia dla grupy młodzieży;
2. Szkolenia dla członków organizacji;
3. Wyjazd jednodniowy Lwówek – Nowy Tomyśl – Poznań – Kościan;
4. Akcja honorowego krwiodawstwa;
5. Kursy: kierownika wypoczynku, wychowawcy wypoczynku, kierownika wycieczek
6. Wyjazd dwudniowy do Warszawy;
7. Podsumowanie.

1. Szkolenia dla młodzieży

20 osobowa grupa młodzieży uczestniczyła w szkoleniach, które były miłą odskocznią od szarości i monotonii dnia codziennego, a jednocześnie dostarczyły uczestnikom pożytecznej wiedzy dotyczącej tematyki organizacji pozarządowych, roli III sektora w państwie demokratycznym, prawa konsumentów. W ramach ćwiczeń, młodzież zakładała organizację.

2. Szkolenia dla dorosłych

Równoległe ze szkoleniami dla młodzieży, odbywały się szkolenia dla przedstawicieli organizacji pozarządowych z terenu gminy. Łącznie wzięło w nich udział 30 osób dorosłych. Uczestnicy mogli dowiedzieć się skąd można pozyskiwać środki na działalność organizacji (fundraising, darowizny, sponsoring), jak w codziennym życiu korzystać z prawa konsumenta, jak sprawnie i skutecznie działać w organizacji, jaką rolę odgrywają organizacje pozarządowe w państwie demokratycznym. Niewątpliwym atutem szkoleń były osoby prowadzące – wykształcone, profesjonalnie przygotowane do prowadzenia takich zajęć.

3. Wyjazd jednodniowy na trasie Lwówek – Nowy Tomyśl – Poznań – Kościan

Uczestnicy wyjazdu najpierw odwiedzili Urząd Miasta i Gminy Lwówek. Grupę przyjął Sekretarz

Gminy, który przybliżył rolę i funkcję urzędu.

Kolejnym punktem było Starostwo Nowotomyskie. Tutaj również Sekretarz, tym razem Starostwa, oprowadził uczestników wyjazdu po urządzie, opowiedział, z jakimi sprawami mieszkańcy powiatu mogą się zgłaszać.

Kolejnym etapem podróży był Urząd Wojewódzki w Poznaniu – organ administracji rządowej na szczeblu województwa. Tutaj uczestnicy mieli okazję obejrzeć gabinet Wojewody Wielkopolskiego, oraz gabinet, w którym wojewoda przyjmuje dyplomatów. Ważnym miejscem w urzędzie był Wydział Zarządzania Kryzysowego. Jest to miejsce w urzędzie, gdzie odbierany jest telefon 112 oraz gdzie podejmuje się decyzje w sytuacjach zagrożenia: np. epidemią, kataklizmem, zagrożeniem terroryzmem i in. Wizyta w Urzędzie Wojewódzkim była bardzo pouczająca.

Ostatnim etapem wyjazdu była wizyta w Spółdzielni Socjalnej „Poezja Smaku” w Kościanie. Uczestnicy wyjazdu mogli na własne oczy zobaczyć, jak osoby bezrobotne zakładając spółdzielnię socjalną, stali się przedsiębiorcami. Mogli też spróbować jedzenia przygotowanego przez pracowników spółdzielni.

#### 4. Akcja honorowego krwiodawstwa

Udało się także zorganizować Akcję Honorowego Krwiodawstwa. Zgłosiło się 13 osób, ostatecznie 8 osób zakwalifikowano do oddania krwi, której łącznie oddano 3,6 litra.

#### 5. Kursy Kierownika oraz Wychowawcy Wypoczynku, Kierownika Wycieczek

W ramach realizowanego zadania odbyły się kursy, na których :

- 13 osób zdobyło kwalifikacje Wychowawcy Wypoczynku;
- 7 osób zdobyło kwalifikacje Kierownika Wypoczynku;
- 7 osób zdobyło kwalifikacje Kierownika Wycieczek.

#### 6. Wyjazd do Warszawy

Dwudniowy wyjazd do Warszawy był wyczekiwany przez wszystkich uczestników projektu. Dostarczył nie tylko cennej wiedzy, ale też niezapomnianych wrażeń. Na samym początku uczestnicy zwiedzili Sejm, następnie mogli pospacerować po Łazienkach Królewskich. Po zakwaterowaniu i posiłku, grupa ruszyła na popołudniowo-wieczorny spacer po Starówce. Można było podziwiać uroki miasta po zmroku. Następnym dniem zaczął się od zwiedzania Pałacu Prezydenckiego: Sali Kolumnowej, Kaplicy, Sali Nowosielskiego, Okrągłego Stołu i innych ciekawych miejsc. Z Pałacu Prezydenckiego grupa młodzieży pojechała do Centrum Nauki



Kopernik, gdzie czekały na nią naukowe atrakcje, a także film w Planetarium w technologii 3D „Na skrzydłach marzeń”. Grupa dorosłych w tym samym czasie odwiedziła Polską Akcję Humanitarną, gdzie przedstawiciel organizacji zapoznał grupę z działalnością organizacji w Polsce i na świecie. Pobyt w PAH zrobił na uczestnikach wyjazdu bardzo duże wrażenie.

Po zjedzeniu obiadokolacji, cała grupa uczestników udała się na ostatni punkt wyjazdu – zwiedzanie Stadionu Narodowego. Przez około 1,5 godziny można było podziwiać atrakcyjne widoki, tym bardziej, że w środku stadionu zrobiono lodowisko, które robiło imponujące wrażenie.

Wszyscy zmęczeni, ale z wrażeniami i zasobem wiedzy, wrócili do domu.

## 7. Podsumowanie

Na zakończenie odbyło się spotkanie podsumowujące realizację projektu. Rozdane zostały nagrody dla grupy młodzieży, wspomniano: wyjazd do Warszawy, wizytę w PAH, pobyt w CNK, oraz dyskutowano na temat Prawa konsumenta – jak obywatel może z tego prawa korzystać. Było też smaczne jedzenie. Kiloro uczestników zadeklarowało chęć partycypacji w kolejnym projekcie.



Realizator: **Stowarzyszenie Rozwoju Kultury, Oświaty i Turystyki w Ulanowie**

Alina Olszówka, Elżbieta Olszówka

### ***Klub Młodego Podróżnika***

Projekt realizowany był od 1 czerwca do 30 października 2014 roku. Celem głównym była integracja społeczności gminy Ulanów wokół spraw związanych z wypoczynkiem, krajoznawstwem i turystyką społeczną dzieci i młodzieży.

Nasz zespół projektowy to nauczyciele z gminy Ulanów, znający dobrze dzieci i młodzież z terenu gminy, ale także oczekiwania całego środowiska związanego ze szkołą. Pomysł na projekt wynikał z potrzeby tworzenia tutaj otwartego, współpracującego i wrażliwego na potrzeby innych, społeczeństwa obywatelskiego. Jedną z potrzeb, wcale niebłahą, była potrzeba stworzenia dzieciom możliwości wyjazdów turystycznych i poznawania kraju w ramach wypoczynku letniego.

Projekt skierowany był więc w części do dzieci, a w części do młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy. Ważnym zadaniem było zintegrowanie mieszkańców wokół tematu krajoznawstwa i turystyki społecznej dzieci. Zaczęliśmy od nawiązania do wycieczek szkolnych, odbytych przed laty przez rodziców, dziadków, znajomych, bo zwykle bardzo silnie zapisały się one w pamięci uczestników. Na stronie projektu prowadzonej na Facebooku „Klub Młodego Podróżnika” ogłosiliśmy akcję dla mieszkańców „Dodaj swoje zdjęcie sprzed lat ze szkolnej wycieczki”. Działanie przyczyniło się także do budowania kapitału społecznego, pozwoliło odświeżyć znajomości w realizacji wspólnego celu. Akcją zainteresowały się zarówno osoby, które były na szkolnej wycieczce w latach pięćdziesiątych, jak i te, które ukończyły szkołę podstawową kilka lat temu.

Uczestnicy bezpośredni (100 uczniów szkół podstawowych), zanim stali się członkami Klubu Młodego Podróżnika, musieli zainteresować się kulturą własnego regionu - zrobić zdjęcie w swojej okolicy lub wykonać pracę plastyczną przedstawiającą pozostałości dawnej kultury w otoczeniu (np. zabytkowy kościół, element starej architektury wiejskiej, stare kapliczki, studnie,



*Szkolna wycieczka, Warszawa, lata pięćdziesiąte*



*Kraków, lata osiemdziesiąte*

dawne przedmioty domowego użytku lub gospodarskie). Działania miały wpływ także na rodziców, dziadków (wspólne z dziećmi mogli wybierać najciekawsze elementy zanikającej kultury, która była jeszcze niedawno ich codziennością). Warto było wybrać ciekawe miejsca i wykonać ciekawą pracę, bo to decydowało o uczestnictwie w wycieczkach z Klubem Młodego Podróżnika.



*Prace konkursowe dzieci ze szkół podstawowych gminy Ulanów*

Interesujące miejsca w gminie, wybrane przez dzieci jako temat swoich prac, okazały się warte pokazania innym uczestnikom. Dzieci nie znały wielu miejsc, odległych zaledwie o kilka kilometrów, nie widziały na przykład zbiorów znajdujących się w Ulanowie, związanych z flisactwem (ważnych – bo flisacy ulanowscy są wpisani na krajową listę UNESCO). Uczniowie nabyli wiedzę o gminie w ciekawej formie, odwiedzając różne jej zakątki, słuchając ludzi, którzy wytrwale pielęgnują tradycje lokalne.





*Z przewodnikiem po ulanowskich zbiorach muzealnych*

Uczestnicy, przemierzywszy „Szlak najpiękniejszych zamków” otrzymali niecodzienne lekcje historii, zwiększyła się ich wiedza na temat zabytków i kultury zwiedzanych regionów. Niemalą wartość widzimy także w zwiększeniu integracji w grupie rówieśniczej oraz utrwalenie właściwego zachowania w obiektach kultury. Poprawa dostępności dzieci do zasobów kultury, do historycznie ważnych miejsc w kraju oraz pielęgnowanie i rozwijanie odpowiednich nawyków i zachowań może nas w przyszłości doprowadzić do lepszego świata.



*Na tropie okolicznych ciekawostek*



*Pod wrażeniem Pieskowej Skaly*



*Na zamku w Baranowie Sandomierskim*



*Opuszczając zamek w Szydłowie*



*Przed mostem zwodzonym w Sienierzu*

Realizator: **Stowarzyszenie Pracownia Inspiracji Kulturalnych**

Mateusz Konieczny

### *Bajkowa Pracownia*

„Bajkowa Pracownia” to pierwszy rozdział przygody z bajką, który rozpoczęliśmy w roku 2014 dzięki wsparciu Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Kolejne rozdziały współtworzą dzieci, to na ich potrzeby reagujemy, aby sprawiać, by rzeczywistość nie była szara, lecz bajkowa.

Projekt został skierowany do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci pochodzących z rodzin o niskim statusie społeczno-ekonomicznym, mieszkających lub przebywających na terenie gminy Brzeźnio oraz ich rodziców, opiekunów. Działania podejmowane w ramach „Bajkowej Pracowni” przyczyniły się do rozwoju dzieci, zwiększyły ich szanse edukacyjne i życiowe, a także wzmocniły pozytywne więzi rodzinne. W trakcie prowadzonych warsztatów edukacyjnych wykorzystywano interdyscyplinarne metody i narzędzia pracy (m.in. gra terenowa, gra planszowa, teatrzyk cieni, teatrzyk kukielkowy, odgrywanie ról, eksperymenty), a także różnorodne materiały artystyczne i kreatywne. Podejmowane działania popularyzowały wśród dzieci, rodziców i społeczności lokalnej systematyczne czytanie bajek i pracę z bajką jako skuteczną metodę przyczyniającą się do pozytywnego i efektywnego rozwoju dziecka. Zajęciom towarzyszył element tajemniczości i zaskoczenia, co





sprawiało, że najmłodszy z niecierpliwością wyczekiwali rozpoczęcia kolejnego spotkania. Każdy z warsztatów opierał się na innym programie, poruszającym nowe zagadnienia. W promocję warsztatów włączyli się partnerzy projektu (Gminna Biblioteka Publiczna w Brzeźniu, filia biblioteczna w Barczewie, filia biblioteczna w Kliczkowie Małym), m.in. przywieszając w widocznych miejscach plakaty zachęcające dzieci i rodziców do udziału w organizowanych wydarzeniach, a także przekazując informacje bezpośrednio swoim czytelnikom (filie biblioteczne w Barczewie i Kliczkowie Małym).



W okresie od lipca do sierpnia 2014 roku w czterech lokalnych instytucjach kulturalnych (sala OSP w Dębolicach, Gminny Ośrodek Kultury w Brzeźniu, biblioteka w Barczewie, biblioteka w Kliczkowie Małym) została uruchomiona „Mobilna Akademia”, w której dzieci, pod opieką doświadczonych animatorów, rozwijały wyobraźnię, kreatywność oraz ekspresję. Dzieci podczas 24 spotkań wymyślały bajkowe przedstawienia ze strojami teatralnymi, tworzyły eksperymenty z wykorzystaniem barwników i suchego lodu, przygotowały biżuterię, poznawały instrumenty muzyczne. Ponadto wymyślano kartki i karnety z kółek orgiami, malowano farbami, puszczano bańki mydlane, tworzono ceramiczne ozdoby, przygotowano maski, zorganizowano fotograficzną zabawę, a także magiczne przebrania. W cyklu zajęć „Mobilnej Akademii” organizowanym w okresie wakacyjnym udział wzięło ponad 70 dzieci oraz 30 rodziców i opiekunów. Dorośli poprzez obserwację dzieci mogli monitorować postępy w pracy swoich pociech, a także wspierać ich w wykonywaniu zadań artystycznych (np. masek, kukielek na łyżce).

Od września do listopada 2014 najmłodszy wcielił się w rolę bajkowych artystów, aby bliżej poznawać zarówno polskie jak i zagraniczne baśnie. Każde z organizowanych spotkań rozpoczynało się prezentacją bajki, a następnie rozwiązaniem zadania przygotowanego



w kontekście zaprezentowanej opowieści. Uczestnicy podczas 10 warsztatów poznali m.in. „Przygody jeża spod miasta Zgierza” Wandy Chotomskiej, „O królewiczu kmiotku, piesku, Szczeczku i kotku Mruczku” Antoniego Glińskiego, „O królownie czarodziejce” Józefa Ignacego Kraszewskiego czy „O rybaku i rybce” Juliana Tuwima. Dzieci wykonywały jeże z masy solnej i papierowej, tworzyły teatr cieni i teatrzyk Kamishibai, wystawiały pantomimę oraz przedstawienie z wykorzystaniem kukielek na rękawiczce, a także tańczyły zumbę, pracowały z gliną, przygotowały mydelka i woreczki zapachowe oraz budowle z klocków ceramicznych. Na jednym ze spotkań dzieci odkryły kufer, w którym znalazły się tajemnicze owoce - physalis (miechunka). W „warsztatach bajkowania” organizowanych na przełomie września i listopada uczestniczyło ponad 60 dzieci.

W ramach projektu „Bajkowa Pracownia” odbyły się także dwa wyjazdy edukacyjne - do Zoo Safari w Borysewie oraz Muzeum Animacji Se-ma-for i grotty solnej w Łodzi. W każdym z wyjazdów wzięło udział po 50 uczestników (dzieci i opiekunów). Organizowane wyjazdy rozbudzały kreatywność, otwartość na świat, umożliwiały poznawanie nowych miejsc, co miało swoje potwierdzenie w pracach złożonych w zabawie „bajkowy kolaż”. Podczas wyjazdu edukacyjnego do Zoo Safari dzieci poznały egzotyczne zwierzęta z całego świata. Przygoda



w ogrodzie zoologicznym rozpoczęła się od przejazdu kolejką. W trakcie wizyty w Mini Zoo najmłodszy spotkali się z kózkami miniaturkami, owieczkami kameruńskimi, alpakami, świnkami wietnamskimi, osiołkami i królikami. Wyjazd uświetniły pokazy dokarmiania zwierząt. Z kolei wizyta w Muzeum Animacji Se-ma-for w Łodzi była znakomitą kontynuacją podróży zapoczątkowanej podczas „warsztatów bajkowania”. Beneficjenci poznali bajowych bohaterów, mogli wejść do chatki Misia Uszatka, dotknąć sprzęt filmowy, a także ułożyć bajkowe puzzle. Podczas warsztatów

najmłodsi stworzyli dwie animacje przedstawiające wymarzone podróże. Po wspólnym posiłku uczestnicy odwiedzili grotę solną, w której odbyły się warsztaty edukacyjne połączone z muzykoterapią.



Na przełomie sierpnia i listopada 2014 przedstawiciele 10 lokalnych organizacji i instytucji, m.in. Stowarzyszenia Pracownia Inspiracji Kulturalnych, Gminnej Biblioteki Publicznej w Brzeźniu, Gminnego Ośrodka Kultury w Brzeźniu, Gminnego Ośrodka Oświaty i Wychowania w Brzeźniu, Lokalnej Grupy Działania „Szlakiem Sieradzkiej E-Ski”, Stowarzyszenia „Nasza Przyszłość”, Firmy SOMMER POLSKA, Szkoły Podstawowej im. Juliana Tuwima w Ostrowie, Zespołu Szkół im. Wacławy Matusiak w Brzeźniu oraz rodzice wzięli udział w dwóch spotkaniach mających na celu opracowanie

koncepcji partnerstwa na rzecz dzieci i młodzieży z terenu gminy Brzeźnio. Podczas spotkań uczestnicy przyjrzeni się lokalnym problemom najmłodszych mieszkańców gminy, a także otoczeniu, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów zainteresowanych współpracą. Przedstawiciele organizacji zastanawiali się nad źródłami wsparcia wspólnych projektów. Robocza wersja dokumentu została poddana konsultacjom wśród organizacji i instytucji zainteresowanych zawiązaniem partnerstwa.

Projekt oficjalnie zakończył się „świętecznym spotkaniem”, które odbyło się 6 grudnia 2014. Przygotowane atrakcje (m.in. wystawa prac plastycznych, projekcja filmowa), a przede wszystkim „inspirująca gra świąteczna” włączyły do wspólnej zabawy osoby w różnym wieku. Uczestnicy dekorowali pierniczki, przygotowywali dekoracje choinkowe, śpiewali świąteczne piosenki, układali świąteczne puzzle, a także rozwiązywali bożonarodzeniowy quiz. Po przedstawieniu wyników zabawy „bajkowy kolaż” przedstawiciele 10 organizacji i instytucji podpisali partnerstwo

na rzecz dzieci i młodzieży z terenu gminy Brzeźnio. Na zakończenie świętowania uczestników odwiedził święty Mikołaj, który przyniósł worek pełen słodkich upominków. Poczęstunek podczas spotkania został przygotowany dzięki Spółdzielni Dostawców Mleka w Wieluniu, która przekazała produkty mleczne.

Jako inicjatorzy powstania partnerstwa „Razem dla Gminy Brzeźnio” czujemy się zobowiązani do realizacji kolejnych działań na rzecz młodych mieszkańców gminy, a także pobudzania i angażowania partnerów do współdziałania. Cały czas pracujemy nad nowymi pomysłami.

Projekt „Bajkowa Pracownia” został dofinansowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

Partnerzy projektu: Gminna Biblioteka Publiczna w Brzeźniu, Gminny Ośrodek Kultury w Brzeźniu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźniu, Przedszkole Publiczne im. Przyjaciół Kubusia Puchatka w Brzeźniu, Ochotnicza Straż Pożarna w Krzakach, Agencja Artystyczna Event Team, FOTOGRAFIA Seweryn Pietrucha.







Realizator: **Fundacja „Pracownia Jutr”**

Beata Master, Sylwia Kępa

### ***Respect ON – działania obywatelskie na rzecz Osób Niepełnosprawnych***

168 godzin szkoleniowych, 50 zaangażowanych osób, 40 godzin konsultacji, setki maili i polubień na funpage’u Pracowni Jutr, tętniący życiem blog, kalendarz, Diagnoza Partycypacyjna, Toolbox, kampania promocyjna pt. „Chcę, potrafię, pomagam”, plakaty, spot, audycja radiowa, wspólny wyjazd szkoleniowy... to imponujące rezultaty projektu „RESPECT ON – działania obywatelskie na Rzecz osób Niepełnosprawnych” współfinansowanego w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Te rezultaty, choć niewątpliwie robią wrażenie, nie przesądziły o ogromnej wartości tego projektu.

Przełamanie własnych barier wobec ludzi i samego siebie bez względu na ograniczenia w naszym ciele, lzy szczęścia i wzruszenia podczas warsztatów, kiedy wspólnie odkrywaliśmy i usuwaliśmy nasze wewnętrzne blokady tamujące potencjał i radość życia, nowe znajomości zawarte na całe życie, pomysły na wspólne projekty, społeczne działanie, bezinteresowne oferty pomocy, długie chwile radości i zbudowanie poczucia, że nasze życie ma sens kiedy dzielimy się z innymi tym, co w nas najlepsze. Tak, to zdecydowanie ważniejsze rezultaty tego projektu. Wszystkie te działania udaje się osiągnąć dzięki współpracy Lidera projektu - Fundacji Pracownia Jutr oraz Partnera projektu - Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Śląskiego.

„RESPECT ON” to włączenie naszej wrażliwości na innych i siebie. To wyjście ze strefy komfortu, aby cieszyć się każdym dniem, każdym człowiekiem i mieć pewność, że obok nas żyje tylu wartościowych ludzi.

„RESPECT ON” to powiedzenie „tak” dla społecznego zaangażowania i wolontariatu.

„RESPECT ON” to wiara w to, że wystarczy być, bo każdy jest wartością samą w sobie.

Efekty projektu przerosły oczekiwania organizatorów. Sami uczestnicy projektu następująco podsumowują projekt:

„Dziękuję Wam – uczestnicy i organizatorzy projektu. Otworzyliście oczy mi i pewnie sporej grupie osób. Dostrzegam więcej, doceniam to jak jest teraz, mam więcej hartu ducha

w realizacji swoich celów. Przeżyłam kilka dni wzruszeń, pokonywania własnych oporów i przepelnionych cudownymi, mądrymi rozmowami.”

*Marta*

„Dziękuję wszystkim, którzy wzięli udział w projekcie. Poznanie tak różnorodnych, a jednocześnie tak ciepłych, radosnych i przyjaznych ludzi było dla mnie zaszczytem.”

*Joanna*

„Przez dwa lata byłam studentką, ale tylko biernie. Dom – zajęcia – dom. Ale studiowanie to przede wszystkim to, co dzieje się poza zajęciami. Różnego rodzaju projekty, szkolenia, wolontariaty, wyjścia ze znajomymi, koła studenckie i każdy inny rodzaj aktywności. Dlatego chciałam Wam powiedzieć, że warto. Nie zastanawiajcie się, czy chcecie wziąć w coś udział, bo możecie stracić naprawdę wiele.”

*Martyna*

„Zostałem miło przyjęty w grupie i poznałem wiele wspaniałych osób. Atmosfera była bardzo przyjazna. Mimo, że wyjazd szkoleniowy się skończył, nadal utrzymujemy ze sobą kontakty i rozmawiamy na różne tematy. Czuję się akceptowany i miło spędzam czas podczas realizacji programu. Czekam z niecierpliwością na kolejne spotkania i jednocześnie żałuję, że projekt się niedługo kończy.”

*Łukasz*

Projekt „Respect ON” obfitował w działania szkoleniowe. Wszyscy uczestnicy mogli poszerzyć swoje kompetencje z zakresu rozwoju osobistego, dzięki udziałowi w warsztatach z efektywnej komunikacji, odkrywania swoich mocnych stron, zarządzania zespołem oraz zarządzania czasem. Warsztaty z edukacji medialnej pozwoliły studentom nabyć wiedzę dotyczącą tworzenia scenariuszy kampanii społecznych oraz metod kreowania akcji promocyjno-informacyjnych w lokalnym otoczeniu. Praktyczne warsztaty prowadzone przez ekspertów z UŚ TV, pokazały uczestnikom projektu jak wygląda „od kuchni” proces tworzenia spotu telewizyjnego, radiowego oraz artykułu reklamowego w prasie.

Najbardziej integracyjną częścią wyjazdu okazał się 5 dniowy wyjazd szkoleniowy. Piękna okolica Jaworza oraz wspaniała pogoda sprzyjała dobrej integracji. Duża kreatywność i pomysłowość uczestników, w połączeniu z ich zaangażowaniem oraz chęcią aktywnego działania, wpłynęły na niezwykle wysoką efektywność prowadzonych warsztatów wyjazdowych. Praca w grupach oraz konieczność wypracowania wspólnych pomysłów niezwykle zintegrowała wszystkich uczestników projektu.

Pobyt w Jaworzu okazał się nie tylko dobrą okazją do nawiązania kontaktów i odpoczynku, ale przede wszystkim do pracy nad sobą. W tym celu przeprowadzony został cykl warsztatów z aktywnego działania oraz profesjonalna sesja zdjęciowa. Kolorowe i energetyczne zdjęcia wspinał się oddają atmosferę, jaka panowała w czasie wyjazdu.

Teoria to nie wszystko. Uczestnicy projektu stanęli przed poważnym wyzwaniem: musieli samodzielnie opracować plan kampanii promującej postawy tolerancji wobec osób niepełnosprawnych. Plan to nie wszystko. W kolejnym etapie, studenci biorący udział w projekcie mieli także tę kampanię przeprowadzić. Kreatywne pomysły studentów zostały przelane na papier tworząc plakat kampanii. Wspólnie z Telewizją UŚ nagrany został spot telewizyjny oraz spot radiowy promujący kampanię „Chcę, potrafię, pomagam!”

Dodatkowo każdy z uczestników otrzymał publikację „Toolbox”, która jest swego rodzaju narzędziownią, pomagającą postawić pierwsze kroki na ścieżce aktywnego działania w III sektorze. Publikacja dostarcza praktycznej wiedzy z zakresu zarządzania projektami oraz tworzenia kampanii społecznych w organizacjach pozarządowych. Każdy z uczestników projektu mógł także skorzystać z konsultacji psychologiczno-rozwojowych. Uczestnicy wzbogacili się także o certyfikaty, kalendarze i ... niezapomniane wspomnienia.

W ramach projektu opracowana została także diagnoza partycypacyjna problemów niepełnosprawnych studentów na Uniwersytecie Śląskim. Diagnoza zawiera wyniki przeprowadzonych badań, które analizowały m.in. warunki do studiowania zapewniane na uczelni osobom niepełnosprawnym, aktywność osób niepełnosprawnych w różnego rodzaju organizacjach i wydarzeniach, a także główne problemy osób niepełnosprawnych na Uniwersytecie Śląskim.





Realizator: **Ząbkowicki Klub Karate Kyokushin (ZKKK)**

Witold Stolarczyk

### *Od aktywności ruchowej do aktywności społecznej*

„Od aktywności ruchowej do aktywności społecznej” to hasło przewodnie projektu zrealizowanego przez Ząbkowicki Klub Karate Kyokushin (ZKKK) w partnerstwie z Gminą Ząbkowice Śląskie. ZKKK to klub sportowy propagujący karate na terenie gminy i powiatu ząbkowickiego już od ponad 25 lat. Dzięki najaktywniejszym działaczom ZKKK rozszerza swoje działania za pomocą pozyskanych środków publicznych poza karate, jak np. badminton, siatkówka, szkolenia komputerowe itp. oraz aktywnie działa w sferze pożytku publicznego. Klub do tej pory zrealizował wiele projektów, które w całości lub częściowo zostały sfinansowane ze środków publicznych.

**FIO**  
FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH  
Mieszkańcom Pozytywnie Wspólnie

Ząbkowicki Klub Karate Kyokushin

Gmina Ząbkowice Śląskie

## Od aktywności ruchowej do aktywności społecznej

Projekt współfinansowany w ramach Programu Funduszy Inicjatyw Obywatelskich

**Lider projektu:**  
Ząbkowicki Klub Karate Kyokushin

**Organizacje współrealizujące:**  
Klub Sportowy Orzeł w Ząbkowicach Śl.  
Klub Sportowy Akademia Piłkarska "Orzeł" Ząbkowice Śl.  
Klub Sportowy Barys Samrat Warriors w Ząbkowicach Śl.  
Gminny Szkolny Związek Sportowy w Ząbkowicach Śl.  
Ząbkowicki Klub Karate Do  
Ząbkowickie Towarzystwo Sportowe

W okresie 13 miesięcy trwania projektu zrealizowane zostaną następujące działania:

- \* Warsztaty aktywności i komunikacji społecznej dla członków NGO współrealizujących projekt
- \* Obóz sportowo-rekreacyjny w Pogorzeli w dniach 9-19 sierpnia 2014r.
- \* Nauka i doskonalenie pływania na krytym basenie w Bielawie pod nadzorem instruktora pływania
- \* Wycieczka jednodniowa do Parku Linowego w Złotym Stoku
- \* Splyw pontonem Nysą Kłodzka Przełosem Barzickim
- \* Jednodniowy rajd wybrany przez uczestników
- \* Realizacja dwóch inicjatyw społecznych przez uczestników projektu
- \* Spotkanie podsumowujące projekt

**PROJEKT SKIEROWANY DO ORGANIZACJI SPORTOWYCH** oraz dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 20 lat uczestniczących w zajęciach tych organizacji.  
Rekrutację prowadzi Lider i organizacje współrealizujące projekt.

Projekt "Od aktywności ruchowej do aktywności społecznej" współfinansowany z FIO został napisany, a następnie zrealizowany dla dzieci, młodzieży i dorosłych z gminy Ząbkowice Śl. W celu nauki, której głównym założeniem było przekazanie wartości i działań obywatelskich poprzez aktywność ruchową oraz tworzenie i budowanie bazy do współpracy klubów sportowych z terenu gminy Ząbkowice Śląskie, zaangażowanych w wykonanie projektu.

Projekt realizowany był od 01.06.2014r. do 30.06.2015r. W tym czasie ZKKK we współpracy z gminą Ząbkowice Śląskie oraz klubami: Ząbkowickim Klubem Karate Do, Ząbkowickim

Towarzystwem Sportowym, Klubem Sportowym Barys Sarmat Warriors, Gminnym Szkolnym Związkiem Sportowym, Klubem Sportowym Akademia Piłkarska Orzeł i Klubem Sportowym Orzeł, zrealizowało bardzo ciekawy i różnorodny plan projektu, który obejmował: obóz sportowy, warsztaty komunikacji i aktywności społecznej dla przedstawicieli sportowych ngo, naukę i doskonalenie pływania, splyw pontonowy, wycieczkę do parku linowego, jednodniowy rajd integracyjny oraz realizację dwóch wybranych podczas trwania projektu inicjatyw społecznych - piknik integracyjny oraz zapoczątkowanie bicia rekordu Ząbkowic Śląskich.

Obóz sportowy to nasza pierwsza wspólna przygoda. Jego celem było połączenie aktywnego



wypoczynku dzieci i młodzieży z pracą w grupie. Zadaniem grupy było przeanalizowanie lokalnych problemów społecznych gminy Ząbkowice Śląskie, jak również potrzeb i możliwości ich zaspokajania oraz możliwości aktywności społecznej dzieci i młodzieży naszej gminy. Na podstawie pracy grupowej dzieci

i młodzieży zostały wybrane propozycje inicjatyw obywatelskich. Program obozu obejmował także aktywny wypoczynek tj. treningi karate, ćwiczenia ogólnorozwojowe, gry i zabawy oraz piesze wycieczki. Program pozwolił na dofinansowanie pobytu 28 osób w wieku szkolnym.

Kolejnym zadaniem zrealizowanym przez ZKKK w ramach projektu były cotygodniowe wyjazdy na basen kryty do Bielawy, obejmujące zajęcia nauki i doskonalenia pływania pod okiem wykwalifikowanego instruktora. Uczestnicy

doskonalili naukę pływania z podziałem na 3 grupy w zależności od wieku i stopnia zaawansowania, a w ciągu trwania projektu dwa razy mogli sprawdzić swoje umiejętności podczas zorganizowanych zawodów pływackich, co pozwoliło im również poznać zasady zdrowej rywalizacji



sportowej. Dzięki temu, iż wyjazdy na basen odbywały się w dwóch turach, udział wzięło w nich łącznie ponad 100 osób, co zaowocowało wieloma nowymi znajomościami wśród uczestników.



Nasz projekt obejmował także serie warsztatów aktywności i komunikacji społecznej w których udział wzięło 30 przedstawicieli wszystkich organizacji sportowych biorących udział w projekcie. Dzięki tym spotkaniom nawiązała się bliższa współpraca pomiędzy stowarzyszeniami jak i ich członkami. Warsztaty zaowocowały wybraniem dwóch inicjatyw obywatelskich, które zrealizowane zostały w późniejszym czasie.

Dużym zainteresowaniem cieszył się zorganizowany przez ZKKK wyjazd na spływ pontonowy Nysą Kłodzką od ujścia Ścinawki do Barda. Wspólne przeżycia i radości podczas przeprawy po rwącej rzece pozwoliły zacieśnić więzi w poszczególnych ekipach pontonowych. W spływie wzięło udział ponad 100 osób.



ZKKK w ramach projektu zorganizował rajd pieszy w Skalne Grzyby. Celem rajdu była integracja uczestników podczas wspólnie spędzonego czasu na łonie natury. Podczas rajdu dzieci, młodzież i opiekunowie dowiedzieli się od przewodnika wielu ciekawostek dotyczących Gór Stołowych. W naszym rajdzie wzięło udział ponad 100 uczestników, a towarzyszyły nam piękne

widoki oraz iście zimowa pogoda, pomimo wiosennego terminu wyjazdu.

Dzięki FIO odbyła się także bardzo ciekawa wycieczka do Parku Linowego Skalisko w Złotym Stoku. W tym zadaniu wzięło udział również ponad 100 osób. Dzięki tej wycieczce uczestnicy mogli przezwyciężyć swoje słabości i lęki zarówno fizyczne jak i psychiczne, co w znacznym stopniu pozytywnie przekłada się również na nasze codzienne życie.



Ostatnimi zadaniami zrealizowanymi w ramach projektu były dwie inicjatywy społeczne przeprowadzone przez beneficjentów. Inicjatywy powstały poprzez połączenie pomysłów dzieci i młodzieży, zaproponowanych podczas obozu w Pogorzeliczy oraz dorosłych, przedstawionych podczas warsztatów. W ten sposób odbył się Sportowy Piknik Rodzinny oraz zapoczątkowano I Ząbkowickie Bicie Rekordu.

Sportowy Piknik Rodzinny został zorganizowany na ogólnodostępnym boisku sportowym



z myślą o integracji mieszkańców całej gminy. Podczas pikniku odbyły się liczne gry i zabawy, konkurencje sportowe, a na wszystkich czekał drobny poczęstunek. Od samego początku dało się odczuć harmonię współpracy i radosną atmosferę - całe rodziny brały udział w różnych

konkurencjach sportowych, a członkowie klubów sportowych i nie tylko tworzyli mieszane drużyny. Najwięcej zabawy i śmiechu przyniosły konkurencje: tor przeszkód i remisowe przeciąganie liny.

Drugą inicjatywą zorganizowaną w ramach projektu było zapoczątkowanie bicia rekordu Ząbkowic Śląskich, stąd pomysł na zorganizowanie "I Ząbkowickiego Bicia Rekordu - Łamanie Desek Tameshiwari". Dzięki uprzejmości organizatorów Stowarzyszeniu Motofrankenstein z Ząbkowic Śl. i współpracy z Gminą Ząbkowice Śl. bicie rekordu odbyło się podczas dużej imprezy masowej - VII Potworny Złot Motocyklowy w Ząbkowicach Śl. na Plantach Zamkowych. Do próby rozbicia desek mógł podejść każdy, a ilość rozbijanych naraz desek mógł dobrać według własnego uznania.

Wydarzenie przyciągnęło wiele zainteresowanych osób w różnym wieku. Pierwszy rekord wyniósł 98 osób, którym udało się pozytywnie przejść test. Istotnym udziałem w rekordzie była złamana deska przez włodarza naszego miasta oraz maskotkę



Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach Śl. Mamy nadzieję, że nasze działanie będzie załączkiem do organizacji bicia kolejnych rekordów i stanie się imprezą cykliczną.



Cały projekt mógł zostać zrealizowany dzięki wsparciu FIO, które zaufało nam i przeznaczyło środki na jego realizację, a przede wszystkim dzięki zaangażowaniu oraz współpracy działaczy i członków łącznie 7 klubów sportowych uczestniczących w projekcie. To właśnie oni umożliwili dzieciom i młodzieży z gminy Ząbkowice Śląskie nabycie kompetencji obywatelskich i wartości społecznych. Pokazali także jak ważny jest czynny udział i organizowanie inicjatyw społecznych oraz aktywność fizyczna, która pozwala na poznawanie nowych, ciekawych miejsc, integrowanie z grupą, czerpanie przyjemności z obcowania z przyrodą, a przede wszystkim nawiązanie cennych relacji z drugą osobą, która daje najwięcej radości.

Dziękujemy, zespół organizacyjny FIO w Ząbkowicach Śląskich.





Realizator: **Fundacja ad vocem**

Anna Grajcarek

*Umiejętność rozpoznawania i reagowania na dramat dziecka krzywdzonego –  
najskuteczniejszym przeciwdziałaniem przemocy wobec dzieci*

Projekt Fundacji ad vocem realizowany był w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2014 – priorytet 2 „Aktywne społeczeństwo”, kierunek działania 5 „Wspieranie aktywnych form integracji społecznej”.

Celem projektu było ograniczenie zjawiska okrucieństwa wobec dzieci, poprzez zwiększenie wykrywalności i reagowania na przemoc wobec dzieci, zmiana sposobu myślenia i nastawienia społeczności lokalnej wobec dramatu dziecka krzywdzonego. Przelamanie zмовy milczenia w społeczności lokalnej na krzywdę dziecka oraz brak zgody na łamanie praw dzieci oraz wypracowanie propozycji nowych uregulowań prawnych skutecznie chroniących praw dzieci i lepiej zabezpieczających ich interes.

Projekt skierowany był do osób zawodowo pracujących z dziećmi: pedagogów i psychologów szkolnych, nauczycieli, wychowawców, pielęgniarek i higienistek szkolnych, nauczycieli przedszkolnych, pracowników socjalnych, kuratorów pracujących w szkołach, przedszkolach, żłobkach, placówkach oświatowych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, świetlicach, placówkach pomocy społecznej. Beneficjenci projektu nabyli wiedzę z zakresu rozpoznawania dziecka krzywdzonego oraz poszerzyli warsztat zawodowy o umiejętność udzielania skutecznej pomocy dziecku krzywdzonemu.

Projekt powstał w oparciu o doświadczenie fundacji ad vocem, z którego wynika, że incydentalne prowadzenie interwencji nie rozwiązuje problemu dzieci krzywdzonych, podobnie jak doraźne akcje społeczne i billboardy, które zapewne spełniają jakieś zadania, ale nie rozwiązują problemu kompleksowo zwłaszcza, że w Polsce obserwujemy:

- niepokojące zjawisko narastania fali okrucieństwa wobec dzieci, w tym najbardziej bezbronnych małych dzieci,
- fiasko Niebieskiej Karty zwłaszcza w edukacji i ochronie zdrowia,
- słabe zabezpieczenie interesu dzieci w ustawodawstwie polskim,

- brak przygotowania w zakresie rozpoznawania dziecka krzywdzonego w programach kształcenia zawodowego osób pracujących z dziećmi.

Tworząc projekt wychodziliśmy z założenia, że najskuteczniejszym przeciwdziałaniem przemocy wobec dzieci jest nieuchronność rozpoznania tej przemocy i umiejętność udzielenia skutecznej pomocy ofiarom.

Nasz projekt jest kompleksową propozycją prowadzącą do ograniczenia zjawiska przemocy wobec dzieci.

Projekt składał się z 4 części:

1. Przygotowanie 80 osób zawodowo pracujących z dziećmi do nabycia umiejętności rozpoznawania dziecka krzywdzonego, poszerzenie warsztatu zawodowego o zdolność skutecznej pomocy dziecku krzywdzonemu, podniesienie kwalifikacji zawodowych poprzez nabycie wiedzy w zakresie prawno-karnych instrumentów przeciwdziałania przemocy w ramach 48-godzinny program szkoleniowy. Program składa się z 3 bloków tematycznych: medycznego, psychologicznego, prawnego i obejmuje 24 godziny wykładów oraz 24 godziny warsztatów.

Multimedialne sale wykładowe, warsztatowe i konferencyjne nieodpłatnie użyczał wieloletni Partner fundacji ad vocem – Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Krakowa. Po każdym wykładzie i zajęciach warsztatowych prowadzone były anonimowe ankiety ewaluacyjne, a na zakończenie szkolenia ankieta badawcza. Analizę i opracowanie ankiet ewaluacyjnych wykonali w ramach wolontariatu studenci Instytutu Pracy Socjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie oraz Instytutu Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Do szkolenia zakwalifikowano 87 osób, ukończyło i certyfikaty otrzymało 80 osób.

2. Przygotowanie na potrzeby projektu i wydrukowanie w ilości 4 tysięcy egzemplarzy 440-stronnicowego poradnika pt. „Jak rozpoznać dziecko krzywdzone?” stanowiącego kompendium wiedzy teoretycznej z zakresu medycyny, psychologii, psychologii społecznej, prawa, niezbędnej do rozpoznawania dziecka krzywdzonego i wiedzy praktycznej z zakresu profesjonalnego udzielania pomocy dziecku krzywdzonemu. Poradnik zawiera również komplet dokumentów prawnych stanowiących źródło praw dzieci, w tym dokumentów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rząd Polski, m.in. deklarację praw dziecka przejętą przez ONZ oraz Europejską Konwencję o Wykonywaniu Praw Dziecka (stan na koniec grudnia 2014r.). Poradnik trafił nieodpłatnie do uczestników projektu oraz 2140 placówek z terenu realizacji projektu (na ogół po 2 egzemplarze): szkół, przedszkoli, placówek



opiekuńczo- wychowawczych, placówek pomocy społecznej, szpitali, uczelni, bibliotek, komisariatów policji, itp. Kolportaż poradnika w znaczący sposób poszerzył zakres oddziaływania projektu.

3. Debata publiczna, którą zatytułowaliśmy „Jedenaste – nie bądź obojętny” skierowana została do uczestników projektu, decydentów, dziennikarzy, zwłaszcza mediów lokalnych, zaproszonych gości, a jej celem było zwrócenie uwagi na dramat dzieci krzywdzonych, zwłaszcza w kontekście powszechnej obojętności, zmiany sposobu myślenia i nastawienia do zjawiska przemocy wobec dzieci. W ramach debaty powstało kilka artykułów (miesięcznik „Kraków”, „Tygodnik Przegląd”, „Dziennik Polski”, „Gazeta Krakowska”). Powstało kilka audycji radiowych w radio Plus, radio Kraków i radio Eska oraz dwie audycje telewizyjne w TVP Kraków („Kronika Krakowska” i „Tematy Dnia”).
4. Opracowano rekomendacje poprojektowe dla polityków, urzędników i urzędów centralnych, w tym przygotowane z udziałem uczestników i wykładowców projekty zmian uregulowań prawnych na bardziej opiekuńcze wobec dzieci, w tym m.in.:
  - weryfikacja zapisów w ustawie o ochronie danych osobowych, które utrudniają, a czasami uniemożliwiają pomoc dzieciom krzywdzonym, osłaniając sprawców przemocy, zapewniając im anonimowość;
  - weryfikacja zapisów w ustawodawstwie polskim, które utrudniają pomoc dzieciom krzywdzonym dotyczącą, np. zgody opiekunów (również sprawców przemocy) na leczenie, czy zgodę na udzielenie pomocy dziecku krzywdzonemu;
  - wprowadzenie do procesu edukacji osób zawodowo pracujących z dziećmi lub na ich rzecz problemów rozpoznawania dziecka krzywdzonego i udzielania mu skutecznej pomocy;
  - system przeciwdziałania przemocy w ustawodawstwie polskim obudować edukacją społeczną;
  - w rekomendacjach zwrócono uwagę na poważny problem w polskim wymiarze sprawiedliwości, jakim jest przewlekłość postępowań sądowych i administracyjnych w sprawach dzieci, zwłaszcza dzieci- ofiar przestępstwa. Przygotowanie wymiaru sprawiedliwości do prowadzenia, gromadzenia i zabezpieczenia dowodów w sprawach dzieci, jak również zwrócenie uwagi na powszechną plagę polskiego wymiaru sprawiedliwości, jakim jest nagminne umarzanie doniesień o przemocy;
  - zwrócenie uwagi na zaniedbany w Polsce problem trwałego kalectwa dzieci z zespołem poalkoholowym FAS. W Polsce nigdy nie badano i nie przeprowadzono statystyk dzieci dotkniętych FAS, a około 30% kobiet pije alkohol w czasie ciąży (dane Instytutu Matki i Dziecka);

- w Polsce nie prowadzi się żadnych badań i statystyk ofiar trwale okaleczonych na skutek przemocy w dzieciństwie.

Program szkoleniowy otrzymał bardzo wysoką ocenę uczestników na 7-stopniowej skali - 6,82 pkt., równie wysoko oceniono organizację projektu – na 6,91 pkt – na podstawie ankiet ewaluacyjnych. Na podstawie ankiet badawczych 91,25% uczestników uznało, że szkolenie poszerzyło ich umiejętności z zakresu rozpoznawania dziecka krzywdzonego, 90% uczestników uznało, że szkolenie poszerzyło ich umiejętności z zakresu udzielania skutecznej pomocy dziecku krzywdzonemu, 90% uczestników uznało, że szkolenie podwyższyło ich kompetencje zawodowe. 81% uznało, że ukończenie szkolenia wpłynie na wzrost ich aktywizacji zawodowej. 82,5% uznało, iż szkolenie wpłynie na wzrost ich samooceny zawodowej. 81,25% uznało, że wiedza i umiejętności wyniesione ze szkolenia przyczynią się do wzrostu satysfakcji z wykonywanej pracy. 82,25% uczestników uznało, że udział w szkoleniu przygotowuje do udziału w zespołach interdyscyplinarnych, koalicjach lokalnych przeciwdziałania przemocy.

Projekt zakończono konferencją podsumowującą w dniu 28.04.2015r. na Sali Obrad Urzędu Miasta Krakowa z udziałem uczestników projektu, realizatorów oraz zaproszonych gości.

Realizator: **Fundacja NADAKTYWNI**

Urszula Zalewska

### ***Reja Gdynia jako miejsce wspierania i sieciowania gdyńskiego III sektora***

Zadanie to zostało zrealizowane przez Fundację NADAKTYWNI w partnerstwie z Gminą Miasta Gdynia w okresie od 01.06. do 31.12.2014 roku, dofinansowane ze środków Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Działania zorganizowane w ramach zadania:

1. Szkolenia skierowane do przedstawicieli gdyńskich organizacji pozarządowych miały miejsce w sali Gdyńskiego Centrum Organizacji Pozarządowych, udostępnionej nieodpłatnie przez Miasto. Zakres tematyczny szkoleń: „Współpraca organizacji z biznesem i mediami”, „Kreowanie wizerunku organizacji”, „Aplikowanie o dotacje; wypełnianie wniosku”, „Rodzaje liderstwa”, „Komunikacja w organizacji”, „Współpraca organizacji z administracją publiczną; egalitaryzm w praktyce”, „ Fundraising w praktyce, ewaluacja działań ”

Tematyka szkoleń została ustalona na podstawie diagnozy przeprowadzonej wśród 44 gdyńskich NGO-sów. Poziom uczestnictwa wyniósł 88 osób; w tym 69 kobiet i 19 mężczyzn.

2. Trzecie Śniadania - spotkanie miały na celu integrację działaczy/organizacji, wymianę informacji, poglądów, opinii, ułatwianie nawiązywania partnerstw oraz realizację wspólnych inicjatyw i projektów. Spotkania miały charakter zgodny z formułą śniadania - jedna godzina przeznaczona była na integrację, druga na rozmowę na temat wcześniej zgłoszony przez NGOsy, dzielenie się praktykami i doświadczeniami. Ostatnia godzina spotkania przeznaczona była na sieciowanie, przedstawianie swoich potrzeb i ofert. Każde spotkanie odbyło się w siedzibie innej organizacji, przy zaangażowaniu organizacji goszczącej. Zakres tematyczny Śniadań: w Teatrze Gdynia Główna: „Kondycja kultury w Gdyni”, w Caffè Aniol: „Historia gdyńskich organizacji pozarządowych”, w Gdyńskim Centrum Organizacji Pozarządowych: „Jak dbać o udział wykluczonych i współpracę”, w filii Miejskiej Biblioteki Publicznej Obłuże: „Miejska Biblioteka Publiczna miejscem animacji”, w siedzibie Fundacji HELIOS: „Edukacja morska”, w Biurze

Porad Obywatelskich: „Poradnictwo obywatelskie”, w InfoBoxie: „Omówienie mijającego roku oraz realizacji projektu FIO” .

Łącznie w Trzecich Śniadaniach wzięło udział 135 osób; w tym 101 kobiet i 34 mężczyzn.



3. Katalog ofert i potrzeb gdynskich organizacji pozarządowych to internetowy system, dostępny przez stronę rejagdynia.pl, poprzez który przedstawiciele organizacji pozarządowych mogą dodawać ogłoszenia dotyczące np. poszukiwanych/oferowanych partnerów do projektu, trenerów oraz innych zasobów. Korzystanie z systemu jest nieodpłatne i jest kontynuowane także po zakończeniu projektu.

4. Kawiarenki Obywatelskie miały miejsce w siedzibie Teatru Gdynia Główna z udziałem przedstawicieli NGO, biznesu, mediów i administracji. Współorganizacja kawiarenek leżała po stronie uczestników szkoleń, dzięki czemu sprawdzili nabyte umiejętności w praktyce, mieli okazję sprawdzić się w działaniu i wspólnej pracy, co zachęciło ich do wspólnych działań w przyszłości. Zakres tematyczny kawiarenek obywatelskich: „Budowanie relacji między sektorami”, „Dobry projekt + aktywny zespół = dotacja”, „Aktywność w szkole; kreowanie zmiany w relacjach nauczyciel – uczeń”, „Odpowiedzialny lider to przepis na sukces grupy”, „Czy lokalnej społeczności potrzebne są aktywne organizacje pozarządowe?”. Łącznie w kawiarenkach wzięło udział 76 osób; w tym 46 kobiet i 30 mężczyzn.





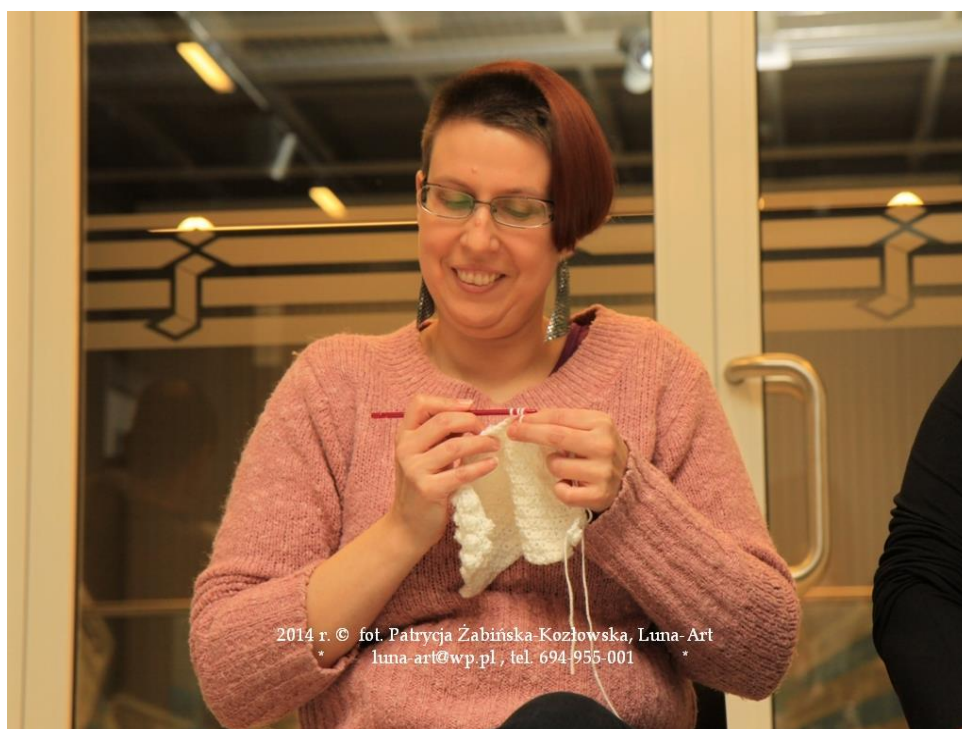
Ponadto odbyły się również debaty oksfordzkie o tezach związanych z trzecim sektorem. Debaty były otwarte dla publiczności i miały miejsce w Gdyńskim Centrum Organizacji Pozarządowych. Debatowała młodzież szkolna oraz przedstawiciele Urzędu Miasta, Rady Miasta i organizacji pozarządowych. Zakres tematyczny debat oksfordzkich obejmował: „NGO nie są partnerami dla biznesu”, „Aktywny udział w wyborach to obowiązek obywatelski”, „Brak funduszy jako bariera rozwoju NGO”. Łącznie w debatach oksfordzkich wzięło udział 19 osób; w tym 9 kobiet i 10 mężczyzn.

5. Wakacyjna Akademia Gdyńskich Liderów to było weekendowe szkolenie przeprowadzone przez trenera Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL, p. Jacka Gralczyka. Odbyło się w Gdyńskim Centrum Organizacji Pozarządowych i miało charakter coachingu, wzmacniającego umiejętności personalne niezbędne do zarządzania i rozwijania organizacji. Uczestnicy dowiedzieli się, jak przygotować strategię rozwoju organizacji pozarządowej, jak pozyskiwać lokalną społeczność i wolontariuszy do swoich działań, jak stosować zasadę równości w działaniach. Szkolenie objęło 24 uczestników (19 kobiet i 5 mężczyzn) przez dwa dni po 8 godzin szkoleniowych każdy.

6. Na konferencji pt. "Dobre praktyki współpracy NGO i JST" wystąpili liderzy III sektora z całej Polski, prezentując praktyki z 5 perspektyw: wioski Zbydniów, gminy Stegna, Torunia, Warszawy i z pozycji europejskiej na temat ekologii. Miała ona miejsce w Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym i skorzystało z niej 24 uczestników.

Działaniami zadania planowano objąć 200 osób. Ogółem, w 24 wydarzeniach projektu czynny udział wzięło 341 przedstawicieli gdyńskich organizacji pozarządowych i 25 mieszkańców Gdyni, czyli w sumie 366 osób. Z tych uczestników, 259 osób to kobiety, zaś 107 to mężczyźni.

Projekt "Reja Gdynia jako miejsce wspierania i sieciowania gdyńskiego III sektora" miał dotrzeć do 50 organizacji poprzez obecność przedstawicieli gdyńskich organizacji pozarządowych, działających na rzecz innych, a nie jedynie na rzecz własnych członków. W sumie podczas trwania projektu udział w nim wzięło 80 przedstawicieli organizacji pozarządowych i 24 przedstawicieli sektora biznesu i samorządu.



Ostatnim typem adresatów zadania "Reja Gdynia jako miejsce wspierania i sieciowania gdyńskiego III sektora" byli adresaci elektroniczni. Przy użyciu stron www i kont na Facebooku o 24 wydarzeniach projektu realizowanych od 2014-06-01 do 2014-12-31 dotarliśmy do 7121 odbiorców.

W czasie realizacji projektu "Reja Gdynia jako miejsce wspierania i sieciowania gdyńskiego III sektora" dotarliśmy ogółem do 366 społeczników i mieszkańców Gdyni osobiście uczestniczących i do 7121 internautów czytających na ekranach swoich komputerów o 24 wydarzeniach realizowanych w ramach projektu. Odbyło się 7 Trzecich Śniadań, 7 szkoleń, 5 kawiarenek obywatelskich, 3 debaty oksfordzkie, Wakacyjna Akademia Gdyńskich Liderów oraz konferencja poświęcona prezentacji dobrych praktyk współpracy JST i NGO.

Osoby bezpośrednio uczestniczące w projekcie otrzymały nowe narzędzia do swoich działań, poszerzyły wiedzę na temat specyfiki III sektora i nawiązały nowe kontakty. Powstał nowy wzorzec sieciowania gdyńskiego III sektora; został on wzmocniony przez dodanie kompetencji. Utworzono katalog potrzeb i ofert, będący cały czas do dyspozycji gdyńskich organizacji pozarządowych.

Wymierne rezultaty zadania:

- 88 osób (w tym 69 kobiet i 19 mężczyzn) zwiększyło wiedzę podczas 7 szkoleń, zaś 1869 internautów wykazało zainteresowanie wydarzeniami w Internecie; źródłem potwierdzającym liczbę uczestników są listy obecności i statystyki na Facebooku.
- 278 osób (w tym 190 kobiet i 88 mężczyzn) rozwinęło umiejętności, uczestnicząc w pozostałych 17 wydarzeniach, o których z Internetu dowiedziało się 5252 internautów; źródłem mówiącym o liczbie uczestników są listy obecności i statystyki na Facebooku.
- 366 osób (w tym 259 kobiet i 107 mężczyzn) oraz 80 organizacji zostało wspartych merytorycznie poprzez uczestnictwo w całości projektu, dotarto z promocją projektu do 7121 internautów; źródłem liczby uczestników są listy obecności i statystyki na Facebooku.
- Opracowano i wydrukowano 500 egzemplarzy raportu o stanie gdyńskiego III sektora.

Partner projektu "Reja Gdynia jako miejsce wspierania i sieciowania gdyńskiego III sektora", czyli Gmina Miasta Gdyni wyznaczył reprezentantów, z ramienia instytucji: Urząd Miasta, Rada Miasta Gdyni, Młodzieżowa Rada Miasta Gdyni, Gdyńska Rada Działalności Pożytku Publicznego, Pomorski Park Naukowo-Technologiczny, Gdyńskie Centrum Organizacji Pozarządowych, Rada Dzielnicy Chylonia, Rada Dzielnicy Pogórze, Filia Miejskiej Biblioteki Publicznej – Chylonia, Filia Miejskiej Biblioteki Publicznej – Obłuże.

Reprezentanci wzięli udział w Trzecich Śniadaniach poświęconych tematyce: „Kondycja kultury w Gdyni” w Teatrze Gdynia Główna, „Miejska Biblioteka Publiczna miejscem animacji” w Filii Miejskiej Biblioteki Publicznej Obłuże i „Omówienie mijającego roku oraz realizacji projektu FIO” w InfoBoxie oraz w debatach oksfordzkich: „Aktywny udział w wyborach to obowiązek obywatelski”, „Brak funduszy jako bariera rozwoju NGO”. Reprezentanci Urzędu Miasta wzięło udział w konferencji konferencję pt. "Dobre praktyki współpracy NGO i JST".

Gmina Miasta Gdynia udostępniła salę do odbycia ww. konferencji w Pomorskim Parku Naukowo Technologicznym a także pomieszczenia do realizacji wydarzeń w ramach projektu, w: Gdyńskim Centrum Organizacji Pozarządowych, filii Miejskiej Biblioteki Publicznej na Obłużu, Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym oraz InfoBoxie.





Realizator: **Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Chojnice Akolada**

Lucyna Buclaw, Hanna Wiśniewska

### ***Mają jeszcze wiele do zaoferowania***

Projekt „Mają jeszcze wiele do zaoferowania” realizowano od 01.06. do 31.12.2014 roku. Partnerem inicjatywy był Gminny Ośrodek Kultury w Chojnicach i galeria handlowa „Brama Pomorza”. Program przeprowadzono w sześciu placówkach z terenu gminy Chojnice: w świetlicy wiejskiej w Kłodawie, Krojantach, Kruszcze, Nowej Cerkwi, Nowym Dworze oraz w Raclawkach. Głównym celem zadania było zwiększenie społecznej i kulturalnej aktywności starszych mieszkańców Gminy Chojnice oraz upowszechnienie sztuki ludowej Kaszub na tym terenie.

Osoby w wieku poprodukcyjnym powszechnie uważa się za niepotrzebne. Nie mają one zazwyczaj możliwości wykazania się jakąkolwiek społeczną aktywnością – w niewielkich miejscowościach nie ma ofert kierowanych do starszych ludzi. W małych, wiejskich społecznościach panuje wiele negatywnych stereotypów dotyczących seniorów – pokutuje opinia, że nie są oni w stanie zbyt wiele osiągnąć z powodu niskiej sprawności fizycznej czy chorób. Dzięki projektowi „Mają jeszcze wiele do zaoferowania” seniorzy mieli możliwość wzięcia udziału w warsztatach rękodzielniczych związanych z kulturą kaszubską, takich jak: haft, koronkarstwo, rzeźbienie i malowanie ptaszków, wikliniarstwo czy malowanie na szkle. Daliśmy im szansę - mogli wziąć udział w zajęciach przeznaczonych specjalnie dla nich, wykazać się aktywnością i obalić niepocholebne stereotypy na swój temat. Wszystkie zajęcia były koordynowane przez profesjonalnych instruktorów. W ramach programu zorganizowano także wycieczki przeznaczone dla jego uczestników. W projekcie wzięła udział także grupa młodych ludzi, którzy fotografowali seniorów w trakcie warsztatów i przesyłali wykonane zdjęcia do lokalnych mediów oraz zamieszczali je na stronach internetowych swoich świetlic. Młodzi ludzie pomagali również seniorom przeglądać internetowe fotogalerie przy okazji zachęcając ich do korzystania z komputera i Internetu. Dzięki wiedzy zdobytej na zajęciach z artystami ludowymi seniorzy samodzielnie przeprowadzili warsztaty dla młodzieży zaangażowanej w inicjatywę.

Program rozpoczął się w czerwcu od rekrutacji uczestników. Staranna organizacja tego procesu sprawiła, że praktycznie wszystkim seniorom, którzy zgłosili chęć uczestnictwa, bez większych problemów udało się wziąć udział w projekcie. Pierwszym działaniem było zorganizowanie wycieczki dla 60 osób biorących udział w przedsięwzięciu - odwiedzili oni Brusy, gdzie zwiedzili chatę kaszubskiego artysty ludowego - Józefa Chelmowskiego. Kolejnym etapem wycieczki były Swornegacie, gdzie przeprowadzono warsztaty wypieku tradycyjnego chleba. Seniorzy mieli także możliwość zwiedzenia Kaszubskiego Domu Rękodziela Ludowego. Z powodu dużej liczby uczestników wyjazd został zorganizowany w dwóch turach.



Następnie w świetlicach wiejskich zostały przeprowadzone warsztaty rękodzielnicze trwające od lipca do sierpnia, gdzie seniorzy pod opieką profesjonalnych instruktorów mogli nauczyć się haftu, koronkarstwa, rzeźbienia i malowania ptaszków, wikliniarstwa oraz malowania na szkle. Dla niektórych z nich, zajęcia były przypomnieniem tego, co już kiedyś wykonywali, przypominali sobie tradycyjne techniki, wzory, kanony... W każdej ze świetlic odbywały się 2-dniowe zajęcia z każdym z twórców ludowych. Uczestnikom zapewniono ciepłe napoje i drobny poczęstunek, a także narzędzia i materiały szkoleniowe.

W sierpniu odbyła się kolejna wycieczka (również w dwóch turach) - tym razem seniorzy mieli okazję zwiedzić Kaszubski Park Etnograficzny. Obejrzeni zgromadzone tam eksponaty i wysłuchali prelekcji przewodników. We wrześniu uczestnicy projektu mogli zdecydować, które zajęcia rękodzielnicze chcieliby kontynuować. Największe zainteresowanie wzbudziły warsztaty plecionkarstwa - doskonalić się w tej dziedzinie chcieli seniorzy z Raclawek, Nowego Dworu,

Nowej Cerkwi i Kłodawy. Grupa z Krojant postanowiła wziąć udział w zajęciach z rzeźbiarstwa, zaś uczestnicy programu z Kruszki zdecydowali się kontynuować lekcje haftu. W okresie od września do listopada uczestnicy spotykali się raz w tygodniu - seniorzy wspólnie pracowali nad zgłębieniem tajników wybranego rękodziela. Raz w miesiącu zajęcia koordynował artysta ludowy. Osobom biorącym udział w warsztatach zapewniono narzędzia, ciepłe napoje i drobny poczęstunek. Wszystkie działania były na bieżąco dokumentowane i popularyzowane w regionalnych środkach masowego przekazu. Pomoc w tym przedsięwzięciu zadeklarowali młodzi ludzie, którzy wykonywali fotoreportaże oraz opisy zajęć, zamieszczane m.in. na stronie Gminnego Ośrodka Kultury w Chojnicach oraz w lokalnych mediach. Seniorzy mieli możliwość zobaczenia tych zdjęć za pośrednictwem komputera, w czym pomogła im młodzież i dzieci. Po zrealizowaniu wszystkich warsztatów seniorzy zorganizowali zajęcia z kaszubskiego rzemiosła przeznaczone dla młodzieży biorącej udział w projekcie. Dla wszystkich uczestników projektu zostały również zorganizowane warsztaty wykonywania ozdób bożonarodzeniowych – była to doskonała okazja do integracji seniorów, dzieci i młodzieży.



Wytwory rękodzielnicze, które powstały w trakcie programu posłużyły do realizacji wystaw - pierwsza z nich odbyła się w centrum handlowym Brama Pomorza i trwała dwa tygodnie. Każda z grup prezentowała swoje prace przez dwa dni, a w inicjatywie brali także

udział artyści ludowi. Seniorzy mieli okazję zaprezentować swoje prace szerszej publiczności. Druga ekspozycja miała miejsce w Kaszubskim Domu Rękodziela Ludowego w Swornegaciach w drugiej połowie grudnia. Przed Bożym Narodzeniem we wszystkich placówkach biorących udział w projekcie zorganizowano 2-dniowe zajęcia z wykonywania ozdób świątecznych przeznaczone zarówno dla dzieci, jak i dla seniorów. Warsztaty te odbywały się pod czujnym okiem artystów ludowych. Na zakończenie programu odbyły się spotkania podsumowujące. Zwieńczeniem projektu stał się druk kalendarza (1000 egzemplarzy), który ozdobiono zdjęciami z warsztatów wykonanymi przez profesjonalnego fotografa.

Dzięki projektowi „Mają jeszcze wiele do zaoferowania” udało się osiągnąć naprawdę wiele. Zainicjowaliśmy i wypromowaliśmy tworzenie oferty kulturalnej i animacyjnej w gminie Chojnice przez osoby starsze – 60 seniorów biorących udział w projekcie zaangażowało się w przeprowadzenie warsztatów rękodzielniczych dla dzieci w 6 placówkach Gminnego Ośrodka Kultury w Chojnicach oraz stworzyło eksponaty do zilustrowania kalendarza i wystaw promujących kulturę ludową Kaszub w Galerii Handlowej Brama Pomorza i Kaszubskim Domu Rękodziela Ludowego w Swornegaciach.

Zlikwidowane zostały także stereotypy istniejące wśród mieszkańców Wiejskiej gminy Chojnice na temat osób starszych poprzez ukazanie społeczności gminy



seniorów – początkowo sceptyczne podejście mieszkańców do współdziałania ze starszymi osobami na terenie placówek kulturalnych w ich miejscowościach zmieniło się w pozytywne – zwłaszcza po wspólnych zajęciach seniorów z dziećmi. Warsztaty te spotkały się z dużym zainteresowaniem i dobrym odbiorem wśród dzieci, co przełożyło się na aprobatę osób dorosłych. Oglądając prace seniorów (w świetlicach, na wystawach, kalendarzu i Internecie) zaczęli sami interesować się rękodzielnictwem, dopytywać, czy seniorzy mogliby zorganizować zajęcia rękodzielnicze np. dla członkiń miejscowego KGW.

Przełamane zostały też bariery wewnętrzne seniorów z gminy Chojnice do angażowania się w inicjatywy społeczne i kulturalne w okresie 01.06.2014-31.12.2014r. Osoby starsze usłyszały wiele pochwał na temat swoich prac – zarówno w lokalnych społecznościach, jak i podczas wystaw. Ich umiejętnościami i potencjałem zainteresowali się instruktorzy świetlic oraz mieszkańcy ich wsi, prosząc zarówno o porady indywidualne w zakresie poszczególnych technik rękodzielniczych, jak i udział w przedsięwzięciach społecznych np. wykonanie drobnych upominków na koncert charytatywny czy zorganizowanie zajęć rękodzielniczych. Osoby biorące udział w projekcie chętnie angażowały się w te inicjatywy.

Wzrosła również wiedza 60 seniorów na temat kultury kaszubskiej poprzez spotkania z twórcami ludowymi i udział w wyjazdach edukacyjnych – potwierdziły to artyści i rękodzielnicy prowadzący



warsztaty, wyrażając się bardzo pozytywnie o zaangażowaniu i wiedzy osób biorących udział w projekcie. Także dzieci poszerzyły umiejętności z zakresu rękodzieła kaszubskiego – potwierdziły to informacje od instruktorów poszczególnych świetlic, np. dzieci, które uczyły się haftu samodzielnie wykonały zakładki do książek, odpowiednio dobierając kolory nici i ścięgi.

Osiągnięcie powyższych celów szczegółowych umożliwiło realizację głównego zamierzenia – zwiększenia społecznej i kulturalnej aktywności starszych mieszkańców gminy Chojnice w okresie realizacji projektu.





Realizator: **Stowarzyszenie Kobiet Gminy Hrubieszów – Polskie Kwiaty**

Danuta Kloc

### *Młodzi – Aktywni – Skuteczni*

Pod taki tytułem Stowarzyszenie Kobiet Gminy Hrubieszów – Polskie Kwiaty realizowało projekt wspólnie z młodzieżą z Gminnego Gimnazjum im. Bolesława Chrobrego w Kozodawach w okresie od 1 sierpnia do 31 grudnia 2014r. Założeniem projektu było rozwinięcie u młodzieży umiejętności i kompetencji społecznych, ukształtowanie postaw obywatelskich i wzmocnienie kapitału społecznego tej grupy.

Aby cel ten osiągnąć, grupa wzięła udział w czterodniowej wizycie studyjnej w Warszawie, podczas której uczestniczyli w spotkaniach w: redakcji tygodnika „Polityka”, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Centrum Aktywności Lokalnej, w Sejmie z posłem Markiem Poznańskim. Wizyta studyjna zakończyła się dwudniowymi warsztatami aktywizującymi realizowanymi przez Fundację Civis Polonus.



*Spotkanie w tygodniku „Polityka”*



*Spotkanie z Posłem RP na sejm Panem Markiem Poznańskim*



*Spotkanie w Centrum Edukacji Obywatelskiej*



*Warsztaty w Fundacji Civis Polonus*



Kolejnym etapem projektu była wizyta studyjna w Fundacji Aktywizacji Młodzieży FARMA. Podczas dwudniowego pobytu w FARMie uczestnicy spotkali się z wolontariuszami i młodzieżą realizującą projekty w ramach funduszu grantowego „Mania działania”. Druga część pobytu w FARMie to uczestnictwo w warsztatach zatytułowanych: „Czym jest projekt i jak go zrealizować”.



*Warsztaty w Fundacji Aktywizacji Młodzieży FARMA*

Mając na uwadze dobrą współpracę młodzieży ze środowiskiem lokalnym zorganizowano warsztaty dla nauczycieli gimnazjum i młodzieży nieuczestniczącej w wizycie studyjnej.



*Warsztaty dla nauczycieli*



*Warsztaty dla młodzieży*

W celu utrwalenia zdobytej wiedzy i umiejętności młodzież w dwóch grupach zrealizowała samodzielnie dwa własne autorskie projekty. Były to: warsztaty taneczne z HIP-HOPu i warsztaty wokalne wokół tradycyjny i RAP.



*Praca w zespołach projektowych*





*Warsztaty z HIP-HOP*



*Warsztaty z rapu*

Aby zaprezentować nabyte w projekcie doświadczenie młodzież zorganizowała konferencję kończąca projekt, którą poprowadziła, przedstawiła zrealizowane działania projektowe, wzięła udział w panelu dyskusyjnym i części artystycznej. Miłym akcentem było przygotowanie galerii rysunków postaci uczestniczących w projekcie. Projekt posiada własne logo autorstwa uczestniczki projektu.

Młodzież przez cały czas trwania projektu dbała o jego promocję poprzez utworzenie profilu projektu na Facebooku, który to prowadziła zamieszczając informacje na stronach: [gokwolajowice.pl](http://gokwolajowice.pl); [lubiehrubie.pl](http://lubiehrubie.pl), profilach społecznościowych bibliotek gminy Hrubieszów.



*Konferencja podsumowująca projekt (młodzież uczestnicząca w projekcie – prowadzi konferansjerkę)*



*Konferencja podsumowująca projekt (młodzież uczestnicząca w projekcie – relacja z przebiegu projektu)*





Realizator: **Podkarpackie Stowarzyszenie Turystyczno-Sportowe  
NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie**

### ***Razem na sportowo***

Projekt był realizowany w okresie od 2014-06-01 do 2014-12-31.

Celem głównym projektu było upowszechnianie idei kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w tym osób niepełnosprawnych oraz wzrost integracji społeczności lokalnej do końca 2014 r. poprzez organizację imprez sportowych na terenie województwa podkarpackiego.

W ramach projektu zorganizowano szereg imprez sportowych:

1. XI Turniej w Piłce Nożnej Halowej Orlików Młodszych. W Turnieju uczestniczyło 10 jedenastoosobowych drużyn województwa podkarpackiego. Łącznie w dziesięciu drużynach wraz graczami rezerwowymi uczestniczyło 150 chłopców w wieku od 6 do 10 lat. W sumie rozegrano dwadzieścia pięć meczy. Oprócz nagród za I, II i III miejsce, każdy zawodnik otrzymał wyróżnienie za udział w turnieju. Przyznano również nagrody specjalne: puchary i nagrody dla najlepszego zawodnika, strzelca, bramkarza, ulubieńca kibiców i zawodnika każdego meczu. Patronem honorowym oraz osobą wręczającą główną nagrodę był Pan Jan Domarski - były reprezentant Polski. Nasza impreza została dostrzeżona przez : TVP Rzeszów, GC Nowiny, Tygodnik Solidarność i miesięcznik Głos Słociny

2. XIII Turnieju o Puchar Podkarpackiego Stowarzyszenia Turystyczno-Sportowego NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie. W turnieju uczestniczyło 93 zawodników w tym 28 po 50 roku życia. Mecze były prowadzone przez profesjonalnych sędziów piłkarskich z Podkarpackiego Związku Piłki Nożnej. Rozgrywki przebiegały w sportowej atmosferze, przy ogromnym dopingiu gości, rodzin i kibiców. W sumie rozegrano 15 meczy po 15 min każdy i strzelono 39 bramek. Po zakończonych zawodach drużyny otrzymały dyplomy, puchary za I, II, III miejsce oraz za udział. Wśród licznie zgromadzonych kibiców obecni byli m.in. Bogdan Romaniuk - Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego, Wojciech Wdowik - Wójt Gminy Świlcza, Tomasz Czop-Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie oraz Jan Domarski - legenda polskiej piłki

nożnej, który objął patronat nad turniejem. O XIII Turnieju o Puchar Podkarpackiego Stowarzyszenia Turystyczno-Sportowego NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie obszerne informacje zamieściły dwa największe regionalne dzienniki: „GC Nowiny” i „Super Nowości” oraz miesięcznik „Głos Słociny” i „Wiadomości WSK”.

3. XI Spotkanie dla Osób niepełnosprawnych „SOLIDARNI SERCEM”. W spotkaniu wzięło udział 250 osób w różnym wieku, obu płci, w tym: 110 osób niepełnosprawnych oraz ok. 140 członków ich rodzin, opiekunów i wolontariuszy z różnych miejscowości województwa podkarpackiego tj. z: Mielca, Kolbuszowej, Niwiska, Jarosławia, Zgłobnia, Zaczernia i Golcowej. Osoby niepełnosprawne podzielono na drużyny zawodników, którymi opiekowało się 40 wolontariuszy. Zawodnicy brali udział w pięcioboju sportowym, w którym: rzucali piłeczką palantową w puszki po napojach, rzucali lotką do tarczy, strzelali piłką do bramki, skakali w dal i biegali na czas po kopercie. Osobom, którym stan fizyczny nie pozwalał na bezpośrednie uczestnictwo w konkurencjach, wolontariusze zorganizowali zajęcia zastępcze takie jak puszczanie baniek mydlanych czy malowanie na arkuszach papieru itp. Zawody wywoływały salwy śmiechu u uczestników i ich opiekunów, a rywalizacja była zacięta. Każdy uczestnik zawodów otrzymał okolicznościowy medal, paczkę ze słodyczami, taśmę odblaskową, skarpety z pamiątkowym nadrukiem nazwy spotkania, w którym uczestniczyli. Zakończeniem spotkania była zabawa taneczna, w której brali udział zawodnicy, ich opiekunowie i wolontariusze.

4. Solidarny Marsz Po Zdrowie. Marsz Nordic Walking został zrealizowany w dwóch etapach. W pierwszym etapie wzięło udział 200 osób. Po krótkiej rozgrzewce pod okiem instruktorów i przewodników PTTK grupy liczące po 25 osób wyruszyły na szlak. Grupy były zróżnicowane ze względu na kondycję i możliwości zdrowotne, a każda z nich miała swoje tempo. Uczestnicy o najlepszej kondycji i samozaparciu pokonali ok. 12 km trasę. Uczestnikami były osoby od 8 do ponad 70 lat, przeważały osoby 50+ (99 osób). W trakcie marszu instruktorzy udzielali porad jak poprawnie używać kijków do Nordic Walking. Wszyscy uczestnicy otrzymali dyplomy i koszulki, jako nagrody z okolicznościowym nadrukiem oraz taśmy odblaskowe. W drugim etapie wzięło udział 55 osób, które miały najlepsze wyniki w pierwszym etapie. W trakcie marszów grupa korzystała pod okiem przewodników z różnych tras w zależności od stopnia trudności. W trakcie marszów instruktorzy na bieżąco korygowali błędy popełnione przez uczestników. Zgodnie z planem nie brakowało osób w wieku 50+. Wszyscy uczestnicy otrzymali nagrody i dyplomy. Po spotkaniu uczestnikom został zapewniony nocleg. Marsz cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem.

5. XV Międzynarodowy Turniej Solidarności w zapasach w stylu wolnym. W zawodach uczestniczyło 80 zawodników z kraju. Po ważeniu osób biorących udział w konkursie odbyły się walki eliminacyjne, a po ich zakończeniu walki finałowe. Zawody pozwoliły bardziej zintegrować zawodników z różnych klubów. Rywalizacja była zacięta i przyniosła wiele zaskakujących rozstrzygnięć. Oprócz nagród za pierwsze miejsca w różnych kategoriach wszyscy zawodnicy otrzymali wyróżnienia.

6. I Wojewódzki Turniej Rodzinny w Piłce Siatkowej. W rozgrywkach wzięło udział ponad 80 zawodników w wieku od 4 do 50 lat z terenu województwa podkarpackiego. Pierwszy turniej cieszył się dużym zainteresowaniem, co mile zaskoczyło organizatorów. Hala sportowa Kolbuszowskiego Liceum tętniła życiem na parkiecie, jak i na trybunach. Mecze w grupach zostały rozegrane systemem każdy z każdym do dwóch wygranych setów do 15 i do 25. W meczu wzięło udział 12 drużyn po 5-6 zawodników podzielonych na dwie grupy. Dwie najlepsze drużyny z każdej grupy awansowały do dalszych gier. Mimo różnicy wieku mecze były zacięte, a uczestnicy zmotywowani do walki. Zwycięskie Drużyny zostały uhonorowane pucharami i medalami. Ponadto zawodnicy wszystkich drużyn, jakie wzięły udział w rozgrywkach otrzymali pamiątkowe medale i dyplomy za udział w turnieju.

7. Rodzinny Piknik Golfowy. Piknik został zorganizowany w ośrodku NTB Active Club w Głogowie Młp. ok 10 km od Rzeszowa. Lista obecności obecnych zamknęła się na 51 osobach. Na wstępie uczestnicy zapoznali się z zasadami zachowania na polu golfowym i etykietą dot. stroju. Następnie odbyło się szkolenie golfowe w grupach prowadzone przez instruktorów. Osobną grupę stanowiły dzieci, dla których przygotowano gry i zabawy golfowe w wykorzystaniem specjalnego sprzętu przekazanego przez Polski związek golfa do szkolenia dzieci. Podczas pikniku odbyło się wiele konkursów, co znacznie podniosło atrakcyjność ćwiczeń i zaangażowanie uczestników. Najskuteczniejsi „golfiści” otrzymali drobne nagrody. Finałem imprezy był Turniej Golfowy w wersji uproszczonej, ale z zachowaniem wszystkich zasad profesjonalnej gry. Emocje były tym większe, że na zwycięzców czekały puchary i medale, wręczone na zakończenie Pikniku, a uczestnicy mieli okazję odebrać je stając na podium.

8. Konferencja podsumowująca rezultaty. W spotkaniu wzięło udział 50 osób, w tym: przedstawiciele instytucji lokalnych, administracji rządowej, samorządu województwa oraz miasta Rzeszowa, lokalni liderzy, wolontariusze i media. Podczas konferencji swoje wystąpienia mieli Przedstawiciele stowarzyszenia jak również zaproszeni goście. Po części merytorycznej wywiązała się ciekawa dyskusja, podczas której przedstawiciele środowisk sportowych z innych regionów

przedstawili przykłady „dobrych praktyk”. Padło wiele cennych uwag oraz wniosków, które zostaną ujęte w strategii działalności Stowarzyszenia na przyszłe lata.

Wszystkie powyższe cele udało się osiągnąć dzięki aktywnej pracy całego zespołu realizującego projekt oraz zaangażowanych członków stowarzyszenia i wolontariuszy. Projekt umożliwił uczestnictwo w aktywnych formach wypoczynku osobom, które do tej pory biernie spędzały czas wolny. Dzięki projektowi udało się zwiększyć świadomość społeczności lokalnej na temat zagrożeń wynikających z biernego trybu życia. Organizowane spotkania integracyjne po każdym zawodach pozwoliły upowszechnić ideę kultury fizycznej i sportu oraz spowodowały wzrost integracji społeczności lokalnej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w tym osób niepełnosprawnych oraz osób po 50 roku życia. Projekt pokazał wielu osobom, że korzystanie z różnych form aktywizacji społecznej powoduje rozwój wspólnot lokalnych, a także rozwój osobisty. Podczas konferencji podsumowującej i upowszechniającej rezultaty zadania publicznego wykazano, że w ramach projektu nastąpił wzrost jakości lokalnych działań sektorowych. Dzięki temu w przyszłości realizacja podobnych projektów będzie łatwiejsza i umożliwi osiągnięcie większych rezultatów.

Projekt miał bardzo pozytywne oddziaływanie na społeczność lokalną. Zainteresowanie projektem było ogromne, o czym świadczą rezultaty działań i ilość uczestników podczas organizowanych imprez. W wyniku realizacji projektu stwierdzono wzrost zainteresowania kulturą fizyczną i sportem oraz rozwój aktywnych form spędzania czasu wolnego u 415 dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat, a także u 535 osób dorosłych w wieku 18+ w tym u 160 osób niepełnosprawnych i u 140 osób będących opiekunami lub rodzinami osób niepełnosprawnych.

Ponadto dzięki projektowi udało się pozyskać nowych wolontariuszy do stowarzyszenia. W sumie w projekcie uczestniczyło ponad 50 wolontariuszy, około 10-ciu organizacji lokalnych i 5 organów państwowych. W wyniku zorganizowanych działań nastąpił wzrost wiedzy lokalnych organizacji oraz osób zainteresowanych propagowaniem kultury fizycznej w regionie w zakresie konstruowania adekwatnych działań do potrzeb lokalnej społeczności.



Realizator: Centrum Edukacji i Wsparcia "RES-GEST"

Anna Wąs

*Głusi na wybory.*

*Pierwsze w Polsce studio wyborcze dla osób głuchych i słabosłyszących*

Prowadzony projekt jest pionierskim działaniem w Polsce pozwalającym po raz pierwszy osobom głuchym lub słabosłyszącym świadomie uczestniczyć w wyborach: samorządowych, prezydenckich oraz parlamentarnych.

**GŁUSI NA WYBORY!**

**Pierwsze w Polsce studio wyborcze dla osób głuchych.**

Niezrozumiałe programy wyborcze kandydatów?  
Trudne zasady głosowania?  
Przemigamy je dla Ciebie!

**WWW.GLUSITV.PL**

**Wybory:**  
- samorządowe  
- parlamentarne  
- prezydenckie

Centrum Edukacji i Wsparcia „RES-GEST”  
ul. Langiewicza 22, 35-085 Rzeszów  
tel. 17 852 92 33, kom. 795 141 060  
e-mail: wybory@glusitv.pl

PROJEKT DOFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW FUNDUSZU INICJATYW OBYWATELSKICH

Uruchomiliśmy internetowy serwis informacyjny na portalu [www.glusi.tv](http://www.glusi.tv), który w rzetelny i obiektywny sposób przybliżył osobom niesłyszącym sylwetki kandydatów/partii, oraz wyjaśnił temat kampanii wyborczej, debat wyborczych, ordynacji wyborczej, uprawnień oraz kompetencji radnych, posłów, senatorów, oraz zagadnień społeczeństwa obywatelskiego.



Organizujemy również wywiady ze specjalistami: socjologami, politologami w celu przybliżenia osobom niesłyszącym przebiegu kampanii wyborczej, porównania programów wyborczych

Celem projektu jest wzrost partycypacji w wyborach demokratycznych w Polsce wśród osób niesłyszących. Cel ten jest możliwy do osiągnięcia poprzez prowadzenie serwisu internetowego, w którym dziennikarze posługują się wyłącznie językiem migowym.

Uruchomione zostały specjalne dyżury, dzięki którym osoby niesłyszące za pośrednictwem kamery internetowej mogą zgłaszać swoje pytania np. bezpośrednio do swoich kandydatów dotyczące programów wyborczych. Pytania te zadajemy następnie bezpośrednio do kandydata lub sztabu, a otrzymana odpowiedź jest przekazywana osobie niesłyszącej poprzez emisję materiału w języku migowym.



Dzięki współpracy ze sztabami wyborczymi kandydatów na prezydenta RP podczas wyborów prezydenckich mogliśmy podjąć się przetłumaczenia spotów wyborczych oraz programów wyborczych kandydatów. Działania te pozwoliły zmniejszyć wykluczenie osób niesłyszących i w świadomy sposób uczestniczyć w wyborach.

Narzędziem głównym jest portal [glusitiv.pl](http://glusitiv.pl) – najpopularniejsza Polska telewizja dla osób niesłyszących, regularnie aktualizowana nowymi informacjami oraz chętnie odwiedzana.

Projekt jest odpowiedzią na realne potrzeby osób niesłyszących. Przeprowadzona ankieta internetowa dotycząca ich udziału w wyborach pokazała jak wiele osób deklaruje brak udziału w wyborach jako przyczynę wymieniając niezrozumiałe programy wyborcze, niejasne sylwetki kandydatów. Poprzez nasze działania materiały wyborcze stają się zrozumiałe dla osób niesłyszących poprzez ich tłumaczenie na język migowy.

Chcemy by dzięki temu projektowi wszystkie osoby głuche i słabosłyszące mogły samodzielnie i świadomie, dzięki dostępowi do wiadomości i programów wyborczych, podjąć decyzję o wyborze kandydata lub partii i wziąć czynny udział w wyborach.





Realizator: **Janowskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy HUMANUS**

Iwona Kędziera

### ***Przedsiębiorczo i społecznie w powiecie janowskim***

Janowskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy HUMANUS w Janowie Lubelskim korzystając ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, realizowało w okresie od 1 czerwca 2014 do 31 grudnia 2014 roku zadanie: „Przedsiębiorczo i społecznie w powiecie janowskim”. Projekt realizowaliśmy w trójsektorowym partnerstwie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Janowie Lubelskim oraz z firmą informatyczną EXTREME WAVES Piotr Sawicki z Janowa Lubelskiego.

Misja naszego Stowarzyszenia niezmiennie od lat pozostaje taka sama: „Wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych oraz stwarzanie im warunków umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie w lokalnej społeczności”. Mamy świadomość, że posiadanie pracy i samodzielność ekonomiczna to wartości, które pozwalają na godne życie i poczucie niezależności. Powiat janowski jest terenem rolniczym. Ludzie młodzi, którzy chcą tu mieszkać mają niewielkie szanse na znalezienie pracy. Dodatkowym problemem jest wysoki poziom bezrobocia wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które nigdy nie funkcjonowały w roli pracownika.

Podejmowaliśmy już działania związane z krzewieniem idei ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej w naszym powiecie. Spotykamy się z otwartością i chęcią współpracy ze strony władz samorządowych i innych organizacji pozarządowych. Wspólnie staramy się tworzyć przyjazną atmosferę wokół ekonomii społecznej i budujemy kulturę współpracy. Tym razem chcieliśmy odpowiedzieć sobie na pytanie: w jakim znajdujemy się miejscu w kwestii wdrażania mechanizmów przedsiębiorczości społecznej i jakie podjąć działania, by były one bardziej skuteczne, a mieszkańcy powiatu janowskiego podejmowali aktywność społeczną i zawodową. Ponadto staraliśmy się wdrożyć standardy wojewódzkie w zakresie rozwoju ekonomii społecznej, które zostały opracowane i zaakceptowane przez Urząd Marszałkowski w 2013 roku.

W ramach realizowanego projektu chcieliśmy:

- dotrzeć do osób, które poznały specyfikę przedsiębiorczości społecznej i zastanawiają się nad założeniem przedsiębiorstwa społecznego,
- przygotować pracowników administracji samorządowej do uwzględnienia w dokumentach programowych i strategicznych zapisów z zakresu ekonomii społecznej,
- przygotować pracowników socjalnych do wykorzystywania narzędzi ekonomii społecznej w pracy z klientem pomocy społecznej,
- promować przedsiębiorczość społeczną,
- przeprowadzić badania w zakresie wdrażania przedsiębiorczości i ekonomii społecznej w powiecie janowskim oraz opracować rekomendacje.

Postanowiliśmy zadziałać kompleksowo. Zrealizowaliśmy cykl działań edukacyjnych i promujących przedsiębiorczość społeczną na terenie powiatu janowskiego, skierowanych do różnych grup, które mają wpływ na obecny stan oraz kreowanie polityki społecznej w powiecie janowskim.



Zaplanowaliśmy 2 bloki działań:

I Działania merytoryczne:

1. Przeprowadziliśmy 3 kompleksowe zajęcia warsztatowo – szkoleniowe:

- trzydniowe warsztaty „ABC przedsiębiorczości społecznej” skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,

- jednodniowe warsztaty „Aktywizacja poprzez ekonomię społeczną” skierowane do pracowników socjalnych,
- dwudniowe warsztaty „Niezbędnik do rozwoju ekonomii społecznej” dla pracowników samorządowych.

2. Zorganizowaliśmy dwudniową wizytę studyjną w cieszącej się dużą popularnością w całej Polsce, ale również i poza granicami naszego kraju, Krainie Rumianku. Uczestnikom stworzyliśmy możliwość nie tylko intelektualnego zapoznania się z zagadnieniami ekonomii społecznej, ale również doświadczenia „prawdziwej ekonomii społecznej” i efektów jakie niesie za sobą rozwijanie sektora ekonomii społecznej. Ponadto w zupełnie naturalny sposób wytworzyła się przestrzeń do wymiany doświadczeń, poruszania trudnych zagadnień związanych z dokonywaniem trudnych wyborów, ale również "zarażania się" pozytywną przedsiębiorczością społeczną.

3. Zorganizowaliśmy konferencję „Ekonomia – społecznie?”, która składała się z 2 części: merytorycznej i panelu dyskusyjnego. Przedstawiliśmy wyniki badań dotyczących wdrażania ekonomii społecznej na terenie województwa lubelskiego i wspólnie zastanawialiśmy się jak budować efektywną przedsiębiorczość społeczną.

4. Przeprowadziliśmy doradztwo w zakresie: przedsiębiorczości społecznej, aspektów prawnych, uwzględniania ekonomii społecznej w dokumentach programowych.



II Działania promujące przedsiębiorczość społeczną:

Wydawaliśmy gazetę „Ekonomia – Społecznie?“, która zawierała informacje w zakresie przedsiębiorczości społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem działań realizowanych w powiecie janowskim. Gazeta była bezpłatnie kolportowana na terenie powiatu janowskiego, by umożliwić dostęp do wiedzy jak najszerszemu gronu mieszkańców powiatu janowskiego.



Opracowaliśmy katalog przedsięwzięć społecznych, by uświadomić mieszkańcom powiatu janowskiego o ich istnieniu, o ich bardzo lokalnym charakterze, odpowiadającym na potrzeby ich oraz potrzeby społeczne powiatu janowskiego.

Wydaliśmy kalendarz ścienny „Społecznie i ekonomicznie”. Zaplanowaliśmy, że każdy miesiąc będzie zawierał, krótkie, hasłowe informacje związane z przedsiębiorczością społeczną i przedstawiał ludzi związanych z ekonomią społeczną z terenu powiatu janowskiego. Mając na uwadze, że ludzie szybciej zapamiętują obrazy oraz informacje proste, hasłowe to kalendarz dał możliwość na

wytworzenie w osobach korzystających z kalendarza powiązań pomiędzy hasłami, podmiotami ekonomii społecznej i ludźmi, które już nie będą obce, ale będą kojarzone z przedsiębiorczością społeczną. Jest to również impuls do nawiązania współpracy i korzystania z usług i produktów wytwarzanych przez podmioty ekonomii społecznej

Przy planowaniu działań wyszliśmy z założenia, że podstawą efektywności i planowania działań, mających na celu poprawę sytuacji społecznej w powiecie janowskim ma właściwa i rzetelna diagnoza. Powiat janowski charakteryzuje otwartość na wspólne działanie różnych instytucji, jednak istnieje też konieczność przełamywania barier do popularyzacji ekonomii społecznej. Przeprowadziliśmy badanie na naszym terenie, które pozwoliło na określenie jak daleko jesteśmy w kreowaniu ekonomii społecznej, a raczej jaki udział ma przedsiębiorczość społeczna w lokalnej polityce społecznej. Pozwoliło na zidentyfikowanie mocnych stron, ale i barier, na które należy oddziaływać. Wypracowaliśmy bardzo ważny dla nas dokument, w którym, oprócz analizy SWOT, zostały określone przez wykwalifikowanych badaczy rekomendacje, które obecnie są wykorzystywane do tworzenia środowiska przyjaznego rozwojowi przedsiębiorczości społecznej,



wpracowanie skutecznych i efektywnych działań, mających na celu przełamanie społecznego marazmu. Wyniki badań wraz z rekomendacjami zostały przedstawione na konferencji, w której uczestniczyli przedstawiciele trzech sektorów z terenu powiatu janowskiego.

Działanie miało znamiona przedsięwzięć innowacyjnych z uwagi na fakt, iż planowane zajęcia edukacyjne oparto na zatwierdzonym przez zarząd Województwa Lubelskiego w 2013 roku planistycznym dokumencie "Wieloletnim regionalnym planie działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubelskim na lata 2013 - 2020", który określa kierunki rozwoju ekonomii społecznej w woj. lubelskim oraz działania, a my jako powiat chcemy uczestniczyć w tych działaniach i chcemy by nasza strategia zawierała treści związane z rozpowszechnianiem ekonomii społecznej.



Tworzenie czegoś ważnego, czegoś co będzie miało trwale rezultaty, co będzie nazwane dobrą praktyką, wymaga czasu, bo jest to długotrwały proces. Janowskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy „HUMANUS” ma chęć uczestniczyć i kreować te działania w powiecie janowskim. Mamy doświadczenie w pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym i posiadamy swoją definicję ekonomii społecznej opartej na słowach Antoine de Saint - Exupery'ego „Jeśli chcesz zbudować statek, nie gromadź ludzi, by zbierali drewno i rozdzielali obowiązki, ale wzbudź w nich tęsknotę za rozległym i niekończącym się morzem”. I my podążając za tymi



słowami, chcemy rozbudzić w naszych klientach tęsknotę za samodzielnością i „normalnością” oraz dać im przestrzeń do realizacji marzeń.



Realizator: **Zabrzańskie Stowarzyszenie na Rzecz Profilaktyki i Pomocy Rodzinie Droga**

Agnieszka Kurda

### *Młodzi Gniewni kręcą film*

*„Pragnę” oznacza, że jeżeli chcę czegoś wystarczająco mocno, dostanę to.<sup>1</sup>*

Paul Arden

12 dni na planie filmowym. Kilkadziesiąt gigabajtów danych i kilkanaście godzin montażu. Bezlik dyskusji na temat dobrego kina, wynikiem których jest fantastyczny film z udziałem młodych mieszkańców i mieszanek Zabrze - Biskupic. Filmowy scenariusz stworzyli sami uczestnicy projektu. Jego fabuła jest prosta, a przekaz bardzo jasny - jeżeli jesteś otwarty na innych, to ludzie będą Ciebie pozytywnie odbierać, jeśli chcesz, to znajdziesz przyjaciół. W filmie młodzi aktorzy pokazali również, że mają talenty, o których warto mówić i być z nich dumnym.

Wyżej opisane działania realizowano w ramach projektu „Młodzi gniewni kręcą film”, który był próbą nowatorskiego podejścia do edukacji medialnej i kulturalnej grupy młodych osób przechodzących okres dojrzewania i poszukujących swojego miejsca w życiu. Praca z taką młodzieżą od zawsze stanowi wyzwanie zarówno dla rodziców, jak i nauczycieli.



Szczególną umiejętnością podczas takiej pracy z młodymi osobami, przechodzącymi okres buntu, jest zbudowanie relacji opartej o wzajemne zaufanie. Nie zawsze jest to możliwe podczas zajęć szkolnych, których celem jest nabycie przez uczniów wiedzy i przygotowanie się do egzaminów.

<sup>1</sup> Paul Arden *Whatever you think think the opposite*. Londyn 2006 r. Tłumaczenie własne.

W szkole nie ma również miejsca na przekazywanie młodym ludziom wiedzy z zakresu mediów, które są wszechobecne we współczesnym świecie. Często się mówi, że kreują naszą rzeczywistość, że są wręcz czwartą władzą. Są różne rodzaje mediów i technik przez nie stosowanych: jedne z nich są publiczne, inne prywatne, jedne postępują według kodeksów etycznych, inne nadużywają swojej władzy, manipulując uwagą odbiorcy w celu osiągnięcia wymiernych korzyści materialnych i niematerialnych. W ostatnich 20 latach pojawiły się również inne formy mediów – internetowe.



Zgodnie z danymi z publikacji Fundacji Nowoczesna Polska "Cyfrowa przyszłość. Katalog kompetencji medialnych i informacyjnych" niegdysiejsi odbiorcy stali się również twórcami treści medialnych. Gwałtowny wzrost liczby twórców różnorodnych treści spowodował zalew ogromnej ilości informacji. Obszarami, które gwałtownie się rozwinęły w ostatnim czasie, są również zagadnienia związane z prawami autorskimi, bezpieczeństwem sieci, zasadami i etykietą współtworzenia treści medialnych itp.

Biorąc pod uwagę powyższe można stwierdzić, że media kształtują nasz światopogląd nt. otaczającej nas rzeczywistości, społeczeństwa polskiego i obywatelskości, konieczności angażowania się w działania, bądź zaniechania pewnych czynności w sferze społecznej. W związku z tym, aby odbiorcy i twórcy treści medialnych mogli podejmować świadome decyzje i aktywnie włączać się w życie społeczne, muszą posiadać kompetencje w zakresie media literacy, tj. m.in.: wiedzę dotyczącą wyszukiwania i krytycznego podejścia do zebranych wiadomości, umiejętność analizy przekazów medialnych, umiejętność tworzenia przekazów medialnych



(tekstowych, fotograficznych, dźwiękowych i filmowych) i reklamowych, w której osoba bierze udział. Nie bez znaczenia jest także wiedza z zakresu świadomej kreacji wizerunku medialnego i zrozumienie potrzeby takiej kreacji, wiedza z zakresu podstawowych pojęć związanych z językiem filmu i fotografii, różnych gatunków medialnych i jakie powodują one zmiany dla treści przekazów, wiedza z zakresu etykiety w mediach i wulgaryzacji przekazu medialnego, w tym mowy nienawiści, zrozumienie problematyki komunikowania treści takich, jak przemoc, nagość, prywatność, znajomość prawa autorskiego oraz rodzajów licencji (za: "Cyfrowa przyszłość. Katalog kompetencji medialnych i informacyjnych").

Właśnie taki był zakres warsztatów przygotowujących młodzież do nakręcenia filmu i do jego promocji. Były także warsztaty zapoznające ze sprzętem filmowym i jego obsługą. Dzięki temu „Młodzi gniewni” zrozumieli, jaką rolę pełni w filmie odpowiedni ruch kamery, światło, dźwięk i czym jest plan zdjęciowy. Podczas zajęć największe zdziwienie wywołała technika efektów specjalnych, kręconych w studiu na bluescreenie. Odpowiedni montaż powoduje, że niewiarygodne sceny wydają się prawdziwe. Dzięki realizacji projektu młodzież mogła odwiedzić takie studio we Wrocławiu.

Burzę emocji wywołały również zajęcia z charakteryzacji. Dziewczyny bardzo chętnie współpracowały z wizażystką, chłopcy – potrzebowali więcej czasu na przełamanie swoich uprzedzeń związanych z nakładaniem na siebie pudru i innych kosmetyków. Płeć męska przekonała się o mocy drzemki w charakteryzacji dopiero, gdy u jednego chłopaka w przeciągu pół godziny zniknęły wszystkie pryszcze, a twarz nabrała blasku równego temu, jakie prezentują telewizyjne gwiazdy. Dzięki temu doświadczeniu zarówno dziewczyny, jak i chłopcy zrozumieli, że gwiazdy są dokładnie takimi samymi ludźmi jak oni, a to, co prezentuje się w TV, jest iluzją tworzoną dzięki ciężkiej pracy rzeszy specjalistów.

Kolejnym ważnym odkryciem młodych osób było to, że praca aktorska to „ciężki kawałek chleba”. Wielokrotne powtórki danej sceny, z najbliższych powodów, konieczność chodzenia w tych samych ubraniach przez wszystkie dni zdjęciowe oraz granie na zawołanie danych scen z początku powodowały frustrację, negatywne emocje. Z czasem, gdy grupa nabrała wprawy i zgrała się jako zespół, złych emocji było coraz mniej, a szacunek dla pracy aktorów wzrastał.

Młodzież doceniła również pracę osób obsługujących sprzęt filmowy, który nic „nie robi sam” i dowiedziała się, jak ciężki ten sprzęt może być i jak delikatnie trzeba go nosić, aby się nie zniszczył. Po godzinie trzymania tyczki z mikrofonem nawet najsilniejszych chłopców bolały ręce, a nie można było nią ruszyć nawet o milimetr, gdyż każdy ruch powodował szumy i konieczność powtarzania kręconej sceny.



Wydaje się jednak, że najbardziej wartościowym elementem projektu było stworzenie bezpiecznej przestrzeni do konfrontacji z samym sobą na dużym ekranie. Początkowo uczestnicy i uczestniczki projektu, wiedząc, jak wyglądał plan zdjęciowy, bali się, że film będzie mocno średni, a oni sami

wypadną śmiesznie. Dlatego pierwsze przeglądanie nagranych materiałów wywołało wręcz burzę rozmów o tym, co i kogo można pokazać, a kogo nie. Stopniowo, wraz z kolejnymi spotkaniami, ta burza ucichała, a ze zmontowanych scen zaczął wylinać się wizerunek ciekawych młodych ludzi, którzy są kreatywni i inicjatywni, umieją pracować w zespole, są wrażliwi oraz krytycznie i refleksyjnie podchodzą do świata. Na początku młodzież nie wierzyła, że uda im się nakręcić film, ale bardzo tego chcieli i dokonali tego na piątkę z plusem.

Innym ważnym aspektem działań projektowych było otwarcie dyskusji o naszej dzielnicy – Biskupicach. Bardzo dużo rozmawialiśmy o dobrych i złych aspektach mieszkania w Biskupicach, o zasadach budowania wizerunku dzielnicy i swojego miejsca zamieszkania. Młodzież dowiedziała się, że pokazując negatywne obrazki życia dzielnicy będą przyczyniali się do umocnienia negatywnych stereotypów, a dobre – do zmiany tych już istniejących w świadomości społecznej. Dzięki tej dyskusji świadomie zdecydowaliśmy, że w tworzonym przez nas filmie pokażemy rzeczy pozytywne, tj. ciekawe możliwości spędzania wolnego czasu w dzielnicy. Do dyskusji zostali również zaproszeni dorośli mieszkańcy dzielnicy, którzy uczestniczyli w planie zdjęciowym i Letnim Kinie, a więc osoby, które poświęciły swój czas na zagranie w filmie, opowiedziały ciekawą historię o dzielnicy, czy udostępniły miejsce do kręcenia zdjęć. Z perspektywy czasu wydaje się, że zaangażowanie do udziału w projekcie dorosłych mieszkańców dzielnicy przyczyniło się do wzrostu ich zaangażowania w sferze obywatelskiej, na rzecz innych mieszkańców dzielnicy.

Film nie mógłby powstać bez pomocy osób dorosłych współpracujących z Zabrzeńskim Stowarzyszeniem Droga, Dzielnicowym Ośrodkiem Kultury w Zabrzu Biskupicach oraz z Gliwickim Klubem Filmowym Wrota. Dorośli pokazali, jak obsługiwać specjalistyczny sprzęt

i jak o niego dbać oraz nauczyli młodzież podstawowych zasad obowiązujących podczas produkcji filmowej. „Na planie filmowym dbaliśmy głównie o to, aby uczestnicy projektu prowadzili cały plan i aby byli odpowiedzialni za jak najwięcej działań. Wspieraliśmy ich, ale nie wyřęcaliśmy” – tak opisał tę pomoc jeden z opiekunów młodzieży.







Realizator: **Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Tyszowieckiej**

Katarzyna Piliszczyk

### ***Wspólne działania możliwością rozwoju***

Głównym celem zadania była integracja wewnątrz i międzypokoleniowa osób starszych, dzieci i młodzieży z Gminy Tyszowce w okresie 7 miesięcy poprzez wspólne, aktywne i pożyteczne spędzanie czasu.

Cele szczegółowe:

- motywowanie osób 50+ do nabycia nowych umiejętności i wiedzy w celu zachowania aktywności fizycznej, psychicznej i społecznej,
- zachęcanie osób w podeszłym wieku do działań promujących zdrowy styl życia,
- zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez uczestnictwo w spotkaniach, warsztatach, imprezach integracyjnych i wycieczkach,
- zmiana stylu i trybu życia,
- wzmocnienie poczucia własnej wartości,
- wyrabianie nawyku kontaktów z otoczeniem,
- minimalizacja poczucia osamotnienia,
- promowanie u dzieci i młodzieży umiejętności współpracy i akceptacji osób w podeszłym wieku,
- wzbogacenie wiedzy na temat rachunkowości, prawa pracy, prawa cywilnego,
- nabywanie umiejętności wokalnych oraz informatycznych,
- upowszechnienie wolontariatu,
- rozwój współpracy wewnątrzpokoleniowej i rozwój współpracy międzypokoleniowej

W ramach zadania zrekrutowano 20 seniorów oraz 10-osobową dla dzieci i młodzieży. 30 osób uczestniczyło w warsztatach z prawa cywilnego rozwinęło swoją wiedzę w zakresie wiedzy obywatelskiej, na temat obsługi komputera oraz rachunkowości. U 20 osób zaobserwowano wzrost chęci do działania, podejmowania inicjatyw i współpracy, ponadto 30 osób uczestniczyło w warsztatach wokalnych. W ramach projektu odbyło się 20 godzin warsztatów z prawa cywilnego, 10 godzin warsztatów na temat wiedzy obywatelskiej, 24 godziny warsztatów

informatycznych, 20 godzin zajęć podstaw rachunkowości, a także 20 godzin warsztatów wokalnych.

a) Warsztaty z prawa cywilnego - Uczestnicy warsztatów z prawa cywilnego zapoznali się z prawami i obowiązkami osób fizycznych w postępowaniu i załatwianiu spraw życia codziennego i w obrocie prawnym. Podczas warsztatów uczestnicy poznali ogólne pojęcia dotyczące prawa cywilnego i podziały, stosunek cywilnoprawny, zdarzenia cywilnoprawne, zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych, pełnomocnictwo, osoby fizyczne, osoby prawne, konsument a przedsiębiorca, rzeczy, nieruchomości, przedawnienie, forma czynności prawnych, umowa, przetarg, część ogólna prawa zobowiązań, wierzyciel, dłużnik, umowa, pojęcie winy, zwłoka, kara umowna, odpowiedzialność deliktowa, darowizna, leasing, umowa pożyczki, dziedziczenie, spadek. Wiedza nabyta podczas warsztatów pozwoliła uczestnikom na poznanie praw i obowiązków wynikających z np. podpisanych umów, możliwość uchronienia się przed tzw. naciągaczami, którzy niejednokrotnie wykorzystując niewiedzę osób o ich prawach zawiązali niekorzystne dla nich zobowiązania .

b) Warsztaty na temat wiedzy obywatelskiej - W ramach warsztatów były poruszane następujące zakresy: uregulowania (prawa i obowiązki obywateli w RP) zawarte w Konstytucji RP, przekazanie wiedzy na temat władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej w RP. Podczas ww. warsztatów omówione zostały zadania i kompetencje Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, a także władz wojewódzkich, rządowych i samorządowych, powiatowych i gminnych. Uczestnicy zapoznali się również z prawem wyborczym do Parlamentu Europejskiego, Sejmu i Senatu RP, organów jednostek samorządowych.

c) Warsztaty informatyczne - Podczas warsztatów informatycznych uczestnicy poznali podstawy obsługi komputera, poznali potrzebne programy i ich wykorzystywanie w życiu codziennym, tworzyli, przeglądali i wyszukiwali dokumenty, instalowali programy antywirusowe, korzystali z Internetu. Nabyte umiejętności podczas warsztatów przyczyniły się do zmniejszenia barier między osobami starszymi a młodzieżą, która w obecnych czasach wykorzystuje Internet w codziennym życiu.

d) Zajęcia z podstaw rachunkowości - Na zajęciach z podstaw rachunkowości beneficjenci zapoznali się z ustawą o rachunkowości, sporządzali umowy o pracę, umowy zlecenie, umowy o dzieło, sporządzali listy płac, nabyli umiejętność poprawnego sporządzania załączników do ZUS oraz naliczania składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy do Urzędu

Skarbowego, sporządzali PIT-11, wypełniali zeznania o wysokości osiągniętego dochodu w danym roku podatkowym, poznali przepisy na poprawne wystawianie faktur i rachunków. Celem zajęć było nie tylko umożliwienie dostępu osobom 50+ do bezpłatnej oferty edukacyjnej, ale także podniesienie poziomu świadomości, wzrost kompetencji, zmotywowanie osób do podejmowania odpowiedzialności za własne działania i podejmowanie działań zwiększających szansę aktywnego samodzielnego życia po to, aby tak długo jak to możliwe mogli być samodzielni i niezależni.

e) Warsztaty wokalne - W ramach warsztatów uczestnicy zapoznali się ze sztuką wokalną, nabyli umiejętności korzystania ze sprzętu estradowego i profesjonalnych podkładów muzycznych. W części teoretycznej spotkań poruszane były zagadnienia bezpośrednio związane z wokalistyką (dobór repertuaru, poszukiwanie właściwej interpretacji, uwagi na temat wizerunku scenicznego, jak radzić sobie z tremą itp.) Zajęcia również przyczyniły się do wzbogacenia warsztatu wokalisty o umiejętności:

- pracy nad materiałem słowno-muzycznym;
- doskonalenia aparatu oddechowego, głosowego i artykulacyjnego;
- stosowania indywidualnie dobranych ćwiczeń emisyjnych i logopedycznych;
- pracy nad tekstem pod kątem wyrazistości, poprawności artykulacyjnej oraz zgodności materiału muzycznego z materiałem tekstowym;
- świadomego wykonawstwa;
- rozbudzania pomysłowości i odwagi pokazywania się na scenie;
- poszukiwania odpowiedniej interpretacji utworu;
- pracy z mikrofonem.

Dążenie do profesjonalizmu:

- ćwiczenia dykcji;
- ćwiczenia emisji głosu;
- ćwiczenia oddechowo-głosowe;
- praca nad słowem: wyrazistość, frazowanie, akcentowanie, interpretacja;
- pojęcie precyzji wykonawczej;
- poczucie estetyki scenicznej;
- dobór repertuaru;
- wizerunek sceniczny;
- higiena aparatu głosowego;

Dzięki realizacji zadania publicznego oferent zwrócił uwagę społeczności lokalnej, przedstawicieli władz oraz innych podmiotów na sytuację w jakiej znajdują się osoby 50+, a także na problemy jakie ich dotyczą. W dłuższej perspektywie czasu przyczyniło się to do poprawy jakości życia tych osób. Skoncentrowanie uwagi na problemach osób 50+ przyczyniło się do mobilizacji innych podmiotów (władz lokalnych, MOPS, innych organizacji) do podejmowania działań zmierzających ku integrowaniu oraz aktywizacji społecznej osób starszych. Z uwagi na to, iż była to pierwsza tego typu inicjatywa na terenie gminy, upowszechnianie takich działań będzie początkiem do ich kontynuowania i realizacji podobnych przedsięwzięć w przyszłości przy zaangażowaniu większej liczby młodego pokolenia.

Realizacja zadania publicznego wpłynęła również na zdobycie doświadczenia w pracy z osobami 50+ przez oferenta, który w przyszłości będzie starał się kontynuować tego typu działania.



Realizator: **Fundacja Wsparcia Psychospołecznego Zielona Przystań**

Sławomir Grzegorek

### ***Przystanek: Zielona Przystań 2014***

Nasze motto to:

*Dopóki oddycham mam nadzieję, że nawet podczas największej burzy zawinę do bezpiecznej przystani*

Fundacja Wsparcia Psychospołecznego Zielona Przystań została utworzona 19.11.2012 r., natomiast osoby tworzące Fundację oraz z nią współpracujące od wielu lat (1993 r.) realizowały zadania współfinansowane przez PO FIO, Urząd Miasta Łodzi, RCPS Łódź, Zarząd Województwa Łódzkiego w ramach NGO-s, m.in.: programy i warsztaty dla: dzieci i młodzieży



*Rozpoczęcie Festiwalu Woodstock; z prawej prezes Fundacji*

zakresu profilaktyki uzależnień, radzenia sobie ze stresem oraz z agresją, zajęcia dla rodziców, warsztaty dla nauczycieli, szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych, a od 2011 roku na zaproszenie Fundacji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy objęliśmy działaniami profilaktyczno-terapeutycznymi młodych uczestników największego festiwalu muzycznego w Europie - Przystanek Woodstock w Kostrzynie nad Odrą, a od 2013 roku społeczność miasta Kostrzyn nad Odrą.

Z tego bardzo skrótowego wykazu naszych dokonań wynika, że głównym celem naszej działalności jest prowadzenie działań profilaktycznych, wspierających, kompensacyjnych i terapeutycznych na rzecz dzieci, młodzieży, osób dorosłych i rodzin dotkniętych przemocą, uzależnieniami i innymi zjawiskami patologicznymi. Zgodnie z nowoczesnym modelem dynamicznej profilaktyki uzależnień, aby była ona skuteczna, powinna swoimi działaniami niwelować czynniki ryzyka, a wspierać czynniki chroniące młodzież przed uzależnieniem. Czyli profilaktyka skierowana do młodych ludzi winna być wsparta kompleksowymi działaniami dla tych grup społecznych, które mają wpływ na młodych ludzi, tj.: rodziców, nauczycieli,

urzędników samorządowych, sprzedawców napojów alkoholowych. Dzięki dofinansowaniu w roku 2013 naszych działań na Przystanku Woodstock z PO FIO nr 1337 mogliśmy wyjść z naszymi działaniami z terenu Festiwalu i objąć profilaktyką uzależnień społeczność lokalną Kostrzyna nad Odrą.

W roku 2014 kolejny raz otrzymaliśmy dofinansowanie naszych działań na Przystanku Woodstock z P FIO nr 2036. Zagrożenie uzależnieniem od alkoholu jest problemem poważnym, na co wskazują rozliczne dane. W projekcie działaniami profilaktyczno-terapeutycznymi objeliśmy zarówno dzieci i młodzież z terenu miasta



*Nasi przyszli beneficjenci*



*Prezes Fundacji i koordynator projektu przy pracy*

Kostrzyn nad Odrą jak i młodzież z terenu całej Polski przebywającą w tym czasie na Przystanku Woodstock. Ponieważ wydarzenie Przystanek Woodstock w Kostrzynie nad Odrą odbywa się cyklicznie od 2004 roku, działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży z terenu Kostrzyna n. Odrą oraz przyjeżdżającej z całej Polski są niezbędne i wymagające kontynuacji. W 2014 roku zróżnicowano warsztaty profilaktyczne dla dzieci

i młodzieży dopasowując je do wieku beneficjentów (warsztaty wczesnej profilaktyki uzależnień w klasach I-III szkół podstawowych, warsztaty z profilaktyki uzależnień NOE dla klas V, VI szkół podstawowych oraz warsztaty profilaktyki narkotykowej dla klas I gimnazjów).

Wyróżniono dwie grupy docelowe uczestników projektu, ze względu na zadania (priorytety) „Aktywne społeczeństwo”, jakie za pomocą ich wkładu można osiągnąć:

- pierwsza grupa docelowa projektu była objęta programami profilaktycznymi, które pozwolą jej na zwiększenie wskaźnika integracji społecznej czyli: dzieci i młodzież ze szkół w Kostrzynie nad Odrą oraz osoby z terenu całej Polski uczestniczące w XX Przystanku Woodstock 2014.





*Warsztaty - Debata alkoholowa*

z terenu miasta Kostrzyn nad Odrą - jako grupy silnie oddziaływujące na podstawową grupę docelową projektu jaką są dzieci i młodzież.

- druga grupa docelowa projektu bezpośrednio realizująca aktywne formy integracji społecznej, który pozwoli jej na zwiększenie własnego zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych oraz aktywności obywatelskiej, czyli nauczyciele, rodzice, pracownicy i radni Urzędu Miasta, pracownicy MOPS, funkcjonariusze Policji i Straży Miejskiej oraz sprzedawcy napojów alkoholowych



*Program wczesnej profilaktyki uzależnień "Cukierki"*

Projekt trwał od 01.06.2014r. (zawiązanie zespołu projektowego) do 31.12.2014 r. (podsumowanie i rozliczenie projektu). Bezpośrednimi odbiorcami działań w ramach projektu P FIO 2036 byli:

- dzieci i młodzież ze szkół z miasta Kostrzyn nad Odrą; 57 warsztatów (1282 uczestników),
- dzieci i młodzież z terenu całej Polski korzystające z akcji profilaktycznej opartej na testach



*Praca od 8:00 do 21:00 – klientów nie brak*

związanych z profilaktyką uzależnień i zachowań przemocowych (9000 testów),

- dzieci i młodzież z terenu całej Polski korzystające z konsultacji profilaktyczno-terapeutycznych w punkcie „Zielonej Przystani” na XX Przystanku Woodstock (791 osób),
- rodzice uczniów objętych działaniami projektu (8 warsztatów, 256 osób),
- nauczyciele uczniów objętych działaniami projektu (8 warsztatów, 159 osób),
- sprzedawcy napojów alkoholowych z terenu miasta Kostrzyn n. Odrą (50 szkoleń, 255 osób),
- pracownicy i radni Urzędu Miasta, pracownicy MOPS, funkcjonariusze Policji i Straży Miejskiej: 1 szkolenie (17 osób).

Liczba ogólna beneficjentów projektu zwiększyła się z planowanych 11336 na 11760.

Tak wysoka efektywność naszej pracy (dotarcie i rekrutacja opisanych grup) nie byłaby możliwa bez współpracy z naszymi partnerami uczestniczącymi w projekcie czyli:

- Urzędem Miasta Kostrzyn oraz nad Odrą – partner publiczny
- firma GK BROTHERS S.C. Gniecioszek i Kotkowski – partner prywatny



*Warsztaty dla nauczycieli*



*Cieszyliśmy się zaufaniem*

- Fundacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy - partner społeczny oraz poprzez:

- stronę internetową Projektu „Przystanek Zielona Przystań 2014, współpracę z rozgłośniami radiowymi na terenie Przystanku Woodstock, banery informacyjne, pracę wolontariuszy (zrekrutowani podczas działań profilaktycznych na terenie miasta)

Przeprowadzone działania profilaktyczno-terapeutyczne oraz informacyjno-edukacyjne były skierowane zarówno do młodzieży, jak i do rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych aby zmaksymalizować ich siłę oddziaływania. Działania realizowane były przy wykorzystaniu aktywności wolontariuszy,



pracowników organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego, sektora prywatnego a także rodziców objętej programem młodzieży i sprzedawców alkoholu. Tak zróżnicowany zakres współpracy różnych obywateli w celu wykonania zadań, przyniósł znaczący wzrost zaangażowania obywatelskiego w kwestie rozwiązywania problemu integracji społecznej, w szczególności zagrożenia uzależnieniami i marginalizacją wśród młodzieży. Jedynie oddziaływanie na cały system dzieci – rodzice – nauczyciele – sprzedawcy napojów alkoholowych, a tym samym inicjowanie konstruktywnych zmian i prawidłowych postaw interpersonalnych na wszystkich czterech poziomach daje szansę na trwałe rezultaty. Działania skierowane bezpośrednio do dzieci i młodzieży uczestniczącej w XX Przystanku Woodstock są przydatne ze względu na łatwość i dostępność profesjonalnej pomocy psychologicznej bez instytucjonalnych barier w miejscu zamieszkania. Zaś akcja profilaktyczna – oparta na testach umożliwia proste i we własnym zakresie rozpoznanie zaburzeń związanych z używaniem alkoholu.

Wtórą grupą beneficjentów projektu jest społeczeństwo w ujęciu ogólnym i globalnym. Strategia projektu opierająca się na poszerzeniu wiedzy o patologiach, zawierająca profesjonalne elementy terapeutyczne wpłynęła na polepszenie warunków życia wszystkich ludzi. Wzrost wiedzy o patologiach społecznych, o możliwościach pomocy instytucjonalnej – zarówno poziomu państwowego jak i pozarządowego – rozwija zdrowe postawy obywatelskie. Zdobywając pozytywne doświadczenie współpracy między sobą, z NGO-sami, sektorem prywatnym, pracownikami jednostek samorządu terytorialnego obywatele zyskują cenny kapitał społeczny, który może zostać wykorzystany w przyszłości z korzyścią dla sfery działań obywatelskich w Polsce. Aktywizuje zbiorowość społeczną i zmniejsza poziom znieczulenia na krzywdę ludzką. Korzyści płynące z projektu nie kończą się wraz z zamknięciem programu lecz znacznie wykraczają poza jego ramy czasowe i założoną grupę beneficjentów.

#### Współpraca Fundacji z Departamentem Pożytku Publicznego MPiPS:

Bardzo efektywne współdziałanie z pracownikami Departamentu Pożytku Publicznego MPiPS, miało wpływ na płynną realizację poszczególnych działań projektowych – zgodnych z harmonogramem. Na bieżąco rozwiązywano bieżące problemy wynikające z realizacji zadania Przystanek: Zielona Przystań 2014.

Chciałbym podziękować w imieniu swoim i terapeutów oraz wszystkich 11760 beneficjentów projektu: uczniów, rodziców, nauczycieli szkół Kostrzyna nad Odrą, młodych osób poszukujących pomocy na Przystanku Woodstock, urzędników, radnych, sprzedawców

za umożliwienie przeprowadzenia działań profilaktyczno-terapeutycznych przed, podczas i po wydarzeniu Przystanek Woodstock 2014 w Kostrzynie nad Odrą.

Pomogliśmy wielu młodym osobom, byliśmy dla każdego kto nas potrzebował, czuliśmy się potrzebni i mamy wielką satysfakcję z wykonanej pracy.



*Nasz zespół*

Realizator: **Stowarzyszenie Rozwoju Turystyki Wiejskiej „Słowniec”**

Renata Knitter

### ***Być Eko***

Projekt pn. „Być Eko” realizowany był w ramach Priorytetu 2 „Aktywne społeczeństwo” w programie Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014- 2020 w okresie 1 czerwca- 31 grudnia 2014 roku przez Stowarzyszenie Rozwoju Turystyki Wiejskiej „Słowniec” i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Smoldzinie.



Celem głównym projektu było podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności 16 osób z terenu Gminy Smoldzino, prowadzących lub zamierzających prowadzić działalność turystyczną, członków Stowarzyszenia lub zamierzających przystąpić do Stowarzyszenia w zakresie tworzenia oferty ekoturystycznej z wykorzystaniem zasobów naturalnych, kulturowych oraz tradycyjnych poprzez edukację ekologiczną i wspieranie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Stowarzyszenie w swojej siedzibie prowadzi Wiejskie Centrum Turystyki. W ramach projektu zapewniono możliwość uczestniczenia w spotkaniach w WCT. Przez 25 tygodni, 4 razy w tygodniu po 2 godziny, członkowie Stowarzyszenia pełnili dyżury jako wolontariusze. W spotkaniach tych mogli uczestniczyć chętni uczestnicy wraz z członkami rodzin. Spotkania były okazją do zapoznania się z informacjami dot. atrakcji turystycznych, historii, tradycji regionu, porozmawiania z innymi, wymienienia się własnymi doświadczeniami i wiedzą z zakresu prowadzenia, zakładania gospodarstw i usług turystycznych.

Zorganizowano również cykl spotkań i kursów z zakresu edukacji ekologicznej i ekoturystyki oraz wykorzystania pozyskanej wiedzy w utworzeniu i prowadzeniu działalności ekoturystycznej, a mianowicie:

1. Cykl spotkań pn. „Poznaj swoją okolicę”.

W ramach cyklu zorganizowano 5 spotkań w ramach 3 grup tematycznych:

a. Walory turystyczne Gminy Smoldzino (1 x 2godz) – celem spotkania było zapoznanie uczestników/czek z ofertą turystyczną Gminy Smoldzino, w tym dostępnych kwater, usług,

atrakcji turystycznych, szlaków rowerowych, zabytków, imprezy cyklicznych i okolicznościowych, rękodzielnictwa, etc. Spotkanie prowadzone było w ramach wolontariatu.

b. Walory przyrodnicze Gminy Smoldzino (1 x 5godz) - Wycieczka po Słowińskim Parku Narodowym (SPN). Celem wycieczki było zapoznanie uczestników/czek projektu z przyrodą SPN znajdującego się w ich najbliższym sąsiedztwie (60% terenu Gminy Smoldzino leży na terenie SPN). Uczestnicy/czki mogli w ciszy posłuchać głosów ptaków, spotkać ciekawe zwierzęta oraz poznać najbardziej typowych przedstawicieli miejscowej fauny i flory.

b. Walory historyczne Gminy Smoldzino (3 x 2godz.) – były to 3 spotkania z historykiem – dot. historii i tradycji regionu, legend. Uczestnikom/czkom zostały przekazane informacje na temat historii najbliższej okolicy, lokalnych tradycji, legend regionalnych, które będą mogli wykorzystać opowiadając dzieciom/wnukom oraz w bieżącej działalności, przekazując turystom ciekawostki na temat tradycji regionu.



## 2. Piknik ekologiczny

W ramach projektu zorganizowano Piknik ekologiczny w Parku Wiejskim w Smoldzinie dla uczestników/czek, członków ich rodzin, mieszkańców gminy, turystów. Dodatkową atrakcją były warsztaty ekologiczne dla dzieci (i nie tylko) – Robimy cuda ze śmieci, w ramach których pokazano dzieciom jakie ciekawe przedmioty codziennego



użytku, dekoracje można wykonać z pustych opakowań, gazet, butelek, etc. Aby propagować zachowania proekologiczne w trakcie pikniku przeprowadzono Akcję EkoTorba - każdy, kto przyniósł 5 foliowych reklamówek otrzymał torbę ekologiczną na zakupy. Poza tym wszyscy uczestnicy mieli możliwość wzięcia udziału w warsztacie - Sianoploty - sztuka wyplatania z siana, w ramach których była możliwość wykonania oryginalnej i ekologicznej ozdoby.



### 3. Szkolenie Ekoturystyka – czym jest i jak ją organizować?

Szkolenie przeprowadzone było w ramach 6 spotkań po 5 godzin każde, z zakresu:

- Ekoturystyka – pojęcie, nowe trendy, dobre praktyki
- Prawo w usługach ekoturystycznych
- Planowanie usług oraz tworzenie gospodarstw ekoturystycznych
- Marketing w usługach i gospodarstwach ekoturystycznych
- Ekoprodukt – co przyciąga turystów?
- Obsługa ekoturystów –w tym budowanie postaw proekologicznych turystów oraz oferty ekoturystycznej
- Zarządzanie gospodarstwem/firmą ekoturystyczną

Celem szkolenia było wprowadzenie uczestników/czek do tematyki ekoturystyki, zapoznanie z efektywnymi metodami tworzenia produktów ekoturystycznych. Poruszone zostały takie tematy, jak: turystyka/agroturystyka a ekoturystyka, certyfikacja ekoturystyczna, wprowadzanie rozwiązań ekologicznych w działalności turystycznej, tworzenie produktów ekoturystycznych, zasady profesjonalnej obsługi klienta i sposoby budowania zadowolenia i lojalności klientów, zasady rozpatrywania reklamacji, o co i jak pytać klienta, szczególne wymagania ekoturystów, poziomy lojalności turystów, tworzenie dokumentów promocyjnych.



### 4. Kurs komputerowy pn. Nowe technologie IT

Szkolenie w zakresie wykorzystania pakietów biurowych w prowadzeniu działalności ekoturystycznej, poruszania się po Internecie, administrowania strony internetowej, zakładania i prowadzenia sklepu internetowego, zakładania i prowadzenia profilu Facebook, w ilości 32 godzin miało na celu wyposażenie uczestników/czek w kompetencje kluczowe, umożliwiające pogłębianie wiedzy z zakresu ekologii, ekoturystyki, poprawę komunikacji uczestników/czek ze

sobą i ewentualnymi turystami, dostosowanie prowadzonej oferty ekoturystycznej do aktualnych wymogów rynku.



Projekt wpłynął pozytywnie na społeczność gminy Smoldzino – zwiększył się poziom integracji społeczności lokalnej. Realizacja projektu w zdecydowany sposób przyczyniła się do kształtowania w środowisku lokalnym pozytywnych postaw wobec ekoturystyki oraz działań ekologicznych. Zrealizowane rezultaty przyczynią się do złagodzenia skutków wykluczenia społecznego osób bezrobotnych, do integracji tych osób z otoczeniem oraz poprawy ich funkcjonowania w środowisku. Rezultaty te będą utrwalane poprzez promocję działań na rzecz ekologii i ekoturystyki, a także dalsze angażowanie jednostek we wsparcie na rzecz zrównoważonego rozwoju Gminy Smoldzino.





Realizator: **Polskie Stowarzyszenie Ludzi Cierpiących na Padaczkę Oddział Łódzki**

Ilona Rodak

***Sprawna terapia jako forma ograniczania wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych***

Polskie Stowarzyszenie Ludzi Cierpiących na Padaczkę Oddział Łódzki w Ozorkowie w terminie od 01.08.2014 r. do 12.12.2014 r. realizowało projekt pn. „Sprawna terapia jako forma ograniczania wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych” w ramach *Programu Funduszy Inicjatyw Obywatelskich*. Projekt przeznaczony był dla 25 osób niepełnosprawnych z terenu województwa łódzkiego (a w szczególności dla mieszkańców miasta i gminy Ozorków, gminy Parzęczew, gminy Zgierz). Zależało nam, aby wzięły w nim udział osoby zamieszkujące tereny wiejskie.

Celem głównym zadania było:

- Ograniczenie wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych poprzez realizację zajęć rehabilitacyjnych oraz zajęć artystycznych, które rozwinęły i skompensowały sprawność motoryki dużej i małej.
- Zwiększenie świadomości społeczeństw na temat korzyści wynikających z aktywności ruchowej i sprawności fizycznej.

Zadanie obejmowało przeprowadzenie dwóch bloków tematycznych:

I blok- zajęcia rehabilitacji ruchowej (ćwiczenia grupowe, ćwiczenia indywidualne)

II blok- zajęcia artystyczne (zajęcia z wykorzystaniem japońskiej sztuki origami, techniki quilling oraz filcowania).

I blok – zajęcia rehabilitacji ruchowej (ćwiczenia grupowe, ćwiczenia indywidualne)

Zajęcia odbywały się cyklicznie 2 razy w tygodniu przez okres 13 tygodni.

W ramach grupowych ćwiczeń dla uczestników projektu przeprowadzono zestaw ćwiczeń porządkowo-dyscyplinujących, ćwiczeń kształtujących, ćwiczeń oddechowych, ćwiczeń relaksujących, a także gry i zabawy ruchowe.

W ramach ćwiczeń indywidualnych osoby niepełnosprawne miały okazję ćwiczyć w Uniwersalnym Gabiniecie Usprawniania Leczniczego – oraz ćwiczenia na przyrządach – rower treningowy, orbit rek, bieżnia, trener wioślarski.



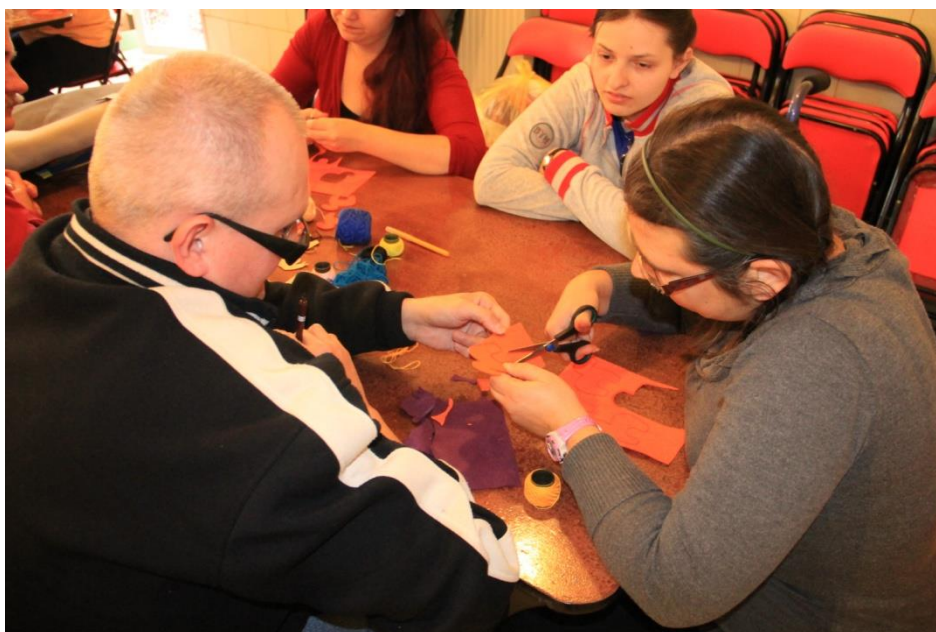
*I blok – zajęcia rehabilitacji ruchowej (ćwiczenia grupowe)*



*II blok – zajęcia rehabilitacji ruchowej (ćwiczenia indywidualne)*

II blok – zajęcia artystyczne (zajęcia z wykorzystaniem japońskiej sztuki origami, techniki quilling oraz filcowania)

Zajęcia odbywały się cyklicznie raz w tygodniu przez okres 13 tygodni.



*II blok – zajęcia artystyczne (zajęcia z filcowania)*



*II blok – zajęcia artystyczne (zajęcia z wykorzystaniem techniki quilling)*

Zakończeniem cyklu zajęć było zorganizowanie spotkania podsumowującego. Jednym z głównych elementów spotkania był wernisaż prac wykonanych na zajęciach artystycznych przez uczestników projektu.





*Wernisaż prac wykonanych na zajęciach artystycznych*



*Prace uczestników zajęć artystycznych*



Realizator: **Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kutnowskiej**

Bożena Gajewska

***Kutno miasto róż – chcę tu być!***

Misją Kutna jest stwarzanie warunków do trwałego wszechstronnego rozwoju w poszanowaniu tradycji, przy wykorzystaniu centralnego położenia miasta. Miasto Kutno pragnie wykorzystać swój historyczny „kapitał róży” po to, aby tworzyć warunki sprzyjające dodatnim, trwałym i istotnym zmianom w życiu mieszkańców oraz budować markę miasta, która potrafi przyciągać, rozwijać, stymulować i zatrzymywać ludzi aktywnie współtworzących miasto. W związku z wprowadzaniem w życie strategii marki miasta Kutno – „Kutno miasto róż” Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kutnowskiej aktywnie włącza się w budowanie marki.



Stąd też powstał nasz projekt pod hasłem „Kutno miasto róż – chcę tu być!”, w którym angażowaliśmy Kutnowian w działania związane z wprowadzaniem w życie hasła „Kutno miasto róż”. Tematem przewodnim wszystkich działań w projekcie były róże, motyw marki Miasta Kutna. Włączyliśmy szkoły w projekt, tak, aby dzieci i młodzież miała świadomość, czym żyje miasto. Działania w projekcie były silnie ukierunkowane na włączanie mieszkańców w budowanie marki Miasta Kutna, ponieważ wiemy, że jedynie zaangażowanie mieszkańców w takie działania

przyniesie efekt w postaci zmiany postaw z obojętnych (wskazywanych w analizie SWOT) na pielęgnujące tradycje i historię naszego miasta. Celem zadania miało być propagowanie wśród mieszkańców Kutna, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, wiedzy o mieście, jego zabytkach i wybitnych postaciach związanych z regionem kutnowskim; kształtowanie postaw prospołecznych, kultywowanie pamięci regionalnej wśród młodzieży szkolnej z terenu miasta Kutna, wskazanie młodzieży historycznie ważnych miejsc, które powinna znać we własnym mieście i umieć o nich opowiedzieć, pokazanie jak ważne jest przywracanie pamięci o ludziach, miejscach i wydarzeniach w miejskiej społeczności. Projekt był realizowany w okresie od 1 czerwca do 30 listopada 2014 roku. Do naszego projektu zaprosiliśmy uczniów i pedagogów kutnowskich szkół. Na nasze zaproszenie odpowiedziały kutnowskie szkoły: I LO im. Jana Henryka Dąbrowskiego, II LO im. Jana Kasprówicza, Zespół Szkół nr 1 im. Stanisława Staszica, Zespół Szkół Zawodowych nr 2 im. dr Antoniego Troczewskiego, Zespół Szkół nr 3 im. Władysława Grabskiego, Gimnazjum nr 1 im. Adama Mickiewicza, Gimnazjum nr 2 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, Gimnazjum nr 3 im. Henryka Sienkiewicza.



Pierwszym elementem projektu była Gra miejska „Śladami tradycji różanej w Kutnie”, która odbyła się w dniu 18 czerwca 2014 roku. Uczestnikami gry miejskiej było 213 uczniów szkół gimnazjalnych i średnich, przedstawiciele mediów, organizatorzy - łącznie ok. 300 osób. Każdy z uczestników otrzymał pamiątkowy znaczek okolicznościowy (z logo Kutna – motywem różanym). Miejszem realizacji działań była przestrzeń miasta. W ogródku różanym przy Dworcu Modrzewiowym młodzież rozpoznawała nazwy róż wyhodowanych przez Bolesława Wituszyńskiego – a rosną w nim róże „Kutno”, „Marylka” i „Kopernik”. Zespoły bardzo sprawnie wypełniły zadania, które otrzymały. Gra zakończyła się wręczeniem certyfikatów ukończenia gry, upominków dla przewodników-opiekunów grup (były nimi rzeźby aniołów z logo miasta „Kutno miast róż” wykonane przez kutnowskiego rzeźbiarza Józefa Stańczyka) oraz nagród dla zwycięzców. Nagrodą w Grze były talony na sadzonki krzewów róż, które



zespoły dostały bezpłatnie do posadzenia na terenie swojej szkoły od TPZK w październiku 2014 roku. 28 uczestników Gry Miejskiej otrzymało bilety do ogrodu różanego w Forst (Niemcy). Bilety do ogrodu różanego ufundował Prezydent Miasta Kutno.

Drugim elementem projektu był konkurs pt. „Moje róże dla Kutna” (lipiec 2014) i wystawa fotograficzna „Moje róże dla Kutna” (5-7 września 2014). Zaprosiliśmy wszystkich mieszkańców Kutna, którzy sadzili róże w przestrzeni miasta w ramach akcji społecznej z 2013 roku pn. „I Ty posadź różę” do udziału w konkursie. Prosimy o przesłanie fotografii cyfrowych posadzonych przez siebie róż. Komisja konkursowa zdecydowała, że zwycięzcami konkursu jest 12 mieszkańców Kutna: Bronisław Marszewski, Jerzy Siuda, Rafał Czerniec, Ewa Grząślewicz, Zdzisław Pietrzykowski, Stanisław Obszański, Małgorzata Stępiak, Renata Byczkowska, Adam Wujkowski, Waclaw Jaworski, Bożenna Gawin, Andżelika Pawłowska. Zwieńczeniem konkursu była wystawa fotograficzna zatytułowana „Moje róże dla Kutna” usytuowana na Placu Piłsudskiego w Kutnie podczas jubileuszowego 40. „Święta Róży”.



Trzecim elementem projektu było zwiedzanie ogrodu różanego w miejscowości Forst w Niemczech (sierpień 2014). Zarówno dzieci, młodzież, jak i dorośli zobaczyli ogród różany w Forst, który powstał sto lat temu. Forst leży po niemieckiej stronie Nysy. W wyprawie brało udział 49 osób, w tym media kutnowskie. Długą podróż urozmaicaliśmy sobie biorąc udział w konkursach różanych i poznawaliśmy tradycję różaną w Kutnie. Z wycieczki do ogrodu różanego powstały reportaże do gazety, Internetu oraz film (wyświetlany w telewizji miejskiej i na stronie internetowej TV Kutno). Nasza wyprawa do ogrodu różanego w Forst odbywała się przy pięknej pogodzie. Ogród przywitał nas słońcem, choć na pół godziny przed naszym przybyciem lał ulewny deszcz... W tym roku w zupełnie innej odsłonie można było zobaczyć wszystko, co

miał do zaoferowania ten piękny ogród. Tysiące kwitnących róż, wspaniałe fontanny, kanały wodne otaczające ogród, uroczę wysepki oraz cisza i spokój panujący w ogrodzie różanym dały uczestnikom wycieczki możliwość podziwiania tego jedyne w swoim rodzaju miejsca. Na powierzchni 16 hektarów jest ponad 40 tysięcy krzewów różanych w 800 odmianach, których barwa, rozmiar, ilość, zapach przyprawiają o zawrót głowy. W zwiedzaniu pomagały napisy w języku polskim, które widniały na tablicach informacyjnych. Z ciekawością wysłuchaliśmy historii powstania Wschodnioniemieckiego Ogrodu Różanego oraz informacji, w jaki sposób Forst stało się Miastem Róż.

Czwartym elementem projektu były spotkania z mieszkańcami, podczas których rozmawialiśmy na temat tradycji różanej. Andrzej Latos - znany kutnowski regionalista, przyrodnik, autor wielu publikacji na ten temat, przeprowadził prelekcje na temat sadzenia i pielęgnacji róż. W trakcie spotkań przekazywaliśmy informacje na temat Strategii Marki Miasta Kutna *Kutno miasto róż* (skąd się wzięła i dlaczego róże).

Następnym elementem projektu było rozdawanie mieszkańcom Kutna 3000 sztuk krzewów różanych - 1500 sztuk posadzili młodzi mieszkańcy Kutna - uczniowie kutnowskich szkół i 1500 sztuk – starsi mieszkańcy Kutna. Mieszkańcy posadzili je w najbliższym otoczeniu swych domów i w przestrzeni miasta. Gdy kwitną, cieszą nasze oczy swym pięknym widokiem. Dzięki temu zyskało też nasze miasto – w przestrzeni Kutna rosną krzewy róż. Rozdawaliśmy róże wielokwiatowe, rabatowe, parkowe, okrywowe i pnące. Członkowie TPZK posadzili róże na terenie wokół Dworku Modrzewiowego, tworząc od strony północnej ogród różany. Wszystkie posadzone róże mają swoich opiekunów.

Jednym z elementów zadania było utworzenie biblioteczki różanej w naszej siedzibie przy ul. Narutowicza 20 w Kutnie, czyli w Dworku Modrzewiowym. Zakupiliśmy bardzo interesujące pozycje książkowe (około 30 pozycji) oraz otrzymaliśmy 10 egzemplarzy książki pt. „Święto Róży, 40 lat tradycji” od naszego partnera Kutnowskiego Domu Kultury. Zaprosiliśmy wszystkich zainteresowanych tematyką różaną, sadzeniem i pielęgnacją róż, a także historią i ciekawostkami związanymi z różami do korzystania z naszej biblioteczki.

Podsumowanie działań projektowych nastąpiło 8 listopada 2014 roku, w Kutnowskim Domu Kultury, gdzie odbyła się prezentacja multimedialna z prowadzonego projektu oraz fragmenty materiałów filmowych nagrywanych przez TV Kutno. Przy pełnej Sali widowiskowej (około 350 osób przyszło na podsumowanie zadania) omówiliśmy wykonane zadanie. Swoją obecnością zaszczytili nas Prezydent Miasta Zbigniew Burzyński i Wiceprezydent Zbigniew Wdowiak.



Wręczyliśmy podziękowania i po 10 egzemplarzy książki pt. „Święto Róży, 40 lat tradycji” placówkom szkolnym biorącym udział w projekcie oraz naszym partnerom i mediom (100 egzemplarzy książek do bibliotek szkolnych podarował nam nasz partner – Kutnowski Dom Kultury – wydawnictwo z 2014 roku). Cieszymy się, że wiedza o tradycji różanej będzie mogła dotrzeć do młodego pokolenia Kutnian. Zaprosiliśmy wszystkich mieszkańców naszego miasta do udziału w uroczystym koncercie w Sali widowiskowej Kutnowskiego Domu Kultury, podczas którego wystąpił Wokalny Zespół Kameralny Cantabile przy TPZK pod dyrekcją Joanny Domagały. Po koncercie przy słodkim poczęstunku wspominaliśmy zrealizowany projekt. Jesteśmy przekonani, że zrealizowanie naszego projektu w sposób istotny przyczyni się do identyfikacji z małą ojczyzną i będzie podstawą budowania postaw patriotycznych wśród młodzieży. Projekt pn. „Kutno miasto róż – chcę tu być!” był odpowiedzią na problem słabej identyfikacji mieszkańców z różnych grup wiekowych z własnym miastem i regionem, zbyt niskiej aktywności społeczno-obywatelskiej. TPZK zmienia ten stan świadomości poprzez angażowanie mieszkańców do wspólnego działania i uczestniczenia w atrakcyjnych formach, do bycia dumnym z „małej ojczyzny”, jaką jest Ziemia Kutnowska.



Realizator: **Stowarzyszenie „NASZA GALERIA”**

Agnieszka Kolodziejczak

### ***Wymalować swoje marzenia***

„NASZA GALERIA” - to centrum kulturalno-wystawiennicze wraz ze stałą ekspozycją prac malarskich i graficznych artystów niepełnosprawnych z regionu, integrujące środowiska twórców niepełnosprawnych. Dzięki naszym działaniom odbywa się ciągła rehabilitacja społeczno-zawodowa poprzez spotkania integracyjne twórców, warsztaty artystyczne, wystawy - celem wymiany artystycznej. Integralną częścią tego projektu jest pracownia – artystyczne miejsce przyjazne zwłaszcza twórcom, którymi są niepełnosprawni seniorzy.

Staramy się rozwijać takie miejsce w Łodzi, w samym sercu miasta, w miejscu reprezentacyjnym, znanym i odwiedzanym – w wynajmowanych pomieszczeniach galeryjnych na ul. Piotrkowskiej 17, a wystawy/ekspozycje, uczynić znaczącymi wydarzeniami kulturalnymi, przyciągającymi środowiska twórcze pełnosprawnych i niepełnosprawnych, sprawiać, że „NASZA GALERIA” jest miejscem integrującym środowiska twórcze, upowszechniającym pozytywne postawy wobec osób niepełnosprawnych i wiedzę na temat niepełnosprawności, a samym niepełnosprawnym umożliwić własnymi, nieprzeciętnymi talentami wymalowanie marzeń. Dzięki konsultacjom wykładowcy Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi i cyklicznym warsztatom artystycznym oraz regularnym spotkaniom integracyjnym w celu odkrywania tajemnic warsztatu artysty, twórcy niepełnosprawni mają możliwość doskonalenia warsztatu artystycznego, jak również doświadczać, czasem jedynej okazji opuszczenia własnych „czterech ścian”, przebywanie w gronie życzliwych i przyjaznych osób, możliwości odwiedzenia nowych, ciekawych miejsc, co dodaje dodatkowy walor rehabilitacyjny działaniom projektu.

W ramach projektu oprawiamy prace naszych beneficjentów celem stałych i wyjazdowych ekspozycji w galerii. Galeria jako centrum jest otwarta 7 dni w tygodniu w celu promocji i udziału w rozwoju kulturalnym głównej ulicy miasta – Piotrkowskiej.



*Uczestnicy pracowni z projektu „Wymalować swoje marzenia”*



*Wystawa prac malarskich i graficznych w grudniu 2014 w budynku FOCUS w Warszawie*

Pomieszczenia ekspozycyjne i warsztatowe w galerii umożliwiają prezentowanie prac, są miejscem spotkań integracyjnych, konsultacji, warsztatów artystycznych (2 razy w tyg.), wymiany doświadczeń i przestrzenią w której zgromadzone prace możemy przygotować do ekspozycji i wystaw wyjazdowych. W ramach projektu aktualizujemy stronę internetową, zamieszczamy wszystkie materiały informacyjne, relacje z przebiegu wystaw oraz popularyzujemy jego najważniejsze zamierzenia i sukcesy. Organizujemy minimum 3 wystawy wyjazdowe na terenie Polski celem promocji twórczości profesjonalnych twórców niepełnosprawnych i przełamania stereotypów dotyczących sztuki osób niepełnosprawnych. W trakcie wystaw wyjazdowych wyświetlamy multimedialne prezentacje osiągnięć beneficjentów projektu (dodatkowy, „żywy obraz” przybliżający sylwetki uczestników projektu i prac prezentowanych podczas wystawy).

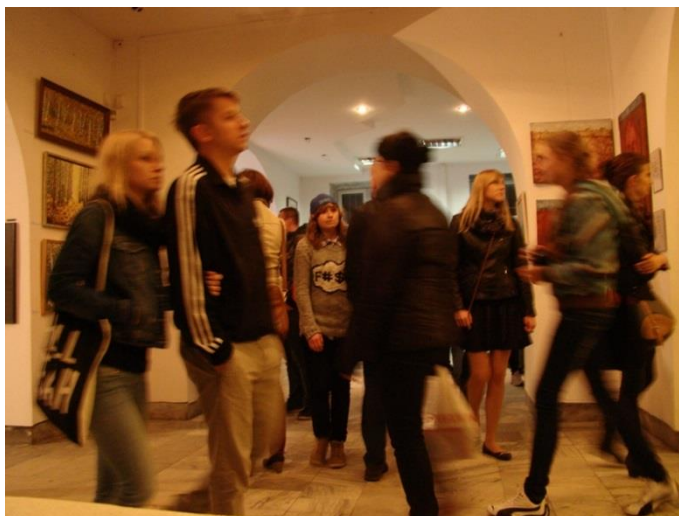
W pomieszczeniach galeryjnych prezentowane są wystawy stałe, pokazujące efekty projektu i promujące twórców niepełnosprawnych - uczestników projektu.



Oprócz działań galerii Stowarzyszenie „NASZA GALERIA” podejmuje szereg innych inicjatyw w ramach projektu. Organizuje swoim podopiecznym wystawy zbiorowe i indywidualne w siedzibie „NASZEJ GALERII” w Łodzi.



*Witryny galerii podczas wystawy Andrzeja Spalka w październiku 2014 roku*



*Noc Muzeów 2014 rok w „NASZEJ GALERII”*

Obecnie Stowarzyszenie „NASZA GALERIA” skupia około 63 twórców z niepełnosprawnością z różnych regionów kraju: Pomorza, Śląska, Mazowsza, Wielkopolski, Małopolski i Polski centralnej. 50 osób bierze udział w projekcie. Zapraszamy na wszystkie przygotowywane wydarzenia kulturalne i na stronę internetową: [www.naszagaleria.org.pl](http://www.naszagaleria.org.pl)



*Maria Jarzyna „Kwiaty”*



*Barbara Nożewska „Pejzaż”*



*Matylda Siemienowicz „Kwiaty”*



*Jerzy Zachara „Akt”*

Realizator: **SALTROM Salezjański Ruch Troski Młodzież, Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej SL SALOS RP**

Alicja Małaszek

### *Salezjańskie Lato 2014*

Słońce, wiatr we włosach, plaża, spienione morze... pewnie wiele osób tak opisuje wymarzone wakacje. Do tego opisu należy jeszcze dodać kilka elementów: po pierwsze śmiech dzieci, radosne śpiewanie, wspólne tańce, nowe wyzwania wychowawcze – czyli po prostu „Salezjańskie Lato 2014”, a dokładniej projekt realizowany przez dwa Stowarzyszenia: SALTROM Salezjański Ruch Troski Młodzież oraz Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej SL SALOS RP. Oba Stowarzyszenia posiadają spore doświadczenie w organizacji wypoczynku, tym razem zjednoczyliśmy siły, aby zorganizować wspaniałe wakacje dla dzieci i młodzieży. Partnerem projektu był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, którego zadaniem była pomoc w dotarciu do najbardziej potrzebujących, którzy mogli by skorzystać z wyjazdu na akcje wakacyjne. Podczas dwóch miesięcy odbyło się 13 turnusów wyjazdowych. Od końca czerwca po Krainie Wielkich Jezior żeglowali uczestnicy turnusów Mazurskich; na dalekiej północy Polski Krynica Morska gościła amatorów morskich i słonecznych kąpiei oraz piaszczystych plaż, natomiast trochę bardziej na południe, w Powroźniku, odbyły się turnusy sportowo-taneczny dla młodzieży, oraz sportowe: piłkarski i siatkarski, dzieciaki wspaniale bawiły się również w Wierchomli, w której odbył się turnus rekreacyjny.

W projekcie „Salezjańskie Lato 2014”, najważniejszy był integralny rozwój młodego człowieka zarówno w wymiarze fizycznym (podejmowanie aktywności sportowych), jak również psychicznym (wychowanie). Naszym zadaniem, oprócz niebanalnego wypoczynku było rozbudzenie zainteresowania różnorodnymi sportowymi aktywnościami, czerpanie satysfakcji ze świadomości swoich zalet oraz pracy nad niedoskonałościami, rozbudzanie w uczestnikach ciekawości świata poprzez wycieczki, zabawy i realizację specjalnie przygotowanego programu wychowawczego stworzonego na podstawie bajki „Turbo” pt. „Nie ma marzeń zbyt wielkich, nie ma marzycieli zbyt małych”. Podczas codziennych spotkań miały miejsce wspólne rozmowy, zabawa i zajęcia warsztatowe. Akcje były doskonałą okazją do poznania rówieśników

o podobnych zainteresowaniach. Proponowane zajęcia pozwoliły dzieciom i młodzieży dostrzec same dobre strony prowadzenia zdrowego trybu życia. Wspólna przygoda, doskonalenie kondycji psychicznej i fizycznej, rekreacja to cele które zostały zrealizowane na naszych wyjazdach. Oprócz wyżej opisanych rezultatów i realizacji programu wychowawczego poszczególne akcje realizowały następujące zadania:



„Lato nad morzem”

Podczas kolonii rekreacyjnych w Krynicy Morskiej wychowawcy przybliżali dzieciom tereny północnej Polski (zwiedzanie Szymbarku i latarni morskiej, Ergo Areny, wycieczka historyczna do Westerplatte, Gdańska i Sopotu oraz Oceanarium itp.). Prowadzone zajęcia służyły zwiększeniu kompetencji społecznych u odbiorców naszego programu, a także lepszemu funkcjonowaniu w świecie współczesnym.

„Żeglarskie emocje”

Podczas wędrownego rejsu po najpiękniejszych zakątkach Krainy Wielkich Jezior prowadzono warsztaty żeglarskie, w trakcie których kadra żeglarska uczyła podstawowych węzłów i manewrów żeglarskich. Rejsy żeglarskie, to forma poszerzenia wiedzy o Krainie Wielkich Jezior, bliższe zapoznanie się z pięknem mazurskiego krajobrazu, a przede wszystkim możliwość wypoczynku na żaglówkach.

„Lato w górach”

Podczas kolonii w Wierchomli wychowawcy wskazywali uczestnikom korzyści z obcowania z naturą i przybliżyli tereny południowej Polski. Codziennie zajęcia formacyjne, wycieczki w góry i zajęcia sportowe umilały czas podopiecznym. W trakcie turnusu dzieci były m.in. w Muzeum



Zabawek, jeździły kolejką, zwiedzały Krynice Górską, a także kąpały się w basenie. W czasie akcji opiekunowie proponowali dzieciom gry i zabawy integracyjne.

„Wakacje z Salosem”

Podczas obozów w Powroźniku zrealizowane zostały zajęcia sportowo - taneczne oraz treningowe, które miały na celu upowszechnienie kultury fizycznej i sportu, aktywizację ruchową młodych ludzi oraz poprawę ich kondycji psychofizycznej. Oprócz tego uczestnicy obozów brali udział w wypadach na basen, wycieczkach a także zajęciach integracyjnych i spotkaniach wychowawczych w grupach.

Nasze działania przyniosły m.in. następujące rezultaty: zapewnienie wyjazdu poza miasto, zwiększenie opieki wychowawczej nad dziećmi i młodzieżą wykluczoną, zachęta do aktywnego spędzenia czasu, krzewienie wartościowych postaw, integracja społeczna, stymulacja rozwoju psychicznego, fizycznego i społecznego młodych ludzi. Efektami projektu są działania policzalne oraz niepoliczalne. Jedną z głównych konsekwencji prowadzonych aktywności był rozwój i pogłębienie pasji, a także wypoczynek i rekreacja. Wszystkie inicjatywy, które były realizowane, miały za zadanie zwiększenie integracji między uczestnikami, a także uczyły zdrowej rywalizacji. Mamy nadzieję, że realizowany program pomogły stworzyć młodym osobom poczucie pewności siebie, wiary w swoje umiejętności, a także zachowania i sposoby radzenia sobie z emocjami oraz sytuacjami stresowymi.



W ramach ewaluacji projektu 14 września odbyło się spotkanie poobozowe, na które zostali zaproszeni wszyscy uczestnicy „Salezjańskiego Lata” oraz ich opiekunowie. Na wspólny piknik przybyło ok. 500 osób. W programie było m.in: projekcja filmiku podsumowujący akcję „Salezjańskie Lato 2014” oraz rozstrzygnięcie wakacyjnego konkursu plastyczno-fotograficznego. Aby umilić wspólne wspomnianie minionych wakacji dla gości czekał grill, dania ciepłe oraz słodki poczęstunek. Odbyła się również Loteria Wakacyjna.

Przygoda, którą rozpoczęliśmy z końcem czerwca wraz z pierwszymi dniami lata, na pewno przyniosła wiele zaskakujących momentów, niesamowitych przygód, dużo nowych przyjaźni, wiele radości, a smutek pojawiał się tylko w momencie rozstania.

Projekt „Salezjańskie Lato” nie byłby tak wyjątkowy gdyby nie olbrzymia praca i oddanie wielu jego twórców. Bo „Salezjańskie Lato” to przede wszystkim księża salezjanie, wychowawcy i wolontariusze, którzy z wielkim sercem i uśmiechem podchodzili do swoich obowiązków. To dzięki nim i ich zaangażowaniu nasze wyjazdy są wyjątkowe, a stosując w swojej pracy system prewencyjny Ks. Bosko realizując hasło „wychowanie jest sprawą serca”. Projekt nie mógłby się również odbyć bez osób, które pracowały przy obsłudze turnusów. Jednym zdaniem – grupa najlepszych osób w odpowiednim miejscu, za ich zaangażowanie, pracę i włożone serce serdecznie dziękujemy.



Link do filmiku podsumowującego akcję:

<https://www.youtube.com/watch?v=XuTz1VI5sng&feature=youtu.be>

Link do autorskiej gazetki „Różana 5”:

[http://www.saltrom.krakow.pl/images/stories/gazetki/2014\\_wrzesie.pdf](http://www.saltrom.krakow.pl/images/stories/gazetki/2014_wrzesie.pdf)

### Salezjańskie Lato 2014 w liczbach:

30 928	godzin pracy księży, wychowawców, obsługi kuchennej
ok. 15 150	przebytych kilometrów, aby wszyscy szczęśliwie dotarli do celu i wrócili do domów
1 008	godzin pracy związanej z obsługą zapisów na wyjazdy
719	wypoczywających na wakacjach z Saltromem i Salosem
270	młodzieży brało udział w obozach organizowanych przez Saltrom na Mazurach
192	dzieci i młodzieży, która była z nami po raz pierwszy na wakacjach
145	dzieci brało udział w koloniach organizowanych przez Salos w Powroźniku
136	dzieci i młodzieży brało udział w koloniach organizowanych przez Saltrom w Krynicy Morskiej
117	kierowników, obsługi kuchennej, wychowawców, sprawujących opiekę nad dziećmi i młodzieżą w czasie trwania Salezjańskiego Lata 2014
64	dni wypoczynku
45	dzieci brało udział w obozach organizowanych przez Saltrom w Wierchomli
14	Salezjanów zaangażowanych jako kierownicy i wychowawcy na koloniach
13	odbyło się wszystkich turnusów Salezjańskiego Lata 2014
12	animatorów, którzy pomagali w sprawowaniu opieki nad dziećmi i młodzieżą w czasie trwania Salezjańskiego Lata 2014
8	łódek pływało na Mazurach pod banderą Saltromu
4	miejsowości w których odbyły się kolonie i obozy

Honorowy Patronat nad projektem objął Marszałek Województwa Małopolskiego. Patronat nad akcją objął również Dziennik Polski, Gość Niedzielny, Radio Plus, gazeta Kropka, portal [www.czasdzieci.pl](http://www.czasdzieci.pl) oraz [opoka.org.pl](http://opoka.org.pl). Wspierają nas również Bank Żywności i Elbud.

Projekt „Salezjańskie Lato – wakacje z Saltromem 2014” był współfinansowany ze środków Gminy Miejskiej Kraków, Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich oraz Kuratorium Oświaty w Krakowie.





Realizator: **Stowarzyszenie Odnowy Obszarów Wiejskich „Wieś i Europa”**

Stanisława Sady

### ***Jak odpowiedzialnie korzystać ze środowiska***

Wzmożona konsumpcja środowiska w obecnych czasach sprawia, że człowiek, albo nadmiernie, albo bezmyślnie korzysta z jego zasobów, pozostawiając wiele szkodliwych śladów lub nieodwracalnych zmian. Tak spowodowane straty stają się trudne do odrobienia lub wręcz niemożliwe. I chociaż słowo „ekologia” jest dość często używane, to zachowania ludzi na co dzień, nie zawsze są spójne z ekologią. Dlatego powstał projekt pt.: „Jak odpowiedzialnie korzystać ze środowiska”, którego uczestnikami była młodzież, uczniowie szkół gimnazjalnych zainteresowani ekologią i zamieszkujący obszary wiejskie Polski Południowej pięciu powiatów: 1) bocheńskiego, 2) brzeskiego, 3) buskiego, 4) limanowskiego, 5) myślenickiego. Obszary te charakteryzują się dużą atrakcyjnością pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, a jednocześnie posiadają rozwiniętą działalność gospodarczą.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że na poziomie krajowym zagadnienia bezpieczeństwa ekologicznego są zawarte w Konstytucji RP, gdzie między innymi, artykuł 86 mówi o obowiązku dbałości o stan środowiska i ponoszeniu odpowiedzialności za spowodowane szkody, a artykuł 74 gwarantuje dostęp do informacji o stanie i ochronie środowiska naturalnego. Znaczenie kluczowe ma Ustawa o prawie ochrony środowiska określająca zasady jego ochrony oraz warunki korzystania z zasobów i jednocześnie nakazująca uwzględnianie wymagań zrównoważonego rozwoju.

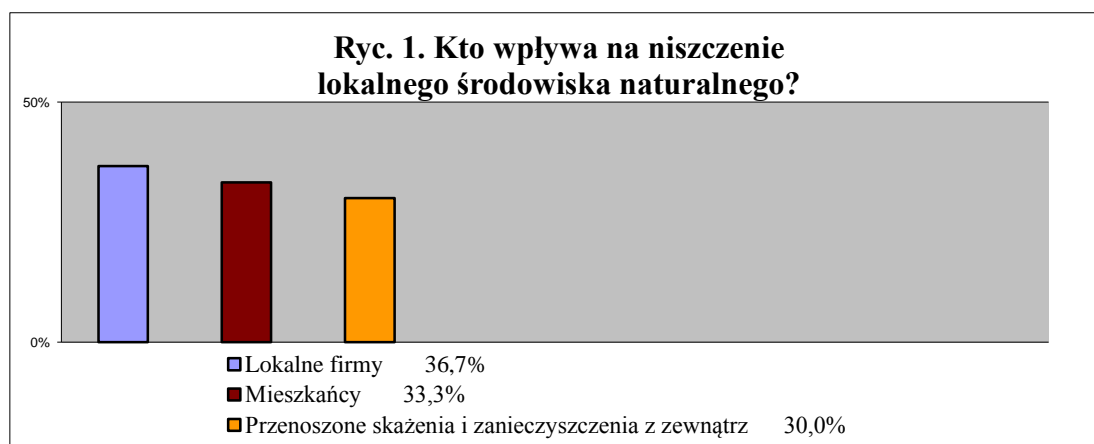
W zrealizowanym projekcie przyjęto założenie, że edukacja ekologiczna jest właściwą koncepcją kształcenia i wychowywania społeczeństwa w szacunku do środowiska naturalnego i kształtowania odpowiedzialnych postaw wobec tego środowiska. Przyjęto też hipotezę, że rzetelna ekologiczna wiedza jest drogą do świadomego i odpowiedzialnego korzystania z całego potencjału zasobów środowiska, a uczestnicy projektu mogą wnieść znaczny swój wkład w doskonalenie edukacji ekologicznej.

Podjęto próbę odpowiedzi na pytania, jak najefektywniej można przygotować młodzież do odpowiedzialnego korzystania ze środowiska i jego zasobów oraz, jak najefektywniej edukować,

by utrwalić pozytywne zachowania w życiu na co dzień. W czasie interaktywnych szkoleń uczestnicy mogli zdiagnozować stan lokalnego środowiska naturalnego, zaproponować własne pomysły, co do możliwości niwelowania zagrożeń dla tego środowiska oraz, co do dbałości o zrównoważony rozwój. Natomiast w czasie debat mogli zaprezentować swoje opinie i podjąć dyskusję z przedstawicielami lokalnej władzy i biznesu. Ze względu na ograniczenie objętości tekstu, prezentujemy tylko niektóre dobre praktyki wypracowane w projekcie przez uczestników projektu.

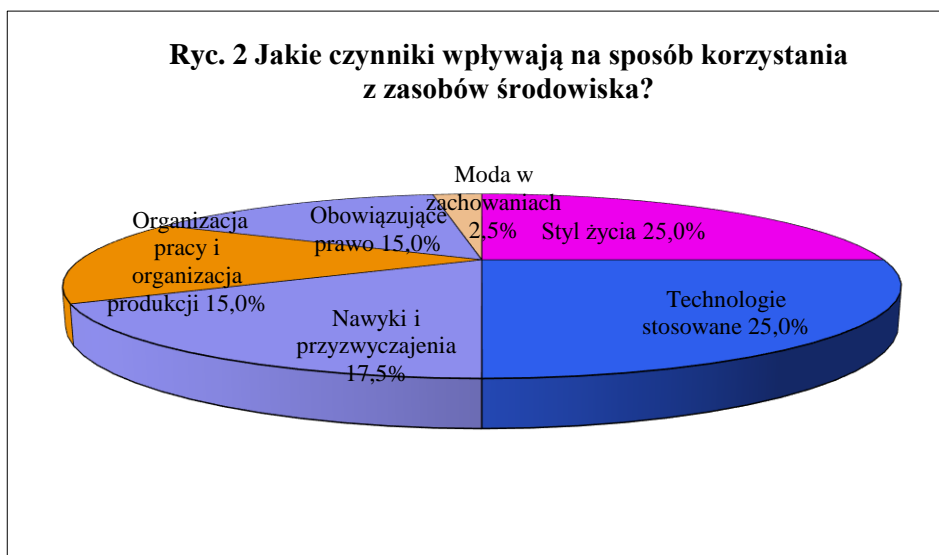
Interaktywne szkolenia znacznie ożywiły zainteresowanie stanem lokalnego środowiska. Młodzież zwróciła uwagę na uciążliwość dla środowiska pozostawionych lokalnych ekośladów, gdzie wyodrębniono trzy grupy: 1) ekoślady pozostawione przez mieszkańców, a w tym: zrzuty ścieków do potoków, rzek, rowów, oraz na łąki; tworzenie dzikich wysypisk śmieci w miejscach tzw. niczyich; pozostawiane śmieci w lasach i rowach przydrożnych przez mieszkańców i gości przejeżdżających tranzytem lub czasowo przebywających; spalanie plastików i opon samochodowych w piecach domowych; wypalanie traw na łąkach i pastwiskach; 2) ekoślady pozostawione przez lokalne działalności gospodarcze, a w tym: wycieki olejów i smarów ze starych samochodów; słabe oczyszczalnie ścieków z przestarzałymi technologiami; nieprawidłowe składowanie odpadów - nieodpowiednie technologie składowania; emisje pyłów i gazów do atmosfery przez małe zakłady lokalne; 3) ekoślady pozostawione przez rolników, a w tym: stosowanie środków chemicznych, które skażają żywność oraz przedostają się do gleby i wody.

Uczestnicy wyrażając własne opinie uznali, że lokalne środowisko naturalne jest niszczone, a na niszczenie wpływają lokalne firmy (36,7%), mieszkańcy (33,3%) oraz przenoszone skażenia z zewnątrz (30,0%). Ryc. 1 przedstawia strukturę tych opinii.



Źródło: opracowanie własne

Wśród czynników wpływających na sposób korzystania z zasobów środowiska naturalnego młodzież wyróżniła: styl życia oraz stosowane obecnie technologie (równorzędnie po 25,0%, łącznie jest to 50,0%), dalej nawyki i przyzwyczajenia (17,5%), obowiązujące prawo oraz organizację pracy i produkcji (równorzędnie po 15,0%, łącznie jest to 30,0%), a także modę w zachowaniach (2,5%). Strukturę czynników przedstawiono na ryc. 2.



Źródło: opracowanie własne

Zwiększona też została aktywność młodzieży w społecznej dyskusji o możliwościach podjęcia działań na rzecz niwelowania zagrożeń i poprawy czystości lokalnego środowiska naturalnego, dzięki wykonanym opracowaniom i możliwości zaprezentowania ich na debatach. Debaty odbywały się pod tytułem: „Przyjaźniej dla środowiska”, a uczestniczyli w nich także przedstawiciele lokalnej władzy i biznesu.



Fot. Stanisława Sady

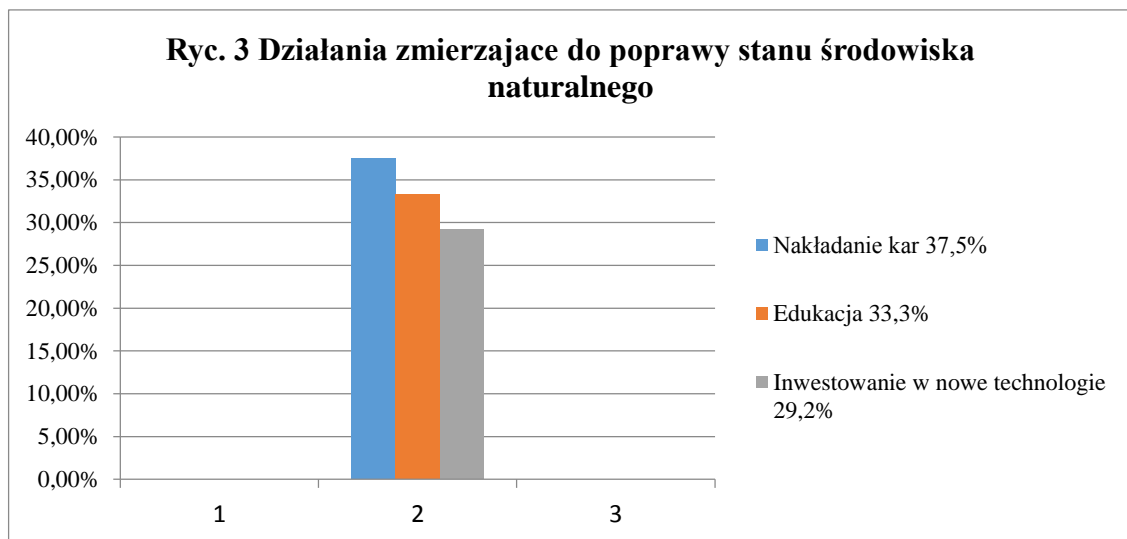
Młodzież przedstawia własne opinie na debacie pt.: „Przyjaźniej dla środowiska” w powiecie myślenickim w Gminie Raciechowice.



Fot. Stanisława Sady

Wójt Gminy Raciechowice dyskutuje z młodzieżą na debacie pt.: „Przyjaźniej dla środowiska” w powiecie myślenickim .

Młodzież wymieniła trzy działania, jako najważniejsze szanse prowadzące do poprawy stanu środowiska naturalnego, a to: nakładanie kar na mieszkańców (37,5%), edukację (33,3%) oraz inwestowanie w nowe technologie (29,2%). Strukturę tych działań przedstawia ryc. 3.



Źródło: opracowanie własne

Ponadto uczestnicy uznali, że działaniami, które wzmacniają odpowiedzialne korzystanie ze środowiska naturalnego są dwa działania, to jest: kształtowanie postaw przyjaznych środowisku poprzez edukację ekologiczną (26,2%) oraz przybliżanie istoty i znaczenia problematyki ekologicznej (23,8%). W dalszej kolejności wymienili pięć innych działań, a to: upowszechnianie informacji o stanie środowiska (16,7%), edukowanie dorosłych przez dzieci (14,3%), aktywizowanie mieszkańców do lokalnych inicjatyw na rzecz ochrony środowiska (9,5%)



propagowanie prawa ochrony środowiska (7,1%) oraz upowszechnianie informacji o walorach środowiska (2,4%).

Uczestnicy uważali też, że ilość wytwarzanych odpadów mogą najskuteczniej ograniczyć nowe technologie pozwalające na ponowne używanie opakowań (36,4%), edukacja (31,8%), wysokie opłaty za odbierane odpady (27,3%) oraz nowe technologie pozwalające na utylizowanie choćby części odpadów w gospodarstwach domowych (4,5%).

W trakcie wypracowywania własnych opinii, co do potrzeb edukacji ekologicznej młodzież zwróciła uwagę na potrzebę edukacji ekologicznej z uwagi na postępujące procesy degradacji środowiska przyrodniczego. Bowiem bez edukacji ekologicznej świadomość ekologiczna nie zwiększy się, a bez odpowiedzialnej świadomości ekologicznej środowisko nie będzie chronione w sposób racjonalny. Zakres zagadnień, jakie powinna by objąć edukacja ekologiczna został przedstawiony następująco: zachowanie czystości wody (18,2%), gromadzenie i pozbywanie się odpadów (17,1%), cele zrównoważonego rozwoju (15,8%) oraz racjonalne korzystanie z energii (15,6%). W dalszej kolejności wymieniono zagadnienia dotyczące odpowiedzialności za pozbywanie się ścieków (10,9%), ochronę krajobrazu (8,8%), znaczenie bioróżnorodności (7,3%) oraz walory żywności ekologicznej (6,3%).

Za najbardziej efektywne formy edukacji ekologicznej uznane zostały: programy telewizyjne, Internet i reklamy (31,4%), szkolenia (27,9%), ulotki i czasopisma (25,9%) oraz debaty (14,8%). Zaś odpowiedzialność za edukację ekologiczną winny ponosić przede wszystkim takie podmioty, jak: samorząd i rząd (52,5%), szkoły (17,5%), mieszkańcy (10,9%), przedsiębiorcy (10,1%) oraz rodzice (9,0%).

Przedstawione dobre praktyki z realizacji projektu dotyczącego wzmacniania odpowiedzialności młodzieży za korzystanie ze środowiska, chociaż nie wyczerpują wszystkich aspektów, jakie zostały wypracowane, to jednak przedstawiają obraz opinii wyrażonej przez uczestników projektu – uczniów szkół gimnazjalnych. Mogą one przyczynić się do doskonalenia programów kształcenia w dziedzinie ekologii. Należałoby jednakże pamiętać o tym, że zakres edukacji ekologicznej powinien być przystosowany do poziomu i potrzeb odbiorcy, a treści przekazywanej wiedzy winny pozwalać na dogłębne zrozumienie zagadnień.



Realizator: **Stowarzyszenie Współpracy Polska-Rosja**

Bartosz Mendyk, Jerzy Smoliński

***Wzmocnienie potencjału organizacyjnego  
Stowarzyszenia Współpracy Polska - Rosja***

W dniu 7 listopada 2014 roku Stowarzyszenie Współpracy Polska-Rosja zorganizowało w Warszawie (na deskach teatru Capitol) I Krajowy Zjazd Sympatyków Stowarzyszenia Współpracy Polska-Rosja, na który zaproszeni zostali przedstawiciele Polonii w Rosji. Dość wymienić założycielkę pierwszej Polonii w Rosji – Teresę Konopielko (redaktora naczelnego „Gazety Petersburskiej”) czy honorową przewodniczącą Moskiewskiego Stowarzyszenia Współpracy Kulturalnej i Biznesowej z Polską – Ninę Morozową. Warto także wymienić Igora i Fiodora Belzów: synów Swiatosława Belzy – wybitnego kulturoznawcy i muzykologa polskiego pochodzenia, propagatora kultury polskiej w Rosji; prawnuków Władysława Belzy - autora "Katechizmu polskiego dziecka". Na uroczysty Zjazd zostali również zaproszeni reprezentanci Federacji Rosyjskiej w Polsce: Nadzwyczajny i Pełnomocny Ambasador FR w Rzeczypospolitej Polskiej – Siergiej Andriejew oraz reprezentanci Przedstawicielstwa Handlowego, Konsulatu Generalnego, Rosyjskiego Ośrodka Nauki i Kultury w Warszawie. Ponadto Stowarzyszenie Współpracy Polska-Rosja przeprowadziło w 6 miastach Polski (Gdańsku, Katowicach, Łodzi, Białymstoku, Kielcach, Zielonej Górze) spotkania okręgowe z udziałem wielu zaproszonych gości oraz licznym audytorium wśród młodzieży akademickiej. Na spotkaniach poruszane były zagadnienia możliwości współpracy polsko-rosyjskiej na płaszczyźnie kulturalnej, literackiej, gospodarczej oraz politycznej. Największym osiągniętym celem realizacji zadania publicznego jest przeto zwiększenie dotychczasowej liczby członków SWPR oraz sympatyków naszej organizacji. Łącznie w Zjeździe oraz spotkaniach regionalnych uczestniczyło 684 osoby.

Organizacja i działalność biura projektu.

Założyliśmy stronę internetową Stowarzyszenia Współpracy Polska-Rosja ([www.polskarosja.net](http://www.polskarosja.net)), zakupiliśmy laptop oraz urządzenie wielofunkcyjne, które wykorzystywano do bieżącej pracy biurowe.

Promocja projektu.

W ramach tego zadania zaprojektowano oraz wydrukowano zaproszenia na I Krajowy Zjazd Stowarzyszenia Współpracy Polska-Rosja; zaprojektowano oraz wydrukowano ulotki informujące o działalności naszej organizacji. Zaprojektowano nowe logo organizacji, a także papier firmowy wraz z wizytówkami. Ponadto zamieszczono stosowne informacje na Facebooku, a także stronach internetowych organizacji partnerskich, Wykonano dwa roll-upy z nazwą oraz logo organizacji. Dodatkowo we własnym zakresie sporządzono bazy danych sympatyków SWPR.

Organizacja I Krajowego Zjazdu Członków i Sympatyków Stowarzyszenia Współpracy Polska-Rosja pt. "Wymiana kulturalna fundamentem dobrosąsiedztwa". Spotkanie odbyło się na deskach teatru Capitol przy ulicy Marszałkowskiej 115, uczestniczyło w nim 261 osób.

Goście zagraniczni (Rosja) zostali zakwaterowani w hotelu. W trakcie trwania Zjazdu wszyscy gości mieli zapewniony bufet kawowy oraz uroczysty bankiet zamykający uroczystość.

Organizacja w dniu 18.09.2014 roku Zjazdu Okręgowego w Gdańsku pt. „Postawmy na kulturę”. Zaprezentowano następujące wykłady:

1. Aldona Michalak: Rola organizacji kobiecych i młodzieżowych w kształtowaniu stosunków polsko-rosyjskich;
2. Grzegorz Wiśniewski: Kultura jako czynnik zbliżenia narodów Polski i Rosji;
3. Józef Bryll: Zadania Stowarzyszenia Współpracy Polska-Rosja i rola organizacji pozarządowych w budowie relacji polsko-rosyjskich.

Uczestnicy zjazdu okręgowego skorzystali z cateringu.

Organizacja Okręgowego Zjazdu w Zielonej Górze, który odbył się w dniu 29 października 2014 roku pod hasłem „Kulturotwórcza rola muzyki”. Na spotkaniu przeczytano wykłady:

1. Marek Wawrzekiewicz: Związek literatów Polski i Rosji;
2. Adam Witalec: Wpływ polityki na dwustronną współpracę polsko-rosyjską;
3. Józef Bryll, Zadania Stowarzyszenia Współpracy Polska-Rosja i rola organizacji pozarządowych w budowie relacji polsko-rosyjskich. Słuchacze skorzystali z cateringu.

Organizacja Zjazdu Okręgowego w Łodzi, który miał miejsce 11 października 2014 roku.

Jego mottem przewodnim było "Od kultury do dobrosąsiedztwa". Wprowadzenia do dyskusji dokonali Jerzy Smoliński, Adam Witalec, Patrycja Spytek i Aldona Michalak. Po wygłoszonych referatach nastąpiła dyskusja. Potwierdziła ona potrzebę przekazywania prawdziwych i obiektywnych informacji o współczesnej Rosji, wydarzeniach na Ukrainie oraz szkodliwości



wprowadzania sankcji gospodarczych. Spotkanie w Łodzi potwierdziło zasadność funkcjonowania Stowarzyszenia Współpracy Polska-Rosja,

Wykłady poprowadzili:

1. Patrycja Spytek: Dialog dwudziestowiecznej emigracji polskiej i rosyjskiej na łamach „Kultury” i „Kontynentu”;
2. Aldona Michalak: Anna German - symbol przyjaźni polsko-rosyjskiej;
3. Adam Witalec: Wpływ polityki na kształtowanie stosunków polsko-rosyjskich w latach 1990-2014,

Po obradach plenarnych słuchacze skorzystali z oferty cateringowej.

Organizacja Okręgowego Zjazdu w Katowicach w dniu 10 października 2014 roku. Wśród gości honorowych byli: Radca Ambasady Federacji Rosyjskiej, Dyrektor Rosyjskiego Ośrodka Nauki i Kultury – Siergiej Antufiew i Konsul Generalny Federacji Rosyjskiej w Krakowie - Wiktor Kolesnikow.

Referaty programowe wygłosili Zbigniew Bereza, Jerzy Smoliński, Patrycja Spytek i Bartosz Mendyk. Po wygłoszonych referatach wywiązała się bardzo ciekawa wielowątkowa dyskusja. Wszyscy dyskutanci poparli inicjatywę zorganizowania spotkania, pozytywnie ocenili jego przebieg, wysoko ocenili wartość merytoryczną wygłoszonych referatów. Zaoferowali również działania na rzecz przywracania normalizacji stosunków polsko-rosyjskich. Spotkanie przebiegło w dobrej i życzliwej atmosferze.

W dniu 14 października 2014 roku odbyło się w salach Uniwersytetu w Białymstoku kolejne czwarte już - spotkanie sympatyków i zwolenników współpracy z Federacją Rosyjską. W Okręgowym Zjeździe w Białymstoku uczestniczyło ponad sześćdziesiąt osób, w tym liczna grupa młodzieży studenckiej, wykładowców akademickich, nauczycieli języka rosyjskiego oraz działacze społecznych i gospodarczych.

Byli też obecni przedstawiciele Prezydenta Miasta i radni. Funkcję moderatora pełnił Witalis Kuryłowicz. Referaty wygłosili dr Jerzy Smoliński, dr Grzegorz Wiśniewski i Aldona Michalak. Wygłoszone referaty, jak i liczne wypowiedzi uczestników zebrania utwierdzają potrzebę przywracania normalności w relacjach polsko-rosyjskich we wszystkich dziedzinach.

W dniu 16 października br. odbył się w budynku Uniwersytetu w Kielcach Zjazd Okręgowy. Uczestniczyło w nim ponad sto osób, w tym głównie młodzież studencka, nauczyciele akademicy, przedsiębiorcy, absolwenci wyższych uczelni rosyjskich i działacze kultury.

Moderatorem był dr Marek Milek. Referaty wygłosili: dr Jerzy Smoliński, mgr Bartosz Mendyk, dr Patrycja Spytek, dr Grzegorz Wiśniewski. W spotkaniu uczestniczył przedstawiciel Ambasady Federacji Rosyjskiej - Andriej Potiomkin. Uczestnicy spotkania pozytywnie ocenili jakość wygłoszonych referatów podkreślając ich wartość merytoryczną. Dyskutanci postulowali podjęcie działań na rzecz przywrócenia normalności w relacjach polsko-rosyjskich. Zwracali uwagę, że stosowanie sankcji szkodzi rozwojowi gospodarczemu oraz współpracy ekonomicznej ale też kulturalnej. Dalsza próba izolacji Moskwy nie przynosi oczekiwanych rezultatów. Uczestnicy zwracali uwagę na ważną rolę dialogu w kontaktach polsko-rosyjskich, Wnioskowali o nawiązywanie bezpośredniej współpracy pomiędzy wyższymi uczelniami i środowiskami młodzieży z rosyjskimi partnerami.

Radomski Zjazd Okręgowy rozpoczął występem artystycznym laureat wielu konkursów pianistycznych, tegoroczny maturzysta Zespołu Szkół Muzycznych w Radomiu Marcin Wieczorek podopieczny dra Michała Drewnowskiego. Artysta wykonał trzy utwory Fryderyka Chopina wzbudzając zachwyt uczestników spotkania. Prowadzący spotkanie prof. Henryk Bednarczyk - Przewodniczący Klubu Uczelni Radzieckich - Rosyjskich oraz Leszek Słomkowski członek. Prezydium zarządu Krajowego SWP-W i Wiceprezes Oddziału Mazowieckiego SWP-W przywitani gości, którzy przyjechali z Warszawy.

W spotkaniu uczestniczyli: Radca Minister Pełnomocny Ambasady FR w Polsce Jurij Walentynowicz Pilipson z małżonką, Józef Bryll - Prezes ZK SWP-W, Jerzy Smoliński Prezes ZG SWP-R, Ryszard Tomalak, Prezes Oddziału Mazowieckiego SWP-W, Aldona Michalak - Przewodnicząca Zarządu Głównego LKP, Magdalena Niedziulka - koordynatorka projektu, Adam Witalec - Wiceprezes ZG SWP-R, oraz inni realizatorzy programu „Wzmocnienie Potencjału Organizacyjnego SWP-R”. Silna reprezentacja Radomian, którą powitał Leszek Słomkowski to: przedstawiciele świata nauki, absolwenci Uczelni Radzieckich - Rosyjskich, na czele z Rektorem Uniwersytetu Technologiczno Humanistycznego prof. dr hab, Mirosławem Luftem. Na spotkanie przybyli wieloletni posłowie - Danuta Grabowska i Marek Wikiński, przedstawiciele biznesu na czele z szefem Radomskiego Biznes Center Club Jerzym Kowalem, kultury, szefowie Domów Kultury, członkowie i sympatycy SWP-R. Gośćmi spotkania regionalnego byli: Ksiądz Prawosławny Tomasz Rubczewski oraz Cezary Dziedzic i Artur Łepecki z Urzędu Miasta Radomia oraz przedstawiciele innych miast i powiatów z regionu radomskiego. Obecni byli dziennikarze z prasy lokalnej: Barbara Pikiewicz i Jerzy Madejski. Po powitaniu gości Leszek Słomkowski zaprosił na scenę zdobywczynię I miejsca „Międzynarodowego Festiwalu - Anna German”. Małgorzatę Nakoneczną. Trzy utwory z repertuaru Anny German w wykonaniu zaproszonej artystki, spotkały się z bardzo gorącym

przyjęciem. Po występie artystycznym głos zabrał prof. dr hab. Henryk Bednarczyk. W swoim wystąpieniu przekazał informację o działalności klubu Absolwentów Uczelni Rosyjskich w Radomiu. Podziękował obecnemu na Zjeździe Ks. prawosławnemu Tomaszowi Rubczewskiemu za współpracę oraz opiekę nad Cmentarzem Żołnierzy Radzieckich. Prof. Bednarczyk podarował ks. Rubczewskiemu album o Radomiu. Następnie głos zabrał Prezes SWP-R dr Jerzy Smoliński, który przedstawił rolę i zadania ZG SWP-R.

III. Realizacja zaproponowanego przez Stowarzyszenie Współpracy Polska-Rosja zadania publicznego nie byłaby możliwa do realizacji bez dofinansowania ze strony Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Nasza organizacja jest jednostką pozarządową, funkcjonuje ona na zasadach społecznych. Nie posiada finansowania, nie prowadzi działalności gospodarczej w związku z tym nie ma skąd pozyskiwać funduszy na realizację zakrojonych na tak olbrzymią skalę zadań, Dzięki dotacji SWPR mogło rozwinąć dotychczas wąsko zakrojoną działalność do skali ogólnopolskiej. Dzięki stworzonej stronie internetowej Stowarzyszenie jest widoczne na arenie międzynarodowej, a podpisane dzięki realizacji projektu umowy o współpracy z rosyjskimi organizacjami rozszerzyła nasze możliwości rozwoju i współpracy w obrębie kultury, nauki, gospodarki i wymiany osobowej między Polską i Rosją.

IV. Podstawowym i dla nas najważniejszym rezultatem realizacji zadania publicznego: „Wzmocnienie potencjału organizacyjnego Stowarzyszenia Współpracy Polska-Rosja” jest olbrzymie zwiększenie liczby członków naszej organizacji, potwierdzenie słuszności oraz potrzeby kontynuacji działań Stowarzyszenia. Realizacja zadania w kilku miastach Polski uświadomiła nam, że wśród młodzieży studenckiej naszego kraju jest olbrzymia grupa zainteresowanych tematyką rosyjską. Stowarzyszenie Współpracy Polska-Rosja znacząco powiększyło swe szeregi o kadre akademicką oraz wybitnych specjalistów z zakresu, określonej w Statucie, działalności naszej organizacji. Dzięki realizacji projektu staliśmy się organizacją ważną, cenioną i opiniotwórczą (nasi członkowie uczestniczą w wielu projektach naukowych, są autorami wartościowych tekstów).

V. W Zjazdach Okręgowych i Zjeździe Ogólnopolskim uczestniczyło łącznie 684 osoby sympatycy Stowarzyszenia Współpracy Polska-Rosja: Gdańsk-40, Katowice-39, Łódź- 37, Białystok- 62, Kielce- 106, Zielona Góra- 72, Radom- 67, Warszawa 261. Liczba członków Stowarzyszenia Współpracy Polska-Rosja zwiększyła się o 304 osoby.





Realizator: **Stowarzyszenie Kolejarz**

Anna Graf

### *I koła turkocą, i puka i stuka – historia w kolei zakłeta*

Roczny projekt miał za zadanie zwiększyć zaangażowanie mieszkańców gminy Milkowice oraz członków Stowarzyszenia Kolejarz w życie publiczne swojej miejscowości, gminy. Realizacja projektu zaangażowała zarówno młode osoby, jak też dorosłych mieszkańców oraz wolontariuszy.

Główny cel polegał na zwiększeniu zaangażowania społecznego 24 osób dorosłych i 12 młodych. Udało się to zrealizować dzięki spójnie dobranym działaniom, które zaproponowano uczestnikom. W fazie początkowej podczas stacjonarnych szkoleń z animacji społecznej uczono sztuki otwierania się na innych i angażowania w życie społeczne. Praca nad tą dziedziną dotyczyła też wyjazdu, gdzie pokazano jak być kreatywnym, wyznaczać nowe trendy, a przede wszystkim pracować na rzecz aktywnej integracji. Te warsztaty stały się początkiem działań i pozwoliły na otwarcie się tych grup społecznych, poprzez co efekt kolejnych działań był coraz bardziej zadowalający. Szanse młodych osób i dorosłych w porównaniu z takimi samymi osobami ze środowiska miejskiego wyrównały się poprzez zorganizowanie cyklu warsztatów, szkoleń - tj. szkolenia z aktywności (48 godz.), 3 dniowe szkolenie wyjazdowe, warsztaty z modelarstwa (100 godz.), warsztaty artystyczne (100 godz.), warsztaty kulinarne (20 spotkań). Młode osoby skorzystały z warsztatów obywatelskich (48 godz.), a od września do czerwca ćwiczyli podczas warsztatów Parkoura (160 godz.).

W projekcie wykorzystano walory i specyfikę miejscowości, ponieważ Milkowice to osada kolejarska. Jeszcze w latach 80. wieś wyglądała jak mały Szanghaj. W Gminie Milkowice ponad 80% ludności pracowało na kolei. Wokół dworca PKP, na wielkim placu, stało kilkaset rowerów. Jednymi kolejarze przyjeżdżali do prac, inne milkowiczanie zostawiali, gdy wsiadali do rannego pociągu w stronę Legnicy. O tym, że je ktoś ukradnie, nikt nawet nie myślał, bo była to wieś mlekiem i miodem płynąca. Przy lokomotywowni i warsztatach pracowało ponad 2 tys. osób. Jednak w latach 90., po okresie transformacji, PKP zaczęły wycofywać się z Milkowic – miejscowości, którą kolej zbudowała dla swoich pracowników. Ludzie stracili pracę,

zlikwidowano działające sekcje kolejowe. Dzisiaj pozostały tylko wspomnienia. Głównie wśród tej grupy, która pracowała na kolei pozostawało wielkie rozczarowanie i żal. Cały czas wracali wspomnieniami do tamtych czasów i ubolewali nad faktem, że z dawnej świetności niewiele pozostało, a dzieci i młodzież w ogóle nie kojarzą miejscowości z dziedziną kolejarską. W tym celu tak zaplanowano działania, żeby ocalić od zapomnienia tą historię, zainteresować młodych spuścizną w sposób odpowiedni dla młodego odbiorcy.

Zadanie częściowo podzieliło grupę kolejarzy na dwie – żeńską i męską. Panie na warsztatach z zakresu nowoczesnej sztuki podniosły swój potencjał, nabyły nowych umiejętności, a przede wszystkim otworzyły się na sztukę. Przeprowadzono szereg warsztatów praktycznych z tkaniny artystycznej oraz grafiki warsztatowej. Uczestniczki zgłębiły technikę shibori, batiku, malarstwa na jedwabiu, wykonały obrusy w kolejarski deseń.



*Zajęcia artystyczne*

Ponadto panie uczestniczyły w cyklu szkoleń kulinarnych, gdzie pod czujnym okiem trenera poznawały nowe arkaana kuchni w nawiązaniu do tematyki kolejowej. Zdobyły umiejętności praktyczne w przygotowaniu znanych potraw, ale w totalnie zmienionej formie. Swoimi umiejętnościami panie chwaliły się podczas lokalnych uroczystości (WOŚP, Jarmark Wielkanocny), zadebiutowały także w programie telewizyjnych TVP Wrocław „Mieszkam na wsi”.

Mężczyźni skupili się na zajęciach modelarskich, gdzie powstawała makieta dworca kolejowego w Milkowicach w skali 1:35. Powstała diorama dworca wraz z najbliższym otoczeniem (tory, perony, zielen, przejazd) nawiązuje do lat 60. Ten okres nie był przypadkowy, ponieważ świadczy oryginalności tego budynku, kiedy nie został poddany nowoczesnej, w tamtych czasach panującej modzie gierkowskiej, tzn. zakrycie czerwonej cegły tynkiem. 28 czerwca br. oficjalnie została otwarta Izba Pamięci Kolejarskiej, w której znajduje się makieta. Przy okazji prac nad makietą kolejarze przynosili z domów rekwizyty, które umieszczono w Izbie.



*Pamiątkowe zdjęcie podczas ostatnich zajęć z modelarstwa*





Najbardziej widocznym i największym elementem powstałym w ramach projektu jest wkomponowana w architektoniczną strukturę budynku foto-grafika – kolaż zdjęć, który można uznać za inspirujące zjawisko na skalę polskiego i światowego "street artu". Kolaż ścienny sam w sobie jest groteskową, humorystyczną i nieco surrealistyczną scenką. Przedstawia olbrzymich rozmiarów twarze śmiejących się kolejarzy, przyglądających się gromadce psotliwych dzieci, bawiących się miniaturowymi pociągami, wagonikami i elementami kolejowymi. Na przedstawionym obrazie dzieci w powiększonej skali chwytają za wagoniki, podnoszą je do góry, bawią się nimi. Całość otoczenia ściennego, po którym "przechadzają" się dzieci jest wtopiona w świat, środowiska historycznego, nieistniejących już kolejowych budynków. Wydrukowana na siatce mesh historyjka jest ironicznym naświetleniem istniejącego problemu społecznego w naszej miejscowości. Jest nim marazm społeczny i bezpańskie rozkradanie dóbr kolejowych na "oczach kolejarzy" po upadku PKP.







*Pierwsza (na poprzedniej stronie) i druga ściana budynku GOKiS pokryta kolażem ściennym.*



Realizator: **Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społecznego „Młodzi dla Brodnicy”**

Iwona Sugalska, Małgorzata Trędowska

### *A mury runą*

Od czerwca 2014 r. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społecznego „Młodzi dla Brodnicy” realizowało projekt pod nazwą „A mury runą”. Celem projektu było kształtowanie i rozwijanie postaw obywatelskich wśród młodzieży z Brodnicy umożliwiających im aktywny udział w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Było to możliwe poprzez realizację warsztatów oraz wyjazdów edukacyjnych umożliwiających rozwój kompetencji społecznych i aktywne uczestnictwo w lokalnych sprawach publicznych. Młodzież podczas warsztatów na temat kompetencji i umiejętności społecznych zdobyła podstawowe umiejętności w zakresie obejmującym zdolność do konstruktywnego porozumiewania się w różnych środowiskach, wyrażania i rozumienia różnych punktów widzenia, negocjowania połączonego ze zdolnością tworzenia klimatu zaufania. Młodzi ludzie aktywnie uczestniczyli w przedsięwzięciach lokalnych i podejmowaniu decyzji na szczeblu lokalnym w sprawach dotyczących młodzieży. Brali udział w warsztatach oraz w sesjach Rady Miejskiej i Rady Młodzieżowej. Mieli okazję do zabrania głosu i zadawania pytań radnym oraz przedstawicielom Urzędu Miejskiego w Brodnicy.

Udział w tych elementach projektu pozwolił na rozwój aktywności społecznej, zwiększenie poziomu angażowania się młodych obywateli w życie społeczne i publiczne, a także rozwój dialogu obywatelskiego.

Projektowi pozwolił również na zapoznanie młodych ludzi z historią odradzania się i budowania społeczeństwa obywatelskiego po roku 1989. Była to żywa lekcja historii, która pozwoliła na bezpośrednie zobaczenie i poznanie miejsc związanych z historią Solidarności i upadku komunizmu.

7 lipca 2014 r. młodzież z Brodnicy wzięła udział w wycieczce do Warszawy, w ramach której odwiedziła Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oraz zwiedzała Muzeum Powstania Warszawskiego.

W Sejmie młodzi ludzie mogli zobaczyć galerię Sali Posiedzeń Sejmu, hall główny (makieta kompleksu budynków sejmowych, tablica upamiętniająca posłów II Rzeczypospolitej, którzy zginęli w czasie II wojny światowej, gablota z laskami marszałkowskimi) i Salę Kolumnową.

W Muzeum Powstania uwagę przykuwały zdjęcia przybliżające powstańcą rzeczywistość w wielkich formatach, replika samolotu Liberator B-24J w skali 1:1, maszyny drukarskie z lat czterdziestych.

Kolejna wycieczka odbyła się w dniach 11-13 sierpnia 2014 r. i był to wyjazd do Gdańska i do Berlina. Młodzież w Gdańsku zwiedzała Stocznę Gdańską, gdzie początek miały pierwsze protesty, strajki i gdzie do głosu dochodzili ludzie i budowała się solidarność.



Młodzież zwiedzała też Muzeum Stoczni, gdzie zobaczyć mogła między innymi tablice na której wyryte zostały postulaty sierpniowe i stół prezydalny, przy którym odbywały się negocjacje strajkujących z przedstawicielami rządu PRL i gdzie podpisano słynne Porozumienia Sierpniowe 31 sierpnia 1980 roku. Celem wycieczki było pokazanie młodym ludziom miejsc, w których ówczesne wydarzenia miały wpływ na kształt obecnego ustroju naszego państwa. I przyczyniły się do powstania i budowania społeczeństwa obywatelskiego. Z Gdańska młodzież pojechała do Berlina gdzie zobaczyła ruiny muru berlińskiego będącego symbolem wolności i jedności.

Obejrzała też tzw. Ścieżkę Pamięci Muru Berlińskiego. Poza tym uczestnicy wycieczki zwiedzali niemiecki parlament Bundestag oraz zobaczyli bramę Brandenburską.

Na zakończenie projektu odbyły się warsztaty literackie mające na celu zapoznanie młodzieży z techniką pisania krótkich form literackich. Uczestnicy projektu przygotowali na podstawie zdobytej podczas realizacji projektu wiedzy i doświadczeń esej na temat rozwijającego się społeczeństwa obywatelskiego po roku 1989 pt. „A mury runęły...” Najlepsza praca opublikowana została na łamach gazety "Ziemia Michałowska".



Pieniądże na realizację tego zadania w kwocie 31 890,00 zł organizacja pozyskała ze środków programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Wkład własny organizacji wyniósł 4 536, 00 zł.





Realizator: **Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej przy Parafii św. Teresy w Łodzi**

Dariusz Krajewski

### *ZiP – Zdolni i Przedsiębiorczy*

W okresie od czerwca do grudnia 2014 roku Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej przy Parafii św. Teresy w Łodzi w partnerstwie z Miastem Brzeziny i „filmową Agnieszką Bohdanowicz” realizowało projekt „ZiP – Zdolni i Przedsiębiorczy” współfinansowany ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2014.

Pomysł na realizację projektu zrodził się dwa lata wcześniej. Dotychczas nasze stowarzyszenie organizowało głównie obozy letnie i prowadziło zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci i młodzieży. Chcieliśmy urozmaicić naszą ofertę i skierować do dzieci w wieku od 10 do 18 roku życia pochodzących z rodzin ubogich oraz rodzin zastępczych zamieszkujących na terenie miasta Łodzi konkretne działania, które istotnie przyczyniłyby się do przeciwdziałania zjawisku zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Na etapie przygotowywania oferty konkursowej konieczne było precyzyjne określenie celu projektu i w tym niewątpliwie pomogły nam wcześniejsze doświadczenia związane z pracą wychowawczą w środowisku lokalnym. Kiedy pod koniec kwietnia 2014 roku dowiedzieliśmy się, że nasz projekt otrzymał dofinansowanie, pojawiła się rzecz jasna ogromna radość, i to nie dlatego, że będziemy mogli zatrudnić osoby, które do tej pory pracowały społecznie na rzecz stowarzyszenia, ale dlatego, iż zdaliśmy sobie sprawę, że pomysły, które rodziły się w naszych głowach od co najmniej kilkunastu miesięcy będzie można zrealizować z korzyścią dla tych, którym nasze inicjatywy są po prostu potrzebne.

Mieliśmy wcześniej w stowarzyszeniu grupę wolontariuszy, którzy chętnie wspierali podejmowane przez nas działania. Uznaliśmy zatem, że warto podziękować im za dotychczasowe zaangażowanie i w ramach projektu sfinansowaliśmy czterem osobom kurs wychowawców kolonijnych, by w przyszłości jeszcze efektywniej mogli włączać się w pracę animacyjną na rzecz dzieci i młodzieży.

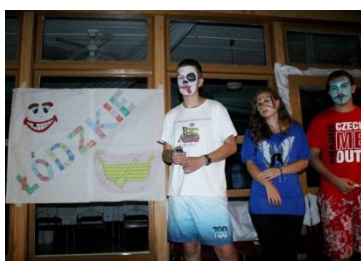
Na początku sierpnia w Ośrodku Wypoczynkowo-Szkoleniowym „Relaks” w Rochnie odbył się obóz artystyczno-sportowy, w którym wzięła udział dwudziestoosobowa grupa uczestników projektu pod opieką trojga wychowawców i czwórki wolontariuszy. Ośrodek był jednak w głównej mierze bazą wypadową umożliwiającą w szybki i łatwy sposób przemieszanie się do atrakcyjnych pod względem turystycznym miejsc na terenie województwa łódzkiego. W ramach obozu chcieliśmy bowiem dać dzieciom lepszy ogłąd jeśli chodzi o region łódzki, żeby zobaczyły atrakcje, które są bardzo bogate w naszym regionie, a niestety bardzo często my ich nie dostrzegamy jako mieszkańcy województwa.

Dziesięć dni obozu minęło bardzo szybko i mimo napiętego do granic możliwości programu wszystkich atrakcji regionu nie sposób było zobaczyć. Uczestnicy projektu odwiedzili między innymi Arboretum i Muzeum Lasu i Drewna w Rogowie, zamek w Inowłodzu, bunkier kolejowy w Konewce, zabytkowy drewniany Kościół Parafialny w Spale, Muzeum Regionalne w Brzezinach, Groty Nagórzyckie, Skansen Rzeki Pilicy i Rezerwat „Niebieskie Źródła” w Tomaszowie Mazowieckim, a także Zoo Safari w Borysewie. W przedostatnim dniu obozu we współpracy z Miastem Brzeziny na Orliku przy Szkole Podstawowej w Brzezinach zorganizowaliśmy turniej sportowy i wystawę prac plastycznych, w których licznie, obok uczestników obozu, wzięli udział mieszkańcy powiatu brzezińskiego.



To na co kładliśmy nacisk przez cały okres realizacji projektu to bez wątpienia partycypacja uczestników w działaniach. Za każdym razem tłumaczyliśmy im, dlaczego coś im pokazujemy, dlaczego coś z nimi robimy. Pytaliśmy też na co mają ochotę, jakie widzą korzyści w konkretnych działaniach. Kiedy pokazuje się młodym ludziom, że to oni decydują, że to oni mogą podjąć ryzyko, oczywiście w dosyć komfortowych warunkach, bo cały czas przy nich jesteśmy, mają w nas pomoc i oparcie, można w krótkim czasie zaobserwować, że nabierają pewności siebie, że wzrasta w nich poziom poczucia własnej wartości, że stają się odpowiedzialni za siebie i za innych.





Od września do grudnia wspólnie w wolontariuszami w ramach wsparcia edukacyjnego pomagaliśmy uczestnikom projektu w odrabianiu lekcji, a także organizowaliśmy pozaszkolne zajęcia wyrównawcze. Jednak nauka to nie wszystko, dlatego dwa razy w tygodniu z podziałem na grupy nasi podopieczni brali udział w zajęciach profilaktycznych wspomagających rozbudzenie i rozwój talentów. Zajęcia odbywały się w ramach kół zainteresowań: rekreacyjno-sportowego, plastycznego i muzyczno-tanecznego. Tu także uczestnicy mieli wybór. Na początku projektu deklarowali w jakich zajęciach będą chcieli brać udział by potem móc zaprezentować swoje umiejętności podczas spotkania okolicznościowego zorganizowanego tuż przed Świętami Bożego Narodzenia.



W projekcie „ZiP – Zdolni o Przedsiębiorczy” zależało nam na tym by pokazać jego uczestnikom, że można inaczej, że mogą spędzić ciekawie czas, niekoniecznie przed telewizorem czy przed komputerem. Tak naprawdę ich przyszłość jest w ich rękach, dlatego też pokazywaliśmy im dużo przykładów przedsiębiorczości, jak również w trakcie zajęć warsztatowych z zakresu przedsiębiorczości i ekonomii społecznej próbowaliśmy pokazać im na przykładach jak mogą sobie później poradzić w życiu. Prowadzone od początku roku szkolnego warsztaty pozwoliły na nabycie przez nich praktycznych umiejętności w dziedzinie finansów. Uczestnicy projektu planowali bowiem wydatki związane z organizacją wizyt w instytucjach społeczno-kulturalnych. W ramach warsztatów, wspólnie decydowali o miejscach jakie chcieliby odwiedzić. Propozycji było zawsze bardzo wiele i wybór jednego, konkretnego miejsca czasem okazywał się niemożliwy. Jednak dla nas istotne było to, aby ostateczna decyzja satysfakcjonowała jeśli nie każdego, to przynajmniej większość naszych podopiecznych. W ramach comiesięcznych wizyt odwiedziliśmy kino, kępielnię, Jednostkę Państwowej Straży Pożarnej oraz eksperymentarium w łódzkiej Manufakturze.

Przez cały okres projektu trwały prace nad stworzeniem reportażu filmowego prezentującego realizację poszczególnych jego etapów ze szczególnym uwzględnieniem opinii i wrażeń beneficjentów związanych z uczestnictwem w poszczególnych działaniach. Tu nieoceniona okazała się „filmowa Agnieszka Bohdanowicz”, która w ramach wolontariatu pracowniczego, z czujnym okiem kamery i wnikliwym obiektywem aparatu fotograficznego, niestrudzenie towarzyszyła nam zarówno podczas obozu, jak i w trakcie zajęć w roku szkolnym.



W połowie grudnia zorganizowaliśmy dwudniową wycieczkę do jedynej w regionie łódzkim firmy społecznej - Ośrodka Szkoleniowego KŁOS w Jedliczu A. W tym miejscu uczestnicy projektu mogli na własne oczy zobaczyć jak w praktyce wygląda rehabilitacja społeczno-zawodowa w oparciu o narzędzia ekonomii społeczna. Na jednym terenie działa tu bowiem, oprócz firmy społecznej, Zakład Aktywności Zawodowej Towarzystwa Przyjaciół Niepełnosprawnych „Zdrowa kuchnia”, Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy „Zacisze” dla osób chorujących psychicznie oraz Stajnia „Pod Jodłami” specjalizująca się w hipoterapii. Nasz pobyt w tym miejscu nie był oczywiście przypadkowy, pomysł na wycieczkę zrodził się podczas zajęć artystycznych. Uczestnicy projektu stwierdzili, że swoimi umiejętnościami chętnie podzielą się z innymi, i tak w kilka dni przygotowaliśmy mini przedstawienie dla podopiecznych Ośrodka w Jedliczu, a że Święta Bożego Narodzenia zbliżały się wielkimi krokami wycieczkę zakończyliśmy wspólnym kolędowaniem z podopiecznymi i personelem jednostek prowadzonych przez Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych.



Działania projektowe z udziałem dzieci i ich rodzin oraz zaproszonych gości podsumowane zostały podczas spotkania wigilijnego, niestety tym razem nie pojawił się wśród nas Święty Mikołaj, zdążył jednak przekazać dla naszych podopiecznych mnóstwo prezentów, a o obfitość

wigilijnego stołu zatroszczyli się rodzice i opiekunowie przy wsparciu spółdzielni socjalnej „Exoop”.

Przez siedem miesięcy udało się osiągnąć naprawdę bardzo wiele, najlepiej świadczą o tym jednak wypowiedzi samych uczestników.

Weronika, lat 13: „Mnie najbardziej podobały się zajęcia muzyczne. Nauczyłam się grać na gitarze, tyle o ile, ale już coś umiem.”

Adrian, lat 16: „Najbardziej zapamiętałem wizytę w firmie społecznej KŁOS, mogliśmy zobaczyć tam konie oraz wysłuchać wykładu na temat przedsiębiorczości społecznej. Podczas wizyty zaprezentowaliśmy podopiecznym Ośrodka Rehabilitacyjno-Wypoczynkowego program artystyczny z tańcami integracyjnymi i mieliśmy okazję wspólnie kołędować.”

Patrycja, lat 15: „Najbardziej podobały mi się zajęcia gitarowe i zajęcia z przedsiębiorczości. Pan opowiadał o tym, co to jest firma, jak się ją zakłada. Zawsze mogliśmy wybierać sobie miejsca do których chcemy iść i które by nam się najbardziej podobały. [...] odwiedzaliśmy kino, kregielnię, piekliśmy ciasto, zwiedzaliśmy muzea, jechaliśmy kolejką wąskotorową, a później drezyną, co według mnie było najfajniejsze. Uczyliśmy się salsy – pamiętam, było bardzo fajnie.”

Natalia, lat 12: „Najbardziej podobały mi się zajęcia sportowe, ponieważ nauczyłam się jak grać w siatkówkę i koszykówkę. [...] Najfajniejsze w tym projekcie było poznawanie nowych, fajnych ludzi, wycieczki w miejsca, w których nigdy nie byłam, poznawanie nowych zakątków świata. [...] Dowiedzieliśmy się, że nie warto odkładać swoich marzeń na bok, że marzenia powinno realizować się od samego początku, żeby być fajnym człowiekiem.”







Realizator: **Inicjatywa Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Autystycznym „SPONiA-Węgrów”**

Agnieszka Wiśniewska

### *Otwarte drzwi*

Inicjatywa Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Autystycznym „SPONiA-Węgrów” polegająca na realizacji oferty pt. „Otwarte drzwi” współfinansowanej ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich spotkała się z dużym zainteresowaniem społeczności lokalnej. Działania zaplanowane w ofercie realizowano w okresie od 1 września 2014r. do 31 grudnia 2014r. Skierowano je do grupy 30 dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną i/lub z autyzmem w wieku od 4 do 24 lat oraz ich rodziców/prawnych opiekunów. We wsparciu wzięli udział podopieczni Stowarzyszenia z terenu Powiatu Węgrowskiego i powiatów ościennych.



Planując zadania ujęte w ofercie uwzględniono potrzeby osób niepełnosprawnych. Problem potraktowano kompleksowo wychodząc z założenia, że najlepsze efekty można uzyskać oddziałując jednocześnie na dzieci i rodziców. Między innymi w tym celu podjęto działania w celu

zbudowania sieci współpracy instytucji działających na terenie powiatu węgrowskiego na rzecz osób niepełnosprawnych. Efektem miało być objęcie dzieci niepełnosprawnych i ich rodzin pełną, wszechstronną, skuteczną pomocą sprzyjającą korygowaniu zaburzeń i wspieraniu ich rozwoju.

Rekrutacja przeprowadzona we wrześniu 2014r. przebiegła sprawnie i bez trudu wyłoniono grupę docelową, czyli uczestników zaplanowanych działań. Personel i wolontariusze z dużym zaangażowaniem przystąpili do realizacji przedsięwzięć zgodnie z harmonogramem i budżetem. Każdy uczestnik



mógł znaleźć coś dla siebie. Udział w zaproponowanym wsparciu przynosił wymierne efekty, a rodzicom dostarczał satysfakcji.

Pierwszym działaniem zrealizowanym na początku projektu był piknik integracyjny, na który zaproszono 100 osób. Goście, w tym osoby zainteresowane udziałem w projekcie, spędzili wspólnie dzień w milej atmosferze. Impreza była niezwykle udana. Dostarczyła informacji na temat planowanych przez Stowarzyszenie działań, a jednocześnie sprzyjała integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.



Oferta zakładała realizację różnorodnych przedsięwzięć skierowanych do dzieci objętych wsparciem, ukierunkowanych na zaspokojenie ich potrzeb oraz zapewnienie wszechstronnego rozwoju. Podopieczni mieli okazję wzięcia udziału w zajęciach z zakresu komunikacji metodą PECS i umiejętności społecznych oraz rehabilitacyjnych. Przeznaczono również dużą liczbę godzin za przeprowadzenie diagnozy funkcjonalnej 15 dzieci i diagnozy integracji sensorycznej 15 dzieci. Dodatkowo zorganizowano dla uczestników zajęcia rozwijające zainteresowania i sprzyjające nabywaniu nowych umiejętności. Należały do nich zajęcia kulinarne, artystyczne i sportowe. Taka organizacja wsparcia dla dzieci gwarantowała wszechstronne, uzupełniające się wzajemnie oddziaływanie. Specjalistyczne terapie pomagały w niwelowaniu zaburzeń, poprawiały „jakość życia” osób niepełnosprawnych, przygotowywały do funkcjonowania w społeczeństwie. Zajęcia rozwijające zainteresowania sprzyjały nabywaniu wiadomości i umiejętności przydatnych w codziennym życiu, uczyły nawiązywania relacji, współdziałania w grupie. Dawały możliwość rozwoju talentów i uzdolnień.



W ramach kompleksowego wsparcia rodzin osób niepełnosprawnych zaplanowano także działania dla rodziców. Mieli oni okazję udziału w zajęciach grupowych, nawiązania wzajemnych relacji, wymiany doświadczeń dotyczących opieki nad osobami niepełnosprawnymi, pozyskania informacji na temat specyfiki zaburzeń występujących u ich dzieci przydatnych w życiu codziennym. Dodatkowym źródłem informacji dla rodziców stała się także opracowana przez specjalistów broszura dotycząca systemu komunikacji PECS niezwykle skutecznego w przypadku osób mających problemy z porozumiewaniem się.

Stowarzyszenie zainicjowało także współpracę z kilkoma instytucjami zajmującymi się wsparciem osób niepełnosprawnych. Zaproszono do niej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Węgrowie, Środowiskowy Dom Samopomocy w Miedznie, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Jaworku i Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Węgrowie. W każdej z tych placówek zorganizowano wizyty studyjne dla rodziców, podczas których specjaliści wygłosili prelekcje zawierające istotne informacje przydatne w opiece nad osobami niepełnosprawnymi.



Szczególne znaczenie dla przedsięwzięć w ofercie miały imprezy piknikiem przygotowano wyjazdowe do Warsztatów w Jaworku



uczestników zaplanowanych integracyjnych. Poza także imprezy Terapii Zajęciowej i Środowiskowego

Domu Samopomocy w Miedznie, podczas których zorganizowano wiele atrakcji, w tym różnorodne konkursy i turnieje sprawnościowe. Imprezą o szczególnym charakterze było spotkanie mikołajkowe, które odbyło się w siedzibie Stowarzyszenia we współpracy ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Węgrowie. Wszystkie te działania służyły włączaniu całej rodziny do wspólnych aktywności w „świecie dziecka niepełnosprawnego”.





Realizator: **Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne**

Karolina Kaminiów

### *Obywatel w obiektywie – mam prawo wiedzieć*

Kiedy na początku roku zaproponowano mi koordynację projektu „Obywatel w obiektywie – mam prawo wiedzieć”, wiedziałam, że będzie to wyjątkowe przedsięwzięcie, ale nie sądziłam, że okaże się to niezapomnianą przygodą dla wszystkich uczestników, a także kadry.

Pomysł projektu zrodził się z potrzeby jaką zauważyliśmy podczas pracy z osobami niepełnosprawnymi. Są to osoby niezwykle ciekawe świata oraz chętne do uczestniczenia w życiu publicznym, niestety ze względu na okoliczności życiowe i możliwości poznawcze nigdy nie miały okazji poznania swojej lokalnej społeczności oraz odwiedzeniu miejsc, w których podejmowane są decyzje dotyczące ich kraju, województwa i miejscowości. Projekt „Obywatel w obiektywie” okazał się fantastyczną okazją do zdobycia wiedzy i doświadczenia z zakresu wiedzy obywatelskiej.

Zaraz po zrekrutowaniu grupy oraz kadry zajęliśmy się tworzeniem mapy projektu, która miała pokazywać jakie miejsca grupa wybierze do odwiedzin oraz osoby, jakie chciałaby spotkać.

Następnie przyszedł czas na warsztaty, podczas których uczestnicy spotykali się stacjonarnie, aby uczyć się istotnych informacji dotyczących m.in. decyzyjności w gminie i kraju, urzędach, podziale administracyjnym oraz podziale władzy w Polsce. Następnie odwiedzali miejsca wybrane podczas tworzenia mapy projektowej, lokalne urzędy oraz spotykali się z politykami, urzędnikami oraz aktywistami. Grupa Klucze odwiedziła Cmentarz legionistów w Krzywopłotach, Zamek w Bydlinie i Zamek w Rabsztynie oraz Pustynię Błędowską jako „polską Saharę”. Opowiadali także legendy związane z Pustynią. W Olkuszach odwiedzili Kopiec Kościuszki oraz groby powstańcze.

Grupa Łazy odwiedziła: Zajezdnię i Muzeum Kolejowe w Łazach, Kościół w Chruszczobrodzie oraz Łazach i Izbę Tradycji, a także spotkali się z lokalną artystką. Projekt zakładał również spotkania z osobami zaangażowanymi w budowanie lokalnej społeczności, takimi jak historycy,

artyści, członkinie kół gospodyń wiejskich. Rzadko mamy możliwość poznania lokalnej historii i folkloru, a staje się ona wyjątkowo ciekawa, kiedy naszymi przewodnikami są mieszkańcy gminy, pasjonaci.



*Grupa z Łaz w zakładach PKP CARGO*



*Uczestnicy podczas wizyty na zamku w Bydlinie*



*Spotkanie z lokalną artystką*

Podczas warsztatów każda z grup odwiedziła także Urząd Gminy oraz Starostwo Powiatowe, miała także sposobność przeprowadzenia wywiadów z sołtysami, burmistrzami, wójtami a nawet marszałkiem, materiały te posłużyły w stworzeniu filmu.



*Spotkanie z Wójtem Gminy Klucze*

W ramach warsztatu wyjazdowego „Śladami demokracji” uczestnicy mieli możliwość zwiedzania stolicy oraz miejsc kluczowych dla naszej historii i demokracji. Wyjazd do Warszawy okazał się bardzo udany. Zaraz po przyjeździe mieliśmy możliwość zwiedzenia pałacu w Wilanowie, który mimo deszczowej pogody prezentował się okazale. Tam udaliśmy się w niezwykle ciekawą wycieczkę, gdzie jeden z uczestników mógł poczuć się jak nasz wielki władca, Jan III Sobieski, przymierzając strój jaki noszono w XVII wieku. Następnego dnia odwiedziliśmy: Zamek Królewski, Łazienki, udało nam się pospacerować po Starówce. Dzięki pięknej pogodzie mogliśmy podziwiać piękną Warszawę. Mieliśmy także okazję zobaczyć zmianę warty na Grobie Nieznanego Żołnierza czy usłyszeć bicie serca powstania w Muzeum Powstania Warszawskiego. Ta niezwykła podróż wywarła na każdym z uczestników niezapomniane wrażenie. W drodze powrotnej do naszych domów jeszcze długo trwały rozmowy o tym, czego doświadczyliśmy w stolicy.



*Uczestnik ubrany w strój XVII wieczny*

Od początku października równolegle odbywały się zajęcia z arteterapeutą, które zakładały stworzenie scenariusza, rekwizytów, strojów i próby do spektaklu. Każda z grup stworzyła przedstawienia, które w różny sposób zaprezentowały kwestię patriotyzmu, lecz jednocześnie pięknie uzupełniały się. Grupa z Łaz przygotowała spektakl, który w obrazowy sposób pokazywał polską historię i drogę do wyzwolenia. Sceny były połączone z pieśniami patriotycznymi i poezją śpiewaną, natomiast grupa z Klucz przygotowała spektakl obrazujący bardziej nowoczesne spojrzenie na patriotyzm oraz stosunek do uzyskanej niepodległości w obecnym społeczeństwie oraz uczestnicy odśpiewali hymn. Prezentacja spektaklu odbyła się 11 listopada podczas obchodów Święta Niepodległości.



Realizator: **Stowarzyszenie „Ceramika bez granic”**

Jadwiga Gajda-Lusina

### ***Moje Miejsce II***

Projekt *Moje Miejsce* został przygotowany i zrealizowany przez Stowarzyszenie „Ceramika bez granic” działające przy Pracowni Ceramicznej prowadzonej w Zabierzowie przez artystę plastyka Maritę Benke-Gajdę i skupiające w swoim gronie różnych twórców, których łączy wspólna pasja – miłość do ceramiki. Tytuł projektu ma na celu podkreślenie związku członków Stowarzyszenia z miejscami, w których żyją i pracują. Sam projekt wynika z chęci czynnego zaangażowania się w aranżację przestrzeni publicznej, zostawienia po sobie trwałego śladu oraz potrzeby propagowania ceramiki wśród współmieszkańców.

Pierwsza edycja projektu została przeprowadzona w 2013 roku przy wsparciu finansowym Starostwa Powiatowego w Krakowie i obejmowała trzy realizacje w ceramice:

- kompozycję rzeźbiarską przedstawiającą kazanie św. Franciszka do ptaków, usytuowaną w pobliżu plebanii w Zabierzowie
- komplet donic dla Urzędu Gminy w Jerzmanowicach
- kompozycję ścienną, inspirowaną motywem krakowskiej spódnicy, zamontowaną na ścianie budynku Domu Kultury w Mogilanach

Druga edycja projektu odbyła się w roku 2014 i została doceniona, oraz w znacznej części sfinansowana, przez Fundusz Inicjatyw Obywatelskich za co Stowarzyszenie wyraża swoją wdzięczność. Dodatkowa pomoc finansowa ze strony Starostwa Powiatowego w Krakowie, pozwoliły na rozszerzenie tej edycji do aż pięciu realizacji ceramicznych, w których czynny udział wzięli wszyscy członkowie Stowarzyszenia.

Pierwszą realizacją było wykonanie kompletu ponad czterdziestu naczyń ceramicznych, odtworzonych według oryginalnych średniowiecznych wzorów zachowanych między innymi w zbiorach Muzeum Archeologicznego Miasta Krakowa. Naczynia te zostały użyte do serwowania tradycyjnych potraw w czasie Festiwalu Kazimierzowskiego w Słomnikach, a następnie przekazane do kolekcji Muzeum Ziemi Słomnickiej. W czasie trwania Festiwalu

członkowie Stowarzyszenia poprowadzili warsztaty ceramiczne, na których każdy mógł własnoręcznie ulepić z gliny dowolne naczynie. Po skończonych warsztatach wszystkie prace zostały wypalone w pracowni w Zabierzowie i przewiezione z powrotem do Muzeum Ziemi Słomnickiej, skąd mogli je sobie odebrać autorzy.

Na miejsce drugiej realizacji Stowarzyszenie wybrało wieś Więclawice Stare, położoną w województwie małopolskim, w powiecie krakowskim, w gminie Michałowice. Miejscowość ta znajduje się na odnowionej trasie Małopolskiego Szlaku św. Jakuba z Sandomierza do Tyńca, który jest odzwierciedleniem dawnej średniowiecznej drogi do Santiago de Compostela. W nawiązaniu do tego faktu powstała realizacja rzeźby przedstawiającej wędrującego św. Jakuba oraz ponad stu sztuk ceramicznych muszli (symbolu św. Jakuba). Naturalnej wielkości rzeźba, której autorką jest Ewa Wróbel, została usytuowana przed Sanktuarium w Więclawicach Starych. Natomiast muszle, które wykonali pozostali członkowie Stowarzyszenia, zostały umieszczone w pierwszej kolejności na bramie Sanktuarium, a następnie w różnych miejscach na Szlaku (noclegownie, kościoły, kapliczki).



*Rzeźba Hrabiny Zofii*

Trzecia realizacja to także zbliżona do naturalnej wielkości rzeźba, przedstawiająca postać ściśle związaną z danym miejscem. Tym razem Stowarzyszenie wybrało jak punkt na swojej „ceramicznej mapie” miejscowość Krzeszowice koło Krakowa oraz postać hrabiny Zofii Potockiej, znanej ze swej dobroczynności. Samo miasteczko wiele zawdzięcza hrabinie. W czasach, kiedy Krzeszowicami zarządzali Potoccy, to właśnie z jej inicjatywy powstał m.in. ośrodek leczenia wodami – Łazienki Zofia. Jedną z tradycji obchodzonych w Krzeszowicach jest organizowana przez Centrum Kultury i Sportu Imieninowa Majówka Hrabiny Zofii, w czasie której mieszkańcy wcielają się w historyczne postaci z otoczenia hrabiny, organizowany jest Jarmark Tradycji oraz wiele innych wydarzeń takich jak koncerty, spektakle czy wystawy. Rzeźba hrabiny stoi w Centrum Kultury i Sportu witając odwiedzających, a jej autorkami są Magdalena

Cisło i Marta Kufel. Natomiast autorką bukietu ceramicznych kwiatów, które są symbolem imieninowego daru dla hrabiny, jest Maria Bieńkowska-Kopczyńska „Pestka”.

Pozostałe dwie realizacje to ceramiczne kompozycje ścienne, obydwie zaprojektowane i wykonane przez zgrany rzeźbiarski duet – Weronikę Gajdę i Agatę Magdziak. Pierwsza z nich została zamontowana na ścianie budynku Szkoły Podstawowej w Zelkowie. Jako, że miejscowość ta położona jest na terenie Parku Krajobrazowego Dolinki Krakowskie, kompozycja w swej tematyce nawiązuje do przyrody i przedstawia ptaki w locie. W swojej symbolice zarówno budynek szkoły, w której dzieci uczą się historii Polski, jak i same ptaki, nawiązują do obchodzonej w 2014 roku 25 rocznicy odzyskania wolności.



*Kompozycja ceramiczna na budynku Szkoły Podstawowej w Zelkowie*

Druga z kompozycji ściennych, tym razem zrealizowana dla miasta Skawina, również znajduje się na budynku szkoły i również nawiązuje do historii, choć znacznie, znacznie wcześniejszej. Przedstawia bowiem króla Kazimierza Wielkiego na tle mapy miasta, która jest historycznym przedstawieniem planu Skawiny. Kompozycja została umieszczona na ścianie budynku Liceum Ogólnokształcącego i jest tematycznie związana z wydarzeniem z dnia 22 maja 1364 roku, kiedy to król Kazimierz III Wielki podpisał akt lokacyjny dla Skawiny.



*Kompozycja ścienna w Skawinie*

Projekt Moje Miejsce podsumowała także wystawa fotograficzna, która została otwarta w listopadzie 2014 r. w Muzeum Ziemi Słomnickiej, i która została w późniejszym czasie pokazana w innych miejscach bezpośrednio związanych z projektem.

Na koniec, w imieniu wszystkich członków Stowarzyszenia „Ceramika bez granic”, pragnę złożyć serdeczne podziękowania następującym osobom:

- za opiekę merytoryczną nad projektem – Maricie Benke-Gajdzie, prezes naszego Stowarzyszenia, która dzieląc się swoją pasją i miłością do ceramiki nieustannie motywuje nas do dalszych działań
- za sprawną i efektywną organizację realizacji projektu – Agacie Kardas, która jest dla nas wszystkich wzorem pracowitości i sumienności
- za pomoc w uzyskaniu wsparcia finansowego dla realizacji projektu – pani Małgorzacie Zięć, dyrektor Wydziału Promocji Powiatu Krakowskiego, na której zaangażowanie w sprawy promocji nie tylko powiatu, ale przede wszystkim kultury, zawsze możemy liczyć
- za wykonanie dokumentacji fotograficznej – Katarzynie Ślęczkowskiej i Agacie Kardas, dzięki którym zaistniał materiał do wydania niniejszej publikacji





*Prezentacja naczyń wzorowanych średniowiecznych*



*Realizacja rzeźby przedstawiającej wędrującego św. Jakuba*



Realizator: **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina**

***Aktywizacja organizacji pozarządowych i ich członków, związanych z rybactwem***

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina powstało 15 października 2009 r., jako stowarzyszenie specjalne w ramach Osi 4 PO RYBY, z inicjatywy pięciu gmin powiatu bielskiego, starostwa powiatowego w Bielsku-Białej, Lokalnej Grupy Działania Ziemia Bielska oraz mieszkańców obszaru związanych z działalnością rybacką.

Obszar objęty działaniem LGR Bielska Kraina znajduje się w południowej części województwa śląskiego na terenie powiatu bielskiego. Całkowita powierzchnia obszaru LGR wynosi 275 km<sup>2</sup>. Zamieszkuje go 97 814 osób.

Stowarzyszenie LGR Bielska Kraina tworzy 5 gmin powiatu bielskiego (Jaworze, Jasienica, Czechowice-Dziedzice, Bestwina oraz Wilamowice), powiat bielski, organizacje pozarządowe związane z rybactwem, osoby fizyczne oraz przedsiębiorcy. Siedziba mieści się w Bielsku-Białej przy ul. Piastowskiej 40, a Biuro Stowarzyszenia LGR Bielska Kraina znajduje się w Bielsku-Białej przy ul. Regera 81

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina wspiera mieszkańców Naszego obszaru poprzez:

- działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów rybackich,
- aktywizowanie i integrowanie społeczności zamieszkujących obszary zależne od rybactwa,
- realizacja lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich (LSROR) opracowanej przez lokalną grupę rybacką (LGR),
- łagodzenie skutków zmian strukturalnych w sektorze rybackim
- poprawa jakości życia społeczności rybackich, związanych z rybolówstwem,
- działanie na rzecz ochrony środowiska, zachowania dziedzictwa kulturowego oraz naturalnych wartości obszarów rybackich.



Stowarzyszenie LGR w 2014 r. otrzymało dofinansowanie na realizację projektu pn. „Aktywizacja organizacji pozarządowych i ich członków, związanych z rybactwem”, w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

Oferta została opracowana poprzez konsultacje z szerokim gronem reprezentantów środowiska rybackiego, osób gospodarujących na stawach i na co dzień utrzymujących się z tej produkcji.

Uwzględniając oczekiwania organizacji wyartykułowane w trakcie licznych spotkań i badań ankietowych wyodrębniono główne cele, których realizacja powinna umożliwić przełamanie kryzysu w branży. Są to kolejno:

- zwiększenia dochodowości gospodarstw rybackich,
  - wzmocnienia prośrodowiskowej i prospołecznej roli gospodarki rybackiej.
- Potencjał produkcyjny polskiego rybactwa wymaga ciągłej progresji, poprzez dywersyfikację, a także podnoszenie wartości produktów rybactwa. Członkowie organizacji rybackich mają ogromną wiedzę, na temat chowu i hodowli ryb. Świadomość rybaków na temat rybactwa jako działalności gospodarczej oraz możliwości z tym związanych jest niewielka. Rybactwo podobnie jak działalność gospodarcza powinna iść z duchem czasu zarówno w kwestiach technicznych, jak i pod względem formalnym. Do tego celu konieczny jest ciągły rozwój i określenie priorytetowych kierunków rozwoju. Do rozwoju działalności rybackiej konieczny jest dobry biznes plan, w tym dobra strategia marketingowa. Uświadamianie sobie mocnych i słabych stron swojej działalności przemyślenie całokształtu przedsięwzięcia i zlokalizowanie różnego rodzaju szans i zagrożeń.

Zadanie publiczne polegało na przeprowadzeniu cyklu szkoleń na obszarze LGR Bielska Kraina dla całego województwa śląskiego w celu aktywizacji członków organizacji pozarządowych związanych z sektorem rybackim oraz uświadomienie potrzeby ciągłego rozwoju. W ramach zadania przeprowadzony został cykl szkoleń branżowych m.in. z tematyki:

- „Przepisy i dokumenty odnoszące się do branży rybackiej w tym księga stawowa oraz obowiązki sprawozdawcze”
- „Praktyki weterynaryjne, higieniczne i produkcyjne”
- „Dobrostan ryb” i „Innowacyjność w sprzedaży bezpośredniej ryb”
- „Ekonomika produkcji rybnej”



- „Turystyka i rekreacja jako dodatkowe źródła dochodów gospodarstw rybackich”
- „Profilaktyka zdrowotna w stawach”
- „Biznes plan oraz strategia marketingowa jako podstawowe narzędzia rozwojowe”.

W ramach projektu zorganizowany został 3 dniowy wyjazd studyjny do Doliny Baryczy, celem wizyty była wymiana dobrych praktyk, zwiedzenie gospodarstw rybackich, poznanie dodatkowych źródeł dochodów związanych z turystyką i rekreacją przy akwenach wodnych.



Kolejnym elementem projektu był konkurs na biznesplan oraz strategię marketingową najlepiej prosperującego gospodarstwa rybackiego celem weryfikacji nabytych umiejętności i wiedzy podczas szkolenia i wyjazdów studyjnych.

Konferencja podsumowująca projekt była ostatnim etapem realizacji zadania publicznego. W konferencji wzięli udział uczestnicy projektu, lokalne władze, mieszkańcy. Była to doskonała okazja do integracji lokalnej społeczności, zaprezentowania oferty gospodarstw rybackich. Podczas Konferencji ogłoszono wyniki konkursu na najlepszy biznesplan strategii rozwoju gospodarstwa rybackiego oraz zwycięzcom wręczono nagrody. Podczas konferencji przeprowadzono 3 prelekcje. Wydarzenie urozmaiciły dwa występy artystyczne. Dla wszystkich gości konferencji zapewniono poczęstunek. W celu organizacji konferencji wynajęto salę konferencyjną. Podczas konferencji powzięto decyzję o stworzeniu nieformalnej sieci podmiotów uczestniczących w projekcie oraz innych organizacji związanych z rybactwem.



Dzięki przeprowadzonym szkoleniom branżowym 40 osób/uczestników podniosło swój poziom wiedzy w zakresie przedstawionej tematyki. Dzięki wizycie studyjnej w "Dolinie Baryczy" uczestnicy zaobserwowali od strony praktycznej zdobyłą wiedzę na wcześniejszych szkoleniach (40 osób). Konkurs na najlepsze biznes plan obejmujący opracowanie strategii rozwoju gospodarstwa rybackiego, został ogłoszony na przełomie października - listopada. Z pośród kilku planów, które wpłynęły wybrano 3 zwycięzców. Warto podkreślić, że osoby uczestniczące na szkoleniu pn. „Biznes plan oraz strategia marketingowa

jako podstawowe narzędzia rozwojowe” zdobyli niezbędną wiedzę przydatną do napisania ww. dokumentu. Na szkoleniu uczestnicy tworzyli „na brudno” swój biznesplan pod okiem profesjonalisty, który udzielał im wskazówek, przydatnych rad. W konferencji podsumowującej wzięło udział 100 osób czego rezultatem była integracja lokalnej społeczności z różnych środowisk. Nieformalnym rezultatem zadania jest stworzona nieformalna sieć organizacji pozarządowych skupionych wokół sektora rybackiego w celu utrwalenia kontaktów oraz zachowania trwałości projektu.

Dzięki dofinansowaniu zadania publicznego pn. „Aktywizacja Organizacji Pozarządowych i ich Członków związanych z rybactwem” Stowarzyszenie LGR Bielska Kraina mogło podjąć się realizacji ww. projektu. Środki z Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich w znaczący stopniu pomogły w sprawnym przeprowadzeniu wszystkich działań realizowanych zgodnie z zaplanowanym budżetem. Dzięki dotacji mogliśmy zatrudnić wybitnych specjalistów, którzy przeprowadzili szkolenia branżowe, zorganizować ciekawy, bogaty w atrakcje wyjazd studyjny oraz zorganizować na wysokim poziomie konferencję podsumowującą projekt. Realizacja projektu nie byłaby możliwa bez otrzymania dotacji.



Realizator: **Fundacja CEKIN Społeczeństwo – Kultura – Przedsiębiorczość**

Jarosław Kłaś

### *Akademia Młodych Liderów Społecznych*

Akademia Młodych Liderów Społecznych to projekt, w ramach którego Fundacja CEKIN Społeczeństwo – Kultura – Przedsiębiorczość zorganizowała cykl szkoleń dla uczniów krakowskich szkół ponadgimnazjalnych, a następnie wspólnie z nimi przeprowadziła dwa projekty skierowane do społeczności lokalnej. Projekt dofinansowany był ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

Adresatami zadania było 18 uczniów krakowskich szkół ponadgimnazjalnych (16-19 lat), zamieszkujących Miasto Kraków oraz powiaty sąsiadujące. Celem projektu było pobudzenie wzrostu partycypacji młodych obywateli w sprawach publicznych poprzez edukację obywatelską i kształtowanie kompetencji społecznych. Partnerem w realizacji zadania był Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida w Krakowie oraz firma Kinoamatorskie.pl. Działania w ramach projektu skierowane były do młodych osób, które chcą działać w swoich lokalnych społecznościach i posiadają predyspozycje do liderowania w nich, ale potrzebowały rozszerzyć swoje kompetencje.

W celu promocji projektu wydrukowane i rozdystrybuowane zostały plakaty i ulotki. Informacje o rekrutacji wysłane zostały do szkół ponadgimnazjalnych z Krakowa za pośrednictwem wiadomości e-mail oraz pocztą tradycyjną. Ponadto informacje o rekrutacji do projektu, jak i jego przebiegu publikowane były na stronie Fundacji, jej stronie na portalu Facebook oraz różnych portalach społeczno-kulturalnych (np. Magiczny Kraków, Platforma Kultury, NGO.pl). Wysłane były informacje prasowe do mediów: o rozpoczęciu rekrutacji, o obu niewielkich projektach podsumowujących oraz o zakończeniu projektu. Informacje o projekcie publikowane były także w prasie – m. in. w „Głosie. Tygodniku Nowohuckim”, który razem z dwutygodnikiem młodzieżowym „Cogito” patronował projektowi.



Rekrutacja uczestników prowadzona była w oparciu o formularz zgłoszeniowy dostępny w wersji elektronicznej na stronie Fundacji. W formularzu potencjalni beneficjenci proszeni byli o odpowiedzi na pytania dotyczące ich dotychczasowej aktywności, motywacji do udziału w projekcie oraz oczekiwań w stosunku do niego. Spośród nadesłanych zgłoszeń grupę uczestników projektu wybrała komisja złożona z reprezentantów Fundacji, partnerów projektu



*Jedno ze szkoleń w ramach projektu, fot. Fundacja CEKIN*

oraz prowadzących szkolenia. Kryterium wyboru była przydatność udziału w projekcie dla beneficjenta oraz potencjalność wykorzystania nabytych umiejętności na rzecz lokalnej społeczności. Do udziału w projekcie zakwalifikowanych zostało 18 uczestników, którzy donieśli podpisane dokumenty dotyczące udziału w projekcie.

Program szkoleniowy rozpoczął się spotkaniem integracyjnym w kawiarni C-2 Południe Cafe, mającym na celu zapoznanie uczestników projektu i stworzenie przyjaznej atmosfery pracy. Wzięli w nim udział Beneficjenci, Organizatorzy, Partnerzy oraz trenerzy. Następnie przeprowadzonych zostało 16 bezpłatnych szkoleń tematycznych z komponentem warsztatowym z zakresu kompetencji liderek, zakładania i prowadzenia NGO oraz profesjonalnej realizacji projektów.



*Wybór inicjatyw, fot. Fundacja CEKIN*

Każde ze szkoleń, które odbyły się w ARTzonie Ośrodka Kultury im. C. K. Norwida trwały trzy godziny zegarowe, a szkolenia prowadzone były w soboty i niedziele w blokach po dwa dniennie w godz. 9.00-16.15. Każdego dnia szkoleniowego zapewniono dwie krótkie przerwy kawowe oraz ciepły posiłek w trakcie dłuższej przerwy obiadowej. Szkolenia zostały

przeprowadzone przez wykwalifikowanych trenerów – praktyków działań w danym zakresie. Zrealizowane szkolenia to: Komunikacja interpersonalna, Przywództwo w sferze pozarządowej



i praca z zespołem, Wystąpienia publiczne i autoprezentacja, Kodeks etyczny pracownika NGO, Zakładanie stowarzyszenia, Zakładanie fundacji, Analiza strategiczna w NGO, Misja i strategia rozwoju organizacji, Źródła pozyskiwania funduszy zewnętrznych, Rozliczanie funduszy NGO, Podstawy marketingu, Marketing w sieci, Metodologia badań społecznych i diagnozowanie potrzeb beneficjentów, Badania ewaluacyjne, Podstawy zarządzania projektem i logika projektowa, Promocja projektu.

Po zakończeniu szkoleń Młodzi Liderzy wybrali do realizacji spośród swoich pomysłów dwa niewielkie projekty dla społeczności lokalnej: Grę miejską „Tramwajem przez Kraków” oraz Malowidło ścienne „Podwodny świat” w pokoju zabiegowym Oddziału Chirurgii Dzieci Szpitala Specjalistycznego im. S. Żeromskiego w Krakowie. Wybór oraz realizacja projektów były nadzorowane przez trenerów, którzy prowadzili uprzednio szkolenia. Koordynacją obu przedsięwzięć zajęli się Młodzi Liderzy przy wsparciu Fundacji CEKIN. W listopadzie trwały przygotowania do realizacji projektów oraz konsultacje indywidualne, w trakcie których Beneficjenci mogli konsultować z trzema trenerami indywidualne problemy dotyczące aktywności społecznej, jak również wyjaśniać wątpliwości, pojawiające się podczas realizacji projektów podsumowujących.



*Rozpoczęcie gry miejskiej Tramwajem przez Kraków, fot. Fundacja CEKIN*

Gra miejska „Tramwajem przez Kraków” odbyła się 30 listopada 2014 r. Beneficjenci zajęli się organizacją całego wydarzenia, jego promocją, jak również przygotowaniem technicznym oraz obsługą poszczególnych stacji gry. Do konkurencji stanęły 24 drużyny złożone z 3-5 osób. Pomimo mroźnej pogody zabawa była przednia!

Uczestnicy przemieszczając się tramwajami po Krakowie musieli w różnych punktach miasta wykonywać zadania, dzięki którym otrzymali listę rzeczy potrzebnych do kierowania tramwajem, tak żeby pomóc motorniczemu Andrzejowi, który nie mógł przyjść do pracy. Wszystkie drużyny wykonały zadania i dotarły na metę w Starej Zajezdni przy ul. Św. Wawrzyńca, gdzie czekały na nich ciepłe napoje. Najlepsze drużyny wygrały vouchery do kina oraz gry planszowe.

Realizacja muralu wewnętrznego „Podwodny świat” w Szpitalu im. S. Żeromskiego w Krakowie trwała w listopadzie. Koordynacją przedsięwzięcia zajęli się Młodzi Liderzy. Znaleźli instytucję chętną do współpracy oraz artystów, którzy zaprojektowali i wykonali mural, a także zadbali o promocję i logistykę projektu, w tym transport materiałów koniecznych do wykonania malowidła. Autorkami projektu oraz wykonawczyniami muralu były studentki Wydziału Sztuki Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie. Podwodne motywy pokryły powierzchnię ścian, sufitu i drzwi pokoju zabiegowego Oddziału Chirurgii Dzieci, czyniąc to miejsce bardziej przyjaznym dla małych pacjentów. Inauguracja malowidła w obecności Młodych Liderów, przedstawicieli Dyrekcji Szpitala oraz reprezentantów Fundacji i Partnerów projektu odbyła się 3 grudnia 2014 r. Po zakończeniu realizacji dwóch niewielkich projektów podsumowujących

odbyło się spotkanie kończące cały projekt, podczas którego odbyła się ewaluacja oraz wręczono certyfikaty poświadczające ukończenie projektu.

Na podstawie przeprowadzonej ewaluacji stwierdzono, że cele projektu zostały osiągnięte. Potwierdzają to obserwacje zarówno Organizatora, jak i osób współpracujących przy realizacji



*Inauguracja muralu w Szpitalu im. Żeromskiego, fot. Fundacja CEKIN*

projektu. Większość z Beneficjentów jeszcze w trakcie projektu podjęła się realizacji swoich własnych projektów społecznych, prowadzonych poza Akademią Młodych Liderów Społecznych. Ponadto warto dodać, że 75% Uczestników wypełniających ankietę podsumowującą stwierdziło, iż po udziale w projekcie wzrosła ich partycypacja w sprawach publicznych. 25% zaznaczyło odpowiedź trudno powiedzieć. Nikt nie zaznaczył odpowiedzi przeczącej. 100% Uczestników wypełniających ankietę podsumowującą stwierdziło, że ich zdaniem po udziale w projekcie zwiększyły się ich kompetencje, tak by mogli stać się w przyszłości liderami społecznymi w środowisku lokalnym. Podobnie 100% Uczestników wypełniających ankietę podsumowującą stwierdziło, iż ich zdaniem po udziale w projekcie zwiększyły się ich kompetencje społeczne, obywatelskie i kreatywne. Wspólna realizacja dwóch niewielkich projektów dla wybranych społeczności lokalnych była udaną próbą praktycznego wykorzystania zdobytych dzięki projektowi umiejętności. Obie akcje spotkały się z szerokim oddźwiękiem w mediach lokalnych.

Przeprowadzenie projektu wzmocniło potencjał Fundacji, ponieważ był jednym z pierwszych projektów przez nią organizowanych. Fundacja nawiązała nowe kontakty i partnerstwa, tworząc małą sieć współpracy w zakresie działań społecznych i obywatelskich, która pomocna będzie w kolejnych latach funkcjonowania. Było o niej również po raz pierwszy głośno w mediach: o projekcie pisała prasa, portale informacyjne, a także zrealizowane były trzy reportaże w radio (Radio Kraków, Radio Eska, Radio Plus). Zakupiony został rzutnik, którego przydatność potwierdzona została już wielokrotnie, zarówno podczas Akademii Młodych Liderów Społecznych, jak i innych działań podejmowanych przez Fundację. Dzięki skutecznemu przeprowadzeniu projektu legitymizowane są kolejne działania Fundacji, np. podczas aplikowania w ramach konkursów grantowych.

Warto dodać, że istnieją także inne, pierwotnie nieprzewidziane rezultaty projektu. Jego uczestnicy w większości niewiarygodnie zżyli się ze sobą, tworząc nieformalne więzi, będące podstawą dalszych wspólnych działań na rzecz społeczeństwa. Wyrazem tego była bardzo przyjazna atmosfera, jaka wytworzyła się w trakcie projektu. Jeden z uczestników projektu przynosił np. przygotowane przez siebie desery, aby poczęstować pozostałych Beneficjentów oraz prowadzących szkolenia. Młodzi Liderzy własnoręcznie wykonali także „Miecz Akademii Młodych Liderów Społecznych”, prosząc „pół żartem, pół serio”, aby ich nim „pasować” na zakończenie projektu. Dużo było także nieformalnych spotkań pomiędzy Beneficjentami, które stały się przedłużeniem szkoleń czy zebrań dotyczących realizowanych mini projektów podsumowujących. Dodać tu należy, że nie było to tylko puste gesty o charakterze towarzyskim, ale owocowały, owocują i, jak mamy nadzieję, będą owocować konkretnymi działaniami na rzecz innych oraz szeroko rozumianej aktywności obywatelskiej. I tak np. dwie z Uczestniczek, które poznały się podczas projektu, wsparły się nawzajem i jedna została przewodniczącą Młodzieżowej Rady Krakowa, a druga jej zastępcą. Z kolei ktoś inny zaczął organizować zbiórkę na rzecz dzieci z domów dziecka. Ponadto większość Uczestników chciałaby w przyszłości zrealizować wspólnie kolejne działania, także we współpracy z Fundacją, co jest kolejnym rezultatem: Organizator zyskał aktywnych, zaufanych i pełnych entuzjazmu współpracowników do dalszych działań.

Dzięki udziałowi w szkoleniach, konsultacjom oraz praktycznemu treningowi podczas realizacji mini projektów cel ten został osiągnięty – 18 Młodych Liderów Społecznych zyskało nowe kompetencje, dzięki którym będą mogli jeszcze bardziej efektywnie angażować się na rzecz lokalnej społeczności. A pomysły na kolejne działania i zapal do ich realizacji już są!





Realizator: **Obywatelski Instytut Monitoringu i Rekomendacji sp. z o.o.**

Mariusz Grzegorek

### *Uniwersytet Obywatelski w Gminie Czarnków*

Uniwersytet Obywatelski to nowa organizacja w Gminie Czarnków, w skład której wchodzi przedstawiciele organizacji obywatelskich, sołtysi, członkowie rad soleckich, radni, gimnazjaliści i inni mieszkańcy gminy w ramach projektu „Uniwersytet Obywatelski w Czarnkowie” współfinansowanego z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, który rozpoczął się 01 sierpnia 2014r. i zakończył 31 lipca 2015r.

Celem zajęć w ramach Uniwersytetu Obywatelskiego jest zwiększenie wartości kompetencji obywatelskich poprzez nabywanie wiedzy na temat różnych aspektów aktywności, uczenie się współdziałania, debatowanie, wpływanie na sprawy publiczne. Uczestnictwo w Uniwersytecie Obywatelskim ma zmotywować uczestników do większego zaangażowania się w sprawy publiczne.

„Uniwersytet Obywatelski w Gminie Czarnków” realizowany jest w partnerstwie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Czarnkowie.

Zajęcia w ramach Uniwersytetu Obywatelskiego prowadzone są dla dwóch grup uczestników. W skład pierwszej grupy wchodzi 30 osób dorosłych z terenu Gminy Czarnków, natomiast drugą grupę tworzy 20 młodych osób w wieku gimnazjalnym. Uczestnicy spotykają się w obu tych grupach oddzielnie, tak aby dostosować tematykę i formę przekazu dla poszczególnych odbiorców.

W grupie dorosłych uczestników, oprócz mieszkańców gminy, znajdują się przedstawiciele organizacji obywatelskich, sołtysi i radni. Obecność radnych i sołtysów jest ważna ze względu na ich rolę lokalnych liderów.

W grupie młodzieżowej są przedstawiciele wszystkich szkół gimnazjalnych z terenu Gminy Czarnków.

Zajęcia z młodzieżą mają charakter bardziej praktyczny. Ich celem jest wypracowanie koncepcji Młodzieżowej Rady Gminy Czarnków.

Na każde z zaplanowanych zajęć w grupie dorosłych zostaje zaproszony specjalny gość, który przedstawia interesujący temat. Do tej pory w grupie dorosłych odbyły się (przykłady):

Zajęcia z profesorem nadzwyczajnym Wojciechem Maliszewskim z Pilskiej PWSZ, który zaprezentował wykład nt. kompetencji, relacji i więzi rodzinnych. Wykład odbył się w kuchni w Sali Wiejskiej w Sarbii. Podczas wykładu Pan Profesor upiekł sernik po wiedeńsku.



*Zajęcia z profesorem nadzwyczajnym Wojciechem Maliszewskim z Pilskiej PWSZ*

Zajęcia w Sali Wiejskiej w Śmieszku z Przewodniczącym Rady Miejskiej Piły – Rafałem Zdzierelą, ekonomistą i wykładowcą na PWSZ w Pile. Tematem zajęć była „Komunikacja Radnych z Mieszkańcami”.

Mikrodotacje – Jak zrealizować ciekawą inicjatywę – zajęcia poprowadziła Pani Elżbieta Witucka – doradca Stowarzyszenia Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich PISOP.

Zajęcia z Panem Romanem Pomianowskim – psychologiem, specjalistą od pułapek finansowych, parabanków i zadłużenia.

Spotkanie z Panem Janem Nowakiem – przedstawicielem grupy Inter Tour. Celem zajęć było przedstawienie roli turystyki i jej znaczenie w społeczeństwie obywatelskim.

Wykład na temat narzędzi lidera lokalnego, który poprowadził prawnik - Pan Rafał Jaworski.

Przybliżenie postawy obywatelskiej na spotkaniu pt. Społeczno-polityczna działalność Księdza Piotra Wawrzyniaka. Wkład w rozwój ruchu spółdzielczego na terenie Wielkopolski - zajęcia prowadził Pan Władysław Dymek oraz Pan Stefan Wawrzyniak.

Pan Marcin Krygier – dziennikarz - poprowadził warsztaty na temat „Nowe media jako przykład zmiany społecznej”.

W grupie młodzieżowej odbyły się:

Zajęcia rozpoczynające działalność Uniwersytetu Obywatelskiego, które były próbą odpowiedzi na pytanie „Jakie jest moje miejsce w społeczności lokalnej?”.

Zajęcia z Krzysztofem Głowackim – znanym bokserem zawodowym w klasie junior ciężkiej pod hasłem „Praca czy pasja, a może styl życia”.



*Zajęcia z Krzysztofem Głowackim – znanym bokserem zawodowym w klasie junior ciężkiej pod hasłem „Praca czy pasja, a może styl życia”*

Zajęcia z przedstawicielem Centrum Edukacji Obywatelskiej (CEO) Markiem Koniecznym pt. „Młody Obywatel”, który przedstawił obywatelskie projekty młodzieżowe takie jak: "Młodzi Głosują", "Samorzady mają głos", "Sejm Dzieci i Młodzieży", „Małe Granty”.

Młodzież uczestniczyła w specjalnych warsztatach przygotowujących do wystąpienia na sesji Rady Gminy, które odbędą się w poszczególnych Gimnazjach.

Udział młodzieży w sesji Rady Gminy – młodzież przedstawiła przygotowane przez siebie projekty.

Zajęcia warsztatowe „Młodzieżowa rada gminy – innowacyjna edukacja i aktywizacja obywatelska młodzieży” poprowadzone przez Wójta Gminy Czarnków Bolesława Chwarsciańka oraz Panią Monikę Piotrowską - Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnkowie, wykładowcę Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Pile.



*Zajęcia warsztatowe „Młodzieżowa rada gminy – innowacyjna edukacja i aktywizacja obywatelska młodzieży” poprowadzone przez Panią Monikę Piotrowską - wykładowcę Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Pile*

Warsztaty dotyczące narzędzi roli lidera lokalnego, przeprowadzone przez prawnika Pana Rafała Jaworskiego.

Pan Marcin Krygier – dziennikarz z Wielenia zorganizował warsztaty "Nowe media szansą na rozwój dziennikarstwa obywatelskiego na przykładzie młodzieżowych mediów w gminie Wieleń”.



Młodzież wzięła udział w debacie z sołtysami i radnymi mającej charakter debaty oksfordzkiej pt. „Młodzież w środowisku lokalnym – dawca czy biorca?”

Na zakończenie całej edycji Uniwersytetu Obywatelskiego uczestnicy zdecydowali, że wezmą udział w wspólnym kilkudniowym wyjeździe integracyjno-edukacyjnym sfinansowanym w ramach projektu. Wycieczka pt. „Ślady Polskich aktywności społeczno–obywatelskich” obejmowała m.in. wizytę w Muzeum Powstania Warszawskiego, zwiedzanie Kazimierza Dolnego, Sandomierza, muzeum Henryka Sienkiewicza.

Uczestnicy Uniwersytetu Obywatelskiego wyrazili chęć funkcjonowania uniwersytetu także po zakończeniu projektu. Ideę kontynuacji Uniwersytetu Obywatelskiego wspiera również Wójt Gminy Czarnków Pan Bolesław Chwarścianek:

„Uczestnictwo w Uniwersytecie Obywatelskim jest szansą na wzmocnienie kapitału społecznego rozumianego jako zaangażowanie ludzi w sprawy publiczne. Uniwersytet Obywatelski jest dedykowany dla wszystkich, młodzieży i osób dorosłych, starszych i służy rozwojowi demokracji obywatelskiej. Utworzenie Uniwersytetu Obywatelskiego, Młodzieżowej Rady Gminy, Rady Seniorów zostało wpisane do Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i uchwalone przez Radę Gminy. Polecam i zachęcam do czynnego uczestnictwa w zajęciach.”



*Wycieczka uczestników Uniwersytetu Obywatelskiego pt. „Ślady Polskich aktywności społeczno–obywatelskich”*



Realizator: **Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych**

Weronika Czyżewska

***Działamy dla Odmiany***  
***VII Ogólnopolskie Forum Inicjatyw Pozarządowych***

Tradycją stało się wpisanie Ogólnopolskiego Forum Inicjatyw Pozarządowych do kalendarza wspólnych obywatelskich świąt. Razem je tworzymy i razem działamy na jego rzecz, aby co trzy lata móc spotkać się w jak najszerszym gronie. Po kilkunastu latach rola OFIP-u w budowaniu świadomości społecznej na temat miejsca organizacji pozarządowych w sprawnie działającym państwie jest trudna do przecenienia.



*Sesja plenarna VII OFIP, fot. Grzegorz Basiński*

Historia Ogólnopolskiego Forum Inicjatyw Pozarządowych jest jednocześnie historią całego trzeciego sektora. W tematyce, jaką podejmowały dotychczasowe OFIP-y odbija się problematyka konstruowania środowiska organizacji pozarządowych - w sensie instytucjonalnym - od podstaw. Wyzwania, przed którymi staliśmy przez lata, zmieniały się w obliczu warunków politycznych i administracyjnych, finansowych i politycznych. Zmieniały się także same NGO-sy oraz ich potrzeby: od konieczności uzasadniania swojej obecności oraz podkreślania naszego potencjału przedstawicielom administracji oraz firm, poprzez stworzenie wspólnej, choć ogólnej, wizji działania i ich standardów, aż po działania mające na celu większe zaangażowanie społeczeństwa w działania organizacji pozarządowych. Organizatorem i gospodarzem sześciu dotychczasowych edycji forum było Stowarzyszenie na Rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych. Od roku 2014 w tej roli zastąpiła je Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych.



## Podsumowanie i planowanie

Tegoroczny OFIP był inny niż zwykle, choć o każdym można powiedzieć, że był wyjątkowy. Odbył się w trakcie jubileuszu 25-lecia polskiej wolności i obchodów 100-lecia powołania Komitetów Obywatelskich. Skłoniło nas to do przygotowania kolejnej edycji tego wydarzenia w formie podsumowania dotychczasowej działalności sektora oraz wyznaczenia wspólnych wyzwań na kolejne lata. Chcieliśmy świętować, ale i pokazać to, co udało się nam, obywatelom w tym czasie osiągnąć.

Głównym celem VII Ogólnopolskiego Forum Inicjatyw Pozarządowych było wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych i działających w nich osób, integracja środowiska i wymiana wzajemnych doświadczeń, a także podniesienie wiedzy merytorycznej i kompetencji osób działających w organizacjach pozarządowych.



*Piknik Inicjatyw Obywatelskich – równościowe graffiti Dariusz Paczkowski, fot. Kamila Kraus*

Forum było także momentem w którym poruszane i wypracowywane były elementy strategii rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, zaprezentowane i skonsultowane zostały tematy, które były przygotowywane i opracowywane podczas 16 Regionalnych Forów Inicjatyw Pozarządowych (RFIP). Odbyły się one w każdym województwie i były przygotowane przez organizacje z regionów. Pracom przewodniczyła Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych



SPLOT oraz Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych w ramach projektu III sektor dla Polski.

RFIP-y były przygotowaniem merytorycznym także do OFIP-u, dzięki czemu organizacje pozarządowe mogły poczuć siłę i włączyć się w partycypacyjny proces tworzenia strategii rozwoju dla polskich NGO, a także w budowanie najważniejszego wydarzenia dla III sektora, święta organizacji i działań obywatelskich jakim był OFIP.

Warszawa na kilka dni stała się stolicą inicjatyw obywatelskich

Samo wydarzenie odbyło się 14 i 15 września 2014 roku w Warszawie, wzięło w nim udział ponad tysiąc dwustu obywateli, głównie przedstawiciele trzeciego sektora z całej Polski oraz przedstawiciele administracji publicznej, biznesu oraz osób z grup nieformalnych i mieszkańców Warszawy. Chęć udziału zgłosiły przede wszystkim osoby pracujące w sektorze lub osoby zarządzające organizacjami. Bardzo mały odsetek osób zarejestrowanych na Forum stanowili szeregowi członkowie organizacji. Prawie 70% osób, które zgłosiły się nie uczestniczyło w żadnej z poprzednich OFIP-owych konferencji. To pokazuje, jak sektor obywatelski nam się zmienia, przybywa nowych osób i różnych inicjatyw. Przedstawiciele organizacji pozarządowych było 84% zgłoszonych uczestników, 12% stanowili reprezentanci instytucji publicznych, a 4% osoby z firm prywatnych. Przeważającą część uczestników OFIP-u stanowiły kobiety, co jest zgodne ze strukturą zatrudnienia w sektorze.

W ciągu dwóch dni odbyły się 62 spotkania (w tym 8 spotkań śniadaniowych) i panele, trzy sesje plenarne, a także wydarzenie wieczorne, wszystkie poświęcone tematom ważnym dla działaczy społecznych i integrujące sektor obywatelski. 25-lecie zmian ustrojowych w Polsce było okazją do podsumowania funkcjonowania sektora obywatelskiego, a także do pokazania roli jaką odegrały organizacje pozarządowe w odzyskaniu wolności. Pierwszego dnia rozmawialiśmy o dokonaniach organizacji w tym okresie i podsumowaliśmy Regionalne Fora Inicjatyw Pozarządowych. Drugi dzień należał do organizacji i instytucji, które prowadziły sesje tematyczne i branżowe, wcześniej zgłaszając swoje debaty do organizatorów. Podczas sesji zamykającej VII OFIP odbyło się wystąpienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego oraz ceremonia wręczenia odznaczeń państwowych zasłużonym działaczom społecznym.



*Piknik Inicjatyw Obywatelskich, fot. Kamila Kraus*

#### Tydzień Obywatelski i Piknik Inicjatyw Obywatelskich

OFIP to również okazja do przybliżenia obywatelom codziennej działalności NGO, szansa na pokazanie, że można działać wspólnie na rzecz dobra wspólnego, przestrzegając zasad jawnego, przejrzystego i odpowiedzialnego działania.

Dlatego też konferencji towarzyszył Piknik Inicjatyw Obywatelskich (14 września), który odbył się na Krakowskim Przedmieściu, na którym wystawiło się 90 organizacji i inicjatyw obywatelskich oraz Tydzień Obywatelski poprzedzający Forum (8-13 września 2014 r.), podczas którego odbyło się ok 50 wydarzeń w całej Warszawie. Organizacje i grupy nieformalne, które organizowały działania w ramach Tygodnia i Pikniku, brały udział w regrantingu środków z m.st. Warszawy, którego operatorem był OFOP oraz Stowarzyszenie BORIS i otrzymały minigranty na realizację swoich przedsięwzięć, dzięki czemu warszawskie ngo'sy mogły zapoznać się z nowym mechanizmem pozyskiwania funduszy na swoją działalność.



*Piknik Inicjatyw Obywatelskich – strefa bez nienawiści, fot. Kamila Kraus*

### Być na bieżąco

Jak wynika z naszych doświadczeń, ale także ewaluacji przeprowadzonej w czasie poprzednich OFIP-ów (w 2008 i 2011 r.), zwłaszcza dla osób działających w mniejszych, pozawarszawskich organizacjach bardzo ważna jest potrzeba cyklicznego, wspólnego spotkania. Z jednej strony jest ono dla nich okazją do poszerzenia swojej wiedzy, wyrażenia swoich poglądów, wymiany doświadczeń, ale z drugiej - i absolutnie nie można tej potrzeby ignorować – do wspólnego świętowania. Główną motywacją do udziału w OFIP-ie jest chęć „bycia na bieżąco” – z ważnymi tematami, wydarzeniami i ludźmi związanymi z III sektorem. Nierzadko osoby te na co dzień zaangażowane w działalność w organizacjach albo innych formach aktywności obywatelskiej, w swoich działaniach czują się osamotnione.

Odzwierciedlają to wyniki ewaluacji przeprowadzonej podczas wydarzenia:

- zaprezentowałem/em działalność swojej organizacji/institucji – 50%
- nawiązałem/am ciekawe kontakty – 65%
- uzyskałem/am nową wiedzę przydatną w działaniach mojej organizacji/institucji – 67%
- przyszły mi do głowy nowe, ciekawe pomysły możliwe do wykorzystania



w działalności mojej organizacji/institucji – 69%

- poczułem/am się wzmocniony/a i zmotywowany/a do dalszych działań – 72%
- poznałem/am działalność innych organizacji/institucji – 80%
- zorientowałem/am się w bieżących tematach sektora – 81%

Chcąc zachować ciągłość dyskusji na temat kondycji sektora obywatelskiego, chcielibyśmy jako gospodarz Ogólnopolskiego Forum co roku organizować wydarzenie bezpośrednio związane z OFIP-em oraz powstającą właśnie Strategią rozwoju społeczeństwa obywatelskiego – Mapą drogową. Mamy nadzieję, że będzie to czas podsumowań, miejsce spotkania, ale także, że uda nam się doprowadzić do momentu, w którym nie uciekniemy od trudnych tematów, mając świadomość wyzwań, jakie nadal przed nami, jako sektorem obywatelskim stoją.



*VII OFIP uczestnicy, fot. Grzegorz Basinski*



Realizator: **Fundacja Zmian Społecznych „Kreatywni”**

Dorota Brzezińska, Marta Mielczarek, Aleksandra Mróz

### ***Wstawaj i działaj. Sąsiedzka recepta na silną społeczność***

#### **„Co z tą wiatą?” Spór o osiedlową przestrzeń. Miejsce spotkań, miejsce sporów. Miejsce spotkań.**

Pani Ela, Zofia, Anna i Agnieszka to nie tylko tzw. *beneficjentki* projektu, ale przede wszystkim mieszkanki Gdyni, które w drugiej połowie 2014 roku miały okazję bliżej się poznać i wspólnie się uczyć. Na takich realnych bohaterkach oraz ich indywidualnym potencjale społecznym oparliśmy trwający pół roku projekt „Wstawaj i działaj”. Cztery wizyty studyjne w różnych miastach w Polsce oraz wyjazdowe szkolenie *Akademia Sąsiedzka* miały na celu zbudować i rozwinąć kompetencje lokalnych liderów. Natomiast organizacja lokalnych debat, konkurs na inicjatywy społeczne oraz zabawy integracyjne (imprezy taneczne i muzyczne) były elementami tworzącymi oraz podtrzymującymi relacje społeczne wśród mieszkańców gdyńskich dzielnic.

Największym sukcesem okazały się inicjatywy sąsiedzkie oddające pole do działań i decyzji mieszkańcom. To właśnie te akcje odkryły wielość pomysłów, które mogą mieć mieszkańcy gdyńskich dzielnic, co ważne – postawieni w roli lokalnych ekspertów diagnozujących potrzeby społeczne. Kilkanaście lokalnych inicjatyw pokazało potencjał sąsiedzkiej integracji poprzez działania międzypokoleniowe (warsztaty robienia na drutach, zajęcia artystyczne), sportowe (piłkarska liga podwórkowa) czy przestrzenne (aranżacja osiedlowego ogródka). Zdecydowanie mieszkańcy są ekspertami swoich podwórek, dzielnic, a tym samym ekspertami polityki społecznej, która dobrze aby zrównoważyła się z wielkimi dokumentami strategicznymi.

Siła działań obywatelskich rozumiana w skali *makro* nie będzie realna bez skali *mikro*, opierającej się na tworzeniu i podtrzymywaniu relacji między sąsiadami. A co ich może połączyć? Oczywiście kwestie dotyczące ich bezpośrednio, czyli zaniedbana wiata, nuda czy samotność. Sąsiedzka siła społeczna opiera się na wspólnych potrzebach i problemach, na postawianiu sobie pytania *co z tą wiatą?* i wyjściu z nim poza strefę własnego mieszkania. Projekt „Wstawaj i działaj” miał na celu wspomóc mieszkańców w diagnozie tych problemów oraz potrzeb, jak również zwiększyć ich kompetencje w pokonywaniu trudności.

W trakcie trwania projektu, tj. 1.06.2014 – 31.12.2014 odbyły się:

- 4 wizyty studyjne, w których uczestniczyło 28 osób
- 1 Akademia Sąsiedzka, w której uczestniczyło 10 osób
- 5 debat społecznych – dzięki nim dotarliśmy do 114 osób
- 6 imprez integracyjnych, w których uczestniczyło 112 osób
- Konkurs na inicjatywy sąsiedzkie, w które zaangażowało 317 osób
- Tutoring, którego wsparciem zostały objęte 84 osoby
- Działania środowiskowe pozwoliły nam dotrzeć do 732 osób

W trakcie trwania projektu udało nam się zaangażować zatem 1397 osób!



*Wizyta studyjna w Katowicach. Sąsiedzi szukają inspiracji.*



*Inicjatywa sąsiedzka – warsztaty artystyczne prowadzone przez jedną z liderek*



*Inicjatywa sąsiedzka – konkurs gier logicznych dla dzieci.*



*Debata społeczna – „Czy wspólnie decydujemy o swojej dzielnicy?”*



*Inicjatywa sąsiedzka – „Siostry szują poduchy”*

Różne działania przeplatały się ze sobą, tworząc klimat do pozytywnych zmian. Aby zmiana była możliwa potrzebne jest *spotkanie*, przy realizacji naszego projektu, spotykali się sąsiedzimieszkańcy, którzy stali się podmiotem ważnych inicjatyw i przesiedzieć na rzecz swojej okolicy. Był czas na zabawę, był czas na integrację, na zdobywanie wiedzy i nowych umiejętności, na realizację swoich pomysłów, na poważne rozmowy dotyczące życia obywatelskiego.

„Co z tą wiatą?” My już wiemy. Zapraszamy do Nas. Wstawaj i działaj! Sąsiedzka recepta na silną społeczność!





Realizator: **Stowarzyszenie „Leśna Ławszowa”**

Wanda Abram

### *Ławszowa – Leśna wieś nad Kwisą*

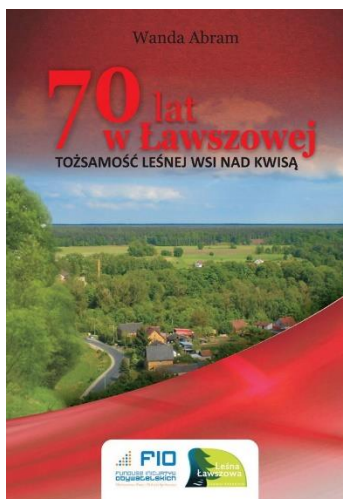
Wieś Ławszowa położona jest w północno-zachodniej części województwa dolnośląskiego w powiecie bolesławieckim, w gminie Osiecznica. Wieś wyróżnia się znacznym zalesieniem, obszary leśne zajmują 92,1% ogólnej powierzchni wsi (7456,75 ha). Ze znaczną powierzchnią kontrastuje słabe zaludnienie. Wieś zamieszkuje 740 osób, a zatem gęstość zaludnienia wynosi 10 osób/km<sup>2</sup>.

Ławszowa ma dogodne połączenie drogowe z Bolesławcem (21 km) i Wrocławiem (120 km) oraz dobrze utrzymaną sieć dróg gminnych. To korzystne połączenie drogowe sprawia, że w krótkim czasie można dojechać do granicy z Niemcami w Olszynie (60km) i do Zgorzelca (50km) jak i do Czech (ok.100 km). W obrębie powierzchni wsi przebiega autostrada A 18.

Wieś leży na obszarze kompleksu leśnego Borów Dolnośląskich nad piękną rzeką Kwisą, która przecina wieś z południa na północ na dwie części. Rzeka zachowała swój naturalny charakter i prowadzi wody najwyższej klasy czystości, ma dotąd mało zmieniony skład zespołów fauny i flory. Takie rzeki są już rzadkością na Dolnym Śląsku, a Kwisą jest chlubnym wyjątkiem.

Stowarzyszenie „Leśna Ławszowa” z Ławszowej uzyskało dofinansowanie oferty złożonej w 2014 roku na podstawie Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020. Termin realizacji zadania - 31.12.2014r. Podpisano umowę na zadanie pn. „Tożsamość Ławszowej – Leśnej wsi nad Kwisą” z dofinansowaniem – 66.930,00 zł.

W ramach zadania zostali przeszkoleni animatorzy społeczni, którzy wyposażeni w dyktafony, aparaty fotograficzne oraz niezbędne artykuły biurowe rozpoczęli zbieranie informacji do książki pn. „70 lat w Ławszowej. Tożsamość leśnej wsi nad Kwisą”.



*Książka „70 lat w Ławszowej. Tożsamość leśnej wsi nad Kwisą”*

Książka zawiera wspomnienia mieszkańców tuż po osiedleniu, ich zdjęcia, zdjęcia pamiątek, sprzętów. W ramach zadania została zorganizowana w świetlicy wiejskiej wystawa związana z początkiem osadnictwa nad Kwisą. Mieszkańcy udostępnili zdjęcia, kartki pocztowe i pamiątki rodzinne, które zostały zeskanowane, sfotografowane i umieszczone na tablicach na czas trwania wystawy.



*Wystawa związana z początkiem osadnictwa wsi.*

Najciekawsze zdjęcia zostaną umieszczone w gablotach wzdłuż schodów wieży kościelnej, która została wyremontowana w tym samym roku i udostępniana jako wieża widokowa dla turystów. Kolejnym z etapów realizacji zadania była organizacja warsztatów kulinarnych pn. „Gotowała nam to babcia” związanych z tradycyjnymi potrawami występującymi na terenie miejscowości. Najciekawsze z potraw zostały przyrządzane podczas warsztatów kulinarnych.



*Warsztaty kulinarne oraz festynu pn. „Smaki lasu”.*



*Komisja konkursowa na festynie kulinarnym „Smaki lasu”*

Sposób ich przyrządzenia wraz z efektem końcowym zostały uwiecznione na zdjęciach i umieszczone wraz z przepisem w małej książce kucharskiej pn. „Ławszowskie frykasy i przysmaki”.

Na zakończenie zadania zaplanowano seminarium dla około 50 osób, gdzie przy milej oprawie muzycznej nastąpiła degustacja niektórych z dań zawartych w książce kucharskiej. Podczas seminarium została także zaprezentowana książka „70 lat w Ławszowej. Tożsamość leśnej wsi nad Kwisą” oraz ścieżka dydaktyczna wraz z miejscem wypoczynku.



*Ścieżka zmysłów z miejscem wypoczynku.*



*Seminarium*

Dzięki realizacji projektu nastąpiło zintegrowanie mieszkańców przy odkrywaniu swojego pochodzenia. Zostały zachowane tradycje rodzinne. W przyszłości być może uda się otworzyć mini muzeum z pamiątkami miejscowości. Ławszowa zostanie ocalona dla przyszłych pokoleń zarówno w aspekcie historycznym jak i kulinarnym.



Realizator: **Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich PISOP**

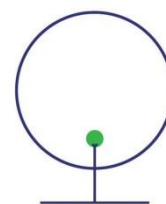
Joanna Piechocka

### ***Wielkopolska Wiara Aktywnie Działa!***

„Wielkopolska Wiara Aktywnie Działa!” to nie tylko tytuł projektu, w ramach którego przyznawane są mikrodotacje. To hasło doskonale opisujące postawę Wielkopolan, którzy, dzięki przyznanym środkom, z wielkim zapalem angażują się w realizację oddolnych, obywatelskich inicjatyw.

Projekt „Wielkopolska Wiara Aktywnie Działa!” realizowany jest przez Centrum PISOP, stowarzyszenie działające na rzecz rozwój inicjatyw społecznych w województwie wielkopolskim. Ma on za zadanie, w ciągu 2,5 roku, wesprzeć 450 inicjatyw podejmowanych przez Wielkopolan działających w ramach młodych organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i samopomocowych. Aby to osiągnąć podejmowane są działania, które: w pierwszej kolejności pomagają zasiać ziarno tj. zebrać grupę aktywnych ludzi, następnie wspierają przy obserwowaniu jak ziarno wzrasta tj. złożeniu i realizacji projektu w ramach konkursu mikrodotacji Wielkopolska Wiara, a w rezultacie ułatwiają zebrać plony tj. przyczyniają się do rozwiązania lokalnych problemów. Warto przyjrzeć się temu nieco bliżej...

#### Etap I – Zasiej Ziarno



W projekcie najważniejsi są ludzie – przede wszystkim ci najbardziej aktywni, przedstawiciele młodych organizacji pozarządowych (działających nie dłużej niż 18 miesięcy, których budżet roczny nie przekracza 25 000 złotych) oraz grup nieformalnych (składających się z min. 3 osób, działających na rzecz lokalnej społeczności, w tym grup samopomocowych). To dzięki nim podejmowane są działania na rzecz społeczności lokalnych, które aktywizują Wielkopolan i pozwalają rozwiązywać ważne, społeczne problemy. Chęci do działania to jednak nie wszystko. Swoje pomysły trzeba przełożyć na projekty, dobrze

zaplanować i opisać. Wielu grupom nieformalnym, jak i młodym organizacjom brak jednak umiejętności pisania projektów i pozyskiwania środków.

Stąd bardzo ważną częścią projektu jest praca w terenie i animacja, które pozwalają wyłonić aktywnych obywateli, a także wesprzeć ich przy tworzeniu projektów i pozyskiwaniu środków. W tak zwaną pracę w terenie zaangażowani są animatorzy i superwizorzy, przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych oraz urzędów, którzy posiadają wiedzę na temat specyfiki danego terenu i potrzeb ludzi tam mieszkających. Animatorzy i superwizorzy na bieżąco kontaktują się z przymierzającymi się do realizacji lub już realizującymi swoje projekty, odwiedzają ich i pomagają przy tworzeniu i realizacji projektów. Oprócz animatorów i superwizorów, sieć wsparcia tworzą także doradcy i eksperci ds. dotacji, którzy z ramienia Centrum PISOP na poziomie subregionalnym opiekują się realizowanymi już projektami, będąc jednocześnie wsparciem dla animatorów i superwizorów. Ścieżkę wsparcia uzupełniają Ambasadorzy FIO – aktywnie działający przedstawiciele najważniejszych podmiotów w każdym powiecie (m.in. organizacji pozarządowych, urzędów, szkół), którzy promują i informują o projekcie i konkursie mikrodotacji Wielkopolska Wiara.

O tym jak duża jest chęć działania świadczy liczba złożonych wniosków – w I edycji konkursu mikrodotacji Wielkopolska Wiara złożono ich 363, w II zaś aż 563. Konkurs to także duża szansa dla grup nieformalnych, które mają ograniczone możliwości pozyskiwania środków na swoje działania. Liczba realizowanych ofert przez grupy nieformalne jest znacznie większa niż młodych organizacji pozarządowych (w I edycji mikrodotacje przeznaczone były dla 42 Młodych Organizacji Pozarządowych i 87 dla Grup Nieformalnych, w II edycji 38 dla Młodych Organizacji Pozarządowych i 122 dla Grup Nieformalnych).

Etap II – obserwuj jak wzrasta



Kiedy już utworzy się grupa aktywnych ludzi, którzy dostrzegają problemy i chcą coś zmienić, można przejść do drugiego etapu projektu, a mianowicie złożenia oferty w Konkursie Mikrodotacji Wielkopolska Wiara i pozyskania dofinansowania.

Aby przedstawiciel grupy nieformalnej czy młodej organizacji pozarządowej mógł wystartować w Konkursie Mikrodotacji, musi opracować projekt i wpisać go do specjalnego generatora

wniosków. Następnie zbiera się Komisja Oceny Projektów złożona z ekspertów, liderów i przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego wspierających organizacje pozarządowe, którzy wybierają najlepsze i najciekawsze projekty, które otrzymają środki. Mimo że środki są niewielkie – mikrogrant do 5 000 zł, dla wielu grup i młodych organizacji pozarządowych stanowi on początek aktywnych działań i jest motorem do rozszerzenia i większej aktywności na swoim terenie! Stało się tak w przypadku kilkudziesięciu grup nieformalnych, które założyły stowarzyszenia i młodych organizacji pozarządowych, które pozyskały większe kwoty na realizację swoich inicjatyw oraz tych, które nawiązały współpracę z przedsiębiorstwami i pozyskały środki od lokalnych sponsorów.

### Etap III – zbierz plony



Kolejny i ostatni już etap to realizacja projektów i faktyczne rozwiązywanie problemów lokalnych w danych społecznościach. Projekty realizowane w ramach Konkursu Mikrodotacji Wielkopolska Wiara obejmują bardzo szerokie spektrum: od działań z zakresu zajęć z ekologii dla przedszkolaków, aktywizację seniorów poprzez zajęcia kulturalne, pokaz mody dla osób chorych na nowotwór, promowanie profesjonalnej muzyki tworzonej przez osoby niepełnosprawne (nagrywanie muzyki z profesjonalnymi muzykami), warsztaty internetowe – webinaria i internetową telewizję obywatelską, inicjatywy recyklingowe, czy tworzenie murali na biblioteczce na podstawie zaprojektowanych przez dzieci rysunków. Młode organizacje pozarządowe mają możliwość pozyskiwania środków na rozwój organizacji i jej wzmocnienie poprzez m.in. podniesienie kwalifikacji pracowników lub wolontariuszy np. w zakresie księgowości czy pozyskiwania środków, zakup sprzętu biurowego – np. komputerów, rzutników czy adaptację lokalu. Jednym z najważniejszych warunków realizacji projektów w ramach Wielkopolskiej Wiary, niezależnie do kogo są one kierowane, jest to, aby przedstawiciele danej społeczności byli zaangażowani i aktywnie włączali się w ich realizację. Innymi słowy wsparte inicjatywy mają mobilizować do aktywności i podejmowania lokalnych inicjatyw.



Do tej pory, w ramach dwóch edycji konkursu przyznanych zostało 289 mikrodotacji. Różnorodność projektów, które dzięki tym środkom są realizowane, ale przede wszystkim zaangażowanie całych społeczności w ich przebieg budzi podziw i przekonanie, że Wielkopolska Wiara faktycznie aktywnie działa!

Centrum PISOP to stowarzyszenie, w ramach którego już od 15 lat działamy na rzecz rozwoju organizacji pozarządowych i aktywności obywatelskiej w Wielkopolsce.

Nasze działania mieszczą się w 4 obszarach: aktywizujemy społeczności lokalne w Wielkopolsce, wspomagamy przedsiębiorczość społeczną, wspieramy współpracę, prowadzimy działalność gospodarczą.

W ramach naszych działań udzielamy porad, informacji i szkoleń z zakresu m.in. aspektów prawnych, księgowych, promocyjnych, zarządzania, pozyskiwania środków na działania, realizowania i rozliczania projektów. Wsparcie kierowane jest przede wszystkim dla organizacji pozarządowych, ale także jednostek samorządu terytorialnego i przedsiębiorców. Wspieramy też liderów lokalnych w działaniach ze społecznością, włączaniu mieszkańców w działania, tworzeniu nowych stowarzyszeń i fundacji, czy inicjowaniu partnerstw lokalnych. Należymy do Ogólnopolskiej Sieci SPLOT.



Realizator: **Fundacja Bonum et Sapientia**

*My, Wy i Oni = wspólna sprawa = wspólna Europa*

„My, Wy i Oni = wspólna sprawa = wspólna Europa”, projekt rozwoju i zwiększenia kompetencji społecznych i obywatelskich oraz inwencji i kreatywności w grupie 20 przedstawicieli, młodzieżowych organizacji z Polski i Ukrainy, poprzez innowacyjną edukację w formie dwutygodniowych, wakacyjnych, interdyscyplinarnych warsztatów - komunikacji, negocjacji, historycznych, medialnych, fotograficznych i dramy. To budowanie mostów między Polakami mieszkającymi w Ojczyźnie i rodakami żyjącymi na Ukrainie. Projekt podsumowały wydarzenia: spektakl dramowy, happening i reportaż filmowy i wystawa zdjęć dokumentujących działania.



*Warsztat fotograficzny*

Partnerami projektu byli Centrum Kultury w Piasecznie, Szczep „Watra” ZHR, Hufiec „Wołyń” Harcerstwa Polskiego na Ukrainie oraz Klub Seniora w Zalesiu Górnym.

Zadanie realizowane w okresie od 2014-06-01 do 2014-12-31 na terenie gminy Piaseczno. Większość działań odbywała się w Klubie Kultury w Zalesiu Górnym, na terenie Nadleśnictwa Chojnów oraz w galerii sztuki Pi w Zalesiu Górnym.

W projekcie uczestniczyły osoby w wieku 15 – 25 lat, 10 liderów harcerzy z Hufca „Wołyń” Harcerstwa Polskiego na Ukrainie, 10 Polaków działających w organizacjach pozarządowych.



*Happening*

Zrealizowano 10 warsztatów: integracyjny, komunikacji, negocjacji, historyczno-obywatelski, fotograficzny, medialny (sonda wśród mieszkańców i wysłuchanie od seniorów dotyczących najważniejszych przeżyć z ich życia), artystyczny, mody i dramy; 2 wycieczki: zwiedzanie Warszawy i Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku; przygotowanie i przeprowadzenie spotkania z mieszkańcami Zalesia Górnego na temat „Patriotyzm wczoraj, dziś i jutro”; spektakl dramatyczny „Szukam, szukania mi trzeba”, którego scenariusz powstał z historii opowiedzianych przez mieszkańców Zalesia Górnego z Klubu Seniora; happening „My, Wy i Oni= wspólna sprawa= wspólna Europa” składający się z dwóch części: wspólnego malowania przez cały dzień, podczas festiwalu Pieśni Dolującej trzech wielkoformatowych plasz: „Polska to ...”, „Ukraina to ...”, „Europa to...” oraz na zakończenie



impresji plecenia flagi ukraińskiej na błękitne siatki żółtymi kwiatami nawłoci, towarzyszyły temu działaniu przyśpiewki ukraińskich piosenek ludowych i patriotycznych w wykonaniu uczestniczek projektu, które tańczyły w kręgu przystrojone w wianki z nawłoci i t-shirty (dłonie w barwach narodowych polskich i ukraińskich zaprojektowane i wykonane podczas warsztatów artystycznych); ewaluacja i warsztaty w miejscu zamieszkania uczestników z Ukrainy: Równym i Zdobunowie; wystawa zdjęć uczestników i dokumentujących projekt w galerii PI w Zalesiu Górnym wraz z informacyjnym folderem; powstały dwa reportaże filmowe ze spektaklu i happeningu.



*Warsztat dramy*

Projekt promowany był w: „Wieściach Zaleskich”, „Przystanku Zalesie”, TV Zalesie, Tuba Piaseczno, 2 TVP Warszawa Kurier Mazowiecki;

Strona internetowa: [www.facebook.com/mywyioni](http://www.facebook.com/mywyioni)

Rezultaty projektu: w wyniku przeprowadzonych ankiet przed i po zajęciach oraz ewaluacji w trzy miesiące po warsztatach i działaniach uczestnicy zadeklarowali: poprawę umiejętności komunikowania się wewnątrz i na zewnątrz grupy (z rówieśnikami, rodzicami, nauczycielami) - 16 osób; poprawę umiejętności rozwiązywania konfliktów, mediacji i negocjacji – 15 osób; poszerzenie wiedzy i umiejętności w zakresie kompetencji społecznych i obywatelskich – 16 osób; zwiększenie umiejętności dokumentowania fotograficznego – 16 osób; zwiększenie wiedzy

z zakresu historii regionu i Polski – 12 osób; poszerzenie kompetencji społecznych i obywatelskich - 14 osób; zwiększenie potrzeby pracy w wolontariacie 8 osób; zwiększenie umiejętności twórczych działań – 14 osób; nawiązanie kontaktu polskiej młodzieży z Polakami mieszkającymi na Ukrainie – 19 osób.



*Happening – wyplatanie flagi ukraińskiej przez uczestników i społeczność.*

Ponadto dzięki prowadzeniu na bieżąco fan page'a na Facebooku nasze działania zostały dostrzeżone przez Fundację Forum z Gdańska i dwie uczestniczki z Ukrainy otrzymały stypendium naukowe i rozpoczęły naukę w Akademickim Liceum w Gdańsku. Jeden z pełnoletnich polskich uczestników zgłosił się do udziału w międzynarodowym projekcie realizowanym przez rok w Winnicy na Ukrainie. Kilku pełnoletnich harcerzy z Ukrainy brało udział jako wolontariusze w monitorowaniu prezydenckich wyborów na Ukrainie. Nawiązane zostały bardzo ścisłe więzi pomiędzy polską i ukraińską młodzieżą: spotkania, kontakt poprzez portale społecznościowe. Planowane są dalsze wspólne działania.





*Warsztat artystyczny*



Realizator: **Stowarzyszenie Aktywni**

Damian Sadza

### *Inkubujemy Wspólnoty Gruntowe II*

Projekt „Inkubujemy Wspólnoty Gruntowe II”, był kontynuacją projektu „Inkubujemy Wspólnoty Gruntowe” (zrealizowanego w ramach operacji dofinansowanej z PO FIO w 2013 r.) stanowiącego pierwszą w Polsce próbę rozwiązania problemu Wspólnot Gruntowych, problemu dotychczas pomijanego w polityce społeczno-gospodarczej i przez to szerzej nieznanego. Projekt promował i upowszechniał nową formę gospodarowania w niezwykle zaniedbanym dotychczas obszarze. Uzyskane wsparcie w ramach PO FIO pozwoliło zrealizować inicjatywę sieciową opartą na innowacyjnym, ale przetestowanym modelu działania w obszarze Wspólnot Gruntowych.

Wspólnoty Gruntowe tworzą mieszkańcy przede wszystkim wsi i małych miast. Osoby te są współwłaścicielami nieruchomości o pewnych szczególnych cechach. Istotą Wspólnot Gruntowych jest uprawnienie tych osób (członków wspólnot) do korzystania ze wspólnego gruntu-nieruchomości, służącego mieszkańcom danej miejscowości tylko z tego powodu, że są jej mieszkańcami. Członkowie Wspólnot Gruntowych w praktyce posiadają uprawnienie do gospodarowania określoną nieruchomością (najczęściej są to pola, lasy, nieużytki, czy stawy) z tego powodu, że są mieszkańcami danej miejscowości. Aby to gospodarowanie było możliwe Wspólnoty Gruntowe muszą być aktywne. Głównym zadaniem procesu reaktywacji Wspólnot Gruntowych, a zarazem zrealizowanego projektu było powołanie przez jej członków spółki do zagospodarowania Wspólnotą Gruntową. Tylko aktywna Wspólnota Gruntowa może zgodnie z obowiązującym prawem funkcjonować, a zatem gospodarować wspólnymi nieruchomościami, czy prowadzić działalność pożyteczną społecznie. Historia Wspólnot Gruntowych sięga odległych czasów, bowiem część z nich utworzono w okresie wczesnego średniowiecza. Jednak większość z nich powstała w połowie XIX w.

W Polsce istnieje 5126 Wspólnot Gruntowych, występują częściej niż w co trzeciej gminie (wyłącznie wiejskich i miejsko-wiejskich), ale tylko część z nich działa aktywnie (NIK, 2009 r.). Wspólnoty Gruntowe występują niemal na terenie całego kraju (najwięcej na terenach byłego

zaboru rosyjskiego i austriackiego), spośród obecnych województw najwięcej Wspólnot występuje w woj. mazowieckim – 1573.

Jak pokazują wyniki analizy (A. Bracha, WSB), grunty stanowiące WG, co do których nie ustalono uprawnionych do udziału są uważane jako nieposiadające właściciela, co powoduje, iż są bardzo zaniedbane. Nie posiadające właścicieli nieruchomości ulegają niszczeniu. Niemożliwość ustalenia właścicieli gruntów stwarza poważne niedogodności dla samorządów gminnych z powodu trudności z opodatkowaniem tych gruntów oraz z pozyskiwaniem ich na cele związane z realizacją miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Przykładem korzyści społecznych z prężnie działającej Wspólnoty Gruntowej jest spółka w Gaśawach Rządowych. Wspólnota ta uzyskuje dochody m.in. z dzierżawy gruntów, czy sprzedaży drewna. Reaktywacja Wspólnot Gruntowych oprócz utworzenia możliwości zarobkowania jej członkom, owocuje szeregiem działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców gminy Jastrząb i pow. szydlowieckiego, a uregulowany stan prawny gruntów umożliwia przeprowadzanie inwestycji przez władze lokalne. Działalność zarobkowa Wspólnoty umożliwia podejmowanie działań pożytecznych społecznie, należą do nich przede wszystkim: regularne wspieranie datkami lokalnej parafii, doposażenie w sprzęt sportowy Publicznej Szkoły Podstawowej, remont świetlicy wiejskiej, coroczna organizacja festynu dla mieszkańców gminy, regularne podarunki świąteczne dla dzieci, remont drogi lokalnej i parkingu, stworzenie placu zabaw dla dzieci, zrealizowanie projektu segregacji śmieci – zakup kontenerów i wiele innych lokalnych inicjatyw.

Celem głównym projektu było zwiększenie aktywności społeczno-ekonomicznej członków Wspólnot Gruntowych na terenie woj. mazowieckiego poprzez przekazanie im kompleksowego wsparcia w postaci szkoleń, warsztatów i doradztwa specjalistycznego z zakresu Wspólnot Gruntowych oraz ekonomii społecznej.



*Zajęcia prowadzone w ramach projektu  
z członkami Wspólnot Gruntowych*

Projekt przyczynił się do rozwiązania zidentyfikowanych podczas analizy problemów takich jak poprawa poziomu wiedzy członków Wspólnot Gruntowych i świadomości społecznej na temat posiadania prawa do Wspólnoty, czy korzyści z aktywnie działających Wspólnot. Ponadto przyczynił się do

zmniejszenia niewiedzy władz lokalnych i org. pozarządowych na temat istnienia Wspólnot



Gruntowych oraz możliwości i korzyści społeczno-ekonomicznych z działalności aktywnych Wspólnot Gruntowych. Przyczynił się także do promocji idei przedsiębiorczości społecznej oraz wzrostu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej w Polsce, przede wszystkim na obszarach wiejskich i małych miast.

Ze względu na ogromne zainteresowanie projektem do projektu zakwalifikowano większą liczbę osób niż pierwotnie zakładano. Do udziału w projekcie zgłosiło się ponad 150 osób (w projekcie przewidziano 48 miejsc). Dane te podkreślają fakt istnienia znacznego zapotrzebowania na projekty tego rodzaju. Wszystkie rezultaty zostały zrealizowane na poziomie co najmniej takim jak zakładano, a o użyteczności przekazanej wiedzy najlepiej świadczą reaktywowane już w trakcie trwania projektu Wspólnoty, które zaczynają prężnie działać na rzecz swoich środowisk lokalnych. Wartość dodaną projektu stanowi z pewnością fakt, że już po zakończeniu projektu Stowarzyszenie Aktywni nadal pomaga jego uczestnikom w rozwiązaniu skomplikowanych spraw wynikających ze specyfiki Wspólnot Gruntowych.



Realizator: **Stowarzyszenie Szkoła Sztuk Walki i Samoobrony KOBRA**

Ewa Żmudzka

### *Od bierności do aktywności*

Projekt realizowany był w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020. W działania zaangażowane były 3 instytucje: Stowarzyszenie Szkoła Sztuk Walki i Samoobrony KOBRA, Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji oraz Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Tłuszczu. Odbiorcami działań przewidzianych w projekcie byli: seniorzy, osoby w wieku średnim, młodzież i dzieci. Chętnym, którzy zadeklarowali swój udział, zaproponowaliśmy rozrywkę umysłową w postaci konkursu rozwiązywania krzyżówek SENIORIADA oraz działania poprawiające kondycję i stan zdrowia: rajd rowerowy, marsz nordic walking oraz kurs tańca towarzyskiego. Za poszczególne działania odpowiedzialni byli: SENIORIADA – Pani Ewa Sobolewska, kurs tańca – Pan Michał Galicki, rajd rowerowy – Pani Elżbieta Oldak i marsz nordic walking – Pani Krystyna Gostyńska, a głównym koordynatorem była Pani Ewa Żmudzka.

Już w lipcu miało miejsce pierwsze działanie – SENIORIADA. Co to takiego? To konkurs rozwiązywania krzyżówek! 42 miłośników rozrywki umysłowej będących mieszkańcami powiatu wołomińskiego w wieku 60 i więcej 25 lipca 2014r. w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Tłuszczu stanęło w szranki konkursowe. Uczestnicy bardzo przeżywali fakt sprawdzenia się w nowych okolicznościach, indywidualnego zmierzenia się z wyzwaniem, ale pierwszy stres minął szybko i potem była już tylko dobra zabawa i wspaniała atmosfera. Konkursowicze otrzymali pamiątkowe dyplomy, medale a najlepsi 6 wspaniałych, cennych nagród!!!



Kolejne działania były skierowane do wszystkich – nie tylko do seniorów – gdyż projekt miał służyć integracji grup społecznych, integracji ze środowiskiem lokalnym, integracji międzypokoleniowej. Najdłużej trwały spotkania z tańcem. Kurs tańca towarzyskiego to 40 godz. przygody z walcem, tangiem, sambą, cha-cha i innymi. Systematycznie przychodziło coraz więcej osób – przyciągała wspaniała atmosfera, humor prowadzącego i widoczne postępy w umiejętnościach. Grupa dała wspaniały występ na uroczystości zakończenia projektu. Mało tego – sympatyczne relacje pomiędzy uczestnikami, niezwykle kontaktowy prowadzący oraz możliwość aktywnego spędzania czasu skutkują tym, że grupa nadal się spotyka, ćwiczy i występuje – ostatnio na Dniach Tłuszcza.



We wrześniu odbył się rajd rowerowy. Zapewniliśmy odblaski, kamizelki odblaskowe, wodę, a nawet pomoc techniczną oraz mile spędzenie czasu w gospodarstwie agroturystycznym. Turystyka rowerowa nie tylko pozwala poprawić stan zdrowia, ale także poznać swoją małą ojczyznę. Z przyjemnością przemierzaliśmy ścieżki i leśne dukty gminy Tłuszcz i nie straszne nam były nawet awarie sprzętu, które usuwał niezastąpiony Pan Andrzej. A po wysiłku fizycznym miły odpoczynek w gospodarstwie agroturystycznym w Zaścieniu u Pani Hanny Boruckiej. Jedni tańczyli przy muzyce, inni wypoczywali w sadzie, amatorzy grzybobrania korzystali z bliskości lasu.





Kolejną propozycją to marsz nordic walking w jesiennych, kolorowych klimatach. Ta modna w ostatnich latach forma aktywności cieszy się coraz większym zainteresowaniem. Wychodząc zatem naprzeciw zapotrzebowaniu społecznemu, w październiku zorganizowaliśmy marsz – zapewniliśmy transport na miejsce marszu, kijki i instruktora, który podpowiadał, jak prawidłowo uprawiać ten rodzaj sportu. Taka forma wypoczynku pozwala uwierzyć we własne możliwości, motywuje do działania, a także jest doskonałą okazją do zawarcia nowych znajomości. W gospodarstwie agroturystycznym w Rudnikach u Pani Heleny Kruk spotkali się seniorzy i juniorzy. Pomimo, że trasa była długa i dość trudna, wszyscy znakomicie sobie poradzili. Pani Helena, która była naszą przewodniczką, wspaniale przybliżyła historię miejsc, obok których przechodziliśmy, np. przywołała historię dawnych właścicieli tych terenów, a nawet okazało się, że przez jakiś czas mieszkała tu bohaterka „Solidarności” Pani Anna Walentynowicz. Na zakończenie odbył się poczęstunek w gospodarstwie agroturystycznym i wręczenie pamiątkowych dyplomów.



W listopadzie podsumowaliśmy projekt. Odbyła się konferencja połączona z wystawą fotograficzną dokumentującą nasze poczynania. Poza tym uczestnicy kursu tańca zaprezentowali swoje umiejętności taneczne. Wszyscy uczestnicy otrzymali dyplomy. Była sposobność do wymiany spostrzeżeń, a przede wszystkim okazało się, że zaproponowane działania trafiły w oczekiwania lokalnej społeczności. Uczestnicy wyrażali wielokrotnie nadzieję na kontynuowanie podobnych działań w kolejnych projektach. A na zakończenie podsumowań warto przywołać wiersz, jaki zaprezentowała jedna z uczestniczek, Pani Anna Jaworska:

### **Nasz wiersz jesienny**

Jesteśmy w wieku drugiej połowie  
Z coraz to cięższą walizką.  
W ciągłej wędrówce przez dni i noce,  
Wciąż między wami, tuż obok, blisko.

Już oszronione są nasze głowy,  
Rzeźbione czasem twarze i dłonie.  
I trochę wolniej stawiamy kropki,  
I nagle w środku serce zapłonie.

Lecz jeszcze drzemie w nas siła marzeń  
Zamknięta w skarbcu wiecznej młodości.  
Nie straciliśmy nadziei złudzeń,  
Pełno w nas wiary, westchnień miłości.

Nie chcemy kapci, gazet, fotelu,  
Proszków na deser, szczerbatych luster,  
Recept na duszę i laski w rękę,  
Oczu patrzących na ściany puste!

Jeszcze nie teraz, jeszcze nie nadszedł  
Czas na ostatni taniec wśród świętych!  
Chcemy wytrwale i jak najdłużej  
Z butów strzepywać pyły dróg krętych!

Pragniemy wygrać dziś szczęścia losy,  
Pędzić przed siebie, szukać spełnienia,



Odkrywać światy, ich tajemnice,  
I w rzeczywistość zmieniać marzenia.

Nie mamy żadnej chwili na straty  
I szkła na oczach nam nie przeszkodzą.  
Swoj wiersz jesienny piszemy innym,  
Co po nas tutaj ciągle przychodzą.



Na zakończenie warto przywołać nieco danych liczbowych: przeprowadzono 40 godz. kursu tańca towarzyskiego, w konkursie rozwiązywania krzyżówek SENIORIADA wzięło udział 42 uczestników, w rajdzie rowerowym – 31 uczestników, a w marszu nordic walking – 30 uczestników, zaangażowano 3 instruktorów, 2 koordynatorów, 7 wolontariuszy, zakupiono 56 zgrzewek wody każda po 12szt, wręczono 130 dyplomów uczestnikom za udział w różnych działaniach, zakupiono 30 szt. kamizelek i elementów odblaskowych dla uczestników, a dokumentację projektu stanowi ponad 500 zdjęć oraz film. Wspólnych przeżyć, niezapomnianych wrażeń, miłych chwil, ciekawych znajomości i relacji nie da się ująć w żadne tabelki ani zmierzyć ilościowo, są po prostu niewymierne.





Realizator: **Forum Rozwoju Inicjatyw Lokalnych**

Bogusław Sobczak

### *Lasy dla życia – rekreacja i rehabilitacja osób niepełnosprawnych*

W 2014 roku, w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, fundacja Forum Rozwoju Inicjatyw Lokalnych realizowała projekt pn. „Lasy dla życia – rekreacja i rehabilitacja osób niepełnosprawnych”. Bezpośrednimi uczestnikami projektu była grupa 40 mieszkańców krakowskich domów pomocy społecznej - osób niepełnosprawnych umysłowo i z przewlekłymi schorzeniami somatycznymi, które na co dzień przebywają w zamkniętym środowisku DPS. Głównym działaniem w ramach „Lasów dla życia” była organizacja cyklu wycieczek na łono przyrody, których realizacja miała wpłynąć na poprawę stanu zdrowia uczestników projektu, podniesienie u nich poczucia własnej wartości, aktywizację społeczną, jak również wypracowanie modelu działań, który mógłby być szerzej upowszechniony.



Projekt był realizowany w partnerstwie publicznym z Domem Pomocy Społecznej przy ul. Łanowej 41 w Krakowie oraz partnerem prywatnym RAMstudio z Oświęcimia. Do współpracy włączyły się ponadto takie podmioty jak Dom Pomocy Społecznej im. św. Brata

Alberta w Krakowie, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krakowie, Wydział Leśny Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie oraz Telewizja Polska S.A. Oddział w Krakowie. W projekcie uczestniczyli wolontariusze – zarówno wykwalifikowany personel DPSów, jak również studenci, m.in. Wydziału Leśnego Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie.

W ramach projektu zorganizowane zostały cztery wyjazdy rekreacyjno-rehabilitacyjne do nieodległych od Krakowa miejsc atrakcyjnych przyrodniczo, a jednocześnie dostosowanych do potrzeb i możliwości uczestników projektu, tj. do Puszczy Niepołomickiej, Ojcowskiego Parku Narodowego, Doliny Minkowskiej oraz Doliny Grzybowskiej. W trakcie wyjazdów uczestnicy projektu zwiedzali ścieżki przyrodniczo-edukacyjne, znajdujące się w okolicach muzea, jak również uczestniczyli w ćwiczeniach ruchowych prowadzonych przez rehabilitanta. Każdy wyjazd wieńczony był biesiadą ze wspólnym śpiewaniem, rozmowami i pogadankami na temat sposobów poprawy stanu zdrowia, zalecanych form aktywności oraz korzyści jakie daje człowiekowi kontakt z przyrodą.

Istotnym elementem projektu była również impreza integracyjna, która miała miejsce na polanie leśnej Sitowiec w Puszczy Niepołomickiej - miejscu przystosowanym do organizacji tego typu przedsięwzięć, jak również do potrzeb osób niepełnosprawnych. Podczas imprezy zorganizowano dla uczestników projektu szereg zajęć animowanych i aktywizujących, w tym konkursy sportowe, pokaz kulinarny kuchni leśnej, zajęcia małych form teatralnych i warsztaty florystyczne. W organizację imprezy zaangażowała się nie tylko kadra projektowa i wolontariusze, ale również przedstawiciele zaprzyjaźnionych organizacji, m.in. młodzież z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej przy ul. Bardosa w Krakowie, członkowie Stowarzyszenia Wspierania Osób Niepełnosprawnych Wspólna Radość, Stowarzyszenia Wspierania Onkologii UNICORN oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku im. Jana Pawła II w Krakowie. Stosunkowo duża ilość animatorów, wolontariuszy i opiekunów aktywnie zaangażowanych w przebieg imprezy przyczyniła się do aktywnego udziału uczestników projektu w oferowanych zajęciach i sprzyjała ich integracji.

Uczestnikom projektu w trakcie wyjazdów i w trakcie imprezy towarzyszyła ekipa filmowa, która w ramach projektu realizowała film – przewodnik praktyczny na temat turystyki leśnej osób niepełnosprawnych oraz reportaż telewizyjny. W ramach trzydziestominutowego przewodnika filmowego poruszone zostały m.in. kwestie niepełnosprawności, sylwoterapii czyli wykorzystania właściwości drzew i przyrody do celów leczniczych, jak również aktywizacji i rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Równoległe do realizacji filmu praktycznego powstawał dziesięciominutowy

reportaż, którego bohaterami byli uczestnicy projektu, a który w ramach projektu został wyemitowany na antenie TVP Kraków.

Podczas realizacji projektu „Lasy dla życia” zostały również zebrane i opracowane materiały merytoryczne pomocne do realizacji podobnych przedsięwzięć. Materiały te zostały opracowane na podstawie wniosków i uwag zebranych od osób zaangażowanych w realizację projektu, specjalistów z zakresu rehabilitacji niepełnosprawnych, leśnictwa, jak również materiałów pozyskanych od osób niezaangażowanych bezpośrednio w realizację projektu. Całość materiałów merytorycznych, filmowych, jak również aktualności, zdjęcia i opisy wydarzeń projektowych zostały opublikowane na specjalnie utworzonej stronie [www.lasydlazycia.info](http://www.lasydlazycia.info) dzięki czemu są one dostępne dla wszystkich zainteresowanych.

Projekt był promowany zarówno w środowisku osób i podmiotów bezpośrednio zainteresowanych tematyką rehabilitacji i aktywizacji osób niepełnosprawnych, jak również poprzez media ogólnotematyczne. Informacja o projekcie została rozesłana do 25 DPSów zlokalizowanych w trzech największych miastach regionu, tj. Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza, w których mieszkańcy szczególnie narażeni są na brak kontaktu z przyrodą. W okresie od lipca do września, na antenie TVP Kraków, emitowany był spot społeczny pod hasłem „Las. Zdrowa rzeczywistość”, zachęcający do kontaktu z przyrodą i organizowania leśnych wycieczek. Jednocześnie w ramach działań promujących tematykę projektu i sam projekt, informacja o „Lasach dla życia” ukazała się w co najmniej 23 różnych serwisach internetowych, w tym m.in. w serwisie Polskiej Agencji Prasowej, Onet.pl, Interia.pl, wyborcza.pl, wiadomosci24.pl.





Projekt spełnił swoje założenia i został bardzo dobrze przyjęty zarówno przez jego uczestników, partnerów i podmioty współpracujące. Duża złożoność i intensywność działań projektowych sprawiała czasami problemy organizacyjne, a z uwagi na specyfikę uczestników projektu, konieczne były drobne korekty założeń organizacyjnych na etapie realizacji, niemniej jednak wszystkie działania zostały wykonane. Zarówno główny cel, jakim była poprawa stanu zdrowia i aktywizacja uczestników projektu, jak i pozostałe zostały w dużej mierze osiągnięte. Poprawa stanu zdrowia i samopoczucia uczestników projektu została oceniona nie tylko na podstawie ankiet uczestników projektu, ale przede wszystkim na podstawie opinii opiekunów uczestników projektu, mieszkańców DPS. W opinii partnera projektu, DPS przy ul. Łanowej 41 w Krakowie, „Podopieczni bardzo chętnie korzystali z proponowanych form aktywizacji społecznej i ruchowej. Dzięki ćwiczeniom poczuli się odprężeni, wypoczęci i wracali do domu (DPS) w lepszym samopoczuciu psychicznym i fizycznym. Niektórzy z nich teraz częściej zaglądają do pomieszczeń rehabilitacyjnych i sporo czasu spędzają na ćwiczeniach, są bardziej otwarci na propozycje rehabilitantów.”

Dzięki rezerwowej liście uczestników, każdy z wyjazdów był w pełni obsadzony - zdarzało się, że w sytuacji kiedy któryś z uczestników projektu ze względów zdrowotnych nie było w stanie wziąć udziału w jakimś wydarzeniu projektowym, to w jego miejsce zgłaszało się kilku rezerwowych. Wskutek tego w większości przypadków w wydarzeniach projektowych uczestniczyło więcej osób niż zakładano, a ogólna liczba uczestników projektu była wyższa od planowanej.

Na aktywizację i integrację, nie tylko bezpośrednich uczestników projektu wpłynęła również realizacja reportażu filmowego, który miał swoją emisję telewizyjną. Jak wynika z opinii kadry obydwóch DPSów zaangażowanych w projekt, reportaż został przyjęty z dużym aplauzem w społecznościach obydwu DPSów uczestniczących w projekcie. „Podopieczni DPS czekali aby siebie zobaczyć w tym filmie, usłyszeć swoje wypowiedzi. Po obejrzeniu reportażu w placówce długo trwały dyskusje, rozmowy, wymiana opinii na temat materiału. U mieszkańców DPS powróciły wspomnienia z wycieczek i chętnie dzielili się swoimi wrażeniami ze współmieszkańcami i personelem Domu. Dzięki temu, że program dostępny jest w internecie mieszkańcy mogą często go oglądać i przypominać sobie jak było na wycieczkach. Z punktu widzenia aktywizacji społecznej mieszkańców DPS ważne jest to, że poprzez uczestnictwo w reportażu i obejrzenie go na antenie TVP Kraków poczuli się dumni z siebie, na równi z innymi, pełnosprawnymi osobami. U mieszkańców wzrosło poczucie własnej wartości.”



Dzięki publikacji materiałów projektowych w internecie – zdjęć, reportaży, filmu instruktażowego, projekt wpłynął również na ograniczenie wykluczenia cyfrowego wśród mieszkańców DPS – stał się dla nich mobilizacją i zachętą do tego, żeby w internecie poszukać strony projektu i oglądać materiały ze swoim udziałem.

Założeniem projektu była również popularyzacja współpracy różnych podmiotów w ramach tematyki projektu Lasy dla życia. Informacja o projekcie została rozesłana również do wszystkich 16 nadleśnictw w Małopolsce, wraz z wnioskami projektowymi w zakresie rozwoju infrastruktury leśnej, z uwzględnieniem potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych. Jednocześnie, zarówno pozytywna ocena projektu, skala problemu, jakiemu projekt miał przeciwdziałać oraz potrzeba popularyzacji i rozwijania zagadnień dotyczących turystyki leśnej i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, wymagają dalszych działań, dalszego rozwoju i popularyzacji. Z tego powodu projekt jest kontynuowany w roku bieżącym, dzięki dotacji w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich i zaangażowaniu kilku nadleśnictw Lasów Państwowych w Małopolsce. W stosunku do projektu ubiegłorocznego, zwiększona została z dwóch do pięciu, liczba DPS bezpośrednio zaangażowanych w realizację działań projektowych. Projekt, co było również jego założeniem w 2014 roku, w swojej drugiej edycji angażuje większą liczbę podmiotów z różnych dziedzin i stanowi dla nich okazję do nawiązania współpracy w zakresie działań na rzecz osób niepełnosprawnych.



Realizator: **Stowarzyszenie Media Dizajn**

Kinga Rabińska

### ***REkreacja. Profesjonalny Menedżer Społeczny***

Projekt „REkreacja. Profesjonalny Menedżer Społeczny” wziął się z braku. Braku oferty realnego wsparcia dla osób, którym przeszkadza zaniedbane podwórko kamienicy, które mają pomysł na społeczno-artystyczny eksperyment w przestrzeni miejskiej, które chcą coś robić, ale nie bardzo wiedzą, jak zacząć. I które rozumieją, że wszystko to jest jedynie pretekstem do spotkania i wprowadzenia zmiany w lokalnym środowisku oraz wymiany doświadczeń i myśli.

Projekt „REkreacja. Profesjonalny Menedżer Społeczny” wyrósł z obserwacji, jakiej dokonali członkowie Stowarzyszenia Media Dizajn i Szczecińskiego Inkubatora Kultury. Spotykając się codziennie z gotowymi do działania ludźmi, których głowy kipią od pomysłów, zadaliśmy sobie pytanie: o co chodzi? Czemu oni wszyscy nie mają odwagi, by realizować swoje świetne inicjatywy? Bariera nie może być przecież tylko podręcznikowy niski poziom zaufania społecznego w naszym kraju, czy brak środków finansowych na realizację projektów.

Postanowiliśmy poszukać odpowiedzi u źródła. Rozmawialiśmy i analizowaliśmy dane zastane – w ten sposób urodził się pomysł na „REkreację”. Pomysł, który powstał z braku, czy może raczej – z niedoboru. Oferta standardowego wsparcia przyszłych menedżerów społecznych skupia się głównie na otoczeniu ich opieką merytoryczną (szkolenia, warsztaty, itp.), często niedostosowaną do realnych potrzeb odbiorców. Przede wszystkim, rzadko umożliwia się im przetestowanie nowych umiejętności. Oni sami zresztą spotykając się sporadycznie niczym studenci na zajęciach, nie są w stanie pogłębić swych relacji jako przyszłych współorganizatorów różnorodnych wydarzeń i zajęć, a przecież nauka oraz wzajemna inspiracja i budowanie sieci kontaktów to bardzo ważny obszar aktywizacji młodych kompetencyjnie animatorów społecznych.

Okazało się, że nawet brak środków finansowych nie jest aż tak dużym problemem, jak „kompetencyjne osamotnienie”. Według naszych doświadczeń i zebranych przez nas informacji, ten lęk przed rzuceniem się na głęboką wodę obywatelskiej aktywności wynika przede wszystkim z:

- niskiego poziomu wiedzy z tego zakresu;
- braku sieci kontaktów;
- braku możliwości przetestowania swoich umiejętności w środowisku wsparcia.

Postanowiliśmy więc przeprowadzić eksperyment.



Zaczeliliśmy od wyłonienia potencjalnych menedżerów społecznych. Przeszli oni dwuetapowy proces rekrutacji, którego kluczowym aspektem była prezentacja wstępnych pomysłów na wprowadzenie zmiany w najbliższym środowisku. Na tej podstawie wyłoniliśmy dwudziestoczteroosobową grupę REkreatorów. Naszym celem było obudzenie w nich *profesjonalnych menedżerów społecznych* przez podniesienie ich kompetencji społecznych, obywatelskich i menedżerskich oraz umożliwienie przetestowania nabytych umiejętności w bezpiecznym środowisku i relatywnie kontrolowanych warunkach.

Od września 2014 roku, REkreatorzy nabywali wiedzę i umiejętności z zakresu planowania oraz realizacji działań społeczno-kulturalnych. Zamysłem nie było ambitne *wytworzenie* gotowych do pracy menedżerów społecznych, ale uzbrojenie uczestników w kompetencje, które ułatwiły im dalszą pracę. Program merytoryczny, oparty na czterech zjazdach edukacyjnych i osiemdziesięciu godzinach spotkań warsztatowych, uwzględniał zarówno zdobycie wiedzy na tematy związane z produkcją wydarzeń i realizacją projektów, jak i rozwojem osobistym i inteligencją społeczną. Ważne dla nas było, by uczestnicy zrozumieli, że jeśli ich działania mają mieć charakter interwencyjny i wprowadzeniowy w stosunku do trwalszej zmiany w środowisku lokalnym, muszą być elastyczni, otwarci i bazować na potencjalach. Animacja społeczna i kulturalna to praca na



żywych organizmach, z ludźmi i dla ludzi – nie można wszystkiego zamknąć w tabelkach, więc przede wszystkim należy być ciekawym innych i przygotowanym na korekcję własnych oczekiwań.

## **REkreacja w matematycznym**

### **skrótce:**

24 REkreatorów  
85 intensywnych dni  
80 godzin warsztatów  
84 godziny konsultacji i coachingu  
kilka wspólnie przyrządzonych śniadań  
7 mikroinicjatyw  
1 spontanicznie nakręcony teledysk  
1000 i więcej uśmiechów

Według nas, realizatorów projektu „REkreacja. Profesjonalny Menedżer Społeczny”, jego najsilniejszą stroną było indywidualne podejście do uczestników. Program edukacyjny dopasowaliśmy do konkretnych potrzeb REkreatorów, którym daliśmy możliwość współdecydowania o jego ostatecznym kształcie. Nie opracowaliśmy też jednej metody kształcenia, choć inspirował nas coaching wywodzący się z biznesu, a więc kontekstu odległego od działań czysto

społecznych. Skupiliśmy się na realnych potrzebach różnych interesariuszy – opracowany przez nas program miał nie tylko odpowiadać na zapotrzebowanie kompetencyjne uczestników projektu, ale także odbiorców ich działań. Postawiliśmy na najbliższe nam trendy w kształceniu liderów, tj. indywidualizację procesów rozwojowych, odwołującą się do samoświadomości jednostki, sytuacyjność (dostosowanie programów do szczególnych potrzeb osoby uczącej się) i praktyczność (zintegrowanie procesów rozwojowych z działaniem). Pracowaliśmy przez konsultacje i coaching, kierując się tymi samymi zasadami, które przez cały okres trwania naszego projektu przekazywaliśmy jego uczestnikom.

Oni z kolei sami przyznają, że każdy z trzech filarów REkreacyjnego eksperymentu był równie ważny: zarówno program edukacyjny opracowany specjalnie dla nich, jak i możliwość bezpiecznego przetestowania nabytych umiejętności oraz sieć kontaktów, którą zbudowali. Bo oprócz wiedzy, uczestnicy zdobyli coś niezwykle cennego – doświadczenie we wspólnej pracy. Każdy z młodych animatorów podczas specjalnego StartUp Weekendu przedstawił reszcie grupy swój pomysł na mikroinicjatywę. Spośród wszystkich dwudziestu czterech, wybraliśmy siedem do realizacji w ramach naszego projektu. Wsparliśmy je finansowo, organizacyjnie i promocyjnie. Pomysłodawcy wyselekcjonowanych mikroinicjatyw zostali ich koordynatorami, musieli złożyć ostateczne projekty, a później je rozliczyć. Zostali także kierownikami grup projektowych, zbudowanych z pozostałych uczestników, którymi zarządzali podczas implementacji przedsięwzięć.

Nie mieli łatwego zadania - na realizację działania było niewiele czasu, a oni zostali wrzuceni w zupełnie nowe sytuacje. Część z zaplanowanych mikroinicjatyw wymagała świeżego spojrzenia i współpracy wielu podmiotów. Jak np. przywrócenie do życia społeczno-artystycznego słupa Andrzeja, który miał służyć jako przestrzeń komunikacyjna dla artystów i mieszkańców, czy też sąsiedzkie upiększanie terenu pobliskiej szkoły przy wykorzystaniu graffiti z mchu. Były również warsztaty taneczno-wokalne dla młodych matek i akcja społeczna mająca na celu zwiększenie poziomu korzystania z zasobów bibliotecznych przez osoby niewidome. Były w końcu warsztaty fotograficzne i filmowe przeznaczone dla grupy złożonej z osób niesłyszących i słyszących, a także miniprojekt pn. „Pamięć miasta”, który inspiruje do ocalania historii najstarszych mieszkańców śródmiejskich kamienic.

Miało się zadziać, celem było wzbudzenie społecznego fermentu poprzez działania artystyczne i paraartystyczne, a przede wszystkim – realne wsparcie potencjalnych animatorów społecznych. Według nas kompleksowe wsparcie edukacyjne w zakresie aktywizacji społecznej i animacyjnej to nie tylko szkolenia, ale przetestowanie i korekcja ich rzeczywistych rezultatów. Ludzie uczą się przez doświadczanie, a rola pogłębionych relacji, powstałych w ramach projektu „REkreacja. Profesjonalny Menedżer Społeczny” jest nie do przecenienia. Mamy na to dowody – projekt „Pamięć miasta” miał już swoją drugą odsłonę (czerwiec 2015), a kilka REkreaterek wprowadza właśnie w życie wspólne marzenie o ogrodzie społecznym tuż nad Odrą.

Nasz sposób na REkreację bazuje na międzyludzkich relacjach, na powrocie do rozmów, na budowaniu wspólnoty. Wierzymy, że wszystko, co działa w mikroskali można przenieść w warstwę makro, stąd pomysł na projekt, który ma uzbroić potencjalnych liderów w kompetencje, osoby „dobrze rokujące” w kontekście animacji środowisk lokalnych i dbania o interesy ogółu. Choć brzmi to banalnie, te kilka projektowych miesięcy przekonało nas o tym, że bardziej niż środków finansowych ludziom potencjalnie aktywnym w lokalnej społeczności brakuje okazji do spotkania i upewnienia się, że to, co robią jest potrzebne. Wokół jak grzyby po deszczu powstają centra wsparcia i aktywizacji obywatelskiej, a wokół płynie niewidzialna sieć globalnej informacji – wiedza jest na wyciągnięcie ręki. To okazja do wymiany informacji i doświadczeń jest prawdziwie deficytowym towarem, którym nie rządzi niewidzialna ręka rynku. Zmianie społecznej trzeba trochę pomóc – znamy na to sposób.

Realizator: **Świętokrzyskie Stowarzyszenie Niepełnosprawnym „RADOŚĆ” w Godowie**

Dorota Jop, Roman Konopka

### ***Radość dla pokoleń***

W okresie 01.06 – 31.10.2014r. Świętokrzyskie Stowarzyszenie Niepełnosprawnym „RADOŚĆ” w Godowie w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich realizowało projekt pod nazwą „Radość dla pokoleń”. Projekt kierowany był do mieszkańców wsi Kalków i Godów położonych w Gminie Pawłów u podnóża Gór Świętokrzyskich.

Na podstawie własnych doświadczeń, obserwacji i badań Stowarzyszenie „RADOŚĆ” stwierdziło, że istnieje duży obszar do podjęcia działań w zakresie aktywizacji i integracji społeczności lokalnej, w związku z czym postawiło sobie za cel zaangażowanie wszystkich pokoleń. Służyć temu miały podejmowane działania oparte o tradycję, zachowanie tożsamości i lokalnej kultury, jednocześnie wzbogacone elementami nowych form artystycznych i rekreacyjnych. Konstrukcję projektu stanowiły warsztaty artystyczne i kulinarne, biesiada i piknik rodzinny. W ramach zadania przeprowadzono cykl warsztatów artystycznych i kulinarnych, skupiających dzieci, młodzież, dorosłych i osoby starsze jako ważny aspekt integracji i solidarności międzypokoleniowej. Spotkania warsztatowe odbywały się cyklicznie w okresie wakacyjnym i skierowane były do pięćdziesięcioosobowej grupy wielopokoleniowej. Zajęcia były prowadzone przez instruktorów terapii zajęciowej – na stałe pracujących w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Kalkowie-Godowie. W ramach tychże działań dla mieszkańców Kalkowa i Godowa zorganizowane były zajęcia Nordic Walking, warsztaty kulinarne z „Biesiadą” oraz warsztaty artystyczne w tym: wokalnie-taneczne, wieńce dożynkowe, decoupage, wytwory z siana i papierowej wikliny. W wyniku tych zajęć powstało szereg prac, które następnie prezentowane były na wystawie podczas "Pikniku rodzinnego".



Dużym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia kulinarne, podczas których dzieci, młodzież i przedstawiciele najstarszego pokolenia odtwarzali dawne i współczesne potrawy a także piekli chleb, ciasta i ciasteczka, konsumowane podczas "Biesiady" oraz na "Pikniku rodzinnym". Warsztaty z wytwarzania wieńców dożynkowych były okazją do podtrzymywania tradycji i zacieśniania więzi sąsiedzkich.



W dużej mierze świadczyło o tym zaangażowanie uczestników tych warsztatów, którzy przynosili na zajęcia własne materiały do wyplatania wieńców (zboża, ziarna, owoce, ozdoby, kwiaty), a jedna z beneficjentek nieodpłatnie przekazała 4 komplety strojów regionalnych na rzecz Stowarzyszenia "RADOŚĆ". Stroje te jak i powstałe wieńce zostały zaprezentowane w korowodzie dożynkowym podczas parafialnych dożynek w dniu 14.09.2014r. Ważne z punktu widzenia integracji i uatrakcyjnienia warsztatów były zajęcia z wykorzystaniem Nordic Walking prowadzone przez fizjoterapeutkę, w których brały udział zarówno dzieci jak i dorośli.





Spośród 50-ciu beneficjentów wyłoniła się 12 osobowa grupa naturalnych liderów. Ich działania zaktywizowały pozostałych beneficjentów w wyniku czego wzrosło poczucie tożsamości i budowania tradycji. Dowodem tego są powstałe w ramach warsztatów wokально-tanecznych teksty piosenek, które zaprezentowane zostały podczas "Biesiady" oraz "Pikniku rodzinnego". Z inicjatywy tychże liderów utworzyła się również grupa kabaretowo-wokально-taneczna o nazwie "Walowanie" na cześć byłego Proboszcza Parafii w Kalkowie-Godowie Ks. Inf. Czesława Wali. Powstałe piosenki i wiersze zawierające historię mieszkańców obu wsi oraz dzieje Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej Królowej Polski w Kalkowie-Godowie i jego twórcy Ks. Czesława Wali. Zostały spisane i stanowią dokument będący elementem poczucia tożsamości i budowania tradycji. Duże znaczenie wartościujące projekt ma fakt, iż po zakończeniu zadania grupa "Walowanie" nadal kontynuuje swoją działalność organizując integrujące spotkanie z udziałem wielu mieszkańców Kalkowa i Godowa z okazji urodzin emerytowanego Ks. Proboszcza Czesława Wali (23.10.2014r.). Spotkanie miało miejsce w pomieszczeniach parafialnych, w których nadal członkowie grupy spotykają się tworząc nowe utwory.



Stworzona podczas zajęć integracyjnych atmosfera wzajemnego szacunku i tolerancji, a także różnorodność proponowanych form aktywności przyciągnęła liczne rodziny w wymiarze wielopokoleniowym. Zajęciom towarzyszyła integracja i wymiana międzypokoleniowa, podczas

których starsi opowiadali młodym o dawnych dziejach, zwyczajach, tradycjach i historii obu miejscowości, zachęcając tym samym młodych do zbierania dokumentacji i stworzenia pamiątkowej wystawy przedstawiającej historię miejscowości i ich mieszkańców oraz najciekawszych wydarzeń. Służyło to wzmocnieniu poczucia tożsamości i podtrzymywaniu tradycji. Całości działań towarzyszyło propagowanie idei wolontariatu w celu zmotywowania ludzi do aktywności społecznej. Silnym bodźcem aktywizującym beneficjentów był udział grupy dziesięciu osób niepełnosprawnych – uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Kalkowie-Godowie, zaangażowanych jako wolontariusze podczas realizacji całego przedsięwzięcia. Z naszych obserwacji wynika, iż ich udział miał duże znaczenie motywujące dla uczestników projektu, zwłaszcza młodego pokolenia, o czym świadczyły ustne relacje podczas prowadzonych zajęć, jak i po zakończeniu projektu.



Kluczowym elementem, a zarazem zwieńczeniem wszystkich działań, było zorganizowanie „Pikniku rodzinnego” pod nazwą „Radość dla pokoleń” jako aktywnej formy integracji społecznej. Piknik odbył się 7 września 2014r. na gminnym boisku sportowym w Kalkowie i miał charakter profilaktyczny, sportowy, rekreacyjny, kulturalny i rozrywkowy z dużą dawką humoru, skierowany do mieszkańców Kalkowa i Godowa. Podczas pikniku na stoiskach prezentowane były wytwory rękodziela beneficjentów zadania, jako efekty działań projektowych przeprowadzonych w okresie lipiec – wrzesień 2014r., zaś na scenie wystąpiła grupa „Walowianie” z własnym repertuarem przygotowanym specjalnie na piknik. Uczestnicy pikniku mieli również możliwość degustacji wyrobów kulinarnych oraz obejrzenia pamiątkowej wystawy fotograficzno-dokumentacyjnej pt.: „Kalków i Godów dawniej i dziś”, która powstała podczas działań projektowych.





Dla wzbogacenia programu pikniku zaproszone zostały zespoły: „Okrasa” z Pawłowa, „Jarzębina” z Dziurowa, „Echo Adamowa”, „Altanka Świętokrzyska” z WTZ w Kalkowie-Godowie i MAXXX z Pawłowa. Na scenie prezentowali się również soliści ze Spółdzielczego Domu Kultury w Starachowicach. Program pikniku zawierał także treści profilaktyki antyalkoholowej i o bezpieczeństwie w wykonaniu uczniów ze Szkoły Podstawowej w Godowie oraz Świętokrzyskiego Klubu Abstynentów „Raj”. Szkoła Podstawowa w Godowie jako współorganizator pikniku zapewniła również wiele atrakcji dla dzieci w formie dmuchanych zjeżdżalni, trampolin i watę cukrową.



Mieszkańcy Kalkowa i Godowa mogli także uczestniczyć w zabawnych konkurencjach sprawnościowych takich jak: „młócenie cepem”, „wyscigi na tratwach”, „przeciąganie liny” itp.



W konkurencjach brały udział dzieci, młodzież i dorośli, otrzymując upominki i gadżety zapewnione przez Stowarzyszenie „RADOŚĆ” i Gminę Pawłów. Wśród mieszkańców uczestniczących w pikniku przeprowadzono ankietę ewaluacyjną. Piknik zakończył się pokazem sztucznych ogni. Honorowy patronat nad piknikiem objął Pan Władysław Kosiniak-Kamysz – Minister Pracy i Polityki Społecznej. Projekt realizowany był w partnerstwie z Gminą Pawłów i przy współpracy ze Szkołą Podstawową w Godowie, Ochotniczą Strażą Pożarną w Kalkowie, Warsztatem Terapii Zajęciowej w Kalkowie-Godowie, Powiatowym Zakładem Aktywności Zawodowej w Stykowie, Parafią Rzymsko-Katolicką w Kalkowie-Godowie i Domem Ludzi Starszych im. Sue Ryder w Kalkowie.

Największą wartością realizacji projektu mającą olbrzymi wkład w integrację i aktywizację społeczności lokalnej jest wyłonienie naturalnych liderów, z inicjatywy których zawiązała się grupa kabaretowo-wokalno-taneczna o nazwie „Walowanie”. Do chwili obecnej grupa ta podejmuje liczne inicjatywy przyczyniając się do aktywności lokalnej społeczności w duchu tradycji i poczuciu własnej tożsamości.



**Tekst na tylną okładkę:**

Fundusz Inicjatyw Obywatelskich jest instrumentem programowym i finansowym zwiększającym dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020 został przyjęty 27 listopada 2013 r. Jest podstawą do corocznej organizacji konkursu w tym okresie.

Oddajemy w Państwa ręce Atlas Dobrych Praktyk, w którym przedstawione zostały działania dofinansowane w pierwszym roku realizacji Programu FIO na lata 2014-2020. Tematyka projektów prezentowanych w niniejszej publikacji obejmuje szeroki zakres obszarów pożytku publicznego, może stanowić dobry przykład i zachętę do działania dla wszystkich zainteresowanych.

Zapraszamy do zapoznania się z przedstawionymi dobrymi praktykami oraz życzymy milej lektury będącej dla Państwa inspiracją do podejmowania lub kontynuowania aktywności społecznej.

Departament Pożytku Publicznego  
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej